Osmanlı Döneminde Erzurum Polis Mektebi (1911- 1917)

Nuri Engin

Yüksek Lisans Tezi

Tarih Anabilim Dalı

Dr. Öğr. Üyesi Hacer Göl

T.C.

BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TARİH ANABİLİM DALI

OSMANLI DÖNEMİNDE ERZURUM POLİS MEKTEBİ (1911- 1917)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

NURİ ENGİN

DANIŞMAN

DR. ÖĞR. ÜYESİ HACER GÖL

ŞUBAT-2021

BİTLİS

T.C.

BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisiyim. Hazırlamış olduğum "Osmanlı Döneminde Erzurum Polis Mektebi (1911-1917)" başlıklı tezde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. 09/02/2021.

Nuri ENGİN

İLETİŞİM BİLGİLERİ:

Adres:[redacted]

E-posta:[redacted]

Telefon:

T.C.

BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

"Osmanlı Döneminde Erzurum Polis Mektebi (1911-1917)" başlıklı yüksek lisans tezi Bitlis Eren Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırlanmıştır.09/02/2021

Tezi Hazırlayan:	**Danışman:**
Nuri ENGİN	Dr. Öğr. Üyesi Hacer GÖL

Tarih Anabilim Dalı Başkanı:

Doç. Dr. Fatih GENCER

T.C. BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAY SAYFASI

Bitlis Eren Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü …….. Anabilim Dalı öğrencisi ..... tarafından hazırlanan "……." adlı Yüksek Lisans Tezi ile ilgili tez savunma sınavı, .../...../ 20.... tarihinde, saat ……'te yapılmış ve tezin oy birliği/oy çokluğu ile kabul/red edilmesine karar verilmiştir.

JÜRİ: **İMZA**

Danışman: Unvanı Adı SOYADI
Üniversite Adı, Anabilim Dalı, ……..
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

Başkan: Unvanı Adı SOYADI
Üniversite Adı, Anabilim Dalı, ……..
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

Üye: Unvanı Adı SOYADI
Üniversite Adı, Anabilim Dalı, ……..
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

Üye: Unvanı Adı SOYADI
Üniversite Adı, Anabilim Dalı, ……..
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

Üye: Unvanı Adı SOYADI
Üniversite Adı, Anabilim Dalı, ……..

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.
Bitlis Eren Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun …… tarih ve …… sayılı kararıyla jüri tarafından kabul edilmiş bu çalışmanın yüksek lisans olarak kabulü onaylanmıştır.

…. / ….. / 2020
Unvan Ad Soyad
Enstitü Müdürü

T.C.

Bitlis Eren Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Tarih Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi Ocak 2021

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Hacer GÖL

Nuri ENGİN

OSMANLI DÖNEMİNDE ERZURUM POLİS MEKTEBİ (1911-1917)

ÖZET

Osmanlı Devleti'nde ilk zamanlarda güvenlik hizmetleri askeri sistemin bir parçası olarak görülmüştü. Polis teşkilatı Osmanlı Devleti'nin son dönemlerine kadar Osmanlı zabıtası olarak adlandırılmaktaydı. II. Abdülhamit Hanın tahta çıkmasıyla o dönem polis vazifesi gören Memurin-i Teftişiye kaldırılmış ve Polis Teşkilatı uygulamasına geçilmişti. İç güvenlikten sorumlu özgün bir polis teşkilatının oluşması zaman almıştır. Polisin yükümlülük ve vazifeleri zaman içinde genişlemiş ve sorumluluğu arttırılmıştı. Bu vazifelerden birisi de adli tahkikat vazifesiydi. Polise verilen yeni sorumluluklar beraberinde polisin bu hizmetleri hakkıyla ifa etmesi için eğitim konusu bir zaruret haline gelmişti. Osmanlı Devleti'nin son döneminde, II. Meşrutiyet devrinde açılan polis mektepleri bunun en önemli adımıydı. Değişen dünya şartları, suç ve suçlu ile mücadele konuları, eğitimli ve donanımlı personeli zaruri kılmaktaydı. İlk açılan polis mekteplerinin belirgin başarısı, ülke genelinde yeni polis mekteplerinin açılmasını lüzumunu kılıyordu. Polis mektepleri artık bir ihtiyaç haline gelmişti. İlk polis mektepleri olan Selanik ve Dersaadet Polis Mekteplerinin muvaffakiyeti, Beyrut, Erzurum, Bağdat, Adana ve Trabzon Polis Mekteplerini netice verdi.

Bu çalışmada Osmanlı döneminde açılan dördüncü polis mektebi olan Erzurum Polis Mektebi'nin kuruluşu, işleyişi, eğitim faaliyetleri, öğrenci profili, idari ve öğretim kadrosu, kapanışı ve önemi; Arşiv Belgeleri, Emniyet Genel Müdürlüğü arşivinde bulunan Tüm Polis Mektepleri Maaş Defteri ile bazı Özlük Dosyaları ve

Polis Mecmuası gibi esas kaynaklar, diğer makale ve eserler ile beraber incelenerek konu teferruatıyla aktarılmaya çalışılmıştır. Üç bölümden oluşan bu çalışmanın birinci bölümü; Türk polis teşkilatının özet tarihçesi, ikinci bölümü; Osmanlı zamanında açılan diğer polis mekteplerinin özeti ve üçüncü bölüm ise tezimizin ana konusu olan Erzurum Polis Mektebi hakkındadır27 Kasım 1911'de açılan Erzurum Polis Mektebi'nin eğitim çevresi; Erzurum, Van, Bitlis, Diyarbakır ve Elazığ vilayetlerinden oluşuyordu. Polis mektebinde bu vilayetlerin gönderdiği polis memuru ve polis adayı talebeler eğitim görüyorlardı. Her devrenin süresi dört buçuk beş ay kadardı. Talebeler bu süre zarfında mektepte yatılı olarak kalıyordu. Erzurum Polis Mektebi resmi olarak yedi yıl açık kaldı ancak eğitim faaliyetini üç yıl sürdürebildi. Eğitim faaliyetini sürdürdüğü bu süre içinde ancak sekiz devre mezun verebildi. Rusların Doğu Anadolu'dan Erzurum'a doğru ilerleyişi nedeniyle seferberlik ilan edilince polis mektebi 1914 yılının ikinci yarısında tatil edildi. Eğitim faaliyetinde bulunduğu kısa süre içinde, kaliteli eğitimi ve kapasiteli öğretim kadrosu ile eğitim çevresine dâhil civar illerin polis teşkilatlarına büyük katkıları oldu. En büyük talihsizliği çok sıkıntılı bir döneme denk gelmiş olmasıydı. Bütün olumsuzluklara rağmen büyük fedakârlıklar göstermiş ve önemli hizmetlerde bulunmuştur. Mektepte hukuki ve idari derslerin yanında, telefon, telgraf, fotoğraf ve daktiloskopi gibi teknik dersler de okutulmaktaydı. Bu teknik dersler ile polis adayları çağın teknolojisi ile orantılı bir eğitim almış oluyordu. Tatil olunduğu 1914'ten sonra, Birinci Dünya Savaşı ve savaşın ağır neticelerinden olan ekonomik sıkıntılar ve insan kaynağından mahrumiyet, mektebin tamamen kapatılmasını netice verdi. İdari ve eğitim kadrosu tamamen dağılan Erzurum Polis mektebi, 1 Nisan 1917'de zorunlu nedenlerden dolayı lağvedildi. Eğitim faaliyetinde bulunduğu süre içinde yetiştirdiği polis memurları Doğu Anadolu'da milli mücadele döneminde Ermeni çetelerine ve Ruslara karşı direnişte Kuva-yi Milliye ruhunun uyanmasında öncü olmuşlardır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı, Erzurum, Polis Mektebi, Eğitim, Emniyet.

Bitlis Eren University

Institute of Graduate Education

Department of History

Master's Thesis January 2021

Advisor: Asisst. Prof. Dr. Hacer GÖL

Nuri ENGİN

ERZURUM POLICE SCHOOL OF THE OTTOMAN PERIOD (1911-1917)

ABSTRACT

In the Ottoman Empire, security services were seen as a part of the military system in the early days. The police organization was called as the Ottoman city police (zabıta) until the last period of the Ottoman Empire. Upon Abdülhamit 2nd Khan's ascension to the throne, Memurin-i Teftişiye, which was a police officer at that time, was removed and the Police Organization was put into practice. It would take time for a unique police force responsible for domestic security to emerge. The obligations and duties of the police had expanded over time and their responsibility had increased. One of these duties was the duty of judicial investigation. With the new responsibilities given to the police, training became a necessity for the police to perform these services properly. In the last period of the Ottoman Empire, opening the Police schools during the Constitutional Monarchy II , was the most important step of this. Changing world conditions, issues of fighting crime and criminals required trained and well-equipped personnel. The significant success of the first police schools made it necessary to open new police schools across the country. The success of the Selanik and Dersaadet Police Schools, which were the first police schools, resulted in Beirut, Erzurum, Baghdad, Adana and Trabzon Police Schools.

In this study, establishment, functioning, educational activities, student profile, administrative and teaching staff, closing and importance of Erzurum Police School, which was the fourth police school opened in the Ottoman period along with the main sources such as Archive Documents, All Police Schools Salary Book and some Personal Files and Police Journal in the archive of the General Directorate of Security

were examined together with other articles and works and the subject was tried to be conveyed in detail. The first part of this study, which consists of three parts; Summary history of the Turkish police organization, second part; The summary of the other police schools opened in the Ottoman period and the third part are about Erzurum Police School, which is the main subject of our thesis. The educational environment of the Erzurum Police School, which was opened on November 27, 1911; It consisted of the provinces of Erzurum, Van, Bitlis, Diyarbakır and Elazig. The police officers and police candidates sent by these provinces received training in the police school. The duration of each cycle was four and a half to five months. The students were staying at the school as a boarder during this period. The Erzurum Police School officially remained open for seven years, but could continue its educational activity for three years. During this period of education, it could only gave graduate for eight periods. The police school was suspended in the second half of 1914, when the mobilization was declared due to the advance of the Russians from Eastern Anatolia to Erzurum. During its short period of training activities, it made great contributions to the police organizations of the neighboring provinces included in the education environment with its quality education and qualified teaching staff. Its biggest misfortune was that it had come across a very troubled period. Despite all the negativities, it made great sacrifices and provided important services. In addition to legal and administrative courses, technical courses such as telephone, telegraphy, photography and typewriting were also taught at the school. With these technical courses, police candidates received an education commensurate with the technology of the age. After the holiday in 1914, the economic difficulties and deprivation of human resources, which were the severe consequences of the First World War and the war, resulted in the complete closure of the school. The Erzurum Police School, whose administrative and educational staff were completely dissolved, was abolished on April 1, 1917 due to compulsory reasons. The police officers who were trained at this school were pioneers in the awakening of the spirit of the National Forces in the resistance against Armenian gangs and Russians during the national struggle in Eastern Anatolia.

Keywords: Ottoman, Erzurum, Police School, Education, Police.

İÇİNDEKİLER

ÖZET I
ABSTRACT III
İÇİNDEKİLER V
TABLOLAR LİSTESİ VIII
RESİMLER LİSTESİ IX
KISALTMALAR X
ÖNSÖZ XI
GİRİŞ 1
BİRİNCİ BÖLÜM 4
OSMANLI DÖNEMİ POLİS TEŞKİLATININ TARİHÇESİ 4
1.1. Eski Türk Devletlerinde Güvenlik 5
1.2. 1845 Polis Teşkilatının Kuruluşuna Kadar Osmanlı'da iç Güvenlik 5
1.3. Polis Teşkilatının Kuruluşu 9
1.4. Zabtiye Müşiriyeti Dönemi (1845-1879) 11
1.4.1. Memurin-i Teftişiye'nin Kurulması (25 Temmuz 1867) 14
1.5. Zabtiyye Nezâreti Dönemi (1879-1908) 16
1.5.1. 17 Ağustos 1907 Tarihli Polis Nizamnamesi 19
1.6. Emniyet-i Umumiye Müdüriyetinin Kuruluşu 20
1.6.1. 1913 Polis Nizamnamesine Göre Polis Okullarına Alınacak Polis Adaylarının Sınavları ve Mesleğe Alım Usulleri 21
İKİNCİ BÖLÜM 25
OSMANLIDA POLİS EĞİTİMİ VE POLİS MEKTEPLERİ 25
2.1. Selanik Polis Mektebi 26
2.2. Dersaadet (İstanbul) Polis Mektebi 27
2.3. Beyrut Polis Mektebi 29
2.4. Bağdat Polis Mektebi 30
2.5. Adana Polis Mektebi 31
2.6. Trabzon Polis Mektebi 32
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 36
OSMANLI DÖNEMİNDE ERZURUM POLİS MEKTEBİ (1911-1917) 36
3.1. Mektebin Açılmasına Karar Verilmesi 36

3.2. Mektebin Açılış Hazırlıkları 38
3.3. Mektep İçin Uygun Mekânın Bulunması 41
3.4. Mektebin Resmi Açılışı 46
3.5. Mektebin Eğitim Çevresi (Mıntıka-ı Tedrisiye) 48
3.6. Mektebin Eğitim Faaliyetleri 52
3.6.1. Mektep Devreleri 52
3.6.1.1. Birinci Devre 53
3.6.1.2. İkinci Devre 57
3.6.1.3. Üçüncü Devre 58
3.6.1.4. Dördüncü Devre 61
3.6.1.5. Beşinci Devre 62
3.6.1.6. Altıncı Devre 64
3.6.1.7. Yedinci Devre 66
3.6.1.8. Sekizinci Devre 69
3.6.2. Eğitime Ara Verilmesi 73
3.6.3 Mektepte Okutulan Dersler 73
3.6.3.1. Telgraf, Daktiloskopi ve Telefon Eğitimi 78
3.6.3.2. Jimnastik ve Fotoğraf Dersi 79
3.6.4. Mektepte Kimler Tahsil Görürdü? 81
3.6.5. Eğitimin Süresi 81
3.6.6. Mezuniyet Törenleri 82
3.6.7. Erzurum Polis Mektebi'nin Kıyafeti 85
3.7. Erzurum Polis Mektebi İçin Tahsis Edilen Kadro 86
3.7.1. Mektep Müdürlüğü 89
3.7.1.1. Bedri Bey 89
3.7.1.2. İrfan Bey 91
3.7.2. Kavanin Muallimliği 94
3.7.2.1. İsmail Bey (Arslan) 95
3.7.2.2. Mehmet Emin Efendi 96
3.7.2.3. Osman Vefik Bey 97
3.7.3. Mektep Tabipliği Ve Hıfz-ı Sıhha Muallimliği 99
3.7.3.1. Behram Bey 100
3.7.3.2. Abdullah Edip Efendi 100
3.7.4. Dâhiliye Müdüriyeti 101

3.7.4.1. Emin Zihni Efendi 102
3.7.4.2. İsmail Hakkı Efendi 103
3.7.4.3. Hüseyin Fahreddin Efendi 104
3.7.5. Dâhiliye Zabitliği 105
3.7.5.1. Sadık Efendi 105
3.7.6. Müzakerecilik 107
3.7.6.1. İbrahim Edhem Efendi 107
3.7.6.2. Mehmet Ziyadeddin Efendi 107
3.7.7. Sınıf Zabitliği 108
3.7.7.1. Onnik Efendi 108
3.7.8. Hesap Memurluğu 110
3.7.8.1. Mustafa Vehbi Efendi 110
3.7.9. Mektep Hademe Ve İşçileri 110
3.8. Mektep İle Alakalı Muhtelif Konular 112
3.8.1. Gayrimüslimlerin Durumu 112
3.8.2. Tayyare İanesi ve Polis Gazetesi 115
3.8.3. Seferberlik Ve Harbe Gönüllü İştirak İsteği 116
3.8.6. Mektebin Yaşadığı Sıkıntılar 118
3.9. Erzurum Polis Mektebi'nin lağvedilmesi 119
SONUÇ 122
KAYNAKÇA 125
EKLER 140

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 3.1. 1327 Senesi Bütçe Kanunnamesi mucibince Erzurum'da kürşadı mukarrer bulunan yüz nefer mevcutlu polis mektebinin mesarif-i te'sisiye-i mübrimesini mûbeyyin müfredat pusulası 39
Tablo 3.2. 1915 (1331) Erzurum Polis Mektebi eğitim çevresi vilayetlerin kadro durumları 52
Tablo 3.3. Erzurum Polis Mektebi'nde bulunan müdür, memur ve talebeden alınan Tayyare İanesi esami müfredat defteri tablosu. 60
Tablo 3.4. 6. Devreye katılmak için Bitlis'ten gönderilen memurların listesi 65
Tablo 3.5. Kadroların sorumlu oldukları dersler 75
Tablo 3.6. Erzurum Polis Mektebi eğitim devrelerinin başlama ve bitiş tarihleri ile mevcudu. 82
Tablo 3.7. Erzurum Polis Mektebi için tahsis edilen kadroyu gösteren tablo (Erzurum Polis Mektebi Mürettebatı) 87
Tablo 3.8. Erzurum Polis Mektebi'nin yeniden düzenlenen kadro, ünvan ve maaşları 88
Tablo 3.9. Bedri Bey'in Erzurum Polis Mektebi maaş defterindeki kaydı. 90
Tablo 3.10. İrfan Bey'in Erzurum Polis Mektebi maaş defterindeki kaydı 92
Tablo 3.11. İsmail Bey'in maaş defterindeki kaydı. 95
Tablo 3.12. Mehmet Emin Efendi'nin maaş defterindeki kaydı. 96
Tablo 3.13. Osman Vefik Bey'in maaş defterindeki kaydı. 97
Tablo 3.14. Abdullah Edip Bey'in maaş defterindeki kaydı. 101
Tablo 3.15. Emin Zihni Efendi'nin Maaş defterindeki kaydı. 102
Tablo 3.16. İsmail Hakkı Efendi'nin maaş defterindeki kaydı. 104
Tablo 3.17. Hüseyin Fahreddin Efendi Maaş defterinde ki kaydı; 105
Tablo 3.18. Sadık Efendi'nin maaş defterindeki kaydı. 106
Tablo 3.19. İbrahim Edhem Efendi'nin maaş defterindeki kaydı. 107
Tablo 3.20. Mehmet Ziyadeddin Efendi'nin maaş defterindeki kaydı. 108
Tablo 3.21. Onnik Efendi'nin maaş defterindeki kaydı. 109
Tablo 3.22. Mustafa Vehbi Efendi'nin maaş defterindeki kaydı. 110
Tablo 3.23. Mektep hademe ve işçilerinin kadro miktarı 111

RESİMLER LİSTESİ

Resim 3.1. Erzurum Polis Mektebi'nde şehadetname alan Efendilerle Heyet-i Talimiye (1. Devre) 57
Resim 3.2. Erzurum Polis Mektebi heyet-i idare ve tedrisiyesiyle mektebin devre-i ahiresinde (5. Devre) ikmal-i tahsil eden polis memurları 63
Resim 3.3. Erzurum Polis Mektebi heyet-i idare ve tedrisiyesiyle mektebin devre-i ahiresinde ikmal-i tahsil ederek ba-şehadetname neşet eden polis memurları 66
Resim 3.4. Erzurum Polis Mektebi Hey'et-i İdare ve Ta'limiyesiyle mektebin yedinci devre-i tedrisiyesinde bil-kemal şehadetname ahzine muvaffak olan polis memurları 69
Resim 3.5. Erzurum Polis Mektebi heyet-i idare ve tedrisiyesiyle mektebin 8. devresinde ikmal-i tahsil eden polis memurları 71
Resim 3.6. Erzurum Polis Mektebi şehadetname örneği. 77
Resim 3.7. Erzurum Polis Mektebi'nde açılan jimnastikhane. 80
Resim.3.8. Erzurum Polis Mektebi'nde Şehadetname tevzii merasimi. 84
Resim 3.9. Maaş Defterinde Erzurum Polis Mektebi'nin kadrosu, miktarı ve maaşı 89

KISALTMALAR

a.g.e. : Adı geçen eser

a.g.m., : Adı geçen makale

APK : Araştırma Planlama ve Koordinasyon

AREM : Araştırma ve Etütler Merkezi

ATASE : Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı

Bknz : Bakınız

BOA : Başkanlık Osmanlı Arşivi

C : Cilt

DH : Dâhiliye Nezareti

ECB : Ecanib Kalemi

Ed : Editör

EGM : Emniyet Genel Müdürlüğü

EUM : Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti

KMS : Kalemi Mahsus Müdüriyeti

LVZ : Levazım Kalemi

MEM : Memurin Kalemi Evrakı

MH : Muhasebe Kalemi Evrakı

MTK : Muhaberat ve Tensikat Müdüriyeti Evrakı

MUİ : Muhaberat-ı Umumiye İdaresi

R : Rumi

s : Sayfa

S : Sayı

SCL : Sicil Kalemi.

ŞFR : Şifre Evrakı

THR : Tahrirat Kalemi Evrakı

VRK : Evrak Odası Kalemi Evrakı

ÖNSÖZ

Bu çalışmada Osmanlı döneminde açılan yedi polis mektebinden birisi olan Erzurum Polis Mektebi'nin kuruluş, faaliyet ve önemi; arşiv belgeleri ve Emniyet Genel Müdürlüğü Belge Yönetimi Daire Başkanlığı arşivinde bulunan Tüm Polis Mektepleri Maaş Defteri gibi esas kaynaklar ile teferruatıyla aktarılmaya çalışılmıştır. Bu çalışmanın henüz hakkında teferruatlı bir çalışmanın yapılmadığı diğer Osmanlı dönemi polis mekteplerinin de incelenmesine gayret uyandıracağı ümidindeyim

Bu çalışmanın hazırlanması sürecinde, konunun tespiti, derlenmesi, kaynakların tasnifi, temini ve tezin yazımı aşamalarında, katkı ve teşviklerinden ötürü danışman hocam sayın Dr. Öğr. Üyesi Hacer GÖL'e teşekkürlerimi sunarım.Ayrıca kaynakların temini, hususunda yardımları ve desteklerinden dolayı Eyüp ŞAHİN Bey'e, ve her zaman arkamda desteğini hissettiğim eşim Nejla'ya, bu süreçte kendilerini çok ihmal ettiğim için bana darılmayan biricik evlatlarım, Muhammed Said ve Meryem Zümra'ya teşekkürlerimi ve sevgilerimi sunarım.

Nuri ENGİN

Bitlis 2021

GİRİŞ

İnsanların hayatlarını idamesi sadece biyolojik ihtiyaçlarını gidermeleri ile mümkün değildir. Çünkü huzur ve mutluluk bu ihtiyaçlardan başka kendini güvende hissetme duygusu ile de alakadardır. Beşerî terakki, maddi refah, tereddütsüz ticaretin gelişmesinin en önemli ve evvel şartı insanların kendisini güvende hissetmesidir. Onun için güvenlik insanlık tarihinde her zaman geçerliliğini koruyan bir konu olmuştur. Devletler ve milletler yaşadıkları yerlerde bu güven ortamının sağlanması ve sürdürülebilmesi için büyük çabalar göstermişlerdir. Bir devletin en önemli vazifelerinden birisi halkının güvenliğini sağlanması ve haklarını korumasıdır. Dünyada artan sosyal devlet anlayışı halkların devletten yeni hizmet ve beklentilerini beraberinde getirmiştir. Bu beklentilerin en büyüğü hakların muhafazası ve güvenlik konularıdır. Devletlerin muhtaç olduğu güven, ekonomi, turizm gibi konular istikrarlı ve sağlam bir güvenlik teşkilatı ve sistemi ile mümkündür. Polis teşkilatının gelişip güçlenmesi devletin gelişilip güçlenmesi ile aynı orantıdadır. Değişen ve gelişen dünya ile paralel olarak her gün yeni suç ve suç türleri de ortaya çıkmaktadır. Bunun ile mücadele ancak eğitimli ve talimli bir polis teşkilatı ile mümkündür.

Osmanlı Devletinde ilk dönemlerde iç güvenlik hizmeti birçok kişi ve kuruma gördürülmüş ve askeri vazifenin bir parçası olarak görülmüştür. Devlette merkezi bir yapının kurulmaya çalışıldığı Tanzimat döneminde polis teşkilatının da ilk tohumları atılmıştı. 1845 yılında kurulan polis teşkilatı bir yıl geçmeden Zaptiye Müşiriyeti'nin kurulmasıyla polisiye vazife bu yeni kurumun uhdesine verilmiştir. Devamında 1867 yılında kurulan Memurin-i Teftişiye Kurumu görev ve yetkileri bakımından günümüz polis ve belediye zabıtasının denetim görev ve yetkilerine sahipti. Zaptiye Nezareti'nin Kurulmasıyla yeniden polis uygulamasına geçilmiş oldu. Yeni nizamnameler ile polisin görev ve yetkileri genişletildi. Polise verilen yeni vazifeler beraberinde eğitim faaliyetlerini getirmiştir. Polis memurunun ilk eğitim faaliyeti İstanbul'da açılan polis dershanesi olmuştur. İlkin polis dershanesiyle başlayan bu faaliyet polis mekteplerinin açılışı ile daha modern bir hale gelmiştir. Meşrutiyet hükümetinin polis teşkilatına ve eğitimine önem vermesi kısa bir zaman diliminde polis mekteplerini yaygınlaştırdı. Devletin dönemin sınırları dâhilinde birçok merkezine polis mektepleri açıldı. Selanik'te, İstanbul'da, Beyrut'ta, Erzurum'da, Bağdat'ta, Adana'da ve Trabzon'da açılan polis mektepleri ile memleketin her tarafını içine alan bir polis eğitim ağı

oluşturuldu. Her bir polis mektebinin eğitim mıntıkasına dâhil olan vilayetlerin gönderdiği polis memuru ve polis adaylarının eğitimine büyük katkıları oldu. Devrin polisini dönemin gereklerine ve teknolojisine muvafık bir eğitim müfredatı ile beraber milli his ve duygular ile yetiştirdiler. Polis mekteplerinde eğitim alan polis memurlarının milli mücadele döneminde gösterdikleri başarı bunun kanıtı olmuştur. Osmanlı polis mektepleri içinde Dersaadet Polis Mektebi hariç diğerleri çok uzun ömürlü olamadı. Polis mekteplerinin bir kısmı Birinci Dünya Savaşı nedeniyle diğer bir kısmı da Milli Mücadele Döneminde kapatılmak durumunda kalınmıştır.

Osmanlı dönemi polis mektepleri birçok kısa yazı ve makaleler ile incelenmiştir. Ancak bunlar içinde en teferruatlısı Polis Akademisi tarafından basılan Eyüp Şahin Bey tarafından kaleme alınan Dersaadet Polis Mektebinin Osmanlı ve Cumhuriyet dönemleri ile beraber incelendiği kitaptır.

Bu çalışmada ise bir Osmanlı dönemi polis mektebinin kuruluşu, işleyişi, ihtiyaçları, kadrosu, öğrenci durumu, yaşadığı problemler ve eğitim kalitesi Erzurum Polis Mektebi özelinde aktarılmaya çalışılmıştır. Erzurum polis Mektebi 2010 yılında yayınlanan gayet kıymetli bir makale ile incelenmiştir. Bu çalışmada ise biraz daha teferruat ile bir tezin icapları doğrultusunda konu geniş bir çerçeve ile ele alınmıştır. Mektep ile alakalı devlet arşivinde dosya ve fonlarda mevcut yaklaşık altı yüz arşiv belgesi alınarak incelenmiş ve dört yüz belgenin transkripsiyonu yapılarak iki yüz elli kadarı bu çalışmada kullanılmıştır. Üzerinde önemle durmak isteğim iki kaynak, Emniyet Genel Müdürlüğü Belge Yönetimi Daire Başkanlığı arşivinde mevcut Tüm Polis Mektepleri Maaş Defteri ve Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Daire Başkanlığı arşivinde mevcut bazı özlük dosyalarıdır. Mekteplerde görev alan personel hakkında mühim malumatların bulunduğu ilgili defterin 211. sayfasından 285. sayfasına kadar olan Erzurum Polis Mektebi hakkındaki kısımlarının da transkripsiyonu yapılarak kullanılmıştır. Bunu yanında mektebin üçüncü devresinde tahsil gören Serkis Efendi isimli şahsın dosyasından alınan ve Erzurum Polis Mektebi'nin ders müfredatı, eğitim kadrosu gibi önemli malumatın bulunduğu şehadetname örneği de bu çalışmanın önemli belgelerindendir. Yukarıda bahsi geçen arşiv belgeleri defter ve dosyalar incelenip tasnif edildikten sonra çalışmanın hudutları çizilmiş ve kurgusu oluşturulmuştur. Ayrıca mektebin faaliyet yürüttüğü zamana ait Polis Mecmuasının sayıları diğer bir kısım gazete ve dergiler ile beraber taranmış

Erzurum Polis Mektebi ile alakalı önemli bilgi, haber ve resimler tespit edilip faydalanılmıştır. Son aşamada da diğer literatürün teferruatlı bir taranması yapılıp tespit edilen çalışmalara ulaşıldıktan sonra tez yazımına geçilmiştir.

Osmanlı polis mekteplerinden birisinin bir tez olarak ele alındığı ilk çalışma olan bu çalışmanın daha teferruatıyla incelenmeyen Beyrut ve Bağdat Polis Mekteplerinin de araştırılmasına merak uyandıracağını ümit ediyorum.

BİRİNCİ BÖLÜM

OSMANLI DÖNEMİ POLİS TEŞKİLATININ TARİHÇESİ

Günümüzde de bir devletin olmazsa olmazı insanların kendilerini güvende hissetmelerini sağlamaktır. Çünkü insanlar kendilerini, ailelerini ve mallarını güvende hissettikleri zaman mutlu olurlar.[1] Cemiyet halinde yaşayan insanların fiil ve hareketlerinde sahip oldukları hürriyet, mutlak bir hürriyet olmayıp diğer insanların da sahip oldukları hukuk ve hürriyetlerine tecavüz etmemekle mukayyettir.[2] Bu görevi yerine getiren polisin diğer devlet kurumları içerisinde ayrı bir konuma sahip olması, her ne kadar zaman içerisinde yapısal bazı değişiklikler geçirmişse de, neredeyse devlet olgusu kadar eskidir.[3] Osmanlı Devleti'nde şehirlerde iç güvenlikten sorumlu bir polis teşkilatının oluşturulması çabası, devlet idaresi ve merkezi yönetimin güçlendirilmeye çalışıldığı ve birçok kurumun temelinin atıldığı Tanzimat Döneminde başlamıştır. Polis teşkilatının oluşumuna kadar dâhili güvenlik hizmeti ordu ve askeri sistemin bir parçası olarak görülmüştü. Bu bölümde 1845 yılında kurulan Polis Teşkilatının tarihi gelişimi ve polis teşkilatının kuruluşuna kadar Osmanlı'da iç güvenliğin kimler tarafından ve nasıl idare edildiği hakkında kısa bir bilgi aktarılmaya çalışılmıştır.

---

[1] Hakan İnankul, Kadir Caner Doğan, "Modern Devlet Ve Türk Polis Teşkilatı Üzerine Bir İnceleme", *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi.* C 6. S 14. Mart 2016. s. 196.

[2] Mahami Salahaddin Neşet, *Nizamat-ı Zabıta Dersleri,* Amedi Maatbası, 2. Baskı. İstanbul.1925.s.3

[3] Veysel K. Bilgiç, Muhittin Karakaya, "Türk Polis Teşkilatının Tarihi Gelişimi", *Polis Bilimleri Dergisi,* C. 4, S. 1-2, 2012.s. 172-173.

1.1. Eski Türk Devletlerinde Güvenlik

Eski Türk devletlerinde "polis" kelimesinin[4] karşılığı olarak "Yarkan" tabiri kullanılmıştır. Moğolca "Daruga" kelimesi de polis anlamına gelmektedir. Bu iki kelime de Uygur Kitabelerinde geçmektedir.[5]

İlk Türk devletlerinde kamu düzen ve güvenliğiyle birlikte aynı zamanda orduyu yönetenlere de Subaşı denilmekteydi. Tonyukuk Kitabesinde ismi geçen İl Kağan bilinen en eski Subaşı'dır. Eski Türk devletlerinde kamu güvenliği belirli kanun ve yasalara uyularak yapılıyordu. Bu yasalarda, suça mâni olmak kadar suçlunun yakalanması ve cezalandırılması da önem verilen hususlardandı. Eski Türk devletlerinde iç güvenlik askeri teşkilatın içinde yer alıyordu. Bunun için de askeri özellikler göstermekteydi.[6]

Kanun ve yasalara saygıyı milli bir haslet sayan Türkler, güvenlik teşkilatına çok önem vermişlerdir. Çünkü halkın huzurunun böyle bir oluşum ile temin edileceğinin farkındaydılar.

1.2. 1845 Polis Teşkilatının Kuruluşuna Kadar Osmanlı'da iç Güvenlik

Osmanlı Devleti'nin kurucusu Osman Bey bağımsızlığını kazanır kazanmaz şehirlere kadılar ile beraber şehir güvenliği için subaşılar da tayin etmişti.[7] Diğer Türk devletlerinde olduğu gibi Osmanlı Devleti'nde de iç güvenlik hizmetini yapanlar asker kişilerdi. Bu hizmeti gören polis namında bir nizamın kuruluşuna kadar bu hizmeti asker kimlikli şahıslar ifa etmekteydi.[8]

---

[4] Polis kelimesinin anlamı kökeni ve menşei ve ayrıca kim olduğu ve ne vazife gördüğü ile alakalı bkz. 7 Haziran 1880 tarihli Vakit gazetesinde yayınlanan polisin tarifi: *Polis, Devlet-i 'Aliyye'de dahi Avrupa'nın her tarafında olduğu gibi polis teşkîlâtına sarf-ı mesâ'î olunmakda ise de (polis) ne demek vezâifi neden 'ibâret olduğu bilinmek lâzım geleceğinden buna dâir ma'lûmât-ı muhtasıranın i'tâsı münâsib görüldü. (Polis) kelimesi Latince (politeia) ve Elinikaca (polisia) lafzalarından mehûz olub idâre-i belediyye ma'nâsına ise de muahharen kesret-i isti'mâli hesâbıyla 'alâ-tarîki't-tagallüb şehr ve belde ma'nâlarına vaz' olunmuşdur. Bir beldede muhâfaza-i âsâyiş zımnında ahâlînin cân ve mâlını siyânet ve ashâb-ı cerâimi bulub der-dest etmek hâsılı idâre-i belediyyeye müte'allik husûsâtın icrâsına memûrdur*. *Belgelerle Türk Polis Teşkilatı Tarihi,* EGM Belge Yönetimi Daire Başkanlığı Yayınları. C 4. Ankara. 2015.s.65. (Transkripsiyonun Aslı: Belge 28 • Sayfa: 409). Ayrıca OKÇABOL. Derviş, *Zabıta Tarihi, Ankara*, Polis Enstitüsü Neşriyatı, 2.Basım.1940. s.7. ve DERBİL, Süheyl, "Polis Kavramı," *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* C.1, S.4,1944, s.473,485.

[5] EGM, *150. Kuruluş Yıl Dönümünde Türk Polisi*, E.G.M. Basımevi, Ankara, 1995, s.15.

[6] Kasım Tatlılıoğlu, "Türk Polis Teşkilatı'nın Yapılanması ve Tarihten Günümüze Üstlendiği Misyon ve Sorumluluk Üzerine Sosyal Psikolojik Bir Değerlendirme," *Tarihte Türk Polis Teşkilatı Sempozyumu*, Polis Akademisi Yayınları, (Ed: Muammer Gül, Mustafa Kandemir), Ankara 2013, s.91.

[7] Derviş Okçabol, *Zabıta Tarihi*, Polis Enstitüsü Neşriyatı, 2.Basım. Ankara 1940. s.26.

[8] [8] Bülent Akkaya, "Geçmişten Günümüze Türk Polis Teşkilatında Rütbeler." *Turkish Studies*

İstanbul'un fethine kadar, Osmanlı ordusunda en büyük askeri rütbelerden olan subaşıların[9] idaresindeki birlikler, aynı zamanda dâhili nizam ve düzenin temininde de vazifeliydiler. İstanbul'un kalabalık olması, asayiş ve huzuru bozanların burada toplanması ve şehirde yabancı nüfusunun fazla olması nedeniyle subaşılarının sorumluluk ve yetkileri çok fazla idi.[10] Yeniçeri teşkilatının zamanla gelişmesi, yeni askeri rütbe ve sınıfların oluşmasını beraberinde getirmiş ve subaşılık bundan böyle şehir ve kasabaların güvenliğini sağlayan kişilerin ünvanı olmuştur. Aynı zamanda Beylerbeyi ve Sancak Beyleri emirleri de kendi idareleri altında bulunan askeri birliklerle sorumlulukları dâhilindeki yerlerin güvenliğini sağlamışlardır.[11] İstanbul'un fethedilmesinden sonra birçok müessesede olduğu gibi güvenlik ve asayiş hususunda önemli gelişmeler oldu. Başkent olan İstanbul'un güvenliği daha da önem arz edince güvenlik hizmeti kapıkulu askerlerine verildi.[12] Fetihten sonra şehir nüfusunun hızla artması artan güvenlik sorunlarını beraberinde getirmiş bu sorununu çözmek amacıyla şehir beş güvenlik bölgesine ayrıldı. Topkapı Sarayı ve çevresi yeniçeri ağasının, Ayasofya, Ahırkapı, Hocapaşa cebecibaşılarının, Kasımpaşa ve Galata kaptanpaşanın, Tophane ve Beyoğlu topçubaşılarının, Eyüp, Kağıthane, Üsküdar, Kadıköy, Adalar, bostancıbaşılarının, güvenlik bölgesiydi.[13]

16. yüzyıl sonlarına doğru asayişte meydana gelen bozukluğun giderilmesi ve güvenliğin sağlanması için Subaşı'larına, çoğunluğu kapıkulu askerinden müteşekkil "Yasakçılar" namında yardımcılar verilmişti.[14] Askeri ve polis vazifelerinin

---

8/5. Ankara, Bahar 2013, s.61.

[9] Subaşı: Osmanlı devrinin başlangıcında merkezden tayin edilirdi. 16. yüzyılın sonlarından itibaren beylerbeyi ve sancakbeyleri tarafından onlara bağlı bir memur olarak tayin edilmeye başladı. Subaşının asayişle ilgili görevleri sadece şehir içine mahsus değildir. Esasen her sancak kazaya tekabül eden subaşılıklara ayrılmıştır. Subaşının tayinini beylerbeyi veya sancakbeyi bir mektupla kadıya bildirir ve bu durum sicile kayd olunurdu. İki görevi vardır: Birincisi, bad-ı hava adı altında toplanan cürm-ü cinayet, niyabet, resm-i arusane gibi vergileri toplamaktır (mali görev). İkincisi de, bu mali göreve ilişkin olarak kolluk görevini yerine getirmektir. Bknz Ortaylı. İlber, *Türkiye Teşkilat ve idare Tarihi*. Ankara: Cedit Neşriyat, 2008, s. 284.

[10] Mücteba İlgürel, "Osmanlı Devletinde Şehirlerin Emniyet ve Asayişi: Subaşılık Müessesesi," *Türk Polis Tarihinin Kökenleri*, (Ed: Yücel Yiğit). Polis Akademisi Yayınları, Ankara.2017. s.229.

[11] https://www.egm.gov.tr/Sayfalar/1299-1453Donemi.aspx (Erişim Tarihi: 15/9/2019)

[12] Abdulkadir Özcan. "Osmanlı İstanbul'unda Karakolların Asayiş Hizmetlerindeki Rolü", *Türk Polis Tarihinin Kökenleri*, (Ed: Yücel Yiğit). Polis Akademisi Yayınları, Ankara.2017. s.213.

[13] Halim Alyot, "*Türkiye'de Zabıta, Tarihi Gelişim Ve Bugünkü Durum,"* İçişleri Bakanlığı Yayınları, seri III, S 4, Ankara 1947. s.45-51.

[14] İlber Ortaylı, *Türkiye Teşkilat ve idare Tarihi*. Ankara: Cedit Neşriyat, 2008, s. 285.

birbirinden ayrı olmadığı bir zamanda İstanbul'da kolluk görevi askeri birimler ve özellikle de Yeniçeriler tarafından ifa edilmekte idi.[15]

Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk döneminde hem güvenlik ve asayiş ve hem de askeri işlerle vazifeli olan subaşılar ve yasakçıların yanında ilerleyen dönemlerde şehir güvenliğini sağlayan gece bekçileri ve farklı bir birim olan "Ases'e[16] rastlanmaktadır. Aseslerden sorumlu kişiye ise "asesbaşı" deniliyordu. I. Murat'ın kurduğu ve Kanuni Sultan Süleyman'ın güçlü bir hale eriştirdiği Yeniçeri Ocağı da ülke içi asayişten sorumluydu. Bu ocak, gün geçtikçe savaşçı ve disiplinli özelliğini kaybederek askerlikten başka işlerle de uğraşınca savaşlardaki eski başarısını kaybetti ve şehir içi asayiş görevini yapamaz duruma geldi.[17]

1845 tarihine kadar Osmanlı'da güvenlik hizmetini gören asker görevliler şunlardı; Sadrazam, Yeniçeri Ağası, Cebecibaşı, Kaptan Paşa, Topçubaşı, Bostancıbaşı, Hasekiler, Baltacılar, Çavuşlar, Kapıcılar ve Asesbaşı gibi askeri kimlikli kişiler tarafından görülüyordu.[18]

Bilindiği gibi, Tanzimat öncesi devletin en büyük sıkıntılarının başında güvenlik problemi gelmekteydi. Devlette merkezi denetimin mekanizmasından yoksun olduğundan güvenliğin sağlanmasında büyük zorluklar yaşanıyordu. Yeniçerilerin lağvedilmesi ve Asakir-i Mansure adında yeni bir ordunun teşekkülü, asayiş ve güven ortamının sağlanmasına dair beklentileri arttırmış. Ancak yeni ve büyük bir ordunun ihtiyaçlarının getirdiği ekonomik sıkıntı, ordunun istenen görevleri yerine getirmesini engelledi. Bundan ötürü hırsızlık, soygunculuk ile eşkıyalık faaliyetleri giderek arttı. Çünkü devlet merkezi bir iç güvenlik mekanizmasından yoksundu.[19] Bu yeni ordunun

---

[15] Mehmet Mert Sunar, "Kavanin-i Yeniçeriyan'a Göre Yeniçerilerin Emniyet ve Asayiş Görevleri," *Türk Polis Tarihinin Kökenleri*, (Ed: Yücel Yiğit). Polis Akademisi Yayınları, Ankara.2017. s.267.

[16]Ases, şehrin asayişiyle ilgilenmeye memur edilmişti. Polis müdürü olarak görev yapmaktaydı. Ortadaki zabitlerle münavebe suretiyle çarşı aralarında, mahalle içlerinde ve de özellikle kötü üne sahip mahallelerde dolaşır, suç işleyenleri yakalar cezalarının verilmesi üzerine ilgili mercilere yollardı. Konuyla ilgili daha detaylı bilgi için bkz. Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü I*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1971, s. 93-94.

[17] Cem Doğan, "1845 Polis Nizamnamesi: 12. VE 13. Maddeler Üzerine Bir Yeniden Değerlendirme," *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 5, Sayı 5, Ekim 2012. s. 81.

[18] Alyot, *a.g.e.,,* s.52-60.

[19] Ali Sönmez, "Polis Meclisinin Kuruluşu ve Kaldırılışı (1845-1850)", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi*, cilt: 24, sayı: 37, s. 260.

ve düzenli askerlerin bazı ayaklanmaları bastırmada başarıları olmuşsa da eşkıyalık, soygunculuk ve hırsızlık gibi asayiş problemleri bir türlü giderilememiştir.[20]

Yeniçeri ocağının kaldırılması güvenlik alanında bir boşluk meydana getirdi. Bu boşluğu gidermek amacı ile iki ay sonra, İhtisap Ağalığı Nizamnamesi ile evvelden beri İstanbul'da var olan İhtisap Ağalığı teşkilatı daha da genişletilmiş, sorumluluk ve görevleri arttırılmış ve İhtisap Nezareti kurulmuştur. İhtisap Nezareti bir bu yeni düzenlemesi ile güvenlik işlerinden sorumlu tutulmuştur[21]

Görüldüğü gibi Osmanlı Devleti'nde 19. Yüzyılın ortalarına kadar güvenlik işleri, birçok askeri ve mülki kimlikli şahıslarca yürütülüyordu. Yeniçeri Ocağının lağvedilişiyle daha sistemli, merkezi bir asayiş ve güvenlik hizmeti vücuda getirmek artık bir zorunluluktu. Fakat bu yenileşme hamleleri bazen daha karmaşık bir duruma sebep oluyordu.[22]

Tanzimat süreci olarak adlandırılan bu yeni süreç en önemli hususiyeti, iç güvenliğin elden geldiği kadar merkezi bir sisteme içinde ele alma çabası ve merkezi bir yapı vücuda getirme gayreti olarak açıklanabilir. Bu zamana gelinceye kadar birçok farklı devlet kurumu tarafından idare edilen güvenlik hizmetleri Tanzimat'ın ilanı ile birlikte daha merkezi bir idare biçimi ile yeniden tanzim edildi.[23]

Bilindiği üzere Tanzimat Fermanı'nın hedeflediği en büyük yenilik can ve mal güvenliğinin devlet teminatına alınması idi.[24] Tazminat süreci bir taraftan yeni bir merkezi yapılanma dönemi başlatırken diğer taraftan da yapılmak istenen yeni güvenlik uygulama ve anlayışının da habercisi olmuştur. Bu dönemin temel özelliği ve en önemli anlayışı olan merkeziyetçilik, tasarlanan yeni güvenlik anlayışı ve düzenlemelerini de etkilemiştir. Ferman en temel haklar olan can, mal ve namus konularını devlet garantisine almıştı. Ceza gerektiren davalar açık ve teferruatıyla görülmedikçe hiç kimsenin ne açık ne de gizli olarak öldürülemeyeceğini, yeni

---

[20] Ahmet Özcan, "Osmanlı Devleti'nde Jandarma Teşkilatı Kurulmasının Gündeme İlk Defa Gelişi (1839)" *Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi*, C,32, S.53. 2013, s. 178.

[21] Remzi Fındıklı, "Osmanlı Devleti'nde Güvenlik ve Polis," *Osmanlı*, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1999, C.6, s.298.

[22] Ülkü Köksal, "II. Meşrutiyet Dönemi'nde ve Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Trabzon Polis Mektebi", *Karadeniz İncelemeleri Dergisi*, 2015, (19), s. 139.

[23], Ali Sönmez, "Tanzimat'ın İlanı Sırasında İç Güvenliğin Niteliği ve Uygulamaları Üzerine", *Askeri Tarih Araştırmaları*, Genelkurmay ATASE ve Denetleme Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2006. C.7, S.4.

[24] Musa Çadırcı, "Tanzimat'ın İlanı Sırasında Anadolu'da İç güvenlik", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 13, S. 24, s.44.

düzenlenecek kanunların ihlal edilmesi durumunda uygulanacak yaptırımların belli olacaktı. Cezaya dair yeni kanunların çıkarılacağı ve suça bulaşanların bu kanunlara göre yargılanacağı açık olarak ifade ediliyordu. Ancak bu yeni vaatlerin yerine getirilebilmesi, her şeyden evvel merkezi idarenin emrinde hareket edecek yeni bir teşkilatlanma ağını gerektiriyordu.[25]Ancak idarecileri güvenlik konusunda yapılacak düzenlemelere götüren en önemli saik; merkez ve taşrada yapılacak olan yeni idari, hukuki düzenlemelere karşı halktan gelebilecek tepkilere karşı hazırlıktı. İdareciler çok başlı ve mevcut iç güvenlik uygulamalarının, meydana gelecek kargaşaya mâni olamayacağını, bu sebeple de merkezi idarenin denetiminde yeni bir teşkilat ve güvenlik ağının oluşturulmasının farkındaydılar. Çünkü iç güvenliğin konusunda yapılacak olumlu tercihler, sefaretlerin dikkatini çekecek ve fermanın başarısının da simgesi olacaktı. Bu niyetle ilk önce 1840'tan sonra Anadolu ve Rumeli'de merkezi idarenin kontrolünde ve valilerin idaresinde yeni zabtiye birlikleri kuruldu.[26] Osmanlı'da devlet erkânı asayiş ve güvenliği devletin yükselmesine paralel olarak belirli bir program dâhilinde değerlendirmiş ve olgunlaştırmıştır.[27]

1.3. Polis Teşkilatının Kuruluşu

Dünyadaki gelişmelere denk olarak Osmanlı İmparatorluğu'nda da artan suçlar, iç güvenlik konusundaki çok başlılık, suç ve suçluya dair yeni anlayış ve değişimler beraberinde, zabıta teşkilatının değişimini de getirdi. Artan, gelişen, taktik ve mahiyet değiştiren suç olgusuna karşı daha kararlı ve iyi mücadele edebilmek gayesiyle Osmanlıda modern anlamda polis teşkilatının temelini oluşturan ilk düzenleme Sultan Abdülmecit döneminde 17 maddeden oluşan "Polis Nizamnamesi" adıyla 20 Mart[28] 1845'te çıkarılmıştır. Bu yeni nizamname polislik müessesesinin ilk adımıdır.[29]

---

[25] Ali Sönmez, "Zabtiye Teşkilatı'nın Düzenlenmesi (1840-1869*)", Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi*, C.25, S. 39, s. 203.
[26] Sönmez, *a.g.m.*, s.204.
[27] Bülent Arı, "Osmanlı Asayiş Stratejileri," *Türk Polis Tarihinin Kökenleri*, (Ed: Yücel Yiğit). Polis Akademisi Yayınları, Ankara.2017. s.205.
[28] Polis Meclisinin kuruluşu olarak kabul edilen 11 Rebiyülevve1 1261 tarihi, aslında 21 Mart 1845'e denk gelmesine rağmen, konuyla ilgili yapılan çalışmaların hemen tümünde 10 Nisan 1845 olarak belirtilmekte ve bu tarih Polis örgütünün kuruluş yıl dönümü olarak halen kutlanmaktadır. 10 Nisan 1845 tarihini ilk olarak Halim A1yot'un kullandığı göz önüne alınacak olursa (Halim Alyot, a.g.e., s.77), diğer araştırmacılar da aynı hatayı tekrarlamış olmalıdırlar. Bu husus daha sonra bazı araştırmacılarca düzeltilmiştir. Ayrıca bkz. Hasan Yağar, "Osmanlı Polis Teşkilatı ve Yenileşme Süreci", *Türkler,* Yeni Türkiye Yayınlan, C. 13, Ankara 2002, s. 637.
[29] Halil İbrahim MİL, "Türkiye'de İç Güvenlik Teşkilatları ve Özellikleri," *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi,* Y.2014, C.5, S.11. s.41.

20 Mart 1845 tarihinde yayınlanan ve elçilik görevlilerine (sefaretlere) gönderilen 17 maddelik "Polis Nizamnamesi"[30] ile ilk defa "polis"[31] adıyla dünya devletlerindeki benzeri polis teşkilatı kuruldu. Kurulan bu birim Tophane Müşirliğine bağlandı.

1 Temmuz 1800 tarihli *Paris Emniyet Müdürünün Görevlerini Düzenleyen Kararname* adlı metin örnek alınarak hazırlanan nizamname on yedi maddedir. İlk iki maddesi polis meclisi ve çalışma usullerine dairdir. Diğer maddeler de polisin vazife ve salahiyetlerine dairdir. Bu nizamnamede bugün belediye zabıtası tarafından görülen birçok vazife polise verilişti. Başkentte (Beyoğlu ve Galata bölgesinde) halkın emniyeti ve şehrin zabıta işlerinin temini maksadıyla polis tabir edilen bir zabtiye teşkilatının kurulmuştu. Tophane-i Amire'ye bağlı, Mehmet Ali Paşa'nın emrinde olan bu yeni teşekkülü tanzim etmek için de bir polis meclisi kuruldu.[32] Bu meclise bir reis ile beraber aza ve sair memurların tayin edildiği bilinmektedir. Daha sonra bir nüshası tezkere ile sefaretlere gönderilmiştir.

Tophane Müşirliğine bağlı ve Mehmet Ali Paşa'nın idaresinde faaliyet yürütecek olan ve yedi kişiden oluşacak meclisin iç güvenlik konusu ile alakalı hazırlayacağı çalışmalar Tophane Müşiri aracılığı ile Meclis-i Vala'ya sunulacak ve orada tekrar gerekli düzeltmeler yapılıp tekmil edildikten sonra Bab-ı Ali'ye (sadrazama) arz edilecekti. Bu düzenlemeler padişah tarafından onaylanması durumunda artık yürürlüğe girecekti.[33]

İlk polis nizamnamesinde yeni kurulan bu teşkilatın personel istihdamı konusunda aranılacak şart ve hususlar ile alakalı net bir madde bulunmamaktadır. Ancak nizamnamenin ikinci maddesinde: *meclisin aynı zamanda umum halkın düzen ve asayişinin korunması hususunda karakollarda görevli bulunan nizamiye askerlerini celp ve istihdam etmek yetkisine sahiptir,* ifadesi ilk istihdamın nasıl olduğu hakkında bilgi vermektedir. Ayrıca galata ve Beyoğlu'nda müstahdem polislere ayrılan bütçe ve

---

[30] Belgenin aslı için bakınız *Belgelerle Türk Polis Teşkilatı Tarihi*, EGM Belge Yönetimi Daire Başkanlığı Yayınları. C 1. 2. Baskı. Ankara. 2014.s.8.

[31] Polis kelimesinin menşei ve kökeni için bknz. Derviş Okçabol, *Türk Zabıta Tarihi ve Teşkilat Tarihçesi*, Polis Enstitüsü Yayını. Ankara 1940. s.7.

[32] Polis meclisinin kuruluşu ile alakalı geniş bilgi için bknz. SÖNMEZ, Ali, "Polis Meclisinin Kuruluşu ve Kaldırılışı (1845-1850)", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Tarih Bölümü, Tarih Araştırmaları Dergisi*, cilt: 24, sayı: 37. s.260-275.

[33] EGM, *Belgelerle Türk Polis Teşkilatı Tarihi I*, Belge Yönetimi Daire Başkanlığı Yayınları. C 1. 2. Baskı. Ankara. 2014.s.9.

tayinatları hakkında 20 C. 1261 (26 Haziran 1845) tarihli evrakta[34] kırk altı adet polis neferinden bahsetmektedir. Bu da o tarihte karakollarda görevli nizamiye askerlerinden seçilen, kırk altı polis neferinin mezkûr mahalde istihdam edildiğini göstermektedir. Nizamnamenin 17. maddesinde lüzumuna göre veya bir şikâyet ve iddianın olması durumunda vefat eden birisinin eceliyle mi yoksa başka bir nedenle mi öldüğü veya ne sebeple öldüğünü tespit etmek için "ehl-i hibre" olmak üzere birer cerrah, hekim ve kimyager, tayin etmek Polis Meclisinin vazifeleri arasında sayılıyordu.[35]

1.4. Zabtiye Müşiriyeti Dönemi (1845-1879)

İlk kuruluşunda seraskere bağlı ve Tophane Müşiriyeti'nin idaresinde olan polis teşkilatı. 1846 yılına gelindiğinde polise ait iç güvenlik hizmetlerinin Serasker dairesi tarafından yönetilmesinin askeri asıl vazifesinden geri bıraktığı gerekçesi ile güvenliğe ait vazifeleri (zabıta, polis, jandarma) yürütmek için ve seraskerlikten ayrı bit teşekkül olarak yayımlanan bir genelge ile "Zabtiye Müdürlüğü, Zabtiye Müdür Yardımcılığı" ve güvenlikle alakalı kanunları hazırlamak için, "Zabtiye Meclisi" kurulmuştur. Ancak kısa bir zaman sonra da bu meclis kaldırılmış ve onun yerine "Divan-ı Zabtiye" ve "Meclis-i Tahkik" kurulmuştur. Böylelikle hem İstanbul ve hem de taşrada güvenlik hizmetleri Zabtiye Müşiriyeti'nce yürütülmüştür.[36]

1846'da Zabtiye Müşiriyeti'nin kurulmasıyla birlikte iç güvenlik ve asayiş hizmetleri için yeniden bir askeri sistem kurulmuş oldu. Bu yeni düzenleme iç güvenliğe dair hizmetlerin tek bir çatının sorumluluğu altında yeniden birleşmesi anlamına geliyordu.[37]

Zabtiye Müşiriyeti'nin kuruluşundan sonra tımarlı ve başıbozuk piyadelerin zabtiye olarak yazılmasına devam edilmiş yeni oluşturulan zabtiye kıtaları çoğunlukla bunlardan oluşuyordu. Yeni düzenlemeye göre vilayetler zabtiye kuvvetleri ihtiyaçlarını tespit ederken mevcut tımarlı neferleri hesaba katarak bildirmişlerdir. Mesela o dönemde Muş sancağında 90 ve Motki'de (Mutki) 211 piyade başıbozuk

---

[34] Belgenin Aslı ve transkripsiyonu için bkz. EGM, *Belgelerle Türk Polis Teşkilatı Tarihi, C. I. s. 16-150.*
[35] Halim Alyot, *a.g.e.*, s.77,78.
[36] Kasım Tatlılıoğlu, *a.g.m.*, s.92.
[37] İbrahim Caner Türk, "Osmanlı Devleti'nde Polisin Meslekî Terbiyesine Müteallik Bir Talimat-ı Mahsusa," *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2013, C.6, S.1, s.157.

zabtiye askeri mevcuttu.[38]Zabtiye Müşiriyeti'nin kurulması ve güvenlik hizmetlerinin tek çatı altında toplanması ile birlikte Polis Teşkilatı ve Polis Meclisi'nin durumunun ne olduğu yeni düzenleme ile birlikte lağvedilip edilmedikleri husus kaynaklarda farklılık arz etmektedir. Zabıta ve polis teşkilatı konusunda temel referanslardan birisi olan Halim Alyot'a göre; 1846 da Zabtiye Müşiriyeti'nin kuruluşu ile birlikte Polis Teşkilatının faaliyette kalmadığını ve yetkilerinin yeni müşiriyete devredildiğini faaliyetinde devama dair bir belgeye rastlanmadığını ve Tophane Müşiriyeti'nin idaresi altında çalışmış olan polisin seraskerlik dairesinin emrindeki zabıta teşkilatı ile birlikte lağvedildiğini ancak daha sora Zabtiye Müşiriyeti'nin Zabtiye Nezareti'ne tahvilinden sonra tekrar faaliyete başladığını beyan eder.[39] Ancak yeni evrakların gün yüzüne çıkması ile birlikte polis meclisinin 1850 senesine kadar faaliyetine devam ettiğini göstermektedir.

Polis Meclisi ilk aşamada, karakollarda görevli nizamiye askerlerinden seçilen kırk altı neferi, belirlenen bölgede tavzif ederek işe başlamış oldu. Bu kırk altı neferinin her birisinin aylık olarak 16.100 kuruş maaş almaktaydı[40]. Meclisin faaliyete başlaması ile daha iyi hizmet verebilmek için bir tercüman (mühtedi Mehmet'in lisan bilmesinden dolayı polis meclisinde görevlendirilmesinin uygun olacağına dair)[41], bir tabib (polis meclisine gelen mecruhların yaralarının tespiti, polis nezaretinde bulunan zanlıların muayenesi ve tedavisi için birer cerrah ve tabibin tayini hakkında)[42] atandı. Polis Meclisi ilk olarak Tophane-i Amire Müşirliğine bağlıydı. Ancak Galata-Beyoğlu çevresinin güvenlik ve asayiş hizmetlerinin Kaptan Paşa'ya devredilmesiyle mecliste buraya bağlanmış oldu. (Halil Rıfat Paşa'nın Kaptan ı Deryalığa, Polis ve Liman Nezaretlerine atandığına dair hüküm)[43]. Ancak daha sonra Halil Paşa'dan alınarak, Zabtiye Müşiriyeti'ne bağlanacaktır (Galata ve Beyoğlu mıntıkaları zabtiye işlerinin Kaptan-ı Derya uhdesinden alınarak Zabtiye Müşiri'ne ihalesi hakkında).[44] Polis meclisi Zabtiye Müşiriyeti'ne bağlandıktan sonra 1850'ye kadar faaliyetlerine devam

---

[38] Hikmet TONGUR'un *Türkiye'de Genel Kolluk Görev Ve Teşkillerinin Gelişimi,* Kanaat Basımevi, Ankara, 1946, s.171.
[39] Halim Alyot, *a,g,e.* s. 177,178.
[40] Turgut Subaşı, "Tanzimat Döneminde Kurulan Polis Meclisi'nin İdari Yapılandırılması ve Faaliyetleri," *Türk Polis Tarihinin Kökenleri*, (Ed: Yücel Yiğit). Polis Akademisi Yayınları, Ankara.2017, s.281.
[41] EGM, *a.g.e.*, s.170.
[42] EGM, *a.g.e.*, s.153-162.
[43] EGM, *a.g.e.*, s.163.
[44] EGM, *a.g.e.*, s.177-182,192.

etti.[45] Polis Meclisi'nin özellikle asayiş (hırsızlık ve dolandırıcılık) konusunda yapmış olduğu çalışmaların Takvim-i Vekayi'de de yer bulup yayınlandığı oluyordu.[46]

Polis Meclisi'nin ilk faliyetleri beraberinde bir birinden farklı polis branş ve birimlerinin oluşmasını da getirdi. Hafiye (gizli manasına gelen bu kelime bugünkü sivil, gizli ve ya istihbarat polisliğinin karşılığı idi) memurlar olarak adlandırılan bu şahısların istihdam edildiğide dair (polis meclisinde müstahdem polis memurlarına hazineden ayrılan on sekiz bin kuruşun yirmi beş bin kuruşa çıkarılması ve hafiye memurlar alınması hususunda Kaptan Paşa Halil Rıfatın tezkiresi ve konunun meclis-i vala'da görüşülmesine dair evrak).[47]

Modern bir iç güvenlik teşkilatının kurulması için en önemli adımlardan birisi olan polis nizamnamesi ve polis meclisisnin kuruluşu fazla devam etmedi. Tanzimat döneminin en belirgin olan merkezi idare anlayışı[48] neticesinde 1846 da güvenlik konusus daha etkin ve işlevsel kılmak için zabıta müşiriyetinin kurulması ile ilk polis teşkilatı mıntıkası olan galata ve boyoğlu bölgesi de müşiriyetin idaresine verildi.

24 Nisan 1850'de Sadaretten, Zabtiye Müşiriyetine gönderilen tezkire'de,[49] "Galata ve Beyoğlu'nda çok zamandan beri çeşit çeşit uygunsuzlukların meydane geldiği bu durumun orada halka zarar verdiği ve buraların emniyeti için bir çare bulunması gerktiğinden.. " bahisle malum müşiriyetten Beyoğlu ve Galata civarının asayiş ve güvenliği konusunda mufassal bir raporun hazırlaması isteniyordu. Müşiriyetin, 8 Mayıs 1850 tarihinde Sadarete sunduğu rapora göre:[50] Galata ve Beyoğlu mıntıkasında vazifeli Polis neferatının bu vazifeyi hakkıyla yapamadıkları, bu nedenle bu bölgeye şimdilik beş bölük zabtiye askerinin tayin edilmesinin uygun olacağı belirtiliyordu. Polislerden kefil gösterebilecek olanların kendi istekleri halinde zabtiye birliklerine alınabilecekleri vurgulanıyordu. Bu raporun sonunda Polis Meclisi'nin akıbeti hakkında bilgide yer almakta ve Polis Meclisi'nin kaldırılması

---

[45] Polis Meclisinin 1850 ye kadar faaliyetleri hakkında bkz. *Belgelerle Türk Polis Teşkilatı Tarihi I. s.201,238.* Sönmez. Ali, "Polis Meclisinin Kuruluşu ve Kaldırılışı (1845-1850)", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Tarih Bölümü, Tarih Araştırmaları Dergisi*, cilt: 24, sayı: 37. s.260-275.
[46] Ali Sönmez, *a.g.m.*, s.265.
[47] EGM, *a.g.e.*, s.168.
[48]Tanzimat Döneminin Aydın Mutlakıyet Ve Merkeziyetçi Reformlar ile alakalı bkz. ORTAYLI, İlber, *İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı*, Timaş Yayınları. İstanbul 2017, s. 139,195.
[49] EGM, *a.g.e.*, s.60.
[50] EGM, *a.g,e.*, s.61.

luzumu beyan olunuyordu. 18 Mayıs 1850'[51]de Zabtiye Müşiriyeti'nin hazırladığı rapor Meclis-i Vala'da tekrar görüşüldükten sonra, karar verilen netice 26 Mayıs 1850'de yürürlüğe girdi. Polis meclisinin bu tarihten sonra Bab-ı Zabtiye'ye dahil olduğu bir dönemin kapandığı anlaşılmaktadır.[52]

1.4.1. Memurin-i Teftişiye'nin Kurulması (25 Temmuz 1867)

İlk teşebbüsten 23 sene sonra 25 Temmuz 1867 de hükümet yeniden zabtiye teşkilatından ayrı olarak, polis ususlune uygun olan işleri icra ve teftiş etmek üzere Memurin-i Teftişiye adında yeni bir zabıta müessesi kurmak maksadı ile bir nizamname yayınlandı.[53] Bu nizamnameye göre vazife olarak doğrudan kaza, sancak ve vilayet zabtiye birliklerinin komutanlarına tabi olan teftiş memurları zabtiye askeri gibi mülkiye memurlarının emrinde idiler dört sınıf üzerine tertiplenmiş olan bu teftiş memurlarının her vilayet merkezinde birer reis ve reis muavinleri vardı.[54]

Okçabol'un; *Zabtiye Zabitliği şeref ve payesine haiz olduklarından lidelicap (gerektiğinde) zabtiye neferatını istihdama mezun idiler*. İfadesinden de anlaşıldığı üzere teftiş memurlarının reisleri ihtiyaç durumunda Zabtiye Müşiriyetinden personel alabilmekteydiler. İlk dönemlerde inzibatın temini askeriyeye ait bir vazife iken hususi bir teşekkül olan şimdiki polis memurluğunun ilk şekli olan bu Teftiş Memurluğu'nun kurulması ile askeri emir ve komuta altında yarı askeri bir bir teşkilat içinde vazifelerini ifa etmişlerdir.[55]

Memurin-i Teftişiyye'nin Sûret-i İntihâbı ve Vaz' ve Hareketleri Hakkında Nizamnameye göre, Teftiş Memurluğu'na seçilip tayin edilecek kişinin şu vasıflara haiz olması gerekiyordu:

1- Yirmi yaşından büyük ve elli yaşından küçük olmak, vucutça bir kusur ve hastalığı bulunmamak.

2- Daha önce bir cinayet cezası ile hükümlü bulunmamak.

3- Likatli, sözünde doğru ve memuriyetine mani olacak bir hali bulunmamak.

---

[51] EGM. *a,g,e.,* s.64.
[52] Sönmez. *a,g,m.,* s. 68-69.
[53] Memûrîn-i Teftîşiyyenin Sûret-i İntihâbı ve Vaz' ve Hareketleri Hakkında Nizamname. *Belgelerle Türk Polis Teşkilatı Tarihi,* C.3. s. 3. (Transkripsiyonun Aslı: Belge 1 • Sayfa: 357)
[54] Alyot. *a.g.e.,* s. 179.
[55] Okçabol, *a.g.e.,* s.72.

4- Gerektiğinde zabıta neferatını emir ve komuta edebilecek kabiliyette ve sözü tesirli olmak

5- Düzgün ve iyi hizmet edebileceğine dair kafil ve senet vermek.

Teftiş Memurluğu dört sınıf olarak düzenlenmiştir. Birinci sınıf memurun yukarıdatadat edilen vasıflardan ayrı olarak kafi derecede okur yazar olması ya da başka bir lisan bilmek ve yahut teftiş ve tahkik işlerinde olağan üstü mütehassıs olmak.

İkinci sınıf teftiş memurlarının ise okur yazar olması ya da hiç olmazsa görev yaptığı memleketi yerel diilerinden birisisni bilmek va yahut teftiş ve tahkik işlerinde mehareti bulunmak.

Üçüncü ve dördüncü sınıf teftiş memurlarının yazı yazabilmek yazamıyorsa mutlaka okuyabilmek ya da daha önce ordu veya devlet memurluğunda çalışmış olmak ve yahut tahkik ve teftiş işlerinde vukufiyetli olmak.

Belgenin sonunda, *Teba'a-i Devlet-i 'Aliyye'den ve İslâm ve Hıristiyandan bâlâda muharrer sıfatları câmi' olan kimseler liyâkat ve kâbiliyyetlerine göre sunûf-ı selâseden birine hukûmet memûrları ve 'asâkir-i zabtiyyenin büyük zâbitleri ma'rifetiyle intihâb olunub memûriyyetleri merkez-i vilâyetden tasdîk olunmağa mevkûfdur*[56]. En yukarıda sayılan vasıfları (beş vasıf) taşıyan Osmanlı tebasından Müslüman veya Hıristiyan fark etmez liyakat ve kabiliyetleri nisbetinde dört sınıf memuriyetten birisine seçilir ve memuriyetleri vilayet merkezinin oluruna bağlıdır. Maddesi teftiş Memuru olmanın yolunu göstermetedir. Belgenin aslından da anlaşılacağı üzere Hıristiyan teb'a da eğer aranılan şartlara haiz ve likat sahibi ise Teftiş Memurluğuna tayin olabiliyordu.

Bu tarihe kadar yayımlanan polis nizamnamelerinden farklı olarak polis teşkilatının şekillenmesinde personel alımına dair kriterlerin net ve belli olduğu ilk nizamname Memurin-i Teftişiyenin kuruluşuna dair nizamnamedir. Bu nizamnamenin tahlilinden anlaşılan şudur, ne nedenle ikişaf edemediği hala merak konusus olan 20 mart 1845 tarihli ilk Polis Nizamnamesinin yerine, zabtiyeden ayrı bir yeni kolluk kuvvetinin kurulmasına gayret edildiği anlaşılmaktadır. Bu yeni nizamnameye göre teftiş memurlarının adli, siyasi, idari vazifeler ile tavzif edildikleri görülmektedir.

[56] EGM, *Belgelerle Türk Polis Teşkilatı Tarihi,* C. 3. s.4.

Ayrıca özellikle de istihbarat alanında Teftiş Memurları'na geniş vazifeler yükletilmektedir.

Teftiş memurluğunun akibetidene gelince, 1845 nizamnamesi gibi onun da çok az zaman sürdüğü ve vazifelerinin Asakir-i Zabtiyeye devredildiği anlaşılmaktadır. *Memurin-i Teftişiyye'nin Sûret-i İntihâbı ve Vaz' ve Hareketleri Hakkında* nizamnameyi ihtiva eden birinci tertip *Düstur'un* ikinci cildinin 748. Sahifesinin de sonunda şu bilgi yer almaktadır.

"Karar-ı ahır hükmünce teftiş için mahsus memurlar istihdamından sarf-ı nazar kılınmış olmakla vazifeleri asakir-i zabtiyeye ilavey-i memuriyet olmuştur."[57] İfadesi teftiş memurluğunun akibeti hakkında kanaat vermektedir.

1.5. Zabtiyye Nezâreti Dönemi (1879-1908)

Osmanlı devletinde gerek merkezi ve gerekse de taşra idari yapısının ve bunun ile beraber adli ve güvenlik teşkilatının yeniden düzenlenmesi o dönemde her vesile ile baskısını hissettiren uluslararası siyasetin baskılarının arttığı bir dönemde gerçekleşti. Bilindiği gibi Berlin Anlaşması neticesinde Batı devletlerinin Osmanlı Devleti'nden ıslahat noktasındaki taleplerinin başında; Güvenlik teşkilatının ıslahı geliyordu. İngiltere ise devletin mahalli ve merkez jandarma ve polis teşkilatlarında gayrimüslimlerin de nüfusları oranında bu vazifelerde temsil edilmelerini, diğer taraftan da güvenlik ve adliye teşkilatı ile ilgili yapılacak yeni düzenleme ve reform çalışmalarında konularında uzman yabancı şahısların vazifelendirilmesini istemekteydi.[58]

Osmanlı idarecilerinin de aslında hedefi iç nizamı temin edecek yeni bir teşkilatın kurulmasına dairdi. İç güvenlikte sağlanacak başarı diğer ülkelerin güvenlik bahanesiyle devletin iç işlerine müdahale ihtimalini kaldıracak ve aynı zamanda devlet otoritesini bütün taşrada yaygınlaşmış olacaktı. Ancak devlette bunu yapacak bir kadronun olmaması nedeni ile iç güvenlik konusunu daha ayrıntılı olarak tetkik etmek üzere Avrupa'dan bu konuda ehil subayların getirilmesine karar verildi. 1877 yılı

---

[57] Alyot, *a.g.e.*, s. 179.
[58] Nadir Özbek, "Osmanlı İmparatorluğu'nda İç Güvenlik, Siyaset Ve Devlet, 1876-1909," *Türklük Araştırmaları Dergisi,* 2004, C.16, s.71.

başında İstanbul'a çağrılan İngiltere Devleti Miralaylarından Valentine Baker'den, bu konuyu kapsamlı bir şekilde ele almak üzere bir rapor hazırlaması istendi.[59]

Zabtiye teşkilatı 1869-1870 yıllarında ard arda yapılan yeni düzenlemelerle yeni baştan düzenlenmiştir. Kuruluşlarından itibaren ilk kez merkez, taşra (Anadolu-Rumeli) ve İstanbul'daki (Der-saadet) zabtiye birlikleri, ortak bir nizamnamede birleşmiş aynı hükümlere tabi olarak vazifelerini ifaaya başlamışlardır.[60]

Bu uygulamalar devam ediyorken zabıtaya dair yeni düzenlemelere tekrar edilse de bir polis modeli uygulamasına doğru bir gayret olduğunu döneme ait mevzuat metinleri incelendiğinde bazı bilgiler bize bu kanaati vermektedir.

1876 yılında Tanzimat ve Islahat hareketleri (Kanun-u Esasi) dahilinde I. Meşrutiyet'in ilanından sonraki hükümet programında Avrupa'daki örneklerini de dikkate alınarak bir polis teşkilatının vücuda getirilmesine yer vermiş ve 1879'da bu çalışmanın neticesi olarak Zabtiye Nezareti kurulmuştur.[61] Zabtiye Nezareti'nin kuruluşu; "*Polis ve emniyet işleriyle meşgul olan Zabtiye Müşiriyetinin Zabtiye Nezaretine dönüştürülmesine ve görevlerine dair Sadrazam Said Paşa'nın emirnamesi"* olarak tanzim edilen evrakta şöyle ifade ediliyordu: "*Zabtiyye Müşîriyyeti Teşkîlâtı makâm-ı Ser'askerîye rabt olunarak vazîfesi polis ve Emniyyet-i 'Umûmiyye umûrundan 'ibâret kalan Zabtiyye Müşîriyyeti 'unvânıda Zabtiyye Nezâretine tahvîl edildi."*[62]

Ayrıca Zabtiye Nezareti'nin kuruluşu ve görevleri 20 Kasım 1879 tarihinde Vatan gazetesinde resmi bir ilan ile yayınlanmıştır.[63] Zabtiye Nezareti, Hapishaneler İdaresi, Tiyatrolar Müfettişliği, Heyet-İ Tahkikiye, Sicil-i Ahval ve Ecza-i Nariye gibi kısım ve idarelerden oluşuyordu.

28 Mart 1880'de Polis Nizamnamesi kanun müsveddesi layihası hazırlandı.[64] Ancak bahsi geçen nizamnamenin tasdik olunup yürürlüğe girip girmediği konusu daha tam olarak netlik kazanmamıştır. Hikmet TONGUR'un *Türkiye'de Genel Kolluk*

---

[59] Ali Sönmez, "Osmanlı Devleti'nde İç Güvenliğin Dönüşümü: Zaptiye Teşkilatı'ndan Jandarma'ya," *Ankara Kültür, Dil Tarih Yüksek Kurumu İCANAS*, S. 38, Eylül 2007, s.2861.
[60] Ali Sönmez, *Zabtiye Teşkilatı'nın Düzenlenmesi*, s.217.
[61] Tatlılıoğlu, *a.g.m.*, s.92.
[62] EGM, *Belgelerle Türk Polis Teşkilatı Tarihi 4,* EGM Belge Yönetimi Daire Başkanlığı Yayınları. C 4. Ankara. 2015.s.10. (Transkripsiyonun Aslı: Belge 2 • Sayfa: 359)
[63] Zabtiye Nezaretinin kuruluşu ve görevleri hakkında Vakit gazetesinde yayımlanan Resmi İlana dair bkz. *Belgelerle Türk Polis Teşkilatı Tarihi,* C. 4. s.7. (Transkripsiyonun Aslı: Belge 2 • Sayfa: 359)
[64] EGM, *a.g.e.*, s.74.

Görev Ve Teşkillerinin Gelişimi isimli eserinde yukarıdaki layihaya dair şu bilgi yer almaktadır: *1297 (1880) yılında Sait Paşa'nın sadrazamlığı sırasında 97 maddelik bir polis nizamnamesi layihası hazırlanarak Harbiye ve Zabtiye Nezaretine mensup şahıslardan oluşan bir komisyonda incelenmişse de bu layihanın tasdikten geçip yürürlüğe girmediği anlaşılıyor*.[65]

İstanbul'un emniyet ve asayiş işlerini yürütmek amacıyla Zabtiye Nezareti kurulmuş ve diğer merkezlerde emniyet işleri Seraskerliğe bağlı olarak yürütülmeye devam etmekteydi. 1881 yılında İstanbul'da bölük nizamında polis birlikleri oluşturuldu. Polis erleri bölük ve takım itibariyle askeri bir şekilde teşkilatlanmış olup her merkezde bir serkomiserin idaresinde polis bölüğü bulunurdu. İlk zamanlarda 10 bölük ve 700 erden ibaret olan İstanbul polisinin nüfusu daha sonra 16 bölük ve 1700 ere kadar çıkmıştır.[66]

İlk zamanlarda İstanbul'un asayiş ve güvenliğinden sorumlu olan Zabtiye Nezareti 1885 yılında ancak taşra teşkilatlanmasını tamamlayabildi. 1894 yılına gelindiğinde 15 vilayette Polis Teşkilatı kuruluşu tamamlanmış olacaktı.[67]

II. Abdülhamit devrinde dâhili güvenlikten sorumlu olan polis teşkilatının güçlendirilmesi yeni bir yapıya kavuşturulması amacıyla Avrupa'dan özellikle de Fransa'dan bazı uzmanlar getirilmişti. Bunlardan birisi müfettiş Celestin Bonnin'di. Bonnin polis teşkilatının yapılandırılması geliştirilmesi için birçok rapor ve layiha azırladı.[68] Bonnin Efendi aynı zamanda Türk polis teşkilatının ilk polis müfettişiydi. 1897 yılına kadar bu vazifeyi sürdürdü.[69]

Polis Teşkilatı her ne kadar 1881 tarihinde resmen kurulmuşsa da görev ve salahiyetlerini içeren ilk hukuki metin 1 Recep 1314 ve 24 Teşrîn-i Sânî 1312 (6 Aralık 1896) tarihinde "*Der-Sa'âdet ve Bilâd-ı Selâse'de Takrîr-i Âsâyiş Vazîfesiyle Mükellef Olan Nizâmiyye ve Jandarma 'Asâkir-i Şâhâne ile Polis Memûrlarının Sûret-i Hareketlerine Dâir Ta'lîmât"*[70] adıyla yayımlanmıştır. Bu talimatname ile polisin

---

[65] TONGUR, *a.g.e.*, s.165.
[66] Alyot, *a.g.e.*, s.185.
[67] Akkaya, *a.g.m.*, s.63.
[68] Nurettin Van, "Osmanlı Polis Teşkilatının Modernleşme Sürecinde Celestin Bonnin'in Rolü," *Türk Polis Tarihinin Kökenleri*, (Ed: Yücel Yiğit). Polis Akademisi Yayınları, Ankara.2017. s.291
[69] Eyüp Şahin, "1845'ten 1913'e Osmanlı Polis Nizamnamelerine Karşılaştırılmalı Bir Yaklaşım," *Türk Polis Tarihinin Kökenleri*, (Ed: Yücel Yiğit). Polis Akademisi Yayınları, Ankara.2017. s.318.
[70] EGM, *Belgelerle Türk Polis Teşkilatı Tarihi 5,* EGM Belge Yönetimi Daire Başkanlığı Yayınları. C 5. Ankara. 2016.s.282.

görev ve yetkileri ve jandarma ile olan münasebetleri düzenlenmiştir.[71] Ancak bu nizamnamede polis alımına ve usulüne dair herhangi bir madde bulunmamaktadır.

31 Kânûn-ı Evvel (1)318 (13 Ocak 1903) Tarihli Yanya Valisi Osman'ın Rumeli Vilâyet-i Şahanesi Müfettiş-i Umumiliği'ne gönderdiği telgrafta;[72] Polis memuriyetlerine talip olanlardan Türkçe okuma-yazma bilenlerin istendiği, ancak Hıristiyanlar bilmediği için Rumca bilenlerin alınıp alınmayacağına dair sualine 4 Kânûn-ı Sânî Sene 1318 (17 Ocak 1903) Tarihinde telgraf ile verilen cevapta; Türkçe konuşup kendi dillerinde okuma-yazma bilenlerin polis olabileceklerine dair bilgi verilmekteydi.[73]

1.5.1. 17 Ağustos 1907 Tarihli Polis Nizamnamesi

Polis teşkilatı ile ilgili gerek suret-i tertip ve teşkili gerek vazife ve salahiyetleri ve gerekse de usul-u intihabına dair yapılmış en teferruatlı ve dört başı mamur polis nizamnamesi 8 Recep 1325 (17 Ağustos 1907) Tarihli Polis Nizamnamesidir. Nizamname yirmi beş sahife, üç bâb, yedi fasıl, beş kısım ve 167 maddeden oluşmaktadır.[74] Nizamnamenin birinci bâbının birini faslı "Polisin Usûl-i İntihâb ve Ta'yîni" hakkındadır.

Esasen bu nizamname 25 seneden beri Osmanlı Devleti'nin merkezinde ve taşrasında geniş kadrosu ile beraber fiilen kurulmuş olan ve senelerden beri Jandarma teşkilatı ile beraber memleketin güvenliğini başarı ile üstlenmiş polis müessesesinin dayandığı teşkilatı ve hükümleri bir metin içinde toplamaktadır. Zamanın gereği olarak polis teşkilatının ihtiyaç duyduğu bütün hususları barındıran bu nizamnamenin en bariz özelliği yabancı bir devletin kanunlarından körü körüne taklit edilmemiş olmasıdır. Bu sebepten dolayı 1907 nizamnamesinin polis tarihi açısından önemi büyüktür.[75]

---

[71] Bilgiç ve Karakaya, "*a.g.m.*," s.178.
[72] EGM, *a.g.e.*, s.123. (Transkripsiyonun Aslı: Belge 67 • Sayfa: 406).
[73] EGM, *a.g.e.*, s.125. (Transkripsiyonun Aslı: Belge 69 • Sayfa: 408).
[74] EGM, *a.g.e.*, s. 249,274 (Transkripsiyonun Aslı: Belge 129 • Sayfa: 532)
[75] Alyot, *a.g.e.*, s. 190.

1.6. Emniyet-i Umumiye Müdüriyetinin Kuruluşu

Meşrutiyet Hükümeti polis teşkilatının Avrupa tarzında bir yapıya kavuşturmak istiyordu. Bunu niçin de Avrupa'ya bir heyet gönderdi bu çalışmalar neticesinde 1908'de II. Meşrutiyet'in ilanıyla polis teşkilatının yeniden organize edilmesi kararlaştırıldı[76]. Fransa ve Almanya polis modeli örnek alınarak 22 Temmuz 1909 yılında çıkarılan, "*İstanbul Vilayeti ve Emniyet-i Umumiye Müdürüyeti Teşkilatına Dair Kanun"* ile Zaptiye Nezareti kaldırılmış yerine Dâhiliye Nezaretine bağlı *Emniyet i Umumiye Müdürlüğü* ile İstanbul Valiliği'ne bağlı bir polis müdüriyeti kurulmuştur.[77]

Kanunun 4. maddesiyle İstanbul valisi'nin emir ve idaresi altında İstanbul Polis Müdüriyet-i Umumiyesi'ne, İstanbul'un umum zabıta işleri, araç ve müesseseleri inzibat ve asayiş hizmetleri vazifesi verildi.[78]

1907'de çıkarılan Polis Nizamnamesinin hükümleri 1913 yılına kadar uygulanmaya devam edilecekti. 1913'te, Dâhiliye Nezareti Teşkilat Nizamnamesi çıkarıldı. Bu yeni nizamname ile Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'nin görev ve görev tanımında değişiklik yapılarak "*Memleketin Emniyet ve İnzibatına taalluk eden her türlü umum ve muamelatı takip ve o babtaki muhaberatı idare ve polis teşkilat ve polis mekteplerini idare etmek*" olarak tarif edilmiştir. Bu yeni nizamname ile polis teşkilatı daha modern bir yapıya kavuşturulmaya çalışılmıştır.[79]

II. meşrutiyetin ilanından sonra yapılan yenilikler ile meşrutiyet düzeninin ruhuna ve devrin lüzumuna münasip, ihtiyaç ve istekleri karşılayabilecek nitelikte, yeni bir polis nizamnamesinin oluşturulması planlandı. Bu gaye için Avusturya-Macaristan başkenti Viyana'ya gönderilen heyetlerin raporlarından sonra düzenlenen, 02 Mayıs 1913 tarih ve 176 numaralı 'Polis Nizamnamesi' Takvim-i Vekayi'de yayınlanarak yürürlüğe girdi.[80] İki kitap ve 182 maddeden oluşmaktadır. İlgili nizamnamenin 27. maddesinden 32 maddesine kadar olan kısmı polis mesleğine

---

[76] İbrahim Feridun, *Polis Efendilere Mahsus Terbiye Ve Malumat-ı Meslekiye*, Matbaa-i Hayriye ve Şürekası, İstanbul 1910, s.12.
[77] Ahmed Akgündüz, *Arşiv Belgeleri Işığında Dâhiliye Nezareti Tarihi*, İçişleri Bakanlığı AREM Yayınları, İstanbul 2013, s.378.
[78] Eyüp Şahin, "Türk Zabıta Teşkilatı'nın Tarihi Gelişimi," *Polis Dergisi*, S.38. Ocak Şubat Mart.2004. s. 42.
[79] Kasım Tatlılıoğlu, *a.g.m.*, s.93.
[80] "Polis Nizamnamesi", *Düstur*, II. Tertip, c.5, sayfa: 385-403.

alırken imtihanların nasıl yapılacağı ve imtihanların neticesinde polis adaylarının seçilme şartlarına dairdir.

1.6.1. 1913 Polis Nizamnamesine Göre Polis Okullarına Alınacak Polis Adaylarının Sınavları ve Mesleğe Alım Usulleri

Madde 27: İstanbul Polis Müdürü'nün kontrolünde Beyoğlu ve Üsküdar Polis Müdürlerinden oluşan bir seçim heyeti bulunur.

. Madde 28: Polis adaylarının imtihan ve mesleğe kabulü hakkındaki konular ile alakalı, tüm polis mektepleri müdürlerinin sorumluluğunda kavânin muallimi ve dâhiliye müdürlerinden oluşan bir komisyon bulunacaktır.

Madde 29: Her vilâyetin polis müdürlerinin ve müstakil livalarda ise polisin en büyük âmirinin denetiminde adlî ve idari reislerinden oluşan birer heyet-i intihabiye oluşturulacaktır.

. Madde 30: Polis adayının kesin kabulü 27. maddede zikredilen komisyona ait olup, ancak yapılacak olan tahkikatta mektep heyeti ile tam bir yardımlaşma sağlanacaktır.

Madde 31: Mektepçe herhangi bir yer için polis adaylığına talip bulunamadığı takdirde aday tedarik ve kaydı için o mahallin en büyük polis memuruna müracaat olunacaktır. Şu halde adayların imtihan ve kabulü o yer seçim heyetince icra kılınır.

Madde 32: Komiser muavinliği ve ikinci komiserlik için imtihanın icrası 27. ve 29. maddelerde zikredilen seçim heyetine aittir. İmtihanlara ve adayların belirlenmesine ait belgeler Dersaadet'te Polis Müdüriyet-i Umûmiyesi'nce ve taşralarda ise valilerce onaylanır.

Madde 33: Yukarıdaki maddede bahsedilen İmtihanlara ve adayların belirlenmesine ait belgeler Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'nce tetkik ve tescil edilmek üzere Dâhiliye Nezaretine gönderilir. Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti yalnız kanun şartlarının yerine getirilip getirilmediğini denetler. Bu konuda bir eksik görür ise eksikleri giderilmek üzere mahalline iade eder.

Madde 34: Vilâyet serkomiserlerinin seçimi Emniyet i Umumiye Müdüriyetince icra olunur. Sınav komisyonu Emniyet-i Umumiye Müdürünün başkanlığında Emniyet-i Umumiye şube müdürlerinden oluşur.

Madde 35: İmtihanlar: 1- Usul-u Muhakemat-ı Cezaiye (mukaddimesiyle zabıta-i adliye ile alakalı kısmından) 2- Ceza Kanunu 3- Hukuk-u Düvel ve İdarede zabıta ile alakalı hükümler. 4- Polis Nizamnamesi ve Kanunlar ve mevcut nizamnamelerden polis vazifesi ile alakalı maddeler. 5- Terbiye-i Meslekiye 6- Tatbikat-ı Cezaiye derslerinden yapılır. Kısmen yazılı kısmen sözlüdür. Tatbikat-ı cezaiye yazılı olarak yapılır. Ancak serkomiserlik imtihanı tamamen yazılı olacaktır. Yazılı sınavların adayın el yazısı olması şarttır. (İmtihana dâhil olacak polisin sınıfına göre işbu maddelerden tertip edilecek esas ve imtihanın nasıl yapılacağı ile alakalı hususlar hakkında ayrıca talimat tanzim edilecektir)

Madde 36: Her ders için tam numara ondur. Dokuz-on numara aliyyü'l-â'lâ, yedi-sekiz âlâ, beş-altı karibu'l-â'lâ itibar olunur. Mümeyyizler her ders için ayrı numara takdir ederler. Dersi numarası toplam notların ortalaması alınarak hesaplanır. Yapılan sınavların sonucunda iki nüshadan oluşan bir liste yapılır altı imtihanı yapan heyet tarafından tasdiklenerek bir nüshası ait olduğu müdüriyette muhafaza diğer nüshası evrak-ı iltihabiye miyanına vaz' olunur.

Madde 37: Sınavda karîb-i a'lâ derecesinden aşağı not alanlar sınavı kazanmış sayılmaz.

Madde 38: İmtihanların düzenli bir şekilde icrasını sağlamak. Sınav sonucunda kazananları belirlemek vazifesi yukarıda derecelerine göre zikredilen polis müdürleriyle Emniyet-i Umumiye Müdürüne aittir. Ancak sınav notu takdiri heyet-i mümeyyize azasına aittir.

Bu tarihten itibaren Osmanlı'da polis için devamlı bir arayış ve yenileme dönemi başladı. Değişen dünyanın gerekleri doğrultusunda bu yenileme gayretleri Cumhuriyete kadar devam etti. Cumhuriyetle birlikte de hız kesmeden sürdü. Halen de devam etmektedir[81]

Osmanlı Devleti'nde iç güvenlik hizmetlerini daha etkin bir şekilde gerçekleştirmek amacı ile Tanzimat döneminden birçok uygulamaya ve yönteme başvurulmuştur. 20 Mart 1845'te 1 Temmuz 1800 tarihli Paris Emniyet Müdürlüğünün Görevlerini Düzenleyen Kararname adlı metin esas alınarak, hazırlanan ilk Polis Nizamı bu uygulamaların ilk adımını oluşturur. Her ne kadar uzun ömürlü olamasa da

[81] Eyüp Şahin, *Emniyet Genel Müdürleri*, Salmat Basım Yayıncılık, Ankara 2014, s.23.

polis teşkilatının kurulması açısından önemli bir eşiktir. Modern bir polis teşkilatına giden yolda diğer önemli bir aşamama ilk teşebbüsten 23 sene sonra 25 Temmuz 1867 de hükümetin yeniden zabtiye teşkilatından ayrı olarak, polis ususlune uygun olan işleri icra ve teftiş etmek üzere hazırlanan nizamname ile Memurin-i Teftişiye adında yeni bir zabıta müessesini kurmasıdır. Bu nizamname aynı zamanda personel alımına dair kaidelerin şekillendiği ilk nizamnamedir.

1876 yılında Tanzimat ve Islahat hareketleri (Kanun-u Esasi) dâhilinde I. Meşrutiyet'in ilanından sonraki hükümet programında Avrupa'daki örneklerini de dikkate alınarak bir polis teşkilatının vücuda getirilmesine yer vermiş ve 1879'da bu çalışmanın neticesi olarak Zabtiye Nezareti ikame edimesinden iki yıl sonra, 1881 de polis teşkilatı fiilen kurulmuştur. İlk zamanlarda İstanbul'un güvenliğinden sorumlu olması planlanan teşkilat 1885 yılında ancak taşra teşkilatlanmasını tamamlayabildi 1894 yılına gelindiğinde 15 vilayette Polis Teşkilatı kuruluşu tamamlanmış olacaktı.

Her yapılan yeni uygulama ve nizamnameler ile modern bir yapıya doğru giden ilerleyen polis teşkilatının diğer önemli bir aşaması da ülkeden taklit edilmeden devletin ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanan 1907 Polis Nizamnamesidir. Nizamnamenin ikinci faslı polis alım usullerine dairdir. Polis memurlarının alımına dair kaide usul ve şartların en net şekilde belirlendiği ilk nizamnamedir. Ayrıca bu nizamname ile polis memurlarının yetiştirilmesi ve donatılması için en büyük girişimlerden olan polis mekteplerinin kurulması da öngörülüyordu. Çünkü Osmanlı devletinde her bürokrasi ve teşkilat kendi memurunu ve personelini kendisi yetiştirirdi.[82] 1907 Senesinde Selanik'te bir Polis Mektebi açılmış ve 1908 inkılabı neticesinde Müfettiş-i Umumi teşkilatı kaldırılınca bu polis mektebi de lağvedilmiş oldu.

1907 nizamnamesinde polisliğe seçilmek için adayların yerine getirmesi gereken şartlar belirtilmiş ancak bu durum 1913 Nizamnamesinde daha sistematik hale getirilecektir.1907 Nizamnamesinde yer alan Osmanlı tebaasından olma mecburiyeti 1913 Nizamnamesinde yer almamış, diğer önemli bir farkta, 1907 Nizamnamesine göre seçilen adaylar deftere kaydolur ve sırasıyla boşalan kadrolara atanırdı. Ancak 1913 Nizamnamesine göre seçilen adaylar ancak polis okuluna girmeyi hak kazanmaktan ve okuldaki eğitim sürecini başarı ile tamamladıktan sonra atanmaları

[82] Erhan Afyoncu, *Sorularla Osmanlı İmparatorluğu 4*. Yeditepe Yayınları, İstanbul 2004, s.193.

mümkün olabilecekti.[83] Polis teşkilatının yenileşmesi ve tanzimi kuruluşundan günümüze hala devam etmektedir.

Yönetim kültürü ve gelenekleri açısından Türk kamu sistemi Osmanlı Devleti'nin devamı mahiyetindedir. Çünkü Cumhuriyet, Osmanlı'nın son dönemindeki bürokratik sistemini devralmıştır. Bu devreden kurumlardan biri de Polis Teşkilatı'dır.[84]

[83] EGM, *Belgelerle Türk Polis Teşkilatı Tarihi 7*, EGM Belge Yönetimi Daire Başkanlığı Yayınları. C. 7. Ankara. 2017. s.277. (Transkripsiyonun Aslı: Belge 116 • Sayfa: 555)

[84] Ali Dikici, "II. Meşrutiyet'ten Cumhuriyete Miras Kalan İç Güvenlik Anlayışı Ve Türk Polis Teşkilat," *Türk İdare Dergisi*, S. 479, s. 94.

İKİNCİ BÖLÜM

OSMANLIDA POLİS EĞİTİMİ VE POLİS MEKTEPLERİ

Tanzimat Dönemi'nde Osmanlı eğitim sistemi medreseden mekteplere geçişle modernleştirilmeye çalışılmıştır.[85]Tanzimat döneminde Mustafa Reşit Paşa Avrupa tarzında mektepler inşa ederek, modern bir sistemi ihsas etmeyi devlet için mutlak bir ihtiyaç olarak benimsemişti.[86] Çünkü modernleşme gayretinin muvaffakiyetle neticelenmesi çağdaş bir eğitim sistemi ile mümkündü.[87] Tanzimat'ın ilk yıllarında olmasa da zamanla eğitimli zabıtaya olan ihtiyaç fark edilecekti. İlk yıllarında polisler okuma ve yazma becerisine sahip kişilerden seçildi. Polise adli bazı görevlerin verilmesi ve polisin de yeterli hukuk bilgisinin olmayışı büyük bir eksiklik olarak görülüyordu.[88] Polisin adli görevinden dolayı hukuk dersleri alması bir zorunluluk haline geldi. Polisin bu noksanını gidermek için 1891 yılında bir polis dershanesinin açılması kararlaştırılmıştı.[89]

Bu dershane 29 Mart 1891 tarihli bir iradeye dayanmaktadır. Polis eğitimi ile ilgili ilk teşebbüs olan bu iradede özellikle polisin adli görevi ile alakalı nasıl bir işlem yapması gerektiği anlatılmaktadır.[90]

Açılması kararlaştırılan bu ilk polis eğitimi kurumunda, Usul-u Muhakemat-ı Cezaiye Tahkikat-ı Evveliye, Ceza Kanunnamey-i Humayunu derslerinin oluşturulmasına karar verildi. Dershanenin muallimliğine Manyasizade Refik Bey getirildi. Polisin Hukuk alanında eksikliklerini gidermek için büyük çaba sarf etti. Manyasizade Refik Bey 1895 yılında bu görevden ayrıldı. Bir müddet dershanede eğitim faaliyeti kesintiye uğramışsa da adliye nezaretinde görevli Cemalettin Bey'in dershane muallimliğine getirilmesiyle dershane eğitim faaliyetine tekrar başlanmış

---

[85] İlber Ortaylı, *Türkiye Teşkilat ve İdari Tarihi*, Cedid Neşriyat, Ankara 2012, s.410.
[86] Enver Ziya Karal, *Osmanlı Tarihi*, C. VI, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2007, s.168.
[87] Bayram Kodaman, *Abdulhamid Devri Eğitim Sistemi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1988, s.163.
[88] Hikmet Tongur, *Türkiye'de Genel Kolluk Teşkil ve Görevlerinin Gelişimi*, Polis Akademisi Yayınları, Ankara 2016, s. 169.
[89] Osman Ergin, *Türkiye Maarif Tarihi*, C.3-4. Eser Matbaası, İstanbul 1977, s. 1176.
[90] İbrahim Yılmaz, "Osmanlı Polis Okulları" *SÜTAD*, Güz 2015, (38) s.106.

oldu. Polis dershanesindeki eğitime İstanbul Polis Teşkilatında görevli amir ve memurlar katılıyordu. II. Meşrutiyet'in ilanıyla Polis Dershanesi kapatıldı.[91]

Polis dershanesinin kapatılmasıyla polis eğitimine ara verilmişse de Selanik Polis Mektebinin açılmasıyla polisin eğitim tarihinde önemli bir adım atılmış oldu.

2.1. Selanik Polis Mektebi

Balkanlar'da yaşayan Hristiyan ahalinin asayiş ve güvenliğinin sağlanamadığı gerekçesi ile Avrupa devletler tarafından sürekli Osmanlı Devleti'ne baskı yapılmaktaydı. Çünkü çeteler sürekli olaylar çıkartıyorlardı. Avrupalı devletler Osmanlıdan Rumeli'deki asayiş ve güvenliğin kendileri tarafından temin edilmesini istiyorlardı. Bunu Diğer Avrupalı devletlerin göndereceği (Almanya, Rusya, İtalya, İngiltere) bir heyet ile beraber gerçekleştirmek niyetindeydiler. Avrupalı devletlerin bu müdahalelerini engellemek için merkezi Selanik olan ve Selanik, Manastır, Üsküp vilayetlerini kapsayan bir polis mektebi açıldı. Bu mektep Osmanlı'da açılan ilk Polis Mektebidir.[92] 1907'de açılan polis mektebinin ilk adı Rumeli Vilayet-i Şahane Polis Mektebiydi. Daha sonra Selanik Polis Mektebi olarak değiştirildi. Mektebin ilk Müdürü Belçikalı Kaymakam Leon Buro idi. 4 Ekim 1908 itibariyle bu görevinden ayrıldı. Leon Buro pek zor zamanlarda sadıkane hizmet etti.[93]

Selanik Polis Mektebi ilk polis mektebi olmasına rağmen, eğitim alanında önemli kazanımlar sağladı. Polisin eğitiminde meydana getirdiği belirgin değişimden dolayı mevcut hükümetin dikkatini çekti. Başka polis mekteplerinin açılmasını gündeme getirdi.[94] Selanik Polis Mektebi kiralık büyük bir evdi. Talebeler Selanik, Üsküp ve Manastır Vilayetlerinden, sıra ile gönderilen polis memuru ve komiserlerdi.[95]

1097 senesinde açılan Selanik Polis Mektebi, Balkan savaşları sorasında Selanik'in Osmanlı'dan koparılmasıyla 27 Kasım 1912 tarihinde zorunlu olarak

---

[91] Eyüp Şahin, *Türk Polis Eğitim Tarihi*, Belge Yönetimi Daire Başkanlığı Yayınları, Ankara 2018, s.182.183.
[92] Derviş Okçabol, *Zabıta Tarihi*, Polis Enstitüsü Yayınları, (III. Kitap, II. Baskı) Ankara 1940, s. 174.
[93] Eyüp Şahin, a.g.e., s.287.
[94] Eyüp Şahin, *1907'den 2000'e Okulları*, APK Dairesi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2001, s.20.
[95] Adnan Kirman, "Polis Konuları Arasında," *Polis Emeklileri Dergisi*," Y. 13, s.174, İstanbul 1976 s.15.

kapatıldı. İlk polis mektebi olasına rağmen başarıları birçok polis mektebinin açılmasına sebep olmuştur.[96]

2.2. Dersaadet (İstanbul) Polis Mektebi

Selanik Polis Mektebinin gösterdiği muvaffakiyet payitahtın beğenisini kazanınca İstanbul'da da benzer bir mektebin açılması arzusunu uyandırdı. Yeni açılacak mektep için çalışmalar hızlandırıldı.

II. Meşrutiyetin ilanından sonra İstanbul'a gelen İbrahim Feridun Bey gazetelerde polislerin eğitimi üzerine yazılar yazdı. Bu yazılar Zabıta Nazırı Sami Paşa'nın dikkatini çekti. Feridun Bey ile irtibata geçti. Yapılan müzakereler sonucunda Dersaadet'te bir polis mektebinin lüzumuna kanaat getirdiler.[97]

İstanbul'da "Dersaadet Polis Mektebi" adıyla bir polis mektebinin açılması için yer arayışına girildi. Yıldız Sarayı Mabeyin Dairesi yapılan incelemeler sonucu uzmanlar tarafından uygun bulundu. Mektebin burada açılmasına karar verildi.[98]

İstanbul'da açılışı kararlaştırılan polis mektebi için noksanların giderilmesi ve bütçesinin de ayarlanmasıyla Dersaadet Polis Mektebi açıldı. 14 Temmuz 1909'da talebelerinin de mektebe gelmesiyle eğitim faaliyetine başlanmış oldu.[99]

Dersaadet Polis Mektebi Meşrutiyet ve Milli Mücadele yıllarında birçok bina değiştirmek zorunda kalmıştır. Sırasıyla, Yıldız Sarayı Mabeyin dairesi, Yıldız Sarayı Baş Kâtip Tahsin Paşa dairesi, Adliye binası, Nur-u Osmaniye'de bir ev ve daha sonra Sultanın iradesiyle önce Beyoğlu Ağa Hamamda bulunan Fransız Sen Mişel oradan da Sen Benova mekteplerine nakledilmişti. Mütareke akdinden sonra Fransız işgali sebebiyle Nur-u Osmaniye'de bir binaya taşınmıştır.[100]

Dersaadet Polis Mektebi'nin eğitim hayatına başlamasıyla öncelikle Anadolu'nun birçok ilinden hatta İran Devleti'nden talebeler polis mektebine gelmeye başladı.[101] Ancak daha sonra İran'dan polis ve amirler eğitim için gönderilmedi.[102]

---

[96] Eyüp Şahin, Türk Polis Eğitim Tarihi, s.300.
[97] Halim Alyot, a.g.e., s.40.
[98] Eyüp Şahin, Türk Polis Eğitim Tarihi, s.308.
[99] Eyüp Şahin, *Dersaadet Polis Mektebi*, Polis Akademisi Yayınları, Ankara 2018,s.165
[100] Derviş Okçabol, a.g.e., s.180.
[101] Eyüp Şahin, *Türk Polis Eğitim Tarihi*, s. 309.
[102] Eyüp Şahin, *Dersaadet Polis Mektebi*, s.182.

Mütareke yıllarında Dersaadet Polis Mektebi çok büyük sıkıntılar yaşadı. Her şeye rağmen zorluklara göğüs germiş eğitim faaliyetine devam etmiştir. Sadece 17. devrenin eğitim faaliyetini yerine getiremedi. Savaş yıllarında birçok mensubunu kaybetmişse de çalışan olarak büyümeye devam etti.[103]

Bütün şartlara rağmen eğitim faaliyetini sürdüren Dersaadet Polis Mektebi, bir polis eğitim kültürünün oluşmasına en önemli ve en büyük katkıyı sağlamıştır.[104]

Dersaadet Polis Mektebi ilk yıllarında İstanbul'un binlere yakın olan ve daha önce polis mektebinde eğitim görmeyen polis teşkilatının eğitimine ancak kâfi geliyordu. Hâlbuki o dönem Afrika ortalarından, Hint ve Adriyatik Denizi'nden Basra Körfezi'ne kadar bugün onlarca devletin kurulduğu büyük bir imparatorluk içindeki inzibat kuvvetlerinin de eğitilmesi gerekiyordu. Bu ihtiyaç yeni polis okullarının açılmasını gerektiriyordu.[105]

Dersaadet Polis Mektebi Osmanlı Devleti'nin en başarılı polis mektebiydi. Devrinde faaliyet gösteren diğer polis mekteplerinden farklı olarak tüm sıkıntılara göğüs germiş ve eğitim hayatını Osmanlı'dan Cumhuriyet'e taşıyan tek polis mektebi olmuştur.

Dersaadet Polis Mektebi Cumhuriyet'in de en başarılı polis mektebi olmayı başarmıştı. Başarılı polis mektebi 1960 senesi ihtilalinden sonra, net bilinmeyen sebeplerden kapatıldı. Kapatıldığı sırada öğrenim gören talebeleri eğitimini Kayseri Polis Mektebinde tamamlamışlardır.[106]

Dersaadet Polis Mektebi eğitim faaliyetine başladığı 1909'dan kapatıldığı 1960 yılına kadar 11.943 polisi eğiterek Türk Polis Teşkilatına büyük bir hizmet etmiştir.[107] Osmanlı döneminde 27 dönem mezun vermiştir.[108]

---

[103] Eyüp Şahin, a.g.e., s.185.
[104] Eyüp Şahin, *1907'den 2000'e Polis Okulları*, s.35.
[105] Nazif Yazman, "Polis Mekteplerinin Tarihçesi," *Polis Dergisi*, Yıl 23, S. 310, s. 4203.
[106] Eyüp Şahin, Türk Polis Eğitim Tarihi, s.333.
[107] Eyüp Şahin, a.g.e., s. 349.
[108] Galip Örge, "Geçmiş Zaman Olur ki; Polis Okulu Tarihçesi," *Polis Emeklileri ve Mensupları Sosyal Yardımlaşma Derneği Dergisi*, Y.29, S.357, İstanbul 1982, s.10.

2.3. Beyrut Polis Mektebi

Selanik ve Dersaadet Polis Mekteplerinden sonra Meşrutiyet Hükümeti ülkenin çeşitli yerlerine polis okulları açmayı düşündü. Bunlardan birisi de Beyrut Polis Mektebiydi. Beyrut Polis Mektebi 1910 yılında açılmıştı.[109]

Beyrut Polis Mektebi, polis mektepleri içinde en az çalışılan konulardan birisidir. Bunun için mekteple alakalı kaynaklarda birbiriyle çelişen bilgiler mevcuttur. Açılış tarihi birçok kaynakta 1912 olarak anlatılmasına rağmen polis mektebi 1911 yılında ilk mezunlarını vermiştir.

Beyrut Polis Mektebi, 13 Temmuz 1327 (26 Temmuz 1911)'de ilk mezunlarını vermiştir. Mezun olan talebe sayısı kırk ikiydi. Bunlardan üç tanesi komiser muavini, otuz dokuz tanesi ise polis memuruydu. Birinci devreye talebeler Şubat-Mart 1911 tarihinde gelmişlerdi. Mektebe avdet tarihleri muhtelif olsa da birinci devre 13 Temmuz 1327 (26 Temmuz 1911)'de yapılan imtihanla son bulmuştu.[110]

Beyrut Polis Mektebinin eğitim çevresi çok genişti. Mektebin ikinci devresi 2 Temmuz 1327 (15 Temmuz 1911)'de başladı. Beyrut Polis Mektebinin eğitim çevresi Halep, Zor, Suriye, Adana, Urfa, Kudüs, Bingazi, Beyrut, Hicaz, Yemen, Trablusgarp, Medine-i Münevvere gibi vilayet ve merkezlerden oluşuyordu.[111]

Beyrut Polis Mektebi yedi devre mezun vermiştir. 7. devre Temmuz 1330'da (Temmuz 1914)'te son buldu. Bu devren 75 talebe diploma almaya hak kazanarak mezun olmuştur.[112]

Beyrut mektep binası kiralıktı. Mektebin kirası Haziran 1333 (1917) yılına kadar ödemeye devam edilmiştir.[113]

Beyrut Polis Mektebi de diğer polis mektepleri gibi, (Dersaadet hariç) Birinci Dünya savaşı dolayısıyla eğitimine ara vermişti. 1917 yılına kadar resmi olarak açık

---

[109] Eyüp ŞAHİN, *Dersaadet Polis Mektebi*, s.118.
[110] Başkanlık Osmanlı Arşivi, Dâhiliye Nezareti, Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti, Memurin Kalemi Evrakı (*BOA, DH. EUM. MEM.), 2. 57. 1/2. R. 21 Temmuz 1327 (03.08.1911).*
[111] Başkanlık Osmanlı Arşivi, Dâhiliye Nezareti, Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti, Tahrirat Kalemi Evrakı (*BOA, DH. EUM. THR),. 68.47.3. R. 14 Temmuz 1327 (27.07.1911).*
[112] BOA, DH. EUM. MEM. 50. 71. 1. R. 21 Temmuz 1327 (03. 08. 1911).
[113] Başkanlık Osmanlı Arşivi, Dâhiliye Nezareti, Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti, Muhasebe Kalemi Evrakı (*BOA, DH. EUM. MH.), 156. 71. 1. R. 24 Haziran 1333 (24.06.1917).*

kalmışsa da eğitim faaliyetine ara verdiği 1914 yılı ikinci yarısından sonra bir daha eğitim faaliyetinde bulunmamıştır.

2.4. Bağdat Polis Mektebi

Bağdat Polis Mektebi, Erzurum Polis Mektebi gibi 1327 (1911) senesi Muvazene-i Maliye Kanununa binaen açılmıştı. Bağdat Polis Mektebi Müdürlüğüne ilkin Hüsnü Bey tayin olundu. Ondan sonra Yüzbaşı İbrahim Halil Bey getirilmişti. Halil Bey daha sonra 30 Eylül 1914'te Divan-ı Harbi Örfisi Heyet-i Tahkiyesine atanmıştır.[114] En son Mustafa Asım Efendi tayin olundu.

Bağdat Polis Mektebi'nin eğitim mıntıkası, Bağdat, Basra ve Musul vilayetleriydi. Bağdat Polis Mektebi sekiz dönem mezun verdi. Her dönemde iki imtihan yapılırdı. Birisi devrenin ortasında diğeri devrenin sonunda yapılmaktaydı. İkinci devrenin 1. imtihanını[115] Temmuz 1328 (Temmuz 1912), 2. imtihanını[116] da Eylül 1328 (Eylül 1912)'te tamamlayarak 2. devrenin tahsili dönemi tamamlanmış oldu.

Üçüncü devre 10 Kanun-u Sani 1328 (23 Ocak 1913)'te yapılan imtihan ile son bulmuştu. Üçüncü devreye Musul'dan 6, Basra'dan 5 ve Bağdat'tan 15 kişinin katılımıyla toplam 26 kişi ile tahsil devrini tamamlamıştı.[117]

Dördüncü devre 4 Ağustos 1329 (17 Ağustos 1913)'te yapılan imtihan ile sona ermişti. Bu devreye Basra'dan 4. Musul'dan 3 ve Bağdat'tan 15 talebenin katılımıyla 22 kişi ile eğitim devresini tamamladı.[118]

Beşinci devre 3 Mart 1330 (16 Mart 1914) yapılan imtihan ile tamamlanmıştı. Bu devreye Musul'dan 6, Basra'dan 6, Bağdat'tan 16 talebenin katılımıyla toplam 28 kişi ile eğitim faaliyeti tamamlanmıştı.[119] Mektebin beş devresine toplam iştirak eden talebe sayısı 168'dir.[120]

---

[114] *BOA, DH. EUM. MH. 90. 12. 1. R. 17 Eylül 1330. (30.09.1914).*
[115] *BOA, DH. EUM. MEM. 14. 57. 1. R. 19 Temmuz 1328 (01.08.1912).*
[116] *BOA, DH. EUM. MEM. 18. 6. 1. R. 4 Eylül 1328 (17. 09. 1912).*
[117] *BOA, DH. EUM. MEM. 24.111. 1. R. 10 Kanun-u Sani 1328 (28.01.1913).*
[118] *BOA, DH. EUM. MEM. 36. 43. 2. R. 4 Ağustos 1329 (17.08.1913).*
[119] *BOA, DH. EUM. MEM. 46. 56. 2. R. 3 Mart 1330 (16. 03. 1914).*
[120] *BOA, DH. EUM. MEM. 47. 72. 1. R. 27 Nisan 1330 (10.05.1914).*

Altıncı devre 4 Eylül 1330 (17 Eylül 1914)'te sona ermişti. Bu devreye toplam 27 talebe iştirak etmişti. Bu talebelerin 9'u Bağdat, 6'sı Basra, 12'si de Musul'dandı.[121]

Yedinci devre 20 Kanun-u Sani 1330 (2 Şubat 1915) yapılan imtihan ile sona ermişti. Bu devreye 28 talebe iştirak etmişti. Birisi mektebin kendi personelinden bir zabıtaydı. Diğer 27 kişiden Basra 6, Musul 8, Bağdat 13 kişi göndermişti.[122]

Mektebin sekizinci devresine bir Komiser muavini ve 13 polis adayı iştirak etmişti. 11 Mart 1331 tarihinde bu 14 kişi mektebe sevkiyle mektebin 8. devresi başlamış oldu.[123] Daha sonra bu devre gecikenlerinde katılımıyla 22 kişi olarak 25 Temmuz 1331 (7 Ağustos 1915)'te ilk imtihanlarını yapmıştı.[124]

Bağdat Polis Mektebi toplam 8 dönem mezun verdi. Bu sekiz devre boyunca 245 kişi mezun oldu. Bağdat Polis Mektebi de diğer polis mekteplerinin kaderini yaşadı, çok uzun ömürlü olamadı. 8. Devreden sonra eğitim faaliyetine devam edemedi.

Savaş dolayısıyla devletin içinde bulunduğu maddi sıkıntı ve en önemlisi insan kaynağının kesilmesiyle 23 Mart 1919'da zorunlu nedenlerle kapatıldı.[125]

2.5. Adana Polis Mektebi

Adana Polis Mektebi 1915 yılında açıldı. Mektep Müdüriyetine Emin Efendi atanmıştı. Emin Efendinin ataması 22 Eylül 1914 yılında tarihinde olmuştu.[126] Adana Polis Mektebi'nin açılışı için Emin Efendi hemen çalışmalara başladı. Bu hazırlıklar birkaç ay sürdü. 15 Şubat 1329 (28 Şubat 1914)'te Emniyet-i Umumiye muhasebe kaleminden, Maliye Nezaretine gönderilen yazıda, *polis mektebinin (Adana) açılması için icap eden maddi tahsisatın ayarlanmasını ve Emniyet-i Umumiye bütçesine sene bitmeden dâhil edilmesini istemişti. Ayrıca gelecek sene mart ayının başında açılması ve eğitime başlanması gerektiğinden, polis okulunun vaktinde açılması için ivedi olunmasını* istenmekteydi.[127] Ayrıca polis mektepleri (Erzurum ve Bağdat) Kavanin Muallimliği kadrosu kaldırılarak ve görevin ikinci bir maaş ve ödeme gerekmeden

---

[121] *BOA, DH. EUM. MEM. 54. 45. 2. R. 4 Eylül 1330 (17.09. 1914).*
[122] *BOA, DH. EUM. MEM. 60. 47. 2. R. 20 Kanun-u Sani 1330 (02.02.1915).*
[123] *BOA, DH. EUM. MEM. 62. 72. 2. R. 11 Mart 1331 (14.03.1915).*
[124] *BOA, DH. EUM. MEM. 67. 55. 2. R. 25 Temmuz 1331 (07.08.1915).*
[125] Eyüp Şahin, *Türk Polis Eğitim Tarihi*, s.358.
[126] Eyüp Şahin, *a.g.e.*, s.360.
[127] *BOA, DH. EUM. MH. 81. 54. 1. R. 15 Şubat 1329 (28.02.1914).*

polis mektebi müdürleri tarafından ifa edilerek ve buralardan sağlanacak gelirin Adana Polis Mektebinin açılışı için sarf olunması planlanmıştı.

Mektep Müdürü Emin Efendi 14 Kanun-u Sâni 1330 (27 Ocak 1915)'te Emniyet-i Umumiye'ye gönderdiği yazısında, bir ay geçmiş olmasına rağmen halen Dâhiliye Müdürünün gelmediğini, bu durumun mektebin açılışını geciktirdiğini, bir an önce Dâhiliye Müdürü ve tabip ile komiser muavinleri Arslan ve Cemil Efendilerin acilen gönderilmelerine müsaade buyurulmasını istemekteydi.[128]

1915 yılının ilk aylarında Adana Polis Mektebi açılmış ve ilk devrenin eğitim faaliyetine başlanmıştı.[129]

Adana Polis Mektebinin Mıntıka-ı Tedrisiyesi, Halep, Konya, Kayseri Vilayetleriyle, Urfa, Zor ve Teke Sancaklarından oluşmaktaydı.[130]

Adana Polis Mektebi binası Seyhan ilçesi Ulucamii Mahallesinde bulunmaktaydı. Polis Mektebi binası mektebin kapatılmasıyla boş kaldı. Cumhuriyet devrinde birçok hizmette kullanıldı. Şuan metruk bir bina olarak hala ayaktadır.[131]

Adana Polis Mektebi de devrindeki diğer polis mektepleriyle aynı makûs talihi yaşamak zorunda kaldı. Savaş yıllarının verdiği maddi zorluk ve diğer sıkıntılar yüzünden kapatılmıştır.

2.6. Trabzon Polis Mektebi

Mesleki eğitimin bütün ülkede yaygınlaştırılmasına gayret eden hükümet daha önce açılan polis mekteplerine ek olarak yeni bir polis mektebinin açılışına karar verdi. O dönemde Doğu Anadolu'da faal bir polis mektebi bulunmamaktaydı. 1915'ten sonra eğitim faaliyetine ara veren Erzurum Polis Mektebi 1917'de kapatılmıştı. Bu durum dolayısıyla yeni açılacak polis mektebinin doğu vilayetlerinden birisinde olması düşünülmüştü. Bu merkezin ilkin Erzincan olmasına karar verildi.

Mart 1334 (Mart 1918) tarihli Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'nden Üçüncü Ordu Komutanlığına çekilen şifreli telgrafta, Erzincan'da açılacak polis mektebi binasıyla diğer kalan masraflarının ordu tarafından karşılanması hakkındaki karar

---

[128] *BOA, DH. EUM. MEM. 81. 27. 2. R. 14 Kanun-u Sani 1330 (27.01.1915).*
[129] *BOA, DH. EUM. MH. 103. 42. 2. R. 14 Mayıs 1331 (27.05.1914).*
[130] *BOA, DH. EUM. MEM. 26. 76. 2. R. 7 Kanun-u Evvel 1330 (20. 12. 1914).*
[131] Eyüp Şahin, *a.g.e.*, s. 364.

hususunda cevap beklendiği, ifade edilmekteydi.[132] Erzincan'da açılması düşünülen polis mektebine bazı atamalar dahi yapılmıştı.[133]

Yeni açılacak polis mektebi kapatılan Bağdat Polis Mektebi'nin tahsisatıyla kurulacaktı. Erzincan'da açılması kararlaştırılan polis mektebinin müdüriyetine Asım Efendi, Kavanin Muallimliğine Adana Polis Mektebi Müdürü Emin Bey, Dâhiliye Müdüriyetine Mehmet Faik Bey tayin olunmuştu. 2 Mayıs 1334 (2.05.1918)'de Muhasebe Kaleminden çıkan yazıda, yeni tayin olan kadronun yol ve zaruri harcırahlarının hesaplanacağı, ancak mektep müdürlüğüne tayin olunan Asım Bey'in ifadesiyle harcırahın Erzincan'a değil de Trabzon'a yapılmasını istemesi üzerine, yeni açılacak polis mektebinin Trabzon'da mı yoksa Erzincan'da mı açılacağı harcırahların nereye kadar olacağı sorulmaktaydı.[134]

Erzincan'da açılması planlanan ve bazı hazırlıkları yapılan polis mektebinin daha sonra Trabzon'da açılmasına karar verildi.

20 Haziran 1334 (20 Haziran 1918)'de Muhasebe Müdüriyetine gönderilen yazıda "Daha önce Erzincan'da açılması kararlaştırılan polis mektebinin Trabzon'da açılmasının daha uygun olacağı anlaşıldığından ona göre muamele edilmesi istenmekteydi."[135]

Bu karardan sonra durum netlik kazanmış ve Trabzon Polis Mektebi açılmıştı. Yukarıda da ifade edildiği gibi Mektep müdürlüğü görevine Asım Bey getirilmişti. Trabzon Polis Mektebinin tesisine 4 Mayıs 1334 (4 Mayıs 1918)'de başlandı.[136]

Mektebin birinci tahsil devresine 21 talebe iştirak etmişti. Birinci devre 5 Teşrin-i Sânî 1334 (05.11.1918)'de imtihanların yapılmasıyla tamamladı.[137]

22 Teşrin-i Evvel 1334 (22 Ekim 1918)'de Emniyet-i Umumiye'ye gönderilen yazıda, mevcut 20 kişinin 15 güne kadar mezun olacaklarını (1. Devre) ve etraftan gelmekte olan talebeler için ikinci devrenin açılacağını haber vermekteydi.[138]

---

[132] Başkanlık Osmanlı Arşivi, Dâhiliye Nezareti Şifre Evrakı *(BOA, DH. ŞFR.), 6. 1. R. Mart 1334 (Mart 1918).*
[133] *BOA, DH. EUM. MH. 173. 47. 1. R. 30 Mayıs 1334 (30.05.1918).*
[134] *BOA, DH. EUM. MH. 172. 87. 1. R1 2 Mayıs 1334 (02.05.1918).*
[135] *BOA, DH. EUM. MH. 174. 101. 1. R. 20 Haziran 1334 (20.06.1918).*
[136] *BOA, DH. EUM. MH. 18. 77. 1 R. 1 Kanun-u Sani 1335 (01.01.1919).*
[137] *BOA, DH. EUM. MEM. 103. 4. 4. R. 5 Teşrin-i Sani 1334 (05.11.1918).*
[138] Başkanlık Osmanlı Arşivi, Dâhiliye Nezareti, Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti, Evrak Odası Kalemi Evrakı (*BOA, DH. EUM. VRK.), 18. 58. 1. R. 22 Teşrin-i evvel 1334 (22.10.1918).*

Trabzon Polis Mektebi, ömrü en kısa olan polis mektebi olmuştu. Açık kaldığı bir iki yıl içerisinde birçok sorunla karşılaşmıştır. Bunların en önemlisi mektep binası konusu olmuştur. Faaliyette kaldığı süre içinde birçok bina değiştirmiştir. Hatta mektebin kapatılmasına yakın Temmuz 1919 yılına kadar hala yeni bir kiralık yer arayışında olunduğu görülmektedir.[139]

Büyük beklentiler ile açılan Trabzon Polis Mektebi üç dört devre açık kalabildi. Mütareke yılları nedeniyle yaşanan sorunlar, okul eğitim kadrosunun tam kurulamaması gibi nedenlerle 23 Temmuz 1335'te (23 Temmuz 1919) kapatılmıştır.[140]

Trabzon'da polisin eğitimi konusundaki ilk teşebbüs polis mektebinden yıllar önce Trabzon'da açılan Jandarma Mektebine bir polis sınıfının ilave olunması isteğiydi. . Dâhiliye Nezaretinden Emniyet-i Umumiye'ye gönderilen 16 Kanun-u Sânî 1325 (29 Ocak 1909) tarihli yazıda, *Trabzon'da açılan Jandarma Mektebine bir polis sınıfı ilavesiyle Dördüncü Ordu Mıntıkasında bulunan vilayetin polislerinin ikmal-i malumat eylemlerinin lüzumlu olduğu, Mülkiye Müfettişi Ali Seydi Bey tarafından verilen takrir ile bildirilmekte, iktizasının ifası hususunda himmet buyrulması*,[141] talep edilmekteydi.

Trabzon Polis Mektebi'nin isminin vilayet-i Şarkiye Polis Mektebi olarak değiştirilmesi talep edilmişse de 28 Teşrin-i Evvel 1334 (28 Ekim 1918)'de Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'nden Trabzon Polis Mektebi'ne gönderilen yazıda, polis mektepleri açıldıkları memleketin ismine izafeten isimlendirildiklerinden, Trabzon Polis Mektebi'nin unvan ve isimlerinin değiştirilmesine lüzum olmadığı ifade edilmişti.[142]

Trabzon Polis Mektebi 1919 yılında kapatılmış ve Cumhuriyet döneminde polis teşkilatının eğitimine önem verilmesiyle 1928 yılında tekrar açılmıştır.[143]

---

[139] Ülkü KÖKSAL, "II. Meşrutiyet Döneminde ve Cumhuriyetin İlk Yıllarına Trabzon Polis Mektebi," *Karadeniz İncelemeleri Dergisi*, 2015. S.19, s.144.
[140] Eyüp ŞAHİN, "Osmanlı İmparatorluğunun Son Döneminde ve Cumhuriyet'in Başlarında, Trabzon Polis Okulu," *Trabzon Polis Dergisi*, Trabzon 10 Nisan 1999, s.40.
[141] Başkanlık Osmanlı Arşivi, Dâhiliye Nezareti, Muhaberat-ı Umumiye İdaresi (BOA, DH. MUİ.), 2.12.1. R. Kanun-u Evvel 1325 (29.01.1910).
[142] *BOA, DH. EUM. MH. 181. 37. 1. R. 28 Teşrin-i evvel 1334 (28.10.1918).*
[143] Eyüp ŞAHİN, *a.g.m.*, s. 40.

Cumhuriyet döneminde 1926-31 yılları arasında açık kalan Trabzon Polis Mektebi 7 devre mezun verdi. Toplamda 351 öğrenci mezun etti. 1931 yılında tekrar kapatıldı.[144]

[144] Ünlü Köksal, *a.g.m.*, s.157.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

OSMANLI DÖNEMİNDE ERZURUM POLİS MEKTEBİ (1911-1917)

Osmanlı'da yeni bir dönemin başlangıcı olan II. Meşrutiyet devrinde Balkanlarda yaşanan bazı sıkıntılar neticesinde Avrupa'nın da baskısıyla ilk polis mektebi olan Vilayet-i Şahane (Selanik) Polis Mektebi açıldı. Ancak Osmanlı'nın o topraklardan çekilmek zorunda kalmasıyla polis mektebi kapatıldı. İlk polis mektebi olan Selanik Polis Mektebi'nde kazanılan tecrübe kazanımlarla Dersaadet Polis Mektebi açıldı. Bu ilk polis mekteplerinin eğitim konusundaki muvaffakiyet ile güzel neticeleri ve polis mektebinde talim görmüş memurun diğer meslektaşlarından belirgin farkı polis mekteplerinin yaygınlaştırılması fikrini kuvvetlendirmişti. Bu amaçla ilkin Beyrut sonra Erzurum ve Bağdat'ta polis mektepleri açıldı. Bunu ilerleyen süreçte Adana ve Trabzon Polis Mektepleri takip etti.

3.1. Mektebin Açılmasına Karar Verilmesi

Osmanlı döneminde açılan polis mekteplerinin açıldığı vilayetlere dikkat edildiğinde önemli ve stratejik konuma sahip vilayetlerin tercih edildiği görülmektedir. Bu vilayetler aynı zamanda civar birçok merkezi içine alacak komşu vilayetler için ulaşım imkânı olan büyük merkezlerdi. Erzurum Vilayeti de bu özelliklere sahip vilayetlerden biri olduğundan Osmanlı Devleti dördüncü polis mektebini burada açmaya karar verdi. Erzurum Polis Mektebi'nin açılışı 1327 (1911) senesi Muvazene-i Maliye Kanunu'na binaen kararlaştırılmıştı.

6 Haziran 1327'de Emniyet-i Umumiye Tahrirat Kaleminden Dâhiliye Nezaretine gönderilen evrakta bu husus şöyle izah ediliyordu; "*Sene-i haliye Muvazene-i Maliye Kanunu iktizasınca Erzurum'da küşadı mukarrer olan polis mektebi müdüriyetine evvelden Selanik, sonra Dersaadet Polis Mektebi Dâhiliye Müdürlüğü vazifesinde bulunan liyakat ve ehliyeti meşhud olan Mülazım-ı Evvel* Bedri *Bey'in tayini münasip görülmüştür*.[145]" Yukarıda da izah edildiği gibi Osmanlı Devletinde polis eğitimi konusunda ilk ve en önemli kurumlar olan Selanik ve Dersaadet Polis Mekteplerinde vazife yapmış, tecrübe edinmiş olan Bedri Bey Erzurum Polis Mektebi'ne kurucu müdür olarak tayin olunmuştu. Bedri Bey bu kararın

[145] *BOA, DH. EUM. THR. 66. 73. 1.R. 6 Haziran 1327 (19.06.1911).*

isabetli olduğunu, kısa bir zamanda gösterdiği gayret ve başarısıyla bir polis mektebi tesis ederek ispatlamıştır.

Erzurum'da polis mektebinin açılışına kadar verilmesi ve mektep müdürünün de tayin edilmesinden sonra, Erzurum Vilayeti'ne gönderilen yazıda;

Polis mürettebatının memleketin ihtiyacına muvafık bir surette yeterli malumat bilgi ve beceri kazanması için daha önce Selanik, Dersaadet ve Beyrut'ta açılan polis mekteplerinin temin ettiği neticeden Erzurum havalisindeki polis mürettebatının da istifade etmesi için ve özellikle de polislik mesleğine yeni girecek olan şahısların polis mektebinde tahsil görmüş olmaları şartı bulunduğundan, orada da bu kaidenin tatbiki icab edeceğinden, Erzurum'da dahi bir polis mektebinin açılması ve vilayet ile münasebet ve komşuluğu bulunan, Van, Bitlis, Ma'muratülaziz (Elazığ), Diyarbakır ve Sivas polis mürettebatına tahsis edilerek, mektebin heyet-i idare ve tedrisiyesine ait bir katî pusulanın gönderildiğini, mektebin biran önce açılarak eğitim faaliyetine başlaması ve belirlenen vilayetlerin kadro durumu ve tahmini olarak gönderebilecekleri talebe sayısının hesaplanarak ona göre münasip bir mekânın tahsis edilmesi veya uygun bir yerin kiralanması için şimdiden hazırlıklara başlanması, kadro pusulasında zikredilen müdür ve kavanin mualliminin Dersaadet'ten tayin olunacakları, diğerlerinin de askeri zabıtadan talip olanların ehliyet ve liyakat durumuna göre atanabilecekleri, müzakerecilik kadrosu için de polis mürettebatından gerektiği kadar ehliyetli personelin tayin olunabileceği, doldurulamayan kadrolar için de gerekirse merkezden uygun birilerinin atanabileceği, ifade edilmekteydi.[146]

Mektep ile alakalı birçok hususun netleştirildiği yukarıdaki evraktan da anlaşıldığı üzere, mektep Erzurum, Van, Diyarbakır, Elazığ, Bitlis ve Sivas vilayetleri polis müdürlüklerine tahsis edilmişti. Mektep mevcudu vilayetlerin durumuna göre tahmini olarak belirlenecekti. Bina için ise mümkünse valiliğin tasarrufundaki bir binanın tahsis edilmesi, mümkün olmaması durumunda uygun başka bir mekân kiralanabilecekti.

Önemli hususlardan birisi de, mektep kadrosu konusuydu. Kavanin muallimi ve mektep müdürü Dersaadet'çe atanmış, diğer kadrolar için de Erzurum'daki askeri personelden talip olanlar, ehliyetli olmaları şartıyla atanabileceklerdi. Erzurum

[146] *BOA, DH. EUM. THR. 66. 71. 1. R. 5 Haziran 1327 (18.06.1911).*

Valiliği'nden, bahsedilen konunların biran evvel halledilerek polis mektebinin açılması istenmekteydi.

3.2. Mektebin Açılış Hazırlıkları

Erzurum'da bir Polis mektebinin açılmasına karar verilmesinden sonra bu durum ivedilikle Erzurum Valiliği'ne bildirilmişti. 17 Haziran 1327 (15 Temmuz 1911) tarihinde Erzurum Valisi Celal Bey imzasıyla Dâhiliye Nezaret-i Celile'sine gönderilen telgrafta; Polis Mektebi Müdürü olarak tayin olunan Bedri Bey'in acilen görev yerine gelmesini ve okul için bir yer temin etmenin zaruretini ve bununla beraber okul mevcudunun kaç kişi olacağının bildirilmesi istenmekteydi.[147]

Erzurum Valiliği'nin telgrafına Dâhiliye Nezareti'nce verilen cevapta, Erzurum Polis Mektebi'ne müdür olarak tayin edilen Bedri Bey'in bir an önce görev yerine gitmesini, açılacak olan polis mektebinin mevcudunun yüz kişilik olarak planlandığını ve bu sayıya yetecek polis mektebi olarak kullanılmaya şartları müsait bir mekânın bulunması gerektiği bildirilmişti.[148] Mektep için tahsis edilecek olan binanın, aynı anda 100 kişinin eğitim görebileceği büyüklükte bir yer olması gerektiği ve bunun ile birlikte, mektep devrelerinin mevcudunun yüzer kişi olarak düşünüldüğü görülmektedir.

Erzurum Polis Mektebi'nin vücuda getirilmesi için birçok sorunun aşılması gerekiyordu. Bunların başında gerekli maddi tahsisatın sağlanması geliyordu. Meclis-i Milliye'nin kararı ile açılması kararlaştırılan polis okulunun tesisi için bütçeye hiçbir meblağ dâhil edilmemişti. Sadece mektep kadrosunun maaşı için 121 bin 500 kuruş, aylık mutat masraflar için de 56 bin 573 kuruş tahsis edilmişti. Okulun tesis masrafları için, beldenin (Erzurum) genel raiş bedeli nazara alınarak tahmini olarak zaruri masraflar dâhil kabaca 48 bin kuruşluk bir meblağ hesaplanmıştı. Sadece kira bedelinin 12 bin kuruş tutacağından (327 senesi sonuna kadar yani altı aylık kira bedelinin tahmini tutarı) tahsisat-ı hazıra ile sadece zaruri masraflar dahi karşılanamayacağından, bu tahsisat ile sene sonunu getirmek mümkün olmayacağından yapılacak iki çare vardı. Birincisi, yüz nefer olması kararlaştırılan okul mevcudunun tahsisatın azlığından dolayı bu senelik, okulun her tahsil devresi için

---

[147] *Başkanlık Osmanlı Arşivi, Dâhiliye Nezareti, Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti, Sicil Kalemi. (BOA, DH. EUM. SCL.), 12. 63. 2. R. 17 Haziran 1327 (15.07.1911).*
[148] *BOA, DH. EUM. SCL. 12. 63. 1. R. 22 Haziran 1327 (05.07.1911).*

yirmi beş veya otuza düşürülmesi. İkincisi, 1327 senesi başından beri devam edegelen beş aya ait 50.000 kuruşun Meclis-i Milliye-i Osmaniye'ye arz etmek üzere şimdilik Meclis-i Has ve Vükelaca acilen masraf kısmına nakline müsaade buyrulması. Her tarafta polis memuruna şiddetli bir ihtiyaç duyulduğu bir zamanda okul mevcudunu düşürmesinin pek maslahatlı olmayacağı için ikinci çareye başvurmanın daha makul olacağı nazara verilmiş ve bunun için gerekli emir ve talimatların verilmesi rica edilmekteydi.[149] Bundan da anlaşılacağı üzere yüz kişilik kapasite üzerinde ısrar edilmekte olduğu görülmektedir. Hatta yüz kişilik kapasite için 27 Temmuz 1327 (9 Ağustos 1911) tarihinde ilgili senenin bütçe kanunnamesi gereğince yüz kişi olarak tasavvur edilen Erzurum Polis Mektebi'nin demirbaş listesi çıkarılmış, a'dan z'ye en ince detayına kadar her ihtiyaç sıralanmıştır. Bu pusula o dönemde bir polis mektebinde nelerin bulunması gerektiği, nelerin düşünüldüğü, ihtiyaçların ne olduğu, okulun kalitesi, düzeni ve keyfiyeti hakkında çok önemli detaylar ihtiva etmektedir. Aynı zamanda bu levazımatın tedariki için ne kadarlık bir tahsisatın lazım olduğu, her bir ihtiyacın kuruşu kuruşuna hesaplandığı pusulayı gösteren tablo şu şekildedir.

Tablo 3.1. 1327 Senesi Bütçe Kanunnamesi mucibince Erzurum'da kürşadı mukarrer bulunan yüz nefer mevcutlu polis mektebinin mesarif-i te'sisiye-i mübrimesini mûbeyyin müfredat pusulası[150]

Pare ğuruş	Mukaddir	Pare ğuruş	Mûbali'a olunacak levazımat	Mülahazat
4290	13 adet	130	Üçer neferlik dershane rahlesi	Üç derhane içun
290	3 adet	130	Muallim kürsüsü	
90	3 adet	30	Siyah yazı tahtası	
297	3 adet	99	Muallim sandalyesi	
160	1 adet	360	Yazıhane	Müdiriyet odası içun
200	1 adet	300	Masa orta yer içun	
220	1 adet	220	Kitabhane	
50	1 adet	50	Dolab	
330	1 adet	330	Kanepe	
297	3 adet	99	Koltuk sandalye	
336	8 adet	43	Sandalye	
200	1 adet	200	Yazıhane	Kalem odası içun
230	1 adet	330	Evrak dolabı	
50	1 adet	50	Defter dolabı	
99	1 adet	99	Koltuk sandalye	
168	4 adet	42	Piyade Sandalye	
220	3 adet	110	Masa	Dâhiliye zabıtanı odası içun
198	2 adet	99	Koltuk	

[149] *BOA, DH. EUM. THR. 69. 15. 3. R. 27 Temmuz 1327 (09.08.1911).*
[150] *BOA, DH. EUM. THR. 69. 15. 6. R. 27 Temmuz 1327 (09.08.1911).*

252	6 adet	42	Sandalye	
220	2 adet	110	Masa	Dâhiliye komserleri odası içun
198	2 adet	99	Koltuk	
168	4 adet	42	Sandalye	
110	1 adet	110	Masa	Nevbet odası içun
126	3 adet	43	Sandalye	
330	3 adet	110	Masa	Tabib ve muallim odası içun
198	2 adet	99	Koltuk	
252	6 adet	42	Sandalye	
5000				Heyeti idare ve talimiye odasının kilim ve perde esman-ı tahminisi
1500				Odalar dershaneler, talimhaneler yatakhaneler, koridorlar içun muhtelif numru ve boyda lamba ve kandillerin esman-ı tahminisi
4000				Muhtelif mahaller için soba ve boruların esman-ı tahminisi
1000				Hey'eti idare odaları içun ufak tefek malzeme
2000				Telgraf ve Posta Başmüdüriyetin'ce mübayaa kılınacak olan telgraf makineleri
2000	100 adet	20	Ot minder ğılafı (sanayi dokuması)	Yatakhaneler içun
300	100	3	ot esman-ı ve i'maliyesi	
2400	100	24	Şilte ğılafı (sanayi dokuması)	
800	200	4	Yastık ğılafı (sanayi dokuması)	
1400	100	14	Yatak çarşafı (sanayi dokuması)	
1500	100	15	Yorgan ...	
	100	1125	Yorgan astarı (Amerikan)	
1600	100	16	Yorgan çarşafı (sanayi dokuması)	
3000	100	30	Yorgan	
200	100	2	Yorgan i'maliyesi	
6000	100	60	Şilte pamuğu	
1100	100	10	Sofra masası	
800	20	40	Sofra sırası	
375	200		Sofra havlusu	
500			Sürahi, kadeh ve tuzluk	
11970	7 mah	1710	Mektep icarı	
3000	300 kayme	10	Cihet'i askeriyeden füruhat olunan müste'mel oran-ı mütehasiye	
Yekûn 60329				
60329 mukarrerat-ı muharrer levazımat-ı te'sisiye-i ittihanı 56573 seney-i haliye masraf kısmı tahsisatı 3656 mesarif-i tesisiyeye kifayet etmeyip açık kalan				

Yukarıdaki tablo detayı ile incelendiğinde; bulunması için çaba gösterilen polis mektebi binasının üç derslik, altı oda, yatakhane ve mutfak detaylarından oluşan ve yüz kişinin aynı anda eğitim alabileceği büyüklükte bir mekân olarak düşünüldüğü görülmektedir. Bütün bu kısımların ayrı ayrı detaylarıyla ihtiyaç listesi oluşturulmuş ve temini için ne kadarlık maddi tahsisata ihtiyaç olduğu tüp teferruatıyla belgelenmiştir. O döneminde bir polis mektebinin ihtiyaçları ve kalitesini göstermesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Büyük gayretler ve çabalar ile vücuda getirilen polis mektebi için her devrede yüz kişinin eğitim görebileceği büyüklükte bir yer aranmış ve bulunmuştu. Bu sayıya göre dizayn edilen polis mektebi hiçbir devresinde 100 kişilik mevcuda ulaşamamıştır. Bunun nedeni eğitim çevresine dâhil olan illerin mektep devrelerine yeterli sayıda polis adayı ve polis memuru gönderememeleri olmuştur. Bunun için mektebin tahsil devrelerinin öğrenci sayıları hep düşük seyretmiştir.

3.3. Mektep İçin Uygun Mekânın Bulunması

Mektep için halledilmesi gereken önemli konulardan bir diğeri de eğitim faaliyetine elverişli uygun bir mekânın bulunmasıydı. Okulun kurucu müdürü olarak vazifelendirilen Bedri Bey vakit kaybetmeden Erzurum'a gitmiş ve okul için uygun bir mekân arayışına başlamıştır. 28 Temmuz 1327 (10 Ağustos 1911) tarihinde Bedri Bey Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'ne gönderildiği yazıda, 23 Temmuz cumartesi gününden beri (bahse konu yazı 28 Temmuzda yazıldığına göre yaklaşık bir haftalık bir arayış neticesinde) okul olarak kullanılabilecek bir bina aradığını yüz neferlik mevcuda kâfi gelecek büyüklükte ve yeterlilikte bir mekânın bulunmadığını ancak bugün belediyenin tasarrufunda bulunan Gureba Hastanesi binasının uygun ve hükümetin şanına yakışır bir durumda olduğunu, içinde bulunan hastaların başka bir mekâna nakil edilmesi şartı ile senelik iki yüz Osmanlı lirası mukabilinde belediyeden gerekli sözün alındığını, eğer uygun görülür ise bahse konu yerin okul için münasip olduğunu bildirmişti.[151]

Bedri Bey'in Gureba Hastanesi binasının yıllık 200 Osmanlı Lirası mukabilinde kiralanması teklifine 22 Ağustos 1327 (4 Eylül 1911) tarihinde Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'nce verilen cevapta; Erzurum Polis Mektebi'nin te'sis masrafı bu seneki

[151] *BOA, DH. EUM. THR. 69. 15. 1. R. 28 Temmuz 1327 (10.08.1911).*

bütçeye dâhil edilmediğinden, yeterli tahsisatın bulunmadığını, bir sene evvel açılan polis mektebi için 180 liraya mükemmel bir bina kiralandığını ve Erzurum'a göre kira raiş bedelinin çok yüksek olduğu Beyrut'ta bu fiyata bir bina kiralanmış iken, Erzurum'da bu kadar fahiş fiyat ile kiralamanın caiz olmayacağı bildirilmişti.[152]

3 Şevval 1329 (27 Eylül 1911) tarihinde Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'nce gönderilen yazıda gerekli binanın bir an evvel bulunması istenmekteydi.[153] Tarihlerden de anlaşılacağı üzere Gureba hastanesi binasının yüksek kira bedelinden dolayı caiz olamayacağının bildirildiği 4 Eylül tarihinden 27 Eylül tarihine kadar geçen sürede arayışlara rağmen polis mektebi için uygun bir yer bulunmadığı anlaşılmaktadır.

Yüksek kira bedelinden dolayı Gureba Hastanesi binasının kiralanmasından vazgeçilmişti. Erzurum'da okul için münasip bir binanın bulunmamasından ve hal böyle devam ederse okulun açılmasının mümkün olmayacağı Bedri Bey tarafından bildirilmişti. Ancak Bedri Bey şayet gerekli müracaatta bulunurlar ise, İstihkâm Taburunun taht-ı tasarrufunda bulunan ve hali hazırda bir jandarma kışlası olarak faaliyete devam eden bu binanın, polis mektebi olarak kullanılma şartlarına sahip olduğunu, Jandarma Kışlası'nın başka bir boş binaya taşınarak bahse konu binanın polis mektebi olarak tahsis edilmesi için Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'nce, Harbiye Nazırlığına müracaatta bulunulması rica edilmekteydi.[154]

Bedri Beyin bu talebi Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'nce dikkate alınmış ve bu talep Harbiye Nezareti'ne iletilmişti. Akabinde hemen Erzurum Vilayeti'ne bu husus ile alakalı bir yazı gönderilmiş ve İstihkâm Taburunun tasarrufundaki binanın mektep binasına tahsisi için Bedri Bey'in talebi Emniyet-i Umumiye'ce Harbiye Nezaretine iletilmiş ve binanın tahsisi için Erzurum Valiliği'nce de müracaatta bulunulmasının lüzumu dile getirilmişti. Eğer şartları müsait olursa tabur binası olmazsa da uygun başka bir binanın en kısa sürede bulunması ve mektebin açılması istenmekteydi.[155]

Erzurum'da bir polis mektebinin açılmasına karar verilmesinin hemen ardından bu kararın faaliyete geçmesi için yoğun bir çalışma içerisine girilmişti. Okulun

---

[152] *BOA, DH. EUM. THR. 69. 15. 1. R. 22 Ağustos 1327 (04.09.1911).*
[153] *BOA, DH. EUM. THR. 70. 01. 1. R. 14 Eylül 1327 (27.09.1911.)*
[154] *BOA, DH. EUM. THR. 70. 3. 2. R. 7 Eylül 1327 (20.09.1911).*
[155] *BOA, DH. EUM. THR. 70. 3. 1. R. 14 Eylül 1327 (27.09.1911).*

açılmasına karar verilen Temmuz ayından okulun açılma ve faaliyete geçme tarihi olan 27 Kasım'a kadar geçen beş aylık bir süre içinde ancak sıkıntılar aşılabilmişti. Okulun açılışını geciktiren en önemli unsurun okul için uygun şartları taşıyan ve hedeflenen talebe sayısını kaldırabilecek bir mekânın bulunmaması olmuştur. 27 Kasım 1911 (14 Teşrin-i Sani 1327) tarihinde okul için uygun bir mekân bulunmuş ve okul açılmıştı. İlk dönem evraklarında okul binası hakkında net bir malumata rastlanmamaktadır.

Polis mektebi binası hakkında 16 Teşrin-i Sani 1329 (29 Ocak 1914) tarihli, Erzurum Polis Mektebi müdürü Mehmet İrfan Bey'in imzası ile Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'ne gönderilen telgraftaki not aynen şöyledir; " *Mektebin İcar-ı Seneviyesi Yüz yirmi liradır"*. Başka bir malumatın bulunmadığı evrakta sadece binanın yıllık kira bedelinin yüz yirmi lira olduğundan bahsedilmektedir.[156]

26 Haziran 1330 (9 Temmuz 1914) tarihinde Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'nden Erzurum Polis Mektebi'ne gönderilen yazıda; Mektep için kiralanan hanenin sahibi olan İhsan Bey'in bu seneki kira bedelini henüz alamadığı, her senenin başında, (Rumi tarihine göre) alması gereken kira bedelinin gönderilemediği, ancak Haziran 1330 (Haziran-Temmuz 1914) havalenamesi ile kira bedelinin gönderildiğinden bahsedilmekteydi.[157] Evraktan mektep binası olarak kullanılan yerin İhsan Bey isimli bir şahsa ait kirası her senenin başında peşinen ödenen bir hane olduğu anlaşılmaktadır.

23 Ağustos 1330 (5 Eylül 1914) tarihli Emniyeti Umumiye Muhasebe Kaleminden Maliye Nezareti'ne yazılan yazıda: Erzurum Polis Mektebi için kiralanan binanın 1330 (1914) senesi kira bedeli olan 90 liranın ödenebilmesi için Erzurum Defterdarlığına gerekli emir ve talimatların verilmesi istenmekteydi.[158]

Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti, Muhasebe Şubesinden çıkan 3 Mart 1331 (16 Mart 1915) tarihli evrakta, Erzurum Polis Mektebi olarak kiralanan binanın kontratının gönderildiği ve bu mukaveleye göre kira bedelinin senelik peşinen ödendiği, kira bedelinin doksan bin Osmanlı Lirası olduğu ve bu miktarın noksanı olan 99234 kuruşun 1331 senesi bütçesinin 8. faslının 3. maddesine masraf olarak kaydedilmesini ve ödeme emri verilmesini, tanzim edilecek bordrosunun ise bina sahibi olan

---

[156] *BOA, DH. EUM. MH. 74. 94. 1. R. 16 Kanun-u Sani 1829 (29.01.1914)*
[157] *BOA, DH. EUM. MH. 253. 47. 1. R. 26 Haziran 1330 (09.07.1914)*
[158] *BOA, DH. EUM. MH 255. 83. 1. R. 23 Ağustos 1330 (05.09. 1914)*

Dersaadet'te bulunan İhsan Bey adına düzenlenmesi, düzenlenen bordronun Divan-ı Muhasebata takdimi ve gönderilmiş olan kira kontratının da Divan-ı Muhasebece görüldükten sonra Levazım Memurluğu'nda muhafaza altına alınması istenmekteydi.[159] Bu emir ve talimat doğrultusunda 1331 (1915) senesi Erzurum Polis Mektebi masrafı alarak ödenmesi emrolunan dokuz bin iki yüz otuz dört ğuruş meblağı gösterir bir bordro tanzim edilmişti. (11 Mart 1331 – 24 Mart 1915) Bahse konu bordro İhsan Bey adınaydı ve açıklama kısmında: Erzurum Polis Mektebi 1331 senesi bedel-i icariyesi notu bulunmaktadır.[160]

Mektebin 1332 (1916) senesi kira bedeli için Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti Levazım Dairesinden Muhasebe Müdüriyetine gönderilen yazıda 15 Şubat 1331 (28 Şubat 1916) 1332 senesine on beş gün kala; Erzurum Polis Mektebi'ne ait kontratın leffen gönderildiği ve mukavele gereği kira bedelinin sene başında peşinen ödendiğinden, kira bedelinin ödenmesi için gerekli muamelenin yapılması istenmekteydi.[161]

Mektep için kiralanan bina hakkında en net malumat 1331 (1915) senesi kira kontratıdır. Bu kontrat aynen şöyleydi;

Dairesi – mahallesi : Muratpaşa (Erzurum)

Cadde ve sokağı : Muratpaşa

Numrusu :……..

Cins-i emlak : Hane ve konak

Mu'cerin ismi ve şöhreti ve mahalli ikameti: Resulpaşazade İzzetlü İhsan Bey

Tabîyeti : Osmanlı

Müste'cerin ismi, şöhreti ve mahalli ikameti: Erzurum Polis Mektebi

Tabîyeti : Osmanlı

Bedel-i icar-ı seneviyesi : Yalnız doksan Liray-ı Osmanî'dir.

Bedel-i İcar-ı şehriyesi : Yalnız Yedi buçuk Lira-yı Osmanî'dir

---

[159] *BOA, DH. EUM. MH 99. 104. 1. R. 3 Mart 1331. (16.03.1915).*
[160] *BOA, DH. EUM. MH 100. 34. 1. R. 11 Mar 1331 (24.03.1915).*
[161] Başkanlık Osmanlı Arşivi, Dâhiliye Nezareti, Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti, Levazım Kalemi (*BOA, DH. EUM. LVZ.), 32. 2. 1. R. 15 Şubat 1332 (28.02.1916).*

Bedel-i icarın cins-i nevi : Lira-yı Osmanî

Bedel-i icarın ne suretle te'driye kılınacağı: Bu her sene-i Rumi'ye iptidasında Mart ayında bir seneliği peşinen ve defaten Dersaadet'te bulunan mu'cerî İhsan Bey'e te'diye kılınacaktır.

Müddet-i icarı : Bir senelik

Tarih-i icarı : Bin üç yüz otuz bir senesi martından sene-i merkume şubatı nihayesine kadar

Me'curun müşterek hissedarlarının miktar-ı hissesi : Müstakilen İhsan Bey

Me'curun hey-et-i hazırası : İki katlı binadan ibaret konak

Me'cur ne için isti'mal olunacak : Polis mektebi içun

Kontratın devamı kiralanan binanın boş eşya ve demirbaşları ile 10 maddelik bir şartname bulunmaktadır. Kontratın sonunda şerait-i hususiye olarak kaydedilen madde şöyledir*: Konak ittisalinde bulunan ahır ve ambar damı ve yonca mergi konak sahibine aittir. Mezkûr konak müddet-i icarın hitamında heyet-i asliyesiyle iade ve teslim olunacaktır.*[162]

Yukarıda Polis mektebi binası ile alakalı mevcut evrakları kronolojik olarak verilmeye çalışılmıştır. Binanın kira durumuna ait tarihi en eski olan 16 Teşrin-i Sani 1329 (29 Ocak 1914) tarihli mektep müdürü İrfan Bey imzasıyla gönderilen telgrafta mektep binasının kira bedelinin yüz yirmi Osmanlı lirası olduğu geçmektedir. Mektebin açılışının üçüncü senesine ait olan bu evrak hariç diğer bütün belgelerde kira bedelinin doksan Osmanlı lirası olduğu görülmektedir. Mektebin ilk üç senesine ait kira ve bina bilgisi net değildir. Sadece kira bedelinin yüz yirmi Osmanlı lirası olduğu geçmektedir. Aradaki farkın muhtemel iki nedeni olabilir. Birincisi, mektep binasının değiştirilmiş olması. Buna ait herhangi bir delil mevcut değildir. İkincisi: kiralanan binanın kira bedelinde bir indirim yapılmış olma ihtimalidir. Çünkü bahse konu tarih devletin birçok açıdan sıkıntıda olduğu bir tarihe denk gelmektedir. Ekonomik olarak yaşanan zorluklardan dolayı kira bedelinde böyle bir indirimin yapılmış olma ihtimali yüksektir.

[162] BOA, DH. EUM. MH. 130. 443. 2. (Erzurum Polis Mektebi'ne ait kira kontratıdır. Evrakta tarih bulunmamaktadır. 1331 (1916) Kira kontratıdır.)

Mektep hakkında en net bilgimiz 1331 senesine ait kira sözleşmesidir. Buna göre: Muratpaşa Mahallesinde, Resulpaşazade İhsan Bey'e ait iki katlı bir konak olduğudur. Kira bedeli aylık yedi buçuk Osmanlı Lirası, yıllık 90 Osmanlı Lirasıydı. Kira bedeli her sene Rumi yılın başında peşinen İstanbul'da ikamet eden İhsan Bey'e tek seferde ödenmekteydi. Kira kontratı her sene başında yenilenmekteydi. Bahse konu binanın çevresinde bulunan ve mülk sahibine ait olan ahır, ambar damı ve yonca mergi sözleşmeye dâhil değildi.

3.4. Mektebin Resmi Açılışı

Uzun bir çalışma döneminden sonra nihayet sıkıntılar bertaraf edilmiş ve mektep açılışa hazır hale getirilmişti. 17 Teşrin-i Sani 1327 (30 Kasım 1911) tarihinde mektep müdürü Bedri Bey tarafından Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'ne yazılan ve okulun açılışının anlatıldığı belgenin transkripsiyonu öneminden dolayı aynıyla buraya konulmuştur:[163]

"Emniyyet-i 'Umûmiyye Müdîriyyet-i 'Aliyyesi Cânib-i 'Âlîsine Sa'âdetlü Efendim hazretleri Teşrîn-i sâni'nin on dördüncü Pazartesi günü mektebin resm-i güşâdı icrâ edildi resm-i mezkûrda vâli-i 'âlî-i vilâyet Mehmed Emîn BeyEfendi ile bi'l-cümle erkân-ı vilâyet ve 'ulemâ-i kirâm hazerâtıyla milel-i gayr-i Müslime rüesâ-yı rûhâniyyeleri ve meclis-i beledî a'zâları ve eşrâf ve mu'teberân-ı belde ve otuz iki esnâfın şeyhleri (kethüdaları) ve mahallî gazete sâhib-i imtiyazları ve resmî ve husûsî mekâtib müdîrleriyle İttihâd ve Terakki Ermeni Taşnaksütyun Cem'iyyetleri murahhas mesûlleriyle erkân-ı cem'iyyetinden ba'zı 'azâ-yı be-nâm hâzır bulunarak Sanâyi' Mektebi Musıkası tarafından çalınan marş-ı 'âlî-i sultânî kaimen istimâ' edilerek resme mübâşeret kılınmışdır. Marş-ı 'Âlî kemâl-i hürmet ve ta'zîm ile istimâ' kılındıkdan sonra taraf-ı 'acizîden mektebin maksad-ı tesîsine dâir bir nutk kıraat edilmiş ve bunu müte'âkib taraf-ı Vilâyet-penâhîden polislik mesleğinin fazâil ve meziyyâtına ve hükûmet-i Meşrûtanın emniyyet ve asayiş-i 'umûmiyyenin istikrârı içün îtidâl edildiği himmet ve mesâ'îye ve sâireye dâir ğayet mübelliğ ve müessir bir nutk îrâd ederek ba'dehu mekteb bağçesine inilmiş ve ihzâr edilen bir gurbân zebh edildikden sonra müfti-i belde tarafından kırâat olunan bir du'â-yı beliği müte'âkib üç def'a padişâhım çok yaşa du'âsı yâd ve tezkâr olunarak taraf-ı Vilâyet-penâhîden

[163] *BOA, DH. EUM. THR. 70. 69. 1. R. 4 Kanun-u Sani 1327. (17.01. 1912).*

güşâd edilen dershaneye mevcûd talebe idhâl edilerek Kavânîn-i Mu'allimi İsmâil Bey tarafından bir nebze ders takrîr olundukdan ve med'uvvîn-i kirâmın ba'zıları mektebin müştemilâtını gezib ziyâret etdikten ve kendilerine sigara ve çay ikrâm kılındıkdan sonra merâsim mahsûsa-i (teşrî'iyye?) îkâ edilerek dağılmışlardır. Merâsim bu sûretle hitâm bulundukdan sonra Erzurum Vilâyeti mürettebâtından sekiz ve Ma'muretü'l-'azîz Vilâyeti mürettebâtından beş polis namzedi ve Van Vilâyeti mürettebâtından dört polis memûru ki cem'an on yedi mevcûd talebe ile derslere mübâşeret edilmişdir. Geçende 'arz edildiği vechle Sivâs Vilâyeti Polis Müdîriyyeti kendi mürettebâtını Der-Sa'âdet mektebine i'zâm etmiş ve Diyarbakır ve Bitlis Vilâyetleri ise müte'addid tekîd telgrafl arına rağmen mürettebâtlarını henüz mektebe göndermemişlerdir. Esâsen mektebin güşâdı Teşrîn-i sânî ibtidâsında icrâ edilmek mukarrrer iken vürûd etmeyen bu üç vilâyetin efrâdı yüzünden iki hafta daha tehîr edilmiş ve artık bi'z-zarûre mevcûd-ı hâzır ile derslere mübâşeret kılınmışdır vurûd edecek olan mezkûr Efendiler bi't-tab' işbu birinci şu'be derslerine iştirâk etdirilecekdir altı hafta sonra ya'ni Kânûn-i sânî ibtidâsında ikinci ve Şubat on beşinde üçüncü şu'be güşâd olunarak Nisan ibtidâsında birinci şu'benin imtihan-ı 'umûmiyyeleri icrâ kılınacakdır bu vechle her altı hafta zarfında bir tarafdan yeni talebe kabûl edilecek diğer tarafdan bâşehâdetnâme talebe ıhrâc olunacakdır. Bitlis ve Diyarbakır mürettebatının 'avdetinden sonra birinci şu'be mevcûdu otuza garîb olunacak ise de mevsim-i şitânın hulûlü ve bu sebebden yolların kapanması ihtimâli Kânûn-i sânî ve Şubat mâhları zarfında vilayât-ı hamseden talebe i'zâmını işkâl edeceği zannını tevlîd ediyorsa da herhalde şu'be tertîbâtının muhâfazasıyla her altı haftada boşa çıkarılmasına gayret edileceği şüphesizdir intizâmın muhâfazası ve beher şu'be talebesinin kâffesinin 'aynı zamanda derslere mübâşeretleri içün 'âid oldukları vilâyâtın vakt ü zamânıyla polis namzedi ve eğer namzed tedârik edilememiş ise müstahdem memûrînin i'zâmlarına ehemmiyet vermeleri husûsunun makâm-ı 'âlîlerinden iş'ârına ibtidâ-yı 'inâyet ve 'âtıfet buyurulması müsterhamdır ol babda emr ü fermân men lehü'l-emrindir. Fî 17 Teşrîn-i sânî Sene (1)327 ve fî 9 Zilhicce Sene (1)329 (30 Kasım 1911)."

Mektebin resmi açılışından üç gün sonra (17 Teşrin-i Sani 1327 -30 Kasım 1911) Okul müdürü Bedri Bey tarafından kaleme alınan yukarıda orijinal metni yazılı, mektebin resmi açılışının bütün teferruatıyla anlatıldığı ve mektebin ilk devresi hakkında bilginin verildiği belgede özetle şunlardan bahsedilmektedir; 14 Teşrin-i Sani 1327 (27 Kasım 1911) Pazartesi günü mektebin resmi açılışı icra edilmişti. Resmî

tören, Erzurum Valisi Mehmet Emin Beyefendi[164], vilayet erkânı, vilayet uleması ve gayr-ı müslim milletlerin reisleri, belediye meclisi azaları, beldenin eşrafı, otuz iki esnaf kethûdası,[165] mahalli gazete sahipleri, resmi ve hususi mektep müdürleri, İttihat ve Terakki Cemiyeti ile Ermeni Taşnaksütyun Cemiyeti temsilcileri ile başka birçok şahsın hazır bulunduğu kalabalık bir katılımla gerçekleşmişti.

Açılış merasiminin programı şöyle icra edilmişti, Sanayi Mektebi Musikası tarafından çalınan Marş-ı Aliy-i Sultani ayakta hürmetle dinlendikten sonra mektep müdürü Bedri Bey tarafından mektebin açılış maksadını anlatan bir konuşma yapılmış, devamında polislik mesleğinin fazilet ve makbuliyeti, Meşrutiyet Hükümeti'nin emniyet ve asayiş hususunda gösterdikleri çaba ve gayretine dair gayet tesirli bir nutuk verilmiş daha sonra mektep bahçesine inilmiş ve burada bir kurban kesildikten sonra il müftüsü tarafından bir dua okunmuş, sonra talebeler ders salonuna geçmiş, burada Kavanin Muallimi İsmail Bey tarafından temsili bir ders yapılmış ve müteakiben mektebin kısımları gezdirilip ziyaret edildikten sonra misafirlere çay ve sigara ikram edilip merasim sonlandırılmıştı. Dönemine nazaran böyle büyük bir açılış töreni, polis teşkilatına ve polis eğitimine verilen önemi göstermesi bakımından ehemmiyetlidir.

3.5. Mektebin Eğitim Çevresi (Mıntıka-ı Tedrisiye)

Erzurum da bir mektebinin açılmasına karar verildikten sonra mektebe talebe göndermesi gereken vilayetlerde belirlenmişti. Bu vilayetler Erzurum ile komşuluk münasebeti bulunan Van, Bitlis, Ma'muratülaziz (Elazığ), Diyarbakır ve Sivas vilayetleriydi.[166] Mektebe ev sahipliği yapan Erzurum da dâhil edildiğinde polis mektebine tahsil için polis memuru veya polis adayı göndermekle vazifeli olan vilayetlerin sayısı yedi oluyordu. Vilayetlerin o tarihteki hudutları düşünüldüğünde bu günkü Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun büyük kısmını içine aldığı görülmektedir.

---

[164] Mehmet Emin YURDAKUL Erzurum Valiliğine 08/09/1911 tarihinde atanmıştı. Kısa bir süre sonra Gazi Muhtar Paşa hükümeti başa gelince Mehmet Emin Bey vazifeden alındı. (Erkan Cevizliler, "Erzurum Polis Mektebi", *A.Ü.Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, [TEAD] 44, Erzurum 2010, s.227-246.

[165] Kethüdâ tabiri, bir kısım devlet görevlilerinin işlerinde yardımcı olarak görevlendirilen kişiler anlamında XV. yüzyıldan sonra için "Osmanlı devlet teşkilâtında " kullanılan bir tabir olmuştur. Mülkî erkân içerisinde sadâret, beylerbeyi ve sancak beylerinin özel kethüdâlar bulunmaktaydı Daha önce de Anadolu ve Rumeli vilâyet kethüdâlarının teşekkül ettiği bilinmektedir. bknz: CANATAR, Mehmet, "Kethüda," *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, Diyanet Vakfı Yayınları, XXV, Ankara 2002, s.332-334.

[166] *BOA, DH. EUM. THR. 66. 71. 1. R. 5 Haziran 1327 (18.06.1911) sayfa.1*

Mektebin eğitim çevresine dâhil olan vilayetler belirlendikten sonra, bu vilayetlere tahsil için polis mektebine memur gönderdiklerinde herhangi bir aksaklığın yaşanmaması için ilave kadro tahsisi yapılmıştı. Erzurum Polis Mektebi Emniyet-i Umumiye Müdürlüğü'ne Erzurum, Elazığ, Diyarbakır, Van, Bitlis ve Sivas vilayetlerinin 1327 (1911) yılında zabıta kuvvetlerinin kaç nefer olduğunun ve 1328 (1912) senesi için ne kadar ilave kadro yapılacağını soruyordu.[167] Polis mektebinin bu sualine verilen cevapta Erzurum'a 10, Bitlis'e 7, Sivas'a 5, Van'a 5, Elazığ'a 5, Diyarbakır'a 8 ilave kadronun yapıldığı ifade edilmekteydi.[168]

Vilayetler her tahsil devresi için, polis adayları hariç vilayet hudutları dâhilinde istihdam olunan polis memurlarından da sırayla polis mektebine memur göndermekteydiler. Bu oran ise yüzde on nispetindeydi.[169]

Erzurum Polis Mektebi'nin yaşadığı en önemli problemlerin başında sorumlu vilayetlerin vaktinde ve yeterli miktarda öğrenci gönderememeleri oluşturmuştur. Bu konuda sorumluluğunu en iyi yerine getiren vilayetler Erzurum ve Van vilayetleriydi.

Mektebin eğitim faaliyetine başlaması ile vilayetlerin talebe göndermeleri gerekmekteydi. Mektebin birinci devresi, Erzurum'dan 10, Elazığ'dan 7 polis adayı, Van'dan 4 polis memuru ve Bitlis'ten 5 polis adayı olmak üzere 26 kişi ile eğitim devresini tamamlamıştı. Bu devreye Sivas vilayeti mürettebatından kimse gönderilmemişti. Çünkü Sivas vilayeti talebelerini Dersaadet Polis Mektebine göndermişti. Diyarbakır vilayeti ise inzibatın yetersiz olduğunu gerekçe göstererek yılda ancak beş talebe gönderebileceğini ve bu sene için ancak mektebin ikinci devresine talebe gönderebileceğini ifade etmekteydi.[170] Büyük çabalar ve beklentiler ile açılan polis mektebinin ilk devresine katılım beklendiği gibi olmamıştı. Sivas talebelerini Dersaadet'e gönderdiğini, memur sayısı yetersiz olduğundan Erzurum Polis Mektebi'ne talebe gönderemeyeceğini haber vermişti. Bunun üzerine mektep müdürü Bedri Bey, Sivas vilayetinin bu telgrafının altına şu notu düşerek, "*Sivas talebelerini Dersaadet'e göndermesi bu sefere mi mahsus yoksa her zaman mı Dersaadet'e gönderecek*?"[171] Evrakı Emniyeti Umumiye'ye göndermişti.

---

[167] *BOA, DH. EUM. MEM. 07. 18. 1. R. 3. Kanun-u Sani 1327 (16.10.1911).*
[168] *BOA, DH. EUM. MEM. 07. 18. 1. R. 17. Kanun-u Evvel 1327 (30.10.1911).*
[169] *BOA, DH. EUM. THR. 88. 10. 1. R. 28 Şubat 1328 (13.03.1913).*
[170] *BOA, DH. EUM. THR. 70. 69. 6. R. 1 Kanun-u Evvel 1327 (14.12.1911).*
[171] *BOA, DH. EUM. THR. 70. 69. 9. R. 5 Teşrin-i Sani 1327 (18.10.1911).*

Birinci devreye katılımın az olmasından dolayı, talebe göndermesi gereken vilayetlere talebe göndermeleri için tebligat yapılmıştı.[172] Ancak Sivas Vilayeti talebelerini Erzurum'a göndermek istemiyordu. Bunun nedenlerini de şöyle izah edilmekteydi; Sivas'tan Erzurum'a gönderilecek kişilerin 10 günlük uzun bir mesafeyi gitmek zorunda kalacaklarını, Amasya ve Tokat'tan gidecek olanlar içinse bu sürenin çok daha uzun olacağını ve özellikle kış mevsiminde buralardan Erzurum'a gitmenin mümkün olmayacağını ifade ediyordu. Ayrıca bu uzun yol süresinden dolayı gönderilecek talebelere çok yol harcırahı vermek gerekeceğinden, Sivas vilayeti mürettebatının tahsil için Dersaadet'e kabul edilmemesi durumunda, gelecek sene harcırah tertibinin iki katına çıkarılması gerektiğini izah ederek, göndermeme gerekçelerini sıralamıştı.[173]

Sivas Vilayeti'nin bu mazeretleri haklı bulunmuş ve mürettebatını tahsil için Dersaadet'e gönderilmeleri uygun bulunmuştu.[174] Sivas Vilayeti böylelikle talebelerini tahsil için her zamanki gibi Dersaadet Polis Mektebi'ne göndermeye devam edecektir. Sivas Erzurum Polis Mektebi'nin hiçbir devresine talebe göndermemiştir.

Sivas dışındaki vilayetler her ne kadar, belli devrelerde talebe göndermekte zorlanmışlarsa da mektebin her devresine talebe göndermeye gayret etmişlerdir.

Diyarbakır Vilayeti de talebe göndermek konusunda sıkıntı yaşayan vilayetlerdendi. Mektebe yeterli sayıda talebe göndermeleri için sürekli tebligat yapılınca mazeretlerini şöyle izah etmişlerdi; *yeni açılan Erzurum Polis Mektebi'nin her devresine beşer kişi göndermek gerekmektedir. İlk dönemlerde birer buçuk ay ara ile devrelerin eğitime başlayacak ve aynı süre aralığı ile mezun verecektir. Aynı anda birden fazla devre mektepte tahsil göreceğinden senede en az 15 kişiyi Erzurum Polis Mektebi'ne göndermeleri gerekeceğinden yılda ancak beş kişi gönderilebileceğini, çünkü yerelde yaşanan bazı asayiş problemleri dolayısıyla polis memurlarına her zamankinden daha çok ihtiyaç olduğunu* ifade ederek, sınırlı sayılardan talebe gönderebileceğini söylüyordu.[175] Ayrıca Diyarbakır vilayeti, vilayet mürettebatının Erzurum 'da tahsil görecekleri kendilerine iletilince, kış aylarında kar yağışından

---

[172] *BOA, DH. EUM. THR. 70. 69. 4. R. 5 Kanun-u Evvel 1327 (18.12.1911).*
[173] *BOA, DH. EUM. THR. 70. 69. 3. R. 17 Kanun-u Evvel 1327 (30.12.1911).*
[174] *BOA, DH. EUM. THR. 70. 69. 2. R. 4 Kanun-u Sani 1327 (17.01.1912*).
[175] *BOA, DH. EUM. THR. 107. 9. 1. R. 3 Teşrin-i Sani 1327 (16.10.1911).*

dolayı Erzurum'a Diyarbakır'dan öğrenci göndermenin çok zor olacağını, bununla beraber Beyrut Polis Mektebi'nin ulaşıma daha müsait olduğunu, ulaşım için vasıtaların mevcut olduğunu izah ederek Beyrut Polis Mektebi eğitim mıntıkasına dâhil olmak istemişlerse de bu talepleri uygun bulunmayarak Erzurum'a talebe göndermeleri istenilmişti.[176]

Polis mektebi Erzurum'da bulunmasından, mektep devrelerine en ziyade katılım gösteren vilayetlerin başında Erzurum gelmekteydi. 25 Nisan 1328 (8 Mayıs 1912) de Erzurum Polis Müdürü Torak Bey tarafından Emniyeti Umumiye'ye gönderilen yazıda, *vilayet umum personelinin 140'tan ibaret bulunduğunu, bu sayının vilayet asayiş hizmetini ve diğer vazifeleri tam ve kâmilen yapmaya yetmediğini, birçok nokta da istihdam edilen memurların yetersiz olduğunu, bütün bunlar ile beraber Rusya'nın hudutlara müdahalesinden dolayı hudut komiserliklerinde polis vazifelendirilmesi istenilmiştir. Aynı zamanda bütün bunlar ile beraber mektebin birinci devresine katılan yirmi altı kişiden onu, ikinci devreye katılan yirmi kişiden dokuzu yani iki devreye katılan toplam kırk altı kişiden on dokuzu Erzurum mürettebatındandır*. Ayrıca daha birçok müşkülat ile mücadele ettiklerini ifade etmekteydi.[177]

Erzurum Polis Mektebi'nin eğitim çevresinden talebe göndermekte bazı dönemlerde sıkıntı yaşayan vilayetlerden biri de Bitlis'ti. Bitlis Valisi tarafından Emniyet-i Umumiye'ye gönderilen yazıda vilayet zabıtasının yetersiz olmasından bu sene Bitlis'in talebe göndermekten muaf tutulmasını istemişti.[178] Ancak vilayetin bu talebi mektebin eğitim faaliyetlerini sekteye uğratacağından dolayı uygun bulunmamıştır.[179]

---

[176] *BOA, DH. EUM. THR. 107. 9. 1. R. 3 Teşrin-i Sani1327 (16.10.1911).*
[177] *BOA, DH. EUM. THR. 78. 9. 7. R. 25 Nisan 1328 (08.05.1912).*
[178] *BOA, DH. EUM. THR. 87. 14. 4. R. 24 Teşrin-i Sani 1328 (06.10.1912).*
[179] *BOA, DH. EUM. THR. 87. 14.03. R. 12 Teşrin-i Sani 1328 (25.10.1912).*

Tablo 3.2. 1915 (1331) Erzurum Polis Mektebi eğitim çevresi vilayetlerin kadro durumları[180]

	Polis Müdürü	Serkomiser	İkinci Komiser	Komiser Muavini	Polis Memuru	Hesap Memuru	Telefon Memuru	Yekûn
VAN	1	1	3	17	124	1	1	148
ERZURUM	1	1	5	19	135	1		162
ELAZIĞ	1	1	4	18	90	1		115
DİYARBAKIR	1	1	4	14	87	1		108
BİTLİS	1	1	5	17	108	1		133

Erzurum Polis Mektebi'nin eğitim çevresini oluşturan vilayetlerin o dönemdeki kadro miktarının gösterildiği yukarıdaki tablo incelendiğinde vilayetlerin kadrolarının yetersizliği görülmektedir.

3.6. Mektebin Eğitim Faaliyetleri

Açılan Polis mekteplerinin eğitim faaliyetlerinin sürdürülür olabilmesi için düzenli olarak talebe ihtiyaçlarının karşılanması gerekmekteydi. Bundan dolayı her polis mektebi için, mektebe talebe gönderecek olan civar illerden olan vilayetler de belirlenmekteydi. Erzurum Polis Mektebi'ne talebe göndermekle yükümlü vilayetler şunlardı; Erzurum, Van, Bitlis, Ma'muratûlaziz[181], Diyarbakır ve Sivas vilayetleriydi[182].

3.6.1. Mektep Devreleri

Talebe göndermekle mükellef vilayetlerin bir kısmının çeşitli mazeretler ile ilk devreye talebe gönderememelerinden dolayı mektebin ilk devresi 17 kişilik bir mevcut ile eğitime başlamıştı. Hatta beklenen miktarda mektebe gelememesinden dolayı mektebin açılışı planlanan zamandan iki hafta sonra gerçekleşmişti. Bütün gayretlere rağmen sıkıntılar giderilemeyince zaruretle 17 kişilik talebe mevcudu ile mektep eğitim faaliyetine başladı. Mektep müdürü Bedri Bey tarafından mektebin faaliyet ve

[180] Hüseyin Hüsnü GÖREN, *Birinci Yüzyılda (1839, 938) Türk Polis Teşkilatının, Tekamûl, Teşkilat ve Kadro Hareketleri*, (Sadeleştiren; Ebubekir Açıkgöz), Belge Yönetimi Daire Başkanlığı Yayınları Ankara 2018, s. 91,92-96.
[181] Ma'muratûlaziz bugünkü Elazığ vilayetidir. Bknz: Nuri AKBAYAR, *Osmanlı Yer Adları Sözlüğü*, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul 2003, s.51.
[182] *BOA, DH. EUM. THR. 66, 71, 1. R. 5 Haziran 1327 (18.06.1911).*

işleyişinin anlatıldığı yazıda; Geciken talebelerin ilk devreye dâhil edilmeyeceği, altı hafta arayla yeni mektep devrelerinin başlayacağı, her devrenin eğitim süresinin dört ay iki hafta gibi bir süre olacağı ve aynı zamanda her altı haftada mezunların verileceği ifade edilmekteydi. Yani aynı zamanda birden fazla devre mektepte bulunacaktı. Her altı haftada bir taraftan talebeler yeni devre ile eğitime başlarken diğer taraftan da talebeler mezun edilecekti. Bu insicamın devamı için vilayetlerin vaktinde polis adayı göndermeleri gerekmekteydi. Polis adayı tedarik edemeyen vilayetlerin müstahdem memurlardan göndermeleri istenmekteydi. Polis mekteplerinde aday öğrenciler ile beraber vilayetlerde muvazzaf memurlarda eğitim görüyorlardı.[183] Herhangi bir polis mektebinde tahsil görmeyen vilayetlerde görevli memurlar da sırayla polis mekteplerine eğitim için gönderiliyorlardı.

3.6.1.1. Birinci Devre

Mektebin resmi açılışı ile beraber birinci devrenin eğitimine başlanmış oldu. Birinci eğitim devresinde Erzurum Vilayeti'nden sekiz mürettebat, Elazığ Vilayeti'nden beş polis adayı, Van Vilayeti'nden dört polis memuru olmak üzere toplam on yedi talebenin katılımı ile eğitime başlanmıştı. Birinci devreye Sivas, Diyarbakır ve Bitlis vilayetleri talebe gönderememişti. Sivas vilayeti bu dönemde kendi talebelerini Dersaadet Polis mektebine göndermişti. Diyarbakır ve Bitlis vilayetleri ise müteaddit telgrafa rağmen talebe göndermemişlerdi. Mektebin açılışı bu vilayetlerin talebe göndermekte gecikmelerinden dolayı iki hafta gecikmeli olmuştu. Bahsi geçen vilayetler talebe göndermeyince mecburiyetle hazır talebe ile ilk devrenin eğitimine başlanmıştı.[184]

Erzurum Polis Mektebi'nin birinci devresi, Mektebin açılış tarihi olan 14 Teşrin-i Sani 1327 (27 Kasım 1911) Pazartesi günü başlayıp Nisan 1328'in (14-15 Nisan 1912) başından yapılan imtihan ile sona ermiş ve mektep ilk mezunlarını vermişti. Bahse konu tarihlere dikkat edildiğinde mektebin birinci devresi süresinin dört ay iki hafta gibi bir süre olduğu görülmektedir.

Elazığ Valiliği'nden Emniyet-i Umumiye Müdürlüğü'ne gönderilen 10 Teşrin-i Sani 1327 tarihli yazıda polis mektebinin birinci devresine iştirak etmeleri için gönderilen beş polis namzedi için aylık 200 kuruştan dört ay on üç günlük maaşları

---

[183] *BOA, DH. EUM. THR. 70. 69. 1. R. 4. Kanun-u Sani 1327 (17.01.1912).*
[184] *BOA, DH. EUM. THR. 70. 69. 1. R. 4. Kanun-u Sani 1327 (17.01.1912*).

olan 4419 kuruş para havalenamesi talep edilmekteydi.[185] Bahse konu evraktan da anlaşılacağı üzere namzet talebeler mektepte bulundukları süre içinde aylık 200 kuruş maaş almaktaydılar. Ayrıca devre süresinin 4 ay iki hafta gibi bir süre olduğu da görülmektedir.

Mektebin birinci devresine iştirak için Elazığ'dan seçilen polis adayları şunlardı:

1) Polis Namzedi: Harput'un Meydan mahallesinden Şekerci Ahmet Efendi Bin Mustafa Efendi. Tevellüdü 1313
2) Polis Namzedi: Harput'un Hacı Mesud Mahallesinden Faik Efendi bin Hurşid Efendi. Tevellüdü 1297
3) Polis Namzedi: Harput'un Sarehatun Mahallesinden İsmail Hakkı Efendi bin Mustafa Efendi. Tevellüdü 1303
4) Polis Namzedi: Egin'in Kitahağa Mahallesinden İsmail Hakkı Efendi bin Bekir Ağa. Tevllüdü 1301
5) Polis Namzedi: Ma'muratûlaziz'in (Elazığ) Rızaiye Mahallesinden İbrahim Halil Efendi bin Mehmet Ali

Yukarıda isimleri ve künyeleri yazılı şahıslar Mektebin birinci devresine iştirak etmek için 19 Teşrin-i Evvel 1327 (4 Kasım 1911) tarihinden itibaren Elazığ Valiliği'nce sevklerinin yapıldığı ve durumun vilayet muhasebesine bildirildiği beyan edilmektedir. Ancak aynı evrakta sevk tarihleri bulunmayan iki polis adayının daha isimleri bulunmaktadır. Bunların isim ve künyeleri şöyleydi;

Polis Namzedi: Harput'un Sare Hatun Mahallesinden Vasıf Efendi bin Hacı Mehmet Said Efendi. Tevellüdü 1314

Polis Namzedi: Harput'un Cami-i Kebir Mahallesinden Mehmet Tevfik Efendi bin Mahmud Efendi. Tevellüdü 1298.[186]

22 Eylül 1327 (5 Ekim 1911) tarihinde Elazığ Polis Müdüriyeti'nin talebiyle Elazığ Valiliği'nden Emniyet-i Umumiye Müdürlüğü'ne gönderilen yazıda, yedi polis neferinin tahsil için mektebe gönderilmesinin uygun bulunduğu ancak Dersaadet veya Erzurum Polis Mekteplerinden hangisine gönderileceğinin net olarak belli olmadığını ifade edilmekteydi.[187] Elazığ Valiliği'nin bu sualine Emniyet-i Umumiye

---

[185] *BOA, DH. EUM. MH. 31. 74. 1. R. 4 Kanun-u Sani 1327 (17.01.1912).*
[186] *BOA, DH. EUM. MH. 31. 74. 2. R. 3. Kanun-u Evvel 1327 (16.12.1911).*
[187] *BOA, DH. EUM. THR. 70. 55. 6. R. 22 Eylül 1327 (05.10.1911).*

Müdüriyeti'nce 3 Teşrin-i Evvel 1327 (16 Ekim 1911) tarihinde gönderilen cevapta, Elazığ polis mürettebatının tahsil için Erzurum Polis Mektebi'ne sevklerinin lazım geldiği emir buyrulmuştur.[188] Ancak bu talimattan dokuz gün sonra 12 Teşrin-i Evvel 1327 (25 Ekim 1911) tarihinde, Elazığ Valisi Mehmet Ali Bey imzasıyla Emniyet-i Umumiye Müdürlüğü'ne gönderilen yazıda, Elazığ'dan polis mektebine gönderilecek yedi polis namzedinin bulunduğunu bunlardan 5 tanesinin Erzurum Polis Mektebi'nin birinci devresine gönderileceğini, kalan iki tanesinin ise birer buçuk ay fasıla ile gönderilmelerinin Erzurum Polis Mektebi tarafından istendiğini, ancak bir buçuk ay sonrasının şiddetli kış mevsimine denk geleceğinden, Erzurum'a giden yolların kapanacağını bundan dolayı göndermenin zor olduğunu, kalan iki namzedi Dersaadet Polis Mektebi'ne göndermek istediklerini beyan etmişti.[189] Ancak Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'nin 19 Teşrin-i Evvel (11 Kasım 1911) tarihli yazısında Elazığ Vilayeti'nden yedi polis adayının da Erzurum Polis Mektebi'ne sevklerinin uygun olduğu bildirilmişti.[190] Ancak Elazığ Vilayeti'nden birinci devreye beş polis adayı gönderilmişti. Diğer iki kişiyi de sonraki devrelere gönderecekti.

Birinci devreye bazı vilayetler talebe gönderememişti. Buna rağmen 17 kişi ile eğitim faaliyetine başlanmıştı. Bunun üzerine Bedri Bey Mektep mıntıkasına dâhil olan vilayetleri uyarmış ve bir an önce vakit kaybetmeden talebe göndermelerini istemişti.[191]

Mektep müdürünün bu talebinden sonra eğitim faaliyetine başlamış olan birinci devreye Bitlis Vilayeti'nden beş, Van ve Erzurum vilayetlerinden ikişer kişinin dâhil olmasıyla birinci devrenin mevcudu 26 talebeye çıkmıştır. Diyarbakır ise yerel bazı asayiş sorunlarını mazeret göstererek talebe göndermemişti.[192] Sivas ise bu dönemde talebelerini Dersaadet Polis Mektebine göndermiştir.

Birinci devre 26 talebesiyle Nisan 1328 (Nisan 1912)'de eğitim devresini tamamlamış ve ilk mezunlarını vermişti. Bedri Bey imzasıyla Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'ne gönderilen 10 Nisan 1328 (23 Nisan 1912) tarihli evrakta, birinci devreyi tamamlayan talebelerin şehadetnamelerinin (Diploma) gönderildiğini ve

---

[188] *BOA, DH. EUM. THR. 70. 55. 5. R. 3 Teşrin-i Evvel 1327 (18.10.1911).*
[189] *BOA, DH. EUM. THR. 70. 55. 2. R. 16 Teşrin-i Evvel 1327 (29.10.1911).*
[190] *BOA, DH. EUM. THR. 70. 55. 1. R. 19 Teşrin-i Evvel 1327 (01.11.1911).*
[191] *BOA, DH. EUM. MH. 70. 69. 5. R. 4 Kanun-u Evvel 1327 (17.12.1911).*
[192] *BOA, DH. EUM. MH. 70. 69. 6. R. 11 Kanun-u Evvel 1327 (14.12.1911).*

diplomaların mühürlenip her talebenin vilayetine gönderilmesini ve mezun olan talebelerin diplomalarının tanzim edildiği tarih itibariyle maaşa geçirilmelerini istemekteydi. Ayırıcı bu şehadetnameler ile beraber birinci devre talebeleri tarafından çizilen mektebin bir krokisi de Emniyet-i Umumiye'ye gönderilmişti.[193] Yukarıdaki evraktan da anlaşılacağı üzere her devrenin sonunda, her bir talebe için, devre sonunda yapılan imtihan notunun ve aldığı ders müfredatının bulunduğu bir diploma düzenlenir ve Emniyet-i Umumiye Müdürlüğü'ne gönderirlerdi. Oradan da tasdiklenip her talebenin bulunduğu vilayete postalanırdı.

Mektebin karşılaştığı en önemli problemlerin başında, mektebe tahsil için vaktinde aday talebelerin gönderilmemesi olmuştur. Vilayetler aday memur gönderemediği zamanlarda vilayetlerinde görevli müstahdem memurlardan yeterli sayıda memurunu eğitim için göndermekle mükelleftiler. Ancak bu konuda isimleri zikredilen vilayetlerin başarılı olduğu söylenemez. Vaktinde talebe göndermemeleri mektebin en büyük problemi olmuştu. Bu sıkıntı mektebin işleyişini ve düzenini çok etkilemiştir. Hatta mektebin açılışını dahi iki hafta geciktirmişti. Bu hal mektep idarecileri tarafından vilayetler uyarılmak suretiyle sıklıkla ifade edilmekteydi. Büyük emekler ve zorluklar neticesinde vücuda getirilen mektebin ilk şubesine (devre) bazı vilayetlerin öğrenci göndermemesi ve gönderenlerin de çok az sayıda göndermelerinden dolayı on yeni gibi küçük bir rakam ile eğitime başlanmak zorunda kalınmıştı.

Mektebin kurucu müdürü olan Mülazım-ı Evvel Bedri Bey mektebin ilk devrelerindeki talebe mevcudunu göz önüne alarak mevcudun beklentilerinin çok altında olduğunu şu cümleler ile ifade ediyordu; "*Hakikatten bu mevcut mektebin te'sisi hususunda Hükumet-i Osmaniye'nin ihtiyar eylediği fedakarlık ile gayr-ı mûtenasib*"…. Çünkü mektebin tesisi sırasında yüz kişiyi istiap edecek bir düzen ve kadro kurulmuştu. Ayrıca Bedri Bey malum problemleri kaleme aldığı yazısında, devletin içinde bulunduğu mali sıkıntılar ve mektebin senelik masrafının yüksek olmasıyla beraber gösterilen fedakârlığa nazaran vilayetlerin gereken özveriyi göstermemeleri ve yeterli talebe göndermemelerinin, mektebin kuruluş maksadına

[193] *BOA, DH. EUM. THR. 70. 69. 5. R. 4 Kanun-u Evvel 1327 (23.04.1912).*

muhalif olduğunu ve ayrıca bu durumunun mektebin talim ve terbiye kadrosunu vicdanen çok rahatsız ettiğini ve gerekli özenin gösterilmesini istemekteydi.[194]

Resim 3.1. Erzurum Polis Mektebi'nde şehadetname alan Efendilerle Heyet-i Talimiye (1. Devre)[195]

3.6.1.2. İkinci Devre

Kanun-u Sani 1327 (Ocak 1912) tarihinde başlayıp Mayıs 1328 (Haziran 1912) nihayetinde son bulmuştur.[196] İkinci devrenin toplam mevcudu on sekizdi.[197] Bu mevcudun dokuzu Erzurum Vilayeti'ndendi.

---

[194] *BOA, DH. EUM. THR. 78.9.4. R. 23 Nisan 1328 (06.05.1912).*

[195] **Erzurum Polis Mektebinde Bu Sene Şehadetname Alan Efendilerle Heyet-i Talimiye.** Oturanlar sağdan itibaren sırasıyla, Dâhiliye Komiseri Ziyadeddin Efendi, Dâhiliye Komiseri İbrahim Efendi, Hıfz ı Sıhhat ve Müdavat ı Evveliye Muallimi Tabib Behram Bek, Mekteb Müdürü Bedri Bek, Kavanin Muallimi İsmail Bek, Hesap Memuru Mustafa Efendi. Birinci devreden mezun 26 kişi. *Şehbal*, R. 1 Temmuz 1328 (14.07.1912). s.109**.**

[196] *BOA, DH. EUM. THR. 78. 9. 1. R. 5 Haziran 1328 (18.06.1911).*

[197] *BOA, DH. EUM. THR. 78. 9. 4. R. 23 Nisan 1328 (06.05.1912).*

Erzurum Polis Müdüriyeti, polis mektebi kendi vilayetinde bulunduğundan, mektebe en çok talebe gönderen müdüriyetlerdendi.

28 Nisan 1328 (11 Mayıs 1912) tarihli Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'nce gönderilen yazıda, umum Erzurum polis mürettebatının sayısı 140 kişiden ibarettir. Bu sayının, memleketin asayiş hizmeti ve zabıta vazifesini yapmaya yeterli olmadığını, bütün bunlar ile beraber, Rusya'nın hudutlara müdahalesinden dolayı Hudut Komiserliklerinin kapılarda polis bulundurulması için personel talep etmesi, bu talebi karşılamanın personel eksikliğinden dolayı mümkün olmadığını, bütün bunlara rağmen mektebin birinci devresine katılan yirmi altı kişiden on kişisinin, ikinci devreye katılan yirmi kişiden dokuzunun Erzurum mürettebatından olduğu ifade edilmekteydi.[198]

İkinci devreye, Elazığ Vilayeti'nden polis adayı gönderilmemiş, ancak polis memurlarından 4 kişi mektebe gönderilmişti.[199] Bu devrede eğitim gören on sekiz kişiden dokuzu Erzurum, dördü Elazığ Vilayetindendi. Diğer beş kişinin ise hangi vilayetin personeli olduğu belli değildir.

3.6.1.3. Üçüncü Devre

23 Nisan 1912'de üçüncü devrenin eğitimi başladı. 11 Mart 1328 (24 Mart 1912) tarihinde Van Polis Müdüriyeti tarafından Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'ne gönderilen yazıda, 10 Nisan 1328 (23 Nisan 1912) tarihinde Erzurum Polis Mektebi'ne gönderilmesi planlanan 5 polis için yol harcırahı olarak 1800 kuruş harcırah havalesi talep edilmekteydi.[200]

15 Mayıs 1328 (28 Mayıs 1912) tarihinde Bedri Bey tarafından Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'ne gönderilen telgrafta, üçüncü devreye Bitlis'ten dört, Van'dan beş, Diyarbakır'dan beş, Erzurum'dan iki memur ve bir muavin toplam on yedi talebe gönderildiği Elazığ'ın harcırah tahsisatı olmadığı için hiçbir talebe gönderemediğini,[201] ikinci devre talebelerinin mayıs nihayetinde imtihanlarının son bulacağını ve vilayetlerine geri dönmeleri için gerekli harcırahların temini ve haziran

---

[198] *BOA, DH. EUM. THR. 78. 9. 7. R. 28 Nisan 1328 (11.05.1912).*
[199] *BOA, DH. EUM. MH. 35. 44. 1. R. 10 Mayıs 1328 (23.05.1912).*
[200] *BOA, DH. EUM. MH. 33. 89. 1. R1 15 Mayıs 1328 (28.05.1912).*
[201] 3. Devreye Elazığ Vilayeti'nden yeterli harcırah havalenamesi gönderilmediğinden,- evvelden 3. devre göndermek için üç kişi planlamıştı- harcırah olmadığından planlanan bu üç kişiyi gönderemediğini ifade etmekteydi. *(BOA, EUM. MH. 34. 11. 1. R. 20 Mart 1328 (02.03.1912*)

başında başlayacak dördüncü devre için mümkün mertebe fazla talebe gönderilmelerini istemekteydi.[202] Aynı şekilde Mektup Müdürü Bedri Bey'in 22 Nisan 1328 (5 Mayıs 1912) tarihinde Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'ne gönderdiği diğer bir yazısında üçünde eğitim devresi için Van ve Diyarbakır vilayetlerinden beşer polis adayın geldiğini, Erzurum Vilayeti'nden bir muavin ve iki polis adayının kabul edildiğini bu devreye hiçbir polis memurunun gönderilmeyeceğinin, Erzurum Polis Müdürüyeti'nce bildirildiğini, [203] Bitlis Vilayeti'nden dört polis adayının ilk kervan ile yola çıkacağını ve mektebe ulaşmaları ile 16 talebenin iştiraki ile üçüncü devrenin eğitimine devam edileceğini ikinci devre talebe sayısının da on sekiz olduğu toplam sayının ancak otuz dört olacağını beyan etmişti.[204]

İkinci ve üçüncü devrenin mektepte eğitimlerinin devam ettiği sırada mektebin umum kadrosundan ve eğitim faaliyetine devam eden memur ve polis adaylarından tayyare ianesi namıyla belli bir miktar para toplanmıştı. 7 Nisan 1328 (Miladi 20 Nisan 1912) tarihinde Erzurum Polis Mektebi Müdürü Bedri Bey imzasıyla Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'ne gönderilen yazıda tayyare ianesi namıyla okulun umum mevcudundan gönüllü olarak 1122 kuruş 30 paranın topladığı beyan edilmekteydi. Bunun 6 kuruş 20 parası posta ücreti olarak verildiği geriye kalan 1116 kuruş 19 paranın Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti veznesine gönderilmek üzere Erzurum Postanesine teslim edildiği ifade edilmekteydi.[205]

Toplanan para ve yardıma iştirak eden mektep kadrosu ve talebelerin künyeleri ve hangi vilayetten gönderildiklerini gösteren tablo şu şekildedir

[202] *BOA, DH. EUM. THR. 78. 9. 2. R. 15 Mayıs 1328. (28.05.1912).*
[203] *BOA, DH. EUM. THR. 78. 9. 4. R. 23 Nisan 1328 (08.05.1912).*
[204] *BOA, DH. EUM. THR. 78. 9. 6. R. 25 Nisan 1328 (08.05.1912).*
[205] *BOA, DH. EUM. THR. 76. 46. 2. R. 7 Nisan 1328. (20.04.1912).*

Tablo 3.3. Erzurum Polis Mektebi'nde bulunan müdür, memur ve talebeden alınan Tayyare İanesi esami müfredat defteri tablosu.[206]

	Kuruş	Para
Mekteb Müdürü Bedri Bey	108	
Kavânîn Muallimi İsmail Bey	108	
Mekteb Tabibi Behram Bey	86	
Dâhiliye Komiseri İbrahim Efendi	52	20
Dâhiliye Komiseri Mehmed Ziyadeddin Efendi	52	20
Muhasebe Memuru Mustafa Efendi	31	20
Yekûn	438	20
Talebegân	Kuruş	Para
Van mürettebatından Polis Memuru Müştak Efendi	40	
Ma'muratülaziz mürettebatından Komiser Muavini Mehmed Nuri Efendi	26	10
Mamuretülaziz mürettebatından Polis namzedi İbrahim Halil Efendi	21	
Mamuretülaziz mürettebatından Polis Memuru Mustafa Hayri Efendi	21	
Mamuretülaziz mürettebatından Polis Memuru Bekir Sıdkı Efendi	21	
Van mürettebatından Polis Memuru Hüseyin Efendi	21	
Van mürettebatından Polis Memuru Haşim Efendi	21	
Bitlis mürettebatından Polis namzedi Mehmed Efendi	20	
Erzurum mürettebatından Polis namzedi Cihan Efendi	20	
Erzurum mürettebatından Polis namzedi Mehmed Efendi	20	
Erzurum mürettebatından Polis namzedi Ahmed Cemil Efendi	20	
Erzurum mürettebatından Polis namzedi Sıdkı Efendi	20	
Bitlis mürettebatından Polis namzedi Hamid Efendi	10	20
Bitlis mürettebatından Polis namzedi Mehmed Emin Efendi	10	20
Bitlis mürettebatından Polis namzedi Gani Efendi	10	20
Bitlis mürettebatından Polis namzedi Mehmed Said Efendi	10	20
Bitlis mürettebatından Polis namzedi Fikri Efendi	10	20
Bitlis mürettebatından Polis namzedi Ziya Efendi	10	20
Bitlis mürettebatından Polis namzedi Yusuf Efendi	10	20
Mamuretülaziz mürettebatından Polis namzedi Vasıf Efendi	10	20
Mamuretülaziz mürettebatından Polis namzedi Tevfik Efendi		
Mamuretülaziz mürettebatından Polis namzedi Ahmed Efendi	10	20

Yukarıdaki tablo incelendiği zaman yardımda bulunan toplam talebe sayısının 34 olduğu görülmektedir. Her ne kadar ikinci ve üçüncü devre mevcudu olan 34 sayısına denk gelse talebelerin illere dağılımı tablo ile evraklarda farklılık gösterilmektedir. Örneğini ikinci ve üçüncü devreye Erzurum'dan iştirak eden toplam talebe sayısı 19 idi. Tabloda da 19 talebenin ismi bulunmaktadır. Ancak Elazığ'dan ikinci devreye dört polis memuru gönderilmiş üçüncü devreye ise hiç kimse

[206] *BOA, DH. EUM. THR. 76. 46. 3. R. 7 Nisan 1328. (20.04.1912).*

gönderilmemiştir. Ancak yukarıdaki tablo da Elazığ mürettebatından 10 talebenin ismi bulunmaktadır. Bu kıyastan da anlaşılacağı üzere toplanan paranın postaya verilmesi tarihi ikinci ve üçüncü devrenin eğitim dönemine denk gelse de, birinci devreye iştirak eden talebelerden de yardımda bulunanların olduğu düşünülebilir. Yukarıdaki tablo da birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü devreye iştirak edip yardımda bulunan talebelerin ve okul idari kadrosu ile hizmetli kadrosunun listesini barındırmaktadır.

3.6.1.4. Dördüncü Devre

Haziran 1328 (Haziran 1912) başlayıp Teşrin-i Evvel 1328 (Ekim 1912)'de nihayet bulmuştu. Bu devreye Elazığ Vilayeti'nden 5 talebe iştirak etmişti.[207] İlk aşama harcırahları yeterli gelmediği için iki talebe göndermek istemişlerdi. Ancak Erzurum Polis Mektebi Müdürü Bedri Bey 9 Haziran 1328 (22 Haziran 1912) de Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'ne gönderdiği yazısında durumu izah etmiş ve yeterli harcırah havalesinin gönderilmesini istemişti.[208] Bunun üzerine Elazığ dördüncü devreye beş talebe göndermiştir. Ayrıca 14 Teşrin-i Evvel 1328 (27 Ekim 1912) tarihinde Elazığ Polis Müdürü tarafından Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'ne gönderilen yazıda Nisan başından şimdiye kadar polis mektebine 17 kişinin gönderildiğini ve tahsilini tamamlayan 5 talebenin vilayetlerine dönüşleri için yeterli harcırahın gönderilmesini talep etmekteydi.[209]

10 Mayıs 1328 (23 Mayıs 1912)'de Van Polis Müdüriyetinden Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'ne gönderilen telgrafta, Erzurum Polis Mektebi'nde tahsilini tamamlayan talebelere 2920 kuruşluk harcırah ödeneceğini dördüncü devreye gönderilecek kişiler için elde yeterli harcırahın olmadığı haber verilmekteydi.[210] Van vilayetinin bu talebinden sonra dördüncü devreye iştirak edecek kişiler için 2000 kuruşluk bir harcırah havalenamesinin gönderilmesi kararlaştırılmıştır.[211] Ayrıca Van mürettebatından olan ve polis mektebinde tahsilde bulunan altı polis adayının ve üç polis memurunun üç aylık maaşlarının Erzurum Vilayeti'ne gönderildiği Emniyet-i

---

[207] *BOA, DH. EUM. MH. 39. 71. 1. R. 26 Eylül 1328 (09.10.1912). Sayfa 1.*
[208] *BOA, DH. EUM. MH. 37. 17. 1. R. 9 Haziran 1328 (22.06.1912). Sayfa 1.*
[209] *BOA, DH. EUM. MH. 39. 133. 1. R. 14 Teşrin-i Evvel 1328 (27 Ekim 1912).*
[210] *BOA, DH. EUM. MH. 245. 69. 1. R. 10 Mayıs 1328. (23.05.1912). Sayfa 1.*
[211] *BOA, DH. EUM. MH. 245. 69. 1. R. 10 Mayıs 1328 (23.05.1912). Sayfa 2.*

Umumiye Müdüriyeti Muhasebe Kaleminin gönderdiği yazı ile haber verilmekteydi.[212]

Dördüncü devreye Van Vilayeti'nden altı polis adayı ile üç polis memuru olmak üzere dokuz kişi gönderilmişti. Diyarbakır Vilayeti'nden ise iki polis memuru gönderilmişti.[213]

13 Teşrin-i Evvel 1328 (26 Kasım 1912) tarihinde Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti Memurun Kaleminden Erzurum Polis Mektebi'ne gönderilen yazıda 27 kişinin kati diplomalarının mühürlenip gönderildiğini ifade ediyordu.[214] Evraktan da anlaşılacağı üzere dördüncü devreye iştirak toplam talebe sayısı 27 idi. Bitlis ve Erzurum vilayetlerinin gönderdiği talebe sayısı hakkında net bir bilgi bulunmamakla birlikte toplam sayıya göre hesaplandığında Erzurum ve Bitlis vilayetlerinden dördüncü devreye toplam 11 talebenin gönderildiği anlaşılmaktadır.

3.6.1.5. Beşinci Devre

14 Teşrin-i Sani 1328 (27 Kasım 1912)'de Erzurum Polis Mektebi Müdürü vekili İsmail Bey tarafından Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'ne gönderilen yazıda; Teşrin-i Sani başında açılan beşinci devreye Erzurum mürettebatından 13, Van mürettebatından 4 kişi gönderilmiştir. Diyarbakır ve Elazığ'dan gönderilen telgrafta zaruri masraflar ve harcırah havalenamesinin gönderilmesinden sonra ancak birkaç kişinin gönderebilecekleri, Bitlis Vilayeti'nden bu devreye talebenin gönderilemeyeceği beray-ı malumat olarak arz edilmekteydi.[215] Evraktan da anlaşılacağı üzere 5.devre 17 talebenin iştiraki ile eğitim dönemine başlamıştı.

24 Eylül 1328 (7 Ekim 1912)'de Elazığ Polis Müdürü tarafından Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'ne gönderilen yazıda 1 Teşrin-i Sani 1328'de (5.devre) iştiraki istenen memurların harcırahını mukabil tahsisat kalmadığından ertelenmeden harcırah talep etmekteydi.[216] Ancak harcırah gönderilmediğinden 29 Teşrin-i Evvel tarihinde Erzurum Polis Mektebinden Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'ne gönderilen yazıda

---

[212] *BOA, DH. EUM. MH. 246. 4. 1. R. 6 Haziran 1328 (19.06.1912). Sayfa 1.*
[213] *BOA, DH. EUM. MH. 39. 71. 1. R. 26 Ekim 1328 (09.10.1912). Sayfa 1.*
[214] *BOA, DH. EUM. MEM. 20. 46. 1. R. 3 Teşrin-i Evvel 1328. (26.10.1912).*
[215] *BOA, DH. EUM. MH. 42. 19. 1. R. 14 Teşrin-i Sani 1328. (29.11.1912). Sayfa 1.*
[216] *BOA, DH. EUM. MH. 39. 71. 2. R. 24 Eylül 1328. (07.10.1912).*

açılacak olan devreye (5.devreye) Elazığ vilayetinin yeterli harcırahları olmadığından bu devreye talebe gönderilemeyeceği beyan edilmekteydi.[217]

ارضروم پولیس مکتبی هیئت اداره وتعلیمیه‌سیله مکتبك دورهٔ اخیره‌سنده اکمال تحصیل ایدن پولیس مأمورلری

Resim 3.2. Erzurum Polis Mektebi heyet-i idare ve tedrisiyesiyle mektebin devre-i ahiresinde (5. Devre) ikmal-i tahsil eden polis memurları[218]

Beşinci devreye Van Vilayeti'nden 4 talebe gönderilmişti. 1.Kanun-u evvel 1328'de (15 Aralık 1912) Erzurum Polis Mektebi Müdürü vekili İsmail Bey imzasıyla Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'ne gönderilen yazıda Van mürettebatından mektepte bulunan dört müdavimin dört aylık maaşlarına mukabil 4000 kuruş havalename talep edilmekteydi.[219] Van mürettebatından gönderilen talebelerden birisi polis memuru üçü de polis adayıydı. Polis memurları mektepte bulundukları her ay için 400 kuruş maaş alırlardı. Polis adayları da 200 kuruş maaş almaktaydı. Üç polis adayının dört aylık maaşları 2400 kuruş bir polis memurunun dört aylık maaşı 1600 kuruş toplam 4000

[217] *BOA, DH. EUM. MH. 42. 19. 2. R. 29 Teşrin-i Evvel 1328. (11.11.1912). Sayfa 1.*
[218] *Polis Mecmuası,* R. 1 Ağustos 1329 (14.08.1913). s.32.
[219] *BOA, DH. EUM. MH. 42. 69. 2. R. 3 Kânunuevvel 1328. (16.12.1912). Sayfa 1.*

kuruş etmekteydi.[220]Van Vilayeti'nden gönderilen dört kişinin için Teşrin-i Sani'den (Kasım), Şubat nihayetine kadar dört aylık maaşlarını kapsamaktaydı. Van Polis Müdüriyetinden Emniyet-i Umumiye'ye gönderilen ve maaş havalenamesinin talep edildiği yazısında beşinci devreye iştirak eden mürettebatın isimleri; Polis memuru Mahmud bin Hamza ve polis adayları Raşit Bin Mehmet, Seyid Bin Yusuf ve Midhat Bin Mustafa olarak zikredilmektedir.[221]

Erzurum Polis Mektebi, mart nihayetinde biten beşinci devrede eğitimini tamamlayan 19 kişinin doldurulan diplomalarını tasdiklenip iade edilmesi için Emniyet-i Umumiye'ye göndermişti.[222] Mühürlenip tasdiklenen 19 şehadetname polis memurlarının vilayetlerine gönderilmişti.[223] 17 kişi ile eğitime başlayan beşinci devre daha sonra iki kişinin dâhil olmasıyla 19 kişi olarak eğitim dönemini Mart 1329 nihayetinde (10/15 Nisan 1913) tamamlamıştır.[224]

3.6.1.6. Altıncı Devre

Altıncı Devre 1 Mayıs 1329 (13 Mayıs 1913)'da eğitim faaliyetine başladı. Erzurum Polis Mektebi Müdürü tarafından Emniyeti Umumiye'ye gönderilen yazıda 6. devreye iştirak etmek üzere, Erzurum'dan on üç, Elazığ'dan dokuz, Bitlis'ten on, Diyarbakır'dan yedi Van'dan beş olmak üzere toplam kırk dört kişinin planlandığı 1 Mayıs itibariyle altıncı devrenin eğitime başladığı haber verilmekteydi.[225]

Van vilayeti altıncı devreye her ne kadar beş talebe göndermeyi planlamışsa da üç kişi gönderebilmişti. Van Polis Müdürlüğü'nden Emniyet-i Umumiye'ye gönderilen yazıda Erzurum Polis Mektebi'ne gönderilen Van polis mürettebatından Hüsnü, Muhiddin ve Sıdkı Efendilerin altıncı eğitim devresini kapsayan, mayıs ayından ağustos nihayetine kadar olan 4 aylık maaşlarına mukabil 4800 kuruş havalename talep edilmekteydi.[226]

---

[220] *BOA, DH. EUM. MH. 42. 94. 1. R. 9 Kânunuevvel 1328. (22.12.1912).*
[221] *BOA, DH. EUM. MH. 248. 28. 1. R. 23 Teşrin-i Evvel 1328. (05.11.1912).*
[222] *Başkanlık Osmanlı Arşivi, Dâhiliye Nezareti, Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti, Muhaberat ve Tensikat Müdüriyeti Evrakı (BOA, DH. EUM. MTK.), 2. 6. 2. R. 15 Mayıs 1329 (28.05.1913).*
[223] *BOA, DH. EUM. MTK. 2. 6. 1. R. 25 Mayıs 1329 (07.06.1913).*
[224] *BOA, DH. EUM. MH. 87. 49. 1. R. 16 Şubat 1328 (02.03.1913).*
[225] *BOA, DH. EUM. MTK. 1. 4. 1. R. 1 Mayıs 1329 (14.05.1913).*
[226] *BOA, DH. EUM. MH. 58. 101. 1/6. R. 5 Mayıs 1329 (18.05.1913).*

Bitlis Vilayeti'nden altıncı devreye iştirak etmeleri için on polis memurun 30 Nisan 1329 (13 Mayıs 1913) tarihi ihbarıyla yola çıkmıştı.[227] Vilayetten gönderilen polis memurlarının aylık maaşlarına mukabil havalenamenin talep edildiği 22 Nisan 1329 (5 Mayıs 1913) tarihli yazıda, gönderilen on polis memurunun isim listesi şöyleydi;[228]

Tablo 3.4. 6. Devreye katılmak için Bitlis'ten gönderilen memurların listesi

Polis Memuru Faik Efendi	400 kuruş
Polis Memuru Zahir Efendi	400 kuruş
Polis Memuru İbrahim Efendi	400 kuruş
Polis Memuru Hafız Efendi	400 kuruş
Polis Memuru Kasım Efendi	400 kuruş
Polis Memuru Mehmet Emin Efendi	400 kuruş
Polis Memuru Bahri Efendi	400 kuruş
Polis Memuru Emin Fethi Efendi	400 kuruş
Polis Memuru İbrahim Efendi	400 kuruş
Polis Memuru Arif Efendi	400 kuruş
TOPLAM	4.000 kuruş

Yukarıdaki tabloda isimleri yazılı on memur Erzurum Polis Mektebi'nin altıncı devresine iştirak etmek için yola çıkmıştı. Yola on kişi çıkmalarına rağmen mektebe dokuz kişi varmıştı. Listenin 4.sırasında Hafiz Efendi olarak kayıtlı olan Mehmet Hafız Efendi (Muş mürettebatından) polis mektebi yerine Varto kazasındaki nahiyesine gitmişti. Mektebe gitmediği sonradan anlaşılan Mehmet Hafız Efendi bu disiplinsiz davranışından ötürü istifa etmiş olarak kabul edilmişti.[229]

1 Mayıs 1329 (14 Mayıs 1913) tarihinde başlayan altıncı devre Ağustos 1329 nihayetinde (1 Eylül 1913) sona ermişti. İlk planlamaya ve ilk yazışmalarına göre altıncı devreye kırk dört kişi iştirak edecekti. Ancak Van vilayetinin beş yerine üç kişi göndermesi ve Bitlis Vilayeti'nden gönderilen on memurdan birisinin mektebe

[227] *BOA, DH. EUM. MH. 59. 29. 1. R. 8 Haziran 1329 (21.06.1913).*
[228] *BOA, DH. EUM. MH. 67. 21. 6. R. 22 Nisan 1329 (05.05.1913).*
[229] *BOA, DH. EUM. MH. 59. 29. 1. R. 8 Haziran 1329 (21. 06. 1913).*

gelmemesinden dolayı altıncı devre kırk bir mevcut ile eğitim devresini tamamlamıştır. Mektebin altıncı devresine ait olan aşağıdaki fotoğrafta da 41 talebe bulunmaktadır.

Resim 3.3. Erzurum Polis Mektebi heyet-i idare ve tedrisiyesiyle mektebin devre-i ahiresinde ikmal-i tahsil ederek ba-şehadetname neşet eden polis memurları[230]

3.6.1.7. Yedinci Devre

Yedinci devre Teşrin-i Sânî 1329 iptidasında (10 / 15 Ekim 1913) başlamıştı. Bu devreye Van Vilayeti'nden 27 polis adayı gönderilecekti. 12 Eylül 1329 (25 Eylül 1913) tarihinde Van Polis Müdüriyetinden Emniyet-i Umumiye'ye gönderilen telgrafta Teşrin-i Sani başlarında mektebe yetiştirilecek olan 27 polis adayının elbiseleri için yeterli harcırah talep edilmekteydi.[231] Emniyet-i Umumiye Muhasebe Kaleminden verilen cevapta, elbise tahsisatının harcırah tahsisatının, alınmasında hemen sonra gönderileceği haber verilmekteydi.[232] Van vilayeti ilk planlamada mektebe göndermek üzere 27 polis adayı hazır etmişse de 26 polis adayı göndermişti.

---

[230] *Polis mecmuası*, R. 12 Teşri-i Sani 1329 (25.11.1913), s. 209.
[231] *BOA, DH. EUM. MH. 67. 34. 2. R. 12 Eylül 1329 (25. 09. 1913).*
[232] *BOA, DH. EUM. MH. 67. 34. 1. R. 23 Eylül 1329 (06.10.1913).*

Van Polis Müdüriyeti, yedinci tahsil devresi için gönderilen polis adaylarının mektebe varış masrafları ve zaruri olan yol harcırahlarını eldeki paradan karşılamış, 4400 kuruşluk harcırah havalenamesinin biran önce gönderilmesi talep etmişti.[233] Ancak bu talepleri zamanında karşılanamamıştı. Van valisi tarafından 27 Teşrin-i Evvel 1329 (9 Ocak 1914) tarihinde Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'ne gönderilen yazıda, Van Vilayeti'nden gönderilen 26 polis adayının şimdiye kadar yol ve zaruri masrafları için gerekli harcırahları verilmediğinden sefalet içinde oldukları haber verilmekteydi.[234] Van vilayetinin bu talebi ancak 4 Kanun u Sani 1329 (17 Aralık 1913) de karşılanabilmişti. 26 polis adayının üç aylık maaşları için 15.600 kuruşluk havalename gönderilmişti.[235]

Diyarbakır Vilayeti'nden yedinci devreye ilk planlamada yirmi polis adayının gönderilmesi düşünülmüştü. Diyarbakır Polis Müdüriyetinin 2 Teşrin-i Sani 1329 (15 Kasım 1913) tarihli yazısında, mektebe gönderilecek namzetlerin (polis adayları) sayısının yirmi olduğu yol ve zaruri ihtiyaçları için 200'er kuruştan toplam 4000 kuruşa ihtiyaç olduğunu ancak henüz havalenamesinin gelmediğini ve mevsimin kış olmasından dolayı şimdiden sonra Erzurum'a gitmenin çok zor olacağını mektep müdüriyetinden gönderilen yazıda vaktinde gönderilmeyen talebelerin kabul edilmeyeceğini beyan etmeleri üzerine polis adaylarının bir sonraki devreye iştirak edeceklerini haber vermekteydi.[236] Harcırah konusu vilayetlerin en büyük problemi olmuştur, zamanında gelmediği için mektebin eğitim devrelerine vaktinde ve yeterli sayıda talebe gönderemiyorlardı, Diyarbakır vilayeti de yedinci yedinci devrede aynı sıkıntıyı yaşamıştı. Diyarbakır Valiliği'nden Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'ne gönderilen yazıda, mektepte derslere başlandığını ve vilayetten gönderilecek polis adayları için yollar kapanmadan istenilen harcırahın acilen gönderilmesi talep edilmekteydi.[237]

Diyarbakır vilayetinin göndermeyi planladığı 20 polis adayını yedinci devreye yetiştirip yetiştiremediği konusu tam net değildir.

---

[233] *BOA, DH. EUM. MH. 78. 75. 2. R. 27 Şubat 1329 (12.03.1914).*
[234] *BOA, DH. EUM. MH. 71. 29. 1. R. 27 Teşrin-i Evvel 1329 (09.01.1914).*
[235] *BOA, DH. EUM. MH. 74. 20. 1. R. 4 Kanun-u Evvel 1329 (27.12.1913).*
[236] *BOA, DH. EUM. MH. 69. 96. 1. R. 2 Teşrin-i Sani 1329 (15.11.1913).*
[237] *BOA, DH. EUM. MH. 68. 58. 1. R. 6 Teşrin-i Sani 1329 (19.10.1913).*

Yedinci devreye Bitlis vilayeti de yirmi iki talebe gönderebilmişti.[238] Bitlis Valiliği Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti ’ne gönderdiği yazısında, mektepte bulunan polis memur ve adaylarının yol harcırahları talep edilmekteydi.[239] 14 Şubat 1329 (27 Şubat 1914) ‘te Erzurum Polis Mektebinden Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti‘ne gönderilen telgrafta, Bitlis Vilayeti’nden polis mektebine gönderilen, 22 memur ve namzetlerin Kanun-u Evvel’den (Aralık) beri maaş ve harcırahları gelmediğinden terhis edilemeyecekleri ayrıca mektebe ve sair yerlere çok borçlarının olduğunu meslek etiğinin muhafazası ve talebelerin sefaletten kurtulmaları için maaş ve harcırahlarının ödenmesi talep edilmekteydi.[240] Polis mektebinin bu talebi 25 Şubat 1329 (10 Mart 1914)’te karşılanmış ve Bitlis mürettebatının noksan alan maaş ve harcırahları gönderilmişti.

Yedinci devreye Erzurum Vilayeti’nden iştirakin olup olmadığı konusu net olmamakla beraber Erzurum Polis Müdüriyetince Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti ‘ne gönderilen yazıda, *polis mektebinden mezun olan adaylara tam mı yoksa yarım maaş mı ödenmesi gerektiğinin* sorulması[241] Erzurum vilayetinin de yedinci devreye talebe göndermiş olduğu ihtimalini kuvvetlendirmekteydi. Çünkü bu sualin sorulduğu tarih yedinci devrenin mezun verdiği tarihe denk geliyordu. Ayrıca Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti Muhasebe Kalemince verilen cevapta, mezun olan adaylara tam maaş ödenmesi gerektiği beyan olunuyordu.[242] Dolayısıyla bu devreye Diyarbakır, Erzurum ve Elazığ vilayetlerinin talebe gönderip göndermedikleri göndermişlerse de kaçar kişi gönderecekleri konusu net değildir. Kesin olan Van vilayetinin 26, Bitlis vilayetinin 22 kişi gönderdiğidir. Yedinci devre Erzurum Polis Mektebi’nin en kalabalık devresiydi. Teşrin-i Sani 1329 (Kasım 1913) tarihinin başlarında eğitim devresine başlanan yedinci devre, Mart 1330 (Mart 1914) sonlarında tamamlanmıştır.

10 Mart 1330 (23 Mart 1914) da Polis Mecmuası adet 17’de *Erzurum Polis Mektebi hey’et-i idare ve ta’limiyesiyle mektebin yedinci devre-i tedrisiyesini ikmal edip şehadetname almaya muvaffak olan polis memurları* diye neşrolunan fotoğrafta yedinci devrenin 70 kişi civarında olduğu görülmektedir.[243]

---

[238] *BOA, DH. EUM. MH. 78. 86. 1. R. 4 Mart 1330 (17.03.1914).*
[239] *BOA, DH. EUM. MH. 78. 86. 5. R. 2 Kanun-u Evvel 1330 (15.12.1913).*
[240] *BOA, DH. EUM. MH. 78. 86. 4. R. 14 Şubat 1329 (27 Şubat 1914).*
[241] *BOA, DH. EUM. MH. 80. 62. 2. R. 17 Mart 1330 (30.03.1914).*
[242] *BOA, DH. EUM. MH. 80. 62. 1. R. 22 Mart 1330 (04.04.1914).*
[243] Polis Mecmuası, R.10 Mart 1330 (23 Mart 1914).

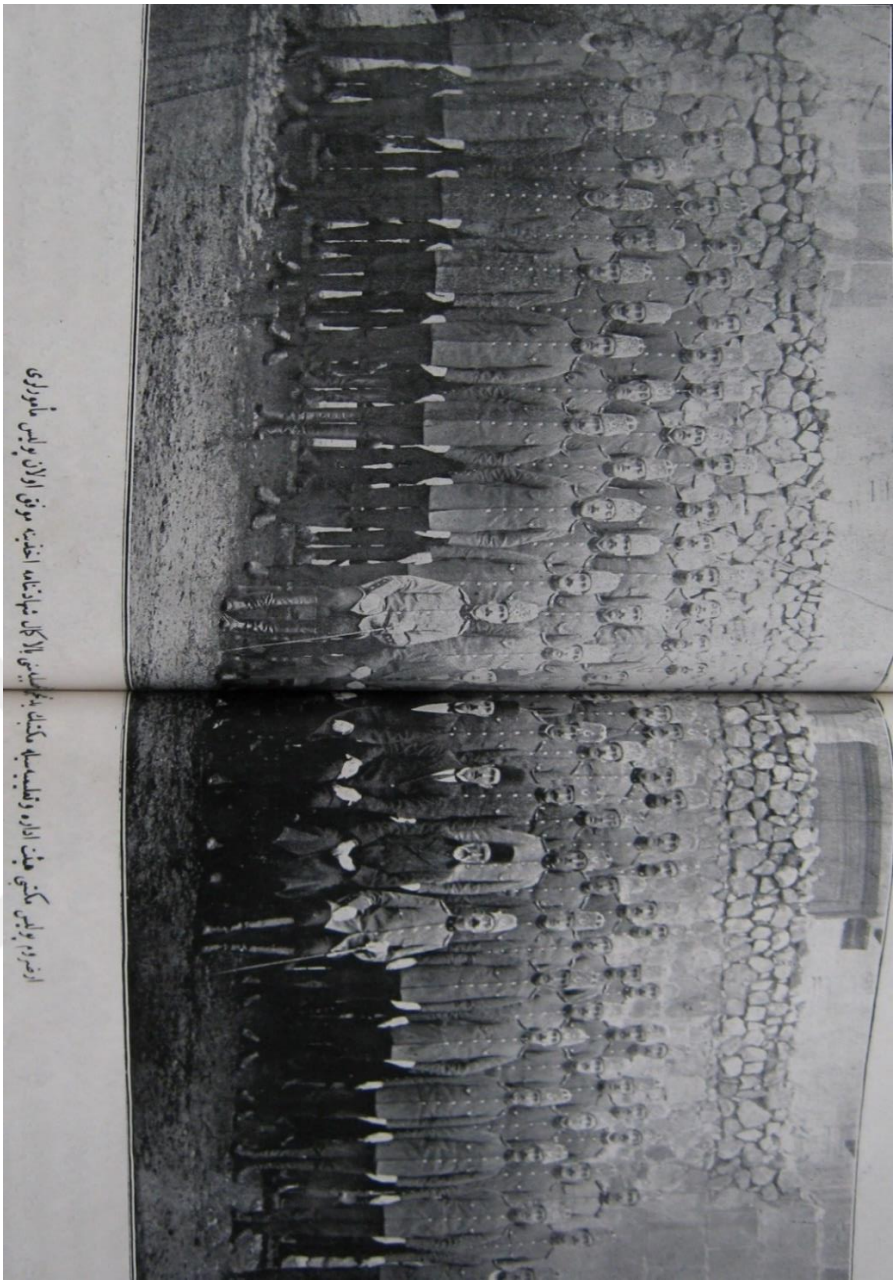

Resim 3.4. Erzurum Polis Mektebi Hey'et-i İdare ve Ta'limiyesiyle mektebin yedinci devre-i tedrisiyesinde bil-kemal şehadetname ahzine muvaffak olan polis memurları[244]

3.6.1.8. Sekizinci Devre

Sekizinci devre Nisan 1330 başlarında (Nisan 1914 ortaları) eğitime başlamıştı. Elazığ Polis Müdüriyeti'nden Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'ne gönderilen 17 Mart 1330 (30 Mart 1914) tarihli yazıda; Nisan ayı başlarında açılacak olan sekizinci

[244] *Polis Mecmuası*, R. 15 Mart 1330 (28.03.1914), s. 396

devreye gönderilecek talebelerin herhangi bir sıkıntı yaşamamaları için harcırahlarının vaktinde gönderilmesi istenmekteydi.[245]

Vilayetin bu talebine Emniyet-i Umumiye Muhasebe Kaleminden verilen cevapta Elazığ polis memurları için harcırah havalenamesinin gönderildiği ifade edilmekteydi.[246] Elazığ sekizinci devreye altı polis memuru göndermişti. Vilayet polis mürettebatından eğitim için polis mektebinde bulunan altı memurun 2 aylık (Haziran - Temmuz) maaşlarının Erzurum'a gönderilmesi talep edilmekteydi.[247]

21 Mayıs 1330 (3 Haziran 1914)'te Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'nce Erzurum Polis Mektebi'ne gönderilen yazıda, okulda eğitim gören talebelerden ne kadarının polis adayı ve ne kadarının polis memuru olduğu ve hangi vilayetin mürettebatları oldukları sorulmaktaydı.[248] Ancak bu soru daha sonra Erzurum ve Bağdat polis mekteplerine şu şekilde tekraren sorulacaktı; "*Mektebinizde nere personelinden komiser, muavin, memur ve polis adayının bulunduğunu ve eğitim devresinin ne zaman sona ereceğinin haber verilmesi*."[249] Erzurum Polis Mektebi bahse konu soruya; *Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'nce henüz emir verilmediği cihetle okula komiser ve muavin alınmamaktadır. Van'dan 18, Erzurum'dan, 10 Diyarbakır'dan 16 polis adayı ve Elazığ'dan 6 polis memurunun bulunduğu sekizinci devrenin ağustos sonunda (Eylül 1914) son bulacaktır*, diye cevap vermekteydi.[250] Sekizinci devreye Bitlis Hadisesi münasebetiyle Bitlis'ten iştirak olmamıştı.[251]

Diyarbakır'dan iştirak eden 16 kişiden 15'i polis memuru bir tanesi de polis adayıydı.[252] Van'dan gönderilen on sekiz şahsın hepsi polis adayıydı. Dolayısıyla

---

[245] *BOA, DH. EUM. MH. 80. 75. 2. R. 17 Mart 1330 (30.03.1914). Sayfa 1.*
[246] *BOA, DH. EUM. MH. 80. 75. 1. R. 22 Mart 1330. (04.04. 1914.)*
[247] *BOA, DH. EUM. MH. 83. 64. 1. R. 18 Nisan 1330 (01.05.1914).*
[248] *BOA, DH. EUM. MH. 252. 71. 1. R. 21 Mayıs 1330 (03.06.1914).*
[249] *BOA, DH. EUM. MH. 252. 51. 1. R. 28 Mayıs 1330 (10.06.1914).*
[250] *BOA, DH. EUM. MH. 252. 71. 4. R. 29 Mayıs 1330. (11. 06. 1914*).
[251] Bitlis'in 8. devreye memur veya aday göndermemesinin sebebi kaynaklarda " Bitlis Hadisesi" veya "Bitlis Vukuatı" olarak adlandırılan hadisenin yaşanması olmuştur. Birinci Dünya Savaşının arifesinde başta Rusya olmak üzere Osmanlı Devleti'ni bölmek isteyen emperyalist devletler tarihi emellerine ulaşmak maksadıyla doğu vilayetlerinde karışıklık çıkarmak için her türlü argümanı kullanmaktaydılar. Bunların başında milliyetçilik ve din konusu gelmekteydi. Rusya'nın Kürt gruplarını elde etmek için her türlü çabayı sarf etmesi, ayrıca bölgenin sosyolojik durumunun da bu tür olaylara müsait olması, kaynaklarda "Şeyh Selim Hadisesi" olarak ta bilinen vukuatın yaşanmasına sebep olmuştu. Molla Selim Ayaklanması devletin doğru ve zamanında tedbirleri sayesinde bastırılmıştır. Bitlis Hadisesi için bknz: AYDOĞAN, Erdal, "Yeni Belgeler Işığında Bitlis Vukuatı." *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Enstitüsü Dergisi*. Erzurum 2013. s. 309-322.
[252] BOA, *DH. EUM. MH. 86. 37. 1. R. 1 Haziran 1330 (14.06.1914)* Bitlis'te yaşanan Molla Selim Ayaklanması dolayısıyla, Diyarbakır Vilayeti de 8. devreye göndereceği polis adaylarını bir müddet

sekizinci devreye 19 polis adayı ile 31 polis memuru toplam 50 kişi gönderilmişti. Nisan 1330 (10/13 Nisan 1914) eğitim faaliyetine başlanan sekizinci devre Ağustos 1330 nihayetinde (10/13 Eylül 1914) sona ermiştir.

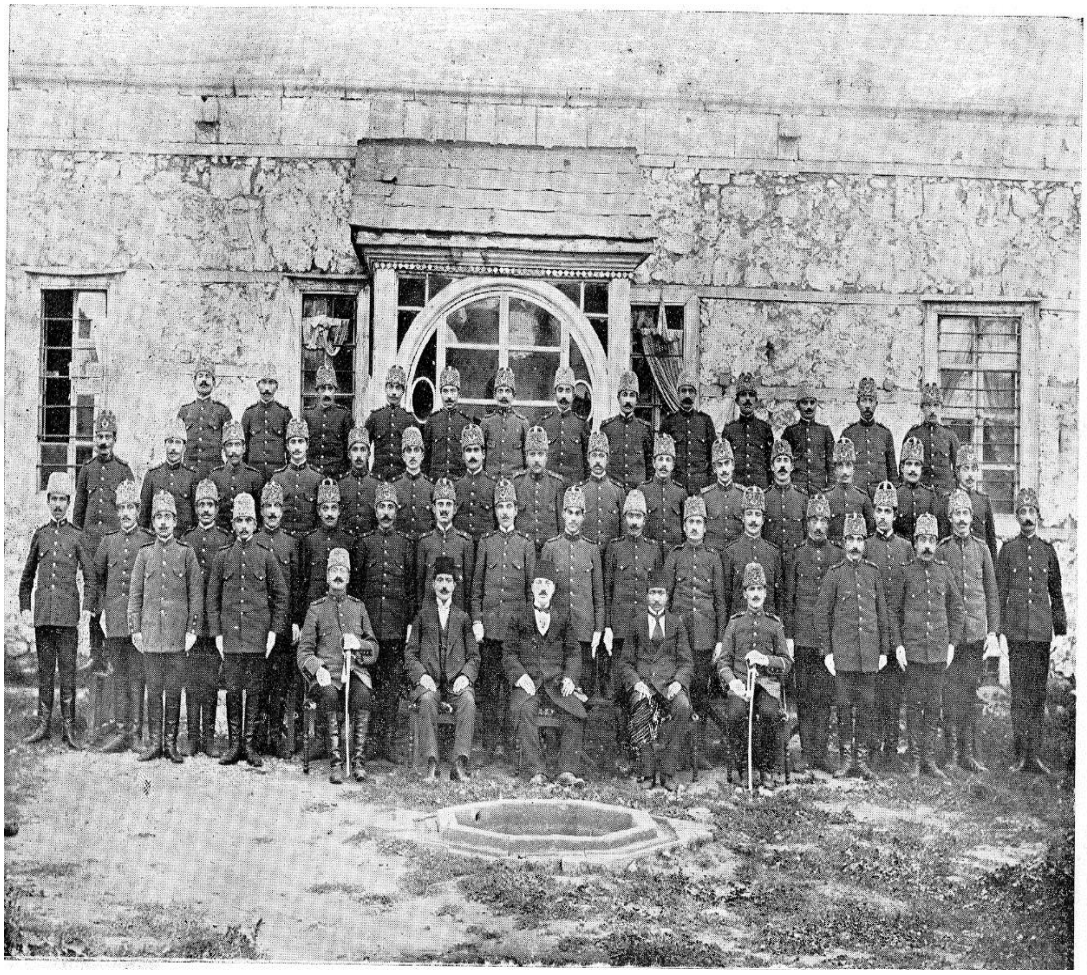

Resim 3.5. Erzurum Polis Mektebi heyet-i idare ve tedrisiyesiyle mektebin 8. devresinde ikmal-i tahsil eden polis memurları[253]

Erzurum Polis Mektebi'nde sekizinci devrenin eğitim gördüğü sırada Hicaz Polis Teşkilatı'ndan iki polis memuru Erzurum Polis Mektebi'ne gönderilmişti. Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti Muhasebe Kaleminden Erzurum Polis Mektebi'ne Gönderilen yazıda, Lağvedilen Hicaz Polis Teşkilatından Erzurum Polis Mektebi'ne gönderilen iki polis adayının Temmuz 1330 (Temmuz/Ağustos 1914) maaşlarının

bekletti ise de sonra polis mektebine gönderdi. Bknz. *BOA, DH. ŞFR. 422.137.1. R. 21 Mart 1330. (03.04.1914).*

[253] Şahin, a.g.e., s.354

gönderildiği haber verilmekteydi.[254] Hicazdan iki polis adayı dışında kimlerin gönderildiği ve sayıları net olmamakla birlikte muhasebe kaleminden Erzurum Polis Mektebi'ne gönderilen diğer bir yazıda, mektepte bulunan polis adayları ile birlikte kapatılan Hicaz Polis Teşkilatı mürettebatı memurlarından mektepte bulunan Efendilerin maaş tahsisatı havalenamesinin gönderildiği ifade etmekteydi.[255] Buradaki ifadeden iki polis adayı dışında başka kişilerin de gönderildiği anlaşılabilir.

Sekizinci devreye büyük bir oranda katılım sağlayan illerin başında Van geliyordu. Van vilayeti bu devreye on sekiz polis adayı göndermişti. Van Polis Müdüriyetinden Emniyeti Umumiye Müdüriyeti'ne gönderilen yazıda; Polis mektebine gönderilen 19 polis adayının Nisan ve Mayıs maaşlarının Van'dan Erzurum'a gönderilmek üzere hazineye gönderildiği sekizinci devrenin nihayetine kadarki haziran temmuz ve ağustos maaşlarının direk Erzurum'a gönderilmesi isteniyordu.[256] Vilayetin bu talebi 29 Mayıs 1330 (11 Haziran 1914) de karşılanmış ve polis adaylarının maaşları Erzurum maliyesine gönderilmişti.[257]

Sekizinci devre daha eğitim faaliyetine başlamadan 18 Şubat 1329 (.3 Mart 1914)'te Diyarbakır Polis Müdüriyetince Emniyet-i Umumiye'ye gönderilen yazıda, Nisan başında açılacak olan Erzurum Polis Mektebi'nin sekizinci devresine Diyarbakır Vilayeti'nden 17 polis adayının gönderilmesinin planladığı haber verilmekteydi.[258] Sekizinci devreye 17 polis adayı göndermeye planlayan Diyarbakır vilayeti on altı kişi gönderebilmişti.

Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti Muhasebe Kaleminden Diyarbakır Vilayeti 'ne gönderilen yazıda; Van Vilayeti'nden Erzurum Polis Mektebi'nde on altı kişinin bulunduğu ve tahsili tamamlayacak olan bu kişilerin vilayetlerine dönmeleri için gerekli yol harcırahların gönderildiği ifade ediliyordu.[259]

Sekizinci devre kaynaklardan anlaşıldığı kadarıyla mektebin son devresiydi. Ülkede yaşanan olaylar sebebiyle sekizinci devreden sonra mektebin eğitim faaliyetlerine ara verilmek zorunda kalınmıştır.

---

[254] *BOA, DH. EUM. MH. 254. 63. 1. R. 27 Temmuz 1330 (09.08.1914).*
[255] *BOA, DH. EUM. MH. 255. 3. 1. R. 12 Ağustos 1330 (25.08.1914).*
[256] *BOA, DH. EUM. MH. 252. 68. 2. R. 21 Mayıs 1330 (03.06.1914). Sayfa. 1.*
[257] *BOA, DH. EUM. MH. 252. 68. 1. R. 29 Mayıs 1330 (11. 06. 1914).*
[258] *BOA, DH. EUM. MH. 250. 79. 1. R. 18 Şubat 1329 (03.03.1914).*
[259] *BOA, DH. EUM. MH. 255. 49. 1. R. 25 Ağustos 1330 (07.09.1914).*

3.6.2. Eğitime Ara Verilmesi

1914'te seferberliğin ilanı ile diğer birçok eğitim kurumu gibi Erzurum Polis Mektebi de eğitim faaliyetine ara vermişti. Eğitime ara verilmesi birçok problemi de beraberinde getirecekti. Bu sorunlardan birisi de bu tatil sürecinde okul hademe ve işçilerine maaşlarının verilip verilmeyeceğiydi. Rumi 14 Teşrin-i Evvel 1320 (M. 27 Ekim 1914)'te Erzurum Valiliği'nden Dâhiliye Nezareti'ne gönderilen yazıda bu husus şöyle sual ediliyordu. "*Seferberlik hasebiyle tatil ve sed olunan Polis Mektebi işçi ve hademesine maaş verilip verilmemesi isti'zan olunur* "[260] Bu suale 25 Teşrin-i Evvel 1330 (7 Kasım 1914)'te verilen cevapta; İşçi ve hademelerin memuriyetleri devam ettiğinden diğer memurlar gibi maaşlarının verilmesi gerektiği ifade ediliyordu.[261]

3.6.3 Mektepte Okutulan Dersler

Osmanlı'nın ilk polis mektebi tecrübesi Selanik (Vilayet-i Şahane) Polis Mektebi'ydi. Avrupalı idarecilerin öngörüleriyle belirlenen dersler okutulmuştu. Mektep mezunlarının hem dersleri algılamaktaki başarısı hem de polislik vazifesinin yerine getirilmesindeki başarıları yeni polis okulları için ilham kaynağı olmuştu. Polisin vazifelerine adli tahkikatın yürütülmesi de eklenince, eğitimli polise olan ihtiyaç çok daha ziyade olmuştu. Bu ihtiyaç Dersaadet de bir polis mektebinin açılışını beraberinde getirmişti. Dersaadet Polis Mektebi'nde Kanunu Ceza, Usulü Muhakemat-ı Cezaiye, Hukuku Düvel, Polis Nizamnamesi, Tatbikat ve Kitabet, Terbiye-i Meslekiye, Terbiye-i Bedeniye, Silahşörlük dersleri okutulmaktaydı.[262]

Polis okullarında okutulan dersler zaman içinde tecrübenin de katsı ile yeni isim ve müfredat değişiklikleri gördü. Erzurum Polis Mektebi'nde şu dersler okutulmaktaydı;[263]

1-Kavanin: Polisi alakadar eden Ceza Kanununu, Usulü Muhakemat gibi hukuk derslerini ihtiva etmekteydi.

---

[260] *BOA, DH. EUM. MH. 91. 60. 2. R. 14 teşrin-i evvel 1330 (27 10 1914).*
[261]*BOA, DH. EUM. MH. 91. 60. 1. R. 22 Teşrin-i Evvel 1330 (04.11 1914).*
[262] Eyüp ŞAHİN, *Dersaadet Polis Mektebi*, Polis Akademisi Yayınları, Ankara, 2018, s. 186, 187
[263] Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Dairesi Başkanlığı Özlük Dosyaları Arşivinde bulunan, Serkis Efendi isimli (Erzurum Polis Mektebi Mezunlarından) şahsın C-7740 numaralı özlük dosyasında bulunan şehadetnamesinden yararlanılmıştır.

2-Tatbikat ve Kitabet: Meydana gelen olay ve hadiseler ile alakalı anlaşılır rapor, tutanak ve tezkere ve fezleke gibi evrakın hazırlanabilmesi ile beraber okumak ve yanmak konusunda noksanı bulunanların eksiğini gidermeyi amaçlamaktaydı.

3-Polis Nizamnamesi: Polis Nizamnamesinin bütün teferruatı ile madde madde okutularak anlaşılması.

4-Hıfz-ı Sıhha ve Müdavat-ı Evveliye: Sağlığın korunması ve ilkyardım derslerini içermekteydi.

5-Terbiyeyi Meslekiye ve Bedeniye: Polisin meslek adabı günümüz ifadesiyle Polis Meslek Etiği dersinin karşılığıydı. Polisin astına ve üstüne karşı davranışları ile birlikte vatandaş ile olan münasebetlerinin nasıl olması gerektiği ve polis kıyafet ve teçhizatının kullanım ve bakımları hakkındaki dersler ile polisin olaylara müdahalesi, engelleri tırmanmak ve atlamak gibi bedeni talimleri içermekteydi.

6-Kroki: *Cadde, sokak ve hanelerin basit bir surette planlarını çizebilmek olarak belirlenmiştir.*[264]

7-İlm-i Telgraf: Telgraf kullanmanın teknik beceresi hakkındaki malumatları içermekteydi.

8-İlm-i Fotoğraf: Fotoğraf çekmenin ince detayları ve teknik konuların izah edildiği dersti.

Erzurum Polis Mektebi ilk açıldığında yukarıda yazılı sekiz ders okutulmakta idi. Ancak polis mekteplerinde vazifeli askeri personelin kıtalarına dönmeleri neticesinde mekteplerdeki birçok kadro boş kaldı. Bunun üzerine ders ve müfredatta bazı değişikliklerin yapılması ihtiyacı doğurmuştu.[265] Bu doğrultuda Erzurum ve Bağdat Polis Mekteplerinde istihdam edilmesi lazım gelen memurların miktar ve ünvanlarının belirtildiği yeni bir kadro pusulasının oluşturulması istenilmişti.[266] Bu talep üzerine yeni bir kadro pusulası oluşturulmuş ve polis mektebine gönderilmişti. Pusula da kadro miktar ve ünvanları ile beraber ders ve müfredat, yeniden tanzim edilmişti. Yeni kadro, ders ve müfredat şöyle tanzim edilmişti.[267]

---

[264] İbrahim Yılmaz, "Osmanlı Polis Okulları: Eğitim," *SÜTAD*, Güz 2015. S. 38. s.122.
[265] *BOA, DH. EUM. THR. 88. 59. 2. R. 2 Mart 1329 (15 Mart 1913).*
[266] *BOA, DH. EUM. MEM. 20. 20. 2. R. 20 Teşrin-i Evvel 1328 (02.11.1912).*
[267] *BOA, DH. EUM. MEM. 20. 20. 3. R. 4 Teşrin-i Sani 1328 (17.11.1912).*

Tablo 3.5. Kadroların sorumlu oldukları dersler

Kadro	Ders
Kavanin Muallimi	Kavanin ve Polis Nizamnamesi
Dâhiliye Müdürü	Terbiye-i Meslekiye ve Kitabet
Sınıf Zabiti	Riyazet-i Bedeniye
Sınıf Zabiti	Fotoğraf, Daktiloskopi, Telefon
Muhasebe ve Tahribat Kâtibi	Hesap Dersi

Yukarıdaki tablodan da anlaşıldığı üzere mektebin idari kadrosu aynı zamanda mektebin öğretim kadrosuydu.

Polis mekteplerinde yapılan bu yeni tanzim ile daktiloskopi ve hesap dersleri gibi yeni dersler müfredata eklenmişti. Silah bilgisi ve atış eğitimi her ne kadar yukarıdaki listede bulunmasa da müfredata dâhil konulardandı. 13 Kanun-u Sani 1328 (26 Ocak 1913) Erzurum Polis Mektebi'ne gönderilen yazıda eğitim için istenilen Rovelver tabanca ve bunlar için kaç fişek gönderilmesi gerektiği, talebe mevcudunun kaç kişi olduğu sorulmaktaydı.[268] Bunun üzerine Erzurum Polis Mektebi verdiği cevapta, *şu anki talebe mevcudunun 19 olduğu ancak gönderilecek fişeklerin bu devrede tahsil gören talebeye nispet edilmemesi gerektiği, sonraki mektep devrelerinde ihtiyacın çok olacağı, bu sebeple mümkünse 60 paket fişek gönderilmesi ricasında* bulunulmuştu.[269] Bahsi geçen evraklardan da anlaşılacağı üzere mektepte silah ve atış eğitimi veriliyordu.

Mektebin 3. Devresinden mezun Serkis Efendi'ye ait Şehadetnâme'nin transkripsiyonu,

[268] *BOA, DH. EUM. LVZ. 11. 87. 01. R. 12 Kanun-u Sani 1328 (26.01.1913).*
[269] *BOA, DH. EUM. LVZ. 11. 88. 01. R. 15 Kanun-u Sani 1328 (28.01.1913).*

Erzurum Polis Mektebi
Şehadetnamesi

Künyesi

Mamuratül-aziz vilayeti
Ma'mur Egin Kazasının Misbakoğlu
Mahallesinden Serkis Efendi,
Veled-i Ohannas
Tevellüdü: 1292
Duhulü:1 Kanun-u Sani 1318

Eşkâli

Boy	:Orta
Çehre	:Buğday
Göz	:Ela
Bıyık	:Kumral
Burun	:Adeta
Alamet-i Farika	:Yüzünde Çiçek Bozuğu

Hüsn-i Hal ve Sureti
Aliyü'l-a'la

Decerece-i iktidar ve Ehliyeti
Aliyü'l-a'la

Tam Numru:
80 (Seksendir)

Kavanin, Tatbikat ve Kitabet, Polis Nizamnamesi, Hıfz-ı Sıhha ve Müdavat-ı evveliye

İlm-i Fotoğraf, İlm-i Telgraf, Kroki, Terbiye-i Meslekiye Ve Bedeniye

Üç yüz yirmi sekiz senesi nisan ile eylül aylarına müsadif olunan üçüncü devre-i tedrisiyede künyesi bala-yı şehadetnamade muharerrer memur Serkis Efendi balada mezkûr derslerden bil-imtihan seksen tam numrudan yetmiş beş numrusunu kazanmış ve sınıf üçüncüsü olmak üzere aliyyü'l-a'la derecede isbat-ı ehliyet etmiş olduğu müş'ir şehadetnamedir.

Kavanin Tatbikat ve Kitabet Muallimi	*Polis Nizamnamesi Mallimi*	*Müdavat ve Hıfz-ı Sıhha Muallimi*	*Terbiye i Meslekiye ve Bedeniye Muallimi*
İSMAİL ARSLAN	İBRAHİM EDHEM	MEHMET BEHRAM	İBRAHİM EDHEM

Kroki muallimi	*Telgraf muallimi*	*Fotoğraf muallimi*
İBRAHİM EDHEM	İBRAHİM EDHEM	EFTİYAN ONNİK

Efendi mumaileyhin sa'y ve gayreti hüsn-i hal ve hareketi tarafımızdan dahi tasdik olunur. 15 Eylül 1328

Dâhiliye zabiti namına Dâhiliye Komiseri	**Dâhiliye zabiti namına Dâhiliye Komiseri**	**Mekteb Müdürü Vekili**
İBRAHİM EDHEM	EFTİYAN ONNİK	İSMAİL ARSLAN

Efendi mumaileyhin iktisap eylediği derece-i ehliyet ve hüsnü hal ve hareketiyle polis memuriyetini ifaya kudret ve liyakati olduğu tasdik olunur.

Emniyet-i Umumiye Müdürü

İMZA

ŞEHADETNAME NUMRUSU 46 ÜÇÜNCÜ DEVRE-İ TEDRİSİYE

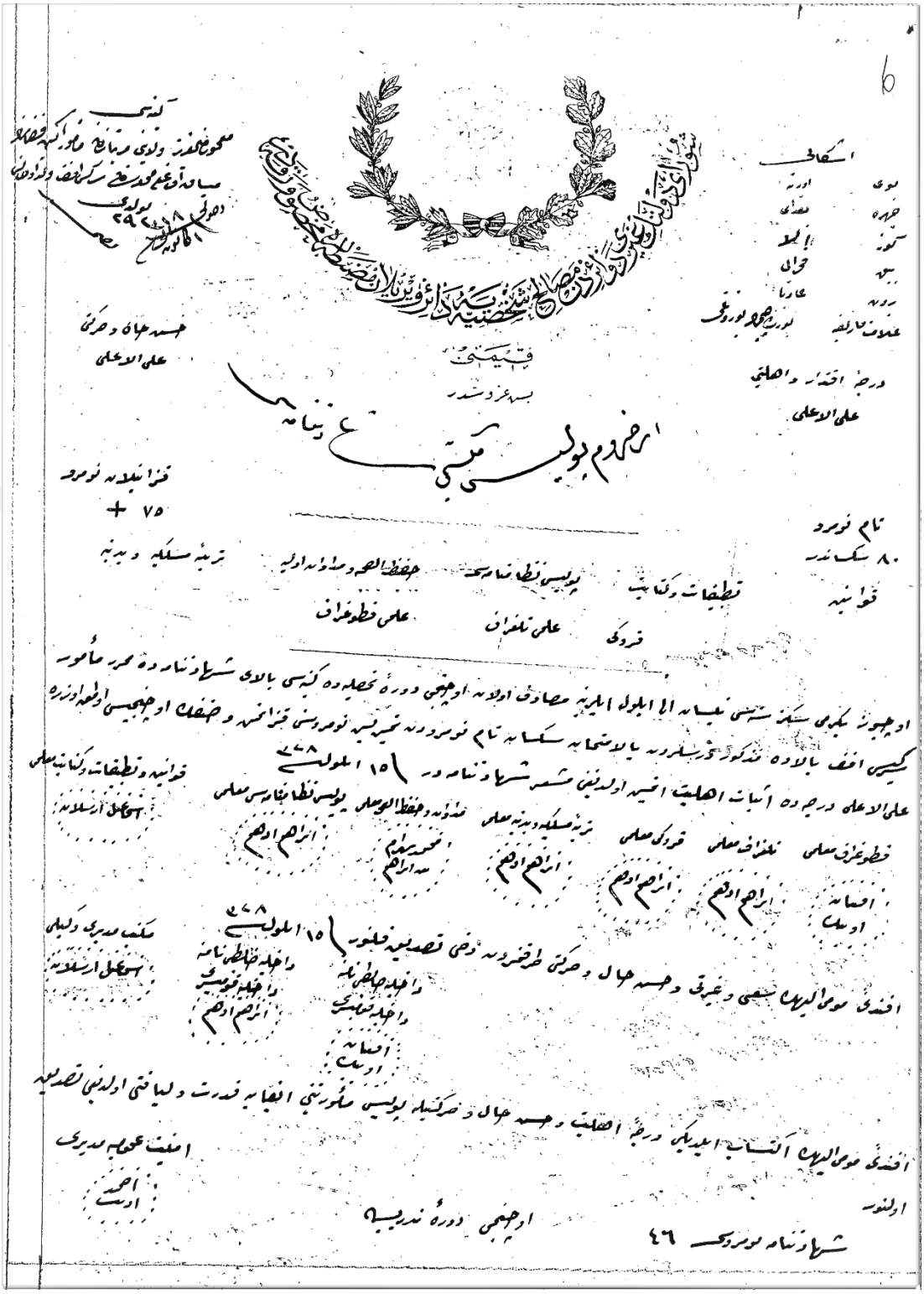

Resim 3.6. Erzurum Polis Mektebi şehadetname örneği.[270]

[270] Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Dairesi Başkanlığı Özlük Dosyaları Arşivi, C-7740 numaralı Serkis Efendi özlük dosyası.

Diğer (Beyrut ve Dersaadet) polis mekteplerinin diplomalarından okutulan derslere örnekler:

1911 yılı Dersaadet Polis Mektebinin diploma örneğinde okutulduğu ifade edilen dersler:[271]Terbiyeyi Meslekiye ve Bedeniye, Hıfz-ı Sıhha ve Müdavat-ı Evveliye, Polis Nizamnamesi, Tatbikat ve Kitabet, Kavanin, Ameli Fotoğraf, Ameli Telgraf, Kroki

1912 Yılı Beyrut Polis Mektebi Diploma örneğinde mektepte okutulduğu ifade edilen dersler:[272]Polis Nizamnamesi: Tatbikatı Cezaiye, Hukuku Düvel, Usulü Muhakemat-ı Cezaiye, Kanunu Ceza, Hukuku Esasiye, Kroki, Fotoğraf, Terbiyeyi Meslekiye ve Bedeniye, Hıfz-ı Sıhha ve Müdavat-ı Evveliye ve Kitabet

1914 Yılı Dersaadet Polis Mektebi Diploma Örneğinde Okutulan Dersler:[273]Terbiyeyi Meslekiye ve Bedeniye, Hıfz-ı Sıhha ve Müdavat-ı Evveliye, Polis Nizamnamesi, Tatbikat ve Kitabet, Kavanin, Talim-i Jimnastik, Ameli Fotoğraf, Ameli Telgraf, Telefon, Kroki, Hesap

Erzurum Polis Mektebi'nin 5. devresine iştirak eden Erzurum mürettebatından Milidonis Hakakyan Efendi'nin diplomasında ikmal ettiği dersler şunlardı: Kavanin, Tatbikat ve Kitabet, Polis Nizamnamesi, Hıfz-ı Sıhha ve Müdavat-ı Evveliye, Terbiyeyi Meslekiye ve Bedeniye, Hesap, Daktiloskopi, Kroki, Telefon, Ameli Telgraf, Riyazeti Bedeniye, Talim gibi dersler bulunmaktaydı.[274]

3.6.3.1. Telgraf, Daktiloskopi ve Telefon Eğitimi

Telgraf ve telefon eğitimi Erzurum Polis Mektebi'nin açılışından itibaren verilen derslerdendi. Polis mektebinin ihtiyaçları için hazırlanan listede telgrafın, Telgraf ve Posta Baş Müdüriyeti'nce temin edileceği ifade edilmekteydi.[275] Telgraf makineleri için 6 Ağustos 1320 (19 Ağustos 1911) 'de mektebin eğitim faaliyetine başlamasından

---

[271] Eyüp Şahin, *Türk Polis Teşkilatının Kuruluşunun 166. Yılında Belge, Arşiv ve Dokümantasyon,* Dairesi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2011, s.139.
[272] Eyüp Şahin, *a.g.e.,* s. 145.
[273] Eyüp Şahin, a.*g.e.,* s. 171.
[274] Eyüp Şahin, *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Gayrimüslim Polis Biyografileri*, C.2. Polis Akademisi Yayınları, Ankara 2013, s. 229.
[275] *BOA, DH. EUM. THR. 69. 15. 6. R. 27 Temmuz 1327 (09.08.1911).*

birkaç ay önce Emniyet-i Umumiye'den gönderilen yazıda, mektep için talep edilen telgraf alet ve edevatın alınıp alınmadığı sorulmaktaydı.[276]

Polisiye hizmetin yerine getirilmesinde her geçen gün modern dünyanın icatları olan cihaz ve aletlerden yararlanma arzusu ve zorunluluğu bir mecburiyet halini alacaktı. Bu doğrultuda telgraf ve onun bir zorunluluğu olan mors alfabesi uygulamalı ders olarak polis mekteplerinde öğretilmeye başlandı. Bu durum Cumhuriyetin ilk yıllarına kadar devam etti. Zamanla bu teknolojinin yerini telsizler alacaktı.[277]

Daktiloskopinin diğer adı *parmak izi* eğitimiydi. Parmak izlerinin benzeşmezliğinden yola çıkarak suçlunun tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Parmak izlerinin kişiye özel olması hususundan faydalanmak konusunda ilk önemli girişim Henri Foulds ile William James adındaki İngiliz bilim insanları tarafından olmuştu.[278]

Kişilerin kimliğinin belirlenmesi suçlunun tespit edilmesi, doğruya ulaşmakta belirleyici unsurları barındıran daktiloskopi eğitimi Osmanlı Devleti döneminde Dersaadet'e bir "Daktiloskopi Dairesinin " kurulması ile uygulamaya konulmuş oldu. Aynı zamanda Türk Polisi ilk uzmanlık eğitimimi daktiloskopi ile almış oldu. Bu eğitim ilk olarak Dersaadet Polis Merkezinde verilmeye başlandı. Bunu Beyrut, Erzurum ve Bağdat Polis Mektepleri takip etti.[279] Polis mekteplerindeki daktiloskopi dersleri ihtisas ve uzmanlık düzeyinde değildi. İhtisas ve Uzmanlık dersleri Dersaadet'te komiserlere verilmekte idi. Vilayetlerden kabiliyetli birer komiser Dersaadet'e daktiloskopi eğitimi için gönderilmişti.[280]

3.6.3.2. Jimnastik ve Fotoğraf Dersi

2 Şubat 1328 (15 Şubat 1913) tarihinde polis mektebinden Emniyeti Umumiye'ye gönderilen yazı da Terbiye-i Bedeniye derslerinin kesintisiz sürdürülebilmesi için, polis mektebinde bir jimnastikhanenin inşası ile eksiklerin tedariki ve fotoğraf dersi için de bir el makinesinin ve dersin devamı için fotoğraf

---

[276] *BOA, DH. EUM. LVZ. 05. 20. 1. R. 6 Ağustos 1327 (19.08.1911).*
[277] Eyüp Şahin, *Dersaadet Polis Mektebi*, Polis Akademisi Yayınları, Ankara 2018, s.244.
[278] Eyüp Şahin, "Bilimsellikte Eskimeyen Yöntem Parmak İzi", *Polis Dergisi*, 152. yıldönümü özel sayısı, Ankara 1997, s.47.
[279] Eyüp Şahin, *Türk Polis Eğitim Tarihi*, Belge Yönetimi Daire Başkanlığı Yayınları, Ankara 2018, s.207.
[280] *BOA, DH. EUM. MTK. 2. 2. 1. R. 25 Mayıs 1329 (07.06. 1913).*

makinasının diğer lazımlarının temin edilmesi için 1329 (1913) bütçesine gerekli ilavenin yapılması istenilmişti.[281]

Osmanlı Devleti'nde Tanzimat'tan sonra Mektebi Sultani, Mektebi Harbiye ve Mektebi Bahriye gibi mekteplerde jimnastik dersleri yapılıyordu.[282] Jimnastik dersleri ilerleyen zamanlarda polis mekteplerinde de yapılmaya başlandı. Erzurum Polis Mektebi'nde de bir jimnastikhane açılmıştı. Fotoğraf dersinin uygulamalı yapılabilmesi için fotoğraf makinası ve gerekli alet ve aparatların temin edilmesi gerekmekteydi.[283]

Resim 3.7. Erzurum Polis Mektebi'nde açılan jimnastikhane.[284]

[281] *BOA, DH. EUM. MH. 248. 91. 1. R. 2 Şubat 1328 (15 Şubat 1913).*
[282] Atıf Kahraman, *Osmanlı Devleti'nde Spor*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1995, s. 661
[283] Fotoğraf malzemesi ve lazımları için bknz. *Polis Gazetesi,* numara 26. R. 23 Şubat 1327 (07.04.1912) s.1.
[284] *Polis Mecmuası,* R. 1 Ağustos 1329 (14.08.1913). s.33.

3.6.4. Mektepte Kimler Tahsil Görürdü?

28 Mayıs 1330 (10 Haziran 1914) tarihinde Muhasebe Kaleminden Erzurum ve Bağdat Polis Mekteplerine gönderilen yazı da şu husus sual edilmekteydi, *Mektebinizde nere mürettebatından nefer, komiser muavini, memur ve namzet bulunduğunun haber verilmesi*?[285] Emniyeti Umumiye'nin bu sualine Erzurum Polis Mektebince verilen cevapta; *Henüz emir vürut etmediği cihetle komiser ve muavin alınmamaktadır. Bunun dışından Erzurum'dan 10, Van'dan 18, Diyarbakır'dan 16 Ma'muratülaziz'den 6, memur ve namzedin (polis adayı) iştiraki ile 8. Devrenin eğitime başladığını* ifade edilmekteydi.[286] Bundan da anlaşılacağı üzere Erzurum Polis Mektebi'nde yalnız polis memuru ve polis adayları tahsil görmekteydi. Polis mekteplerinde tahsil gören polis memurları için ilk dönemlerde 45 yaşından küçük olma şartı vardı. 45 yaşından büyükler polis mektebi tahsilinden muaf tutulmuşlardı. Ancak daha sonra görülen lüzum üzerine bir düzeltmeye gidilerek, *45 yaşından büyük polis komiser ve muavinlerin de ilk dönemde tahsilden muaf tutulmuşlarsa da bundan itibaren tahsilin onları da kapsadığı* kararı tebliğ edilmişti.[287]

Polis mekteplerine yeni seçilecek polis adayları ise 20 ile 30 yaş aralığından seçilirdi.[288] Siyasi suçlardan hüküm giyenler devlet ve memleket aleyhine suç işleyenler polis olmazlardı.[289]

3.6.5. Eğitimin Süresi

Polis mekteplerinde eğitim süresi umumiyetle 4 aydı. Bu süre bazı devrelerde değişkenlik göstermekte idi. Erzurum Polis Mektebi'nin devreleri de genellikle dört ay iki hafta gibi bir süreydi. Polis mektepleri içerisinde eğitim süresi olarak farklılık gösteren polis mektebi Beyrut Polis Mektebi'ydi. Konumu itibariyle Türkçe'nin çok konuşulmadığı bir coğrafyada bulunmasından kaynaklanıyordu. Polis mektebine tahsile gelen polis memurlarının çoğu Türkçeyi iyi bilmediklerinden, dört ay gibi bir

---

[285] *BOA, DH. EUM. MH. 252. 51. 1. R. 28 Mayıs 1330 (10.06.1914).*
[286] *BOA, DH. EUM. MH. 252. 71. 4. R. 29 Mayıs 1330 (11.06.1914).*
[287] EGM, *Belgelerle Türk Polis Tarihi*, C.6, Belge Yönetimi Daire Başkanlığı Dokümantasyon Yayınları, Ankara 2017, s.185.
[288] *BOA, DH. EUM. THR. 12. 52. 1. R. 29 Teşrin-i Evvel 1325 (11.11.1909).*
[289] *BOA, DH. EUM. THR. 15. 45. 1. R. 25 Teşrin-i Sani 1325 (08.12.1909)*

sürenin istenilen eğitim vermeye yetmediği gerekçesi ile eğitim süresi altı aya çıkarılmıştı.[290]

Tablo 3.6. Erzurum Polis Mektebi eğitim devrelerinin başlama ve bitiş tarihleri ile mevcudu.

Devre	Mevcudu	Başlangıç Tarihi	Bitiş Tarihi
1.Devre	26	17 Teşrin-i Sani1327 30 Kasım 1911	Nisan 1328 15 Nisan 1912
2.Devre	18	Kanun-u Sanı 1327 Ocak 1912	Mayıs 1328 Haziran 1912
3.Devre	16	20 Nisan 1328 3 Mayıs 1912	Ağustos 1328 Eylül 1912
4.Devre	27	Haziran 1328 Haziran 1912	Teşrin-i 24 evvel 1328 6 Kasım 1912
5.Devre	19	Teşrin-i Sani1328 15 Kasım 1912	12 Mart 1329 25 Mart 1913
6.Devre	41	1 Mayıs 1329 14 Mayıs 1913	Ağustos 1329 15 Nisan 1913
7.Devre	69[291]	Teşrin-i Sani1329 15 Kasım 1919	Mart 1330 15 Nisan 1914
8.Devre	50	Nisan 1330 15 Nisan 1914	Ağustos 1330 15 Eylül 1914

Yukarıda polis mektebinin devrelerinin eğitim süresi ve mevcudunun bulunduğu tablo incelendiğinde devrelerin eğitim sürelerinin ortalama dört buçuk ile beş ay arasında olduğu ve devre mevcutlarının da genel itibariyle düşük seyrettiği görülmektedir.

3.6.6. Mezuniyet Törenleri

Devrelerin sonunda talebeler bir imtihana tabi tutulurdu. Bu imtihanda toplam notun üçte birinden düşük not alanlar şehadetname alamamaktaydı. Bu durumda düşük not alanlar polis adayları ise polis mektebi ile ilişkileri kesilir, kayıtları silinirdi. Şayet düşük not alan polis memuru ise ehliyetini ortaya koyamadığından terfi hakkından

[290] Eyüp Şahin, *Türk Polis Tarihinden Belge ve Fotoğraflar*, Belge Yönetimi Daire Başkanlığı Yayınları, Ankara 2012, s.111

[291] 7. devreye ait fotoğrafta altmış dokuz kişi mevcuttur. Erzurum Polis Mektebinin en kalabalık devresidir. Bu devreye Bitlis yirmi iki, Van yirmi altı, talebe göndermişti. Diğer vilayetlerin kaçar kişi gönderdiği net değildir.

mahrum bırakılarak görev mahalline geri gönderilirdi.[292] Devre sonunda herkesin adına bir şehadetname tanzim edildi. Burada ilgilinin künyesi, aldığı dersler ve sonunda kazandığı numara (diploma notu), öğretim heyeti ve okul idari heyeti tarafından imzalanır ve tasdik olunmak üzere Emniyet'i Umumiye Müdüriyetine gönderilirdi.[293] Emniyet'i Umumiye Müdürünce tasdik olunduktan sonra mezunların görev yerlerine posta ile gönderilirdi.[294]

Şehadetname notları Aliyyülâlâ, Ala, Karib-i Ala, şeklinde idi. Talebinin okuldaki tavır ve hareketlerine de hüsnühal notu verilirdi.[295]

Dönem sonlarında mezuniyet törenleri düzenlenirdi. Düzenlenen törenler polis eğitimine verilen ehemmiyetin birer göstergesiydi. Bu törene Erzurum Valisi, üst düzey Asgari personel, Müslim ve Gayrimüslim dini liderler iştirak ederdi.

Şehbal Dergisinin 56. sayısında yayınlanan haberde Erzurum Polis Mektebi'nin birinci devresinin şahadetname merasimine ait fotoğraf yayınlanmış ve bahse konu fotoğrafta bulunanların isimleri şöyle sıralanmaktaydı;

---

[292] Eyüp Şahin, *Türk Polis Eğitim Tarihi*, Belge Yönetimi Daire Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2018, s.106
[293] *BOA, DH. EUM. MTK. 2. 6. 1. R. 25 Mayıs 1328 (07.06.1912)*
[294] *BOA, DH. EUM. MEM. 20.46. 2. R. 25 Teşrin-i Sani1328 (8.12.1912)*
[295] Eyüp Şahin, a.g.e., s.107

Resim.3.8. Erzurum Polis Mektebi'nde Şehadetname tevzii merasimi.

Ön sıralarda duranlar sırayla: Erzurum Polis Mektebi Müdürü Bedri Bey, Dokuzuncu Kolordu Tabibi Miralay Ali Bey, 28. Nizamiye Fırka Kumandanı Miralay Reşit Bey, Redif Kumandanı Miralay Kemal Paşa, Erzurum Naib-i Sabıkı ve Mebusu Raif Efendi, Erzurum Valisi Mehmet Emin Bey, Ermeni Katolik Merhasemi Efendi, Rum Metropolit ve Vekil Efendi.[296]

[296] *Şehbal*, R. 1 Temmuz 1328 (14.07.1912), s.109.

3.6.7. Erzurum Polis Mektebi'nin Kıyafeti

Erzurum Polis Mektebi Müdürü Bedri Bey Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'nden Polis Mektebi Müdüriyeti memurlarının ve talebelerinin elbiselerinin nasıl olması gerektiği hakkında şöyle bir malumat istemişti, *polis mektebinde bulunan talebe ve muhtelif rütbedeki memurların üniformalarının şekli, Dersaadet'te (İstanbul)'da olduğu gibi herkesçe bilen şekliyle tarif ve terbiye-i meslekiye dersinde anlatılmaktaysa da, bahse konu tarifatın nizami olmadığını, öğrenimin nizamı ve resmi yapılabilmesi için memurların aynı tarzda yeknesak bir suretle giydirilmesi, polis memuru komiser muavini, 2. ve 3. Sınıf komiserlerin nizama uymaları icap eden ceket, pantolon, çizme, kaput, kalpak, muşamba ve silahlarının nasıl olacağının rütbe ve sınıfları bir birinden ayıracak işaret ve alametlerin neler olacağının bildirilmesini* istemişti.[297]

Aradan zaman geçmesine rağmen Bedri Bey'in bu sualine cevap verilmemişti. Bunun üzerine Bedri Emniyet-i umumiye daha önceki sualini tekrarlamış ve polis gazetesinin 22 kanun-u evvel 1327 (4 Ocak 1912) tarih ve 11. nüshasında *bilumum vilayet ve elviye-i müstakile ile polis, komiser ve memurlarının elbisesinin şekil ve rengi hakkında talimatnamedir*, başlığı ile ilan olunan talimatname hakkında henüz bir emir gelmediğinden malum talimatnamenin uygulanması esaslarının net olmadığını ifade etmişti.[298] Emniyeti Umumiye Memurin Kalemi'nden verilen cevapta, polis elbiselerinin nevi ve eşkâli hakkındaki talimatnamenin leffen gönderildiği ifade edilmiş, talimatnamedeki hususlara uyulması istenmişti.[299]

Bununla beraber, Bedri Bey'in vazife-i asliyesine dönmesi üzerine Erzurum Polis Mektebi Kavanin Malimi olan İsmail Bey (Arslan) Bedri Bey'in yerine vekâlet etmişti. İsmail Bey Emniyet-i Umumiye'ye gönderdiği yazısında, Sabah Gazetesi'nin 26 Mayıs 1328 (8 Haziran 1912) Cumartesi tarihli 8161 numaralı nüshasından haberdar olduğu ve Dersaadet Polis Mektebi'nin kıyafetinin tasvir edildiği haberi kaynak göstererek şayet bahse konu haber doğru ise polis mekteplerinin yeni tip kıyafetlerini nasıl temin edeceklerinin buyrulmasını ve bir nüshasının da gönderilmesini istemişti.[300]

---

[297] *BOA, DH. EUM. THR. 5. 68. 1. R. 17 Teşrin-i Sani 1327 (01.12.1911).*
[298] *BOA, DH. EUM. MEM. 11. 3. 2. R. 17 Mart 1327 (30.03.1912).*
[299] *BOA, DH. EUM. MEM. 11. 3. 1. R. 7 Nisan 1327 (20.04. 1912).*
[300] *BOA, DH. EUM. LVZ. 9. 37. 1. R. 2 Haziran 1328 (15.06.1912*).

Yukarda ifade edilen yazışmalardan da anlaşılacağı üzere polis mekteplerinin kıyafetlerinde bir tekdüzelik mümkün olmamıştı. Bu sıkıntı sadece polis mekteplerine de mahsus değildi. Umum teşkilatta da aynı problem vardı. Osmanlı Devleti'nin son yıllarında merkez ve taşra teşkilatında bir tekdüzelik oluşturmak için yeni tip elbise imali için büyük gayret sarf etmesine rağmen muvaffak olunamamıştı.[301]

Vilayetlerden polis mekteplerine gönderilen polis memurları zaten kendilerine ait istihkakla polis mekteplerine gönderilirdi. Polis adaylarının ise pantolon, ceket, kaput ve çizme ve potinden ibaret olan polis kıyafetleri temin edilip gönderilmeye çalışılırdı. Ancak bu her daim mümkün olmayabiliyordu. Bu durumda polis mektebine geldiklerinde eksikleri giderilmeye çalışılırdı. 19 Aralık 1913'de Erzurum Polis Mektebinden Emniyet-i Umumiye ye gönderilen yazıda: *Mürettebat-ı asliyeden ekserisinin ve Rum ilinden gelip teşkilata yerleşen memurların cümlesinin kaput ve muşambaları olmadığından gönderilmesi veya i'maline müsaade edilmesi* isteniyordu.[302]

Polis mektebinin elbiselerinin mahiyeti hakkında tam teferruat olmasa da mektup fotoğraflarından bir yeknesaklığın yakalandığı ve düzenin sağlandığı anlaşılmaktadır.

3.7. Erzurum Polis Mektebi İçin Tahsis Edilen Kadro

Erzurum'da bir Polis Mektebi'nin açılmasına karar verilmesinden hemen sonra bu iradeyi faaliyete geçirecek bir kurucu müdür arayışına girildi. Kısa süre içerisinde kurucu müdür olarak İstanbul Polis Mektebinde Dâhiliye müdürü olan Mülazım-ı Evvel Bedri Bey tayin edilmişti.

Bu husus Erzurum Vilayeti'ne bildirilmişti. Yapılan bildirimde mektep müdürü ve kavanin mualliminin genel müdürlükçe atanacağını diğer kadrolar için de Erzurum vilayetinde talebi olan askeri personelden liyakati olanların atanabileceği ifade edilmişti.[303] Tüm Polis Mektepleri Maaş Defteri'nde Erzurum için tahsis edilen kadro şöyle listelenmiştir.

---

[301] Güler Yarcı, "Osmanlı Polis Kıyafetleri ve Müteahhid Terziler," (1908-1923), *Acta Turcıca*, S. 2/2, Temmuz 2009, s.22.
[302] *BOA, DH. EUM. LVZ. 15. 68. 1. R. 6 Teşrin-i Evvel 1328. (19.10.1913).*
[303] *BOA, DH. EUM. THR. 66. 71. 1/2. R. 6 Haziran 1327 (19.06.1911).*

Tablo 3.7. Erzurum Polis Mektebi için tahsis edilen kadroyu gösteren tablo (Erzurum Polis Mektebi Mürettebatı)[304]

NEV-İ MEMURİYETİ	ADEDİ	MİKTAR-I MAAŞI
MÜDÜR YÜZBAŞI	**1**	**1400**
DÂHİLİYE ZABİTİ MÜLAZIM-I EVVEL	**1**	**900**
DÂHİLİYE MÜLAZIM-I SANİ	**1**	**775**
TABİB VE HIFZI SIHHA MUALLİMİ	**1**	**1200**
KAVANIN MUALLİMİ	**1**	**2000**
MÜZAKERECİ	**2**	**750**
HESAP MEMURU	**1**	**600**
SERHADEME	**1**	**300**
HADEME	**5**	**200**
AŞÇIBAŞI	**1**	**300**
AŞÇI KALFASI	**1**	**150**

İlgili defterin 235. sayfasında yukarıdaki tablo belirtilmeyen 1200 kuruş maaşlı "Dâhiliye Müdüriyeti" olarak adlandırılan bir kadronun bulunmaktadır. Dâhiliye müdürleri aynı zamanda "Terbiye-i Meslekiye ve Kitabet Muallimi" idiler.[305]

Maaş defterinde kayıtlı yukarıdaki kadrodan farklı olarak Emniyet-i Umumiye müdüriyeti Tahrirat şubesinden Memurin Kalemine gönderilen yazıda, polis mekteplerinde istihdam olunan zabıtanın askeri kıtalarının alınmak istenilmesinden dolayı mekteplerde (Erzurum ve Bağdat) istihdamı lazım gelen memurların miktar ve ünvanlarının belirtildiği yeni bir kadro pusulasının oluşturulması talep ediliyordu.[306]

4 Teşrin-i Sânî 1328 (17 Kasım 1912) de Memurin Kaleminden Erzurum Polis Mektebi'ne gönderilen yazıda, mektep kadrosunun belirlendiği pusulanın gönderildiği ifade edilmekteydi.[307] Bahse konu belgenin ekinde kadro miktarı ve unvanları şöyle listelenmiştir.[308]

---

[304] Erzurum Polis Mektebi, *Tüm Polis Mektepleri Maaş Defteri*, NO: 19, s.211 (Bahse konu defter Emniyet Genel Müdürlüğü Belge Yönetimi Daire Başkanlığı Arşivinde bulunmaktadır.) İlgili defterin 211/280 sayfa aralığı Erzurum Polis kadrosu hakkındadır.
[305] Erzurum Polis Mektebi, *Tüm Polis Mektepleri Maaş* Defteri, NO: 19, s.235
[306] *BOA, DH. EUM. MEM. 20. 20. 2. R. 20 Teşrin-i Evvel 1328 (02.11.1912).*
[307] *BOA, DH. EUM. MEM. 20. 20. 1. R. 4 Teşrin-i Sani 1328 (17.11.1912).*
[308] *BOA, DH. EUM. MEM. 20. 20. 1/3. R. 4 Teşrin-i Sani 1328 (17.11.1912)*

Tablo 3.8. Erzurum Polis Mektebi'nin yeniden düzenlenen kadro, ünvan ve maaşları

	AYLIK	YILLIK
Müdür	2.250 kuruş	27000 kuruş
Kavanin Ve Polis Nizamnamesi Muallimi	2.000 kuruş	24.000 kuruş
Dâhiliye Müdürü Ve Terbiye-i Meslekiye Ve Kitabet Muallimi	1.200 kuruş	14.400 kuruş
Sınıf Zabiti Ve Riyazet-i Bedeniye Muallimi	750 kuruş	9.000 kuruş
Sınıf Zabiti ve Fotoğraf ve Daktiloskopi ve Telefon Muallimi	750 kuruş	9.000 kuruş
Muhasebe Ve Tahrirat Kâtibi ve Hesap Dersi Muallimi	750 kuruş	9.000 kuruş
Serhademe	300 kuruş	3.600 kuruş
Aşçıbaşı	225 kuruş	2.700 kuruş
Aşçı Kalfası	150 kuruş	1.800 kuruş
Hademe (5 Adet)	5x200=1000	12.000 kuruş
İlm-i Eşkâl Muallimi[309]	750 kuruş	9.000 kuruş
Yekûn	10.125	121.500 kuruş

Her iki tablo arasında küçükte olsa bazı farklılıklar bulunmaktadır. 2.tabloda Mektep Tabibliği ve Hız-ı Sıhha Muallimliği bulunmamakta. 1.tabloda ise İlm-i Eşkâl Muallimliği adında bir kadro bulunmamaktadır. 2.tabloda yer alan İlan-ı Eşkâl Muallimliği kadrosunun karşısında şöyle bir not bulunmaktadır; *Erzurum Muallimi sene-i atiyede (gelecek sene) atanacaktır.*

Polis Mekteplerinde istihdam edilen askeri personelin Balkan Savaşları öncesinde asli vaziyetlerine dönmeleriyle boşalan kadrolara yeni atamalar yapılmış ve aynı zamanda polis mekteplerinde yeni bir kadro düzenlenmesine gidilmişti. Mektep kadrosunun belirlenmesinden sonra en önemli konu liyakatli ve uygun kimselerin bu kadrolara atanması konusu olmuştur. İlk aşamada Erzurum'da görevli askeri personelden talebi alanlardan herhangi bir olumsuzluğu bulunmayanların atanabileceği ifade ediliyordu.

[309] İlgili yazıda İlm-i Eşgal mualliminin karşısında şöyle bir not yazılıdır. *Erzurum muallimi gelecek sene-i atide atanacaktır.*

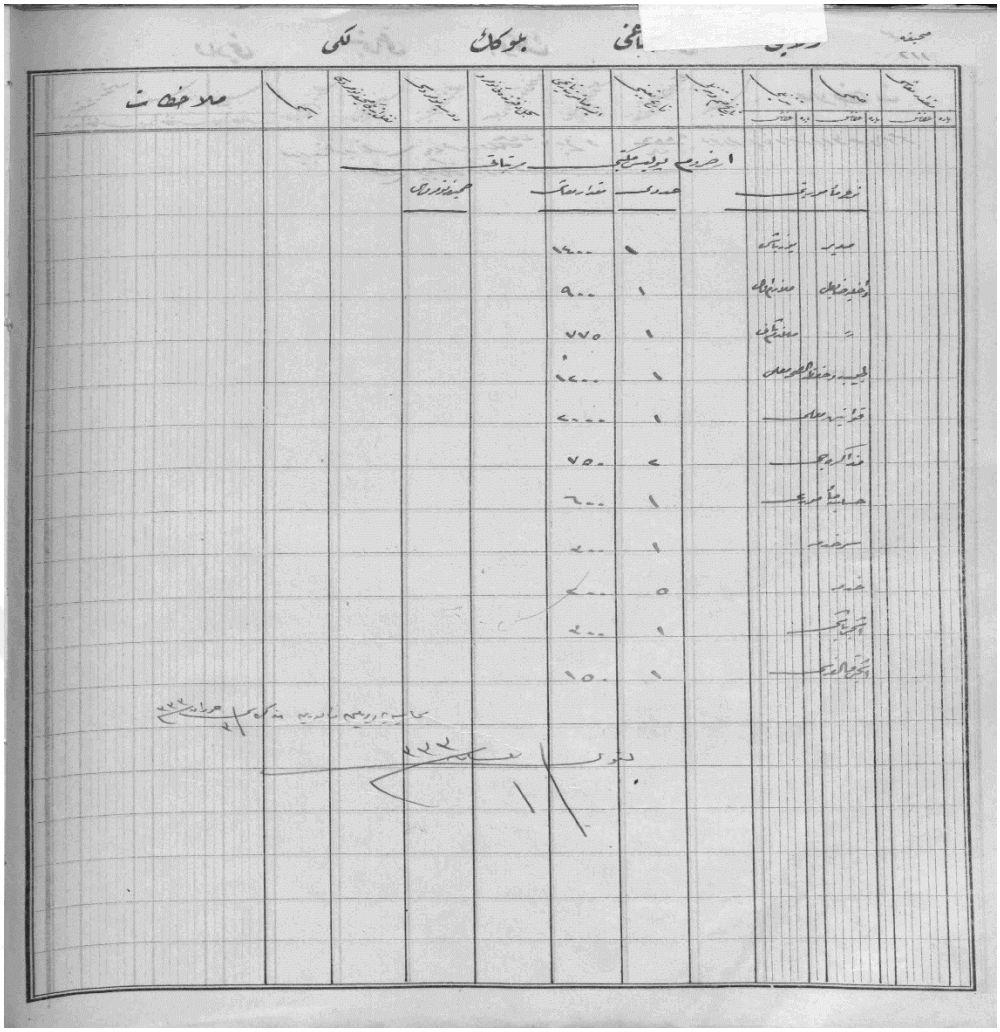

Resim 3.9. Maaş Defterinde Erzurum Polis Mektebi'nin kadrosu, miktarı ve maaşı[310]

3.7.1. Mektep Müdürlüğü

3.7.1.1. Bedri Bey

Bedri Bey Erzurum Polis Mektebi'nin kurucu müdürüydü. Bedri Bey Erzurum Polis Mektebi'ne tayin olduğunda Mülazım-ı Evvel rütbesinde bir askerdi. Polis mekteplerindeki ilk tecrübesini Selanik Polis Mektebi'nde yaşamıştı. Daha sonra İstanbul'a gelmiş ve Dersaadet (İstanbul) Polis Mektebine atanmıştı. İlk olarak atandığında görevi polis okulu Kumandan Muavini olarak görülmektedir.[311] Görevlerin ve kadroların yeniden tanzimi ile İstanbul Polis Mektebinde en son ifa ettiği vazife Dâhiliye Müdürlüğü vazifesidir. Bedri Bey'in Kroki derslerine ayrı bir ilgisi

[310] Erzurum Polis Mektebi, Tüm Polis Mektepleri Maaş Defteri, NO: 19, s.211.
[311] Eyüp Şahin, *Dersaadet Polis Mektebi*, Polis Akademisi Yayınları, Ankara 2018, s.182.

vardı. Dersaadet Polis Mektebi'nde Dâhiliye Müdürlüğü ile beraber Kroki Muallimliği de yapmıştı, hatta bu hususta "*Polis Mektebine Mahsus Mahsus Musattah Kroki ve Plan Dersleri*" isimli bir de kitap yazmıştır. 59 sayfadan oluşan Kitabın girişi kroki dersinin lüzum ve faydaları hakkındadır.[312]

Tablo 3.9. Bedri Bey'in Erzurum Polis Mektebi maaş defterindeki kaydı.[313]

Mülahazat	İsmi	Dosya Numarası	İşe Mübaşeret Tarihi	Tarih-i Tayini	Maaş (Ğuruş)
İstanbul Polis Mektebi Dâhiliye Müdürü	Mülazım-ı Evvel Bedri Bey	5029	R.27 Temmuz 1327 (M. 8 Ağustos 1911)	R. 8 Haziran 1327 M.21 Haziran 1911	1400

Bedri Bey 1 Temmuz 1327 (14 Temmuz 1911) 'de İstanbul Polis Mektebinden ilişiğini kesmiş yirmi altı gün sonra 27 Temmuz 1327 (8 Ağustos 1911) Erzurum'da yeni görevine başlamıştır. Bedri Bey'den boş kalan İstanbul Polis Mektebi Dâhiliye Müdürlüğüne Mustafa Efendi adında bir zat atanmıştı.[314]

Bedri Bey atanması yapıldıktan hemen sonra vakit kaybetmeden Erzurum'a gitmiş ve yeni bir polis mektebinin tesisi için çalışmalara başlamıştı. Kısa bir süre içerisinde büyük sorunları halletmiş ve Erzurum Polis Mektebi'nin açılışını sağlamıştı.

Bedri Bey polis mektebinde bir yıl görev yaptıktan sonra Balkan savaşlarının arifesinde bir irade yayınlamıştı. Bu irade ilk askeri vazife dışında istihdam edilen asker kişilerin bir an evvel askeri kıtalarına dâhil olmaları isteniyordu.[315] Bu talep geldiği vakit Bedri Bey Mülazım-ı Evvel rütbesinden terfian yüzbaşı rütbesindeydi. Bedri Bey'in dâhil olması gerektiği birliği Mitroviçe Fırkası Taşlıca Alayının 2. Seniçe Taburu 3. Bölük Kumandanlığıydı.[316]

4 Eylül 1328 (17 Eylül 1912) Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'nden gönderilen yazıda; *Polis mekteblerinde görevli askeri personelin kıtalarına iadeleri Bedri Bey'in mektepden ilişiğinin kesilmesi gıyabında bir kati beraat-ı zimmet mazbatasıyla maaş ve elbise bedeli ile Selanik, Dersaadet ve Erzurum Polis Mekteplerinde görevli*

[312] İbrahim Yılmaz, "Osmanlı Polis Okulları" *SÜTAD*, Güz 2015, (38) s.122
[313] Erzurum Polis Mektebi, Tüm Polis Mektepleri Maaş Defteri, NO: 19, s.212.
[314] *BOA, DH. EUM. MH. 29. 100. 1. R. 3 Temmuz 1327 (16.08.1911).*
[315] *BOA, DH. EUM. THR. 82. 45. 03. R. 4 Eylül 1328 (17.09.1912).*
[316] *BOA, DH. EUM. MH. 247. 08. 1. R. 23 Eylül 1928 (4. 10. 1912).*

bulunduğu sürede mülkiye sandığı namına terk ettiği aidatın miktarının belirtildiği bir vesika ile İstanbul'a gönderilmesi isteniyordu.[317]

26 Eylül 1328 (9 Ekim 1912)'de Emniyet-i Umumiye Müdürlüğü Tahrirat kaleminden çıkan yazıda Erzurum Polis Mektebi Müdürü Bedri Efendi'nin Emniyet-i Umumiye Muhasebe İdaresinden maaş ve tayin bedeline ait muhasebatının kesilmiş olduğu haber edilmekteydi.[318]

Böylelikle 21 Haziran 1911'de Erzurum Polis Mektebi müdürlüğüne atanan Bedri Bey, Devletin içinde bulunduğu durum ve askeri personelin asli vazifelerinde görevlendirilme mecburiyetinden dolayı 9 Ekim 1912'de asli vazifesine döndüğünden polis mektebiyle ilişiği kesilmiştir.

Bedri Bey polis mektebi müdürü olarak görevlendirildikten sonra büyük bir gayret ile kısa zamanda bir polis okulu tesis etmiş ve eğitim faaliyetine başlatmıştı. Görev yaptığı kısa süre içerisinde kendisinden beklenen hizmeti büyük bir özveri ile ziyadesiyle yapmıştır.

3.7.1.2. İrfan Bey

Polis mekteplerinde istihdam olunan asker kimlikli şahısların asli vazifelerine dönmeleriyle polis teşkilatında ehliyetli sivil şahıslar istihdam edilmeye başlandı.[319] İrfan Bey de bunlardan birisiydi.

İrfan Bey 1883 tarihinde İstanbul'da doğdu. Babası Hacı Mehmet Efendi postahane kâtiplerindendi. İstanbul nüfusuna kayıtlı olan İrfan Bey ilköğretimini Hasköy İptidai Mektebinde tamamlandı. Burada Kur'an-ı Kerim, ilmihal, kıraat, tecvit, gibi dersleri de ikmal etti. 1895'te Mahmudiye Mülkiye Rüştiyesine kaydoldu. Burada diğer derslerin yanı sıra Arapça, Farsça, Fransızca gibi dersleri de tahsil etti. 1899'ta okulu birincilikle tamamladı. Buradan sonra Menşe-i Küttab-ı Askeri (Sultan Abdulaziz zamanın Bab-ı Seraskeri'de kâtip yetiştirmek için kurulmuştu) mektebinde tahsil gördü. 1902'de Muhasebe-i Umumiye'de ilk memuriyetine atandı. Memuriyeti zamanında Hukuk Fakültesi sınavlarına girdi ve kaydolmayı başardı. 1909 tarihinde

---

[317] *BOA, DH. EUM. THR. 82. 45. 3. R. 4 Eylül 1328 (17.09.1912).*
[318] *BOA, DH. EUM. THR. 82. 45. 1. R. 26. Eylül 1328 (09.10.1912).*
[319] *BOA, DH. EUM. MH. 175. 8. 1. R. 1 Temmuz 1324 (01.07.1918).*

mektebi başarı ile bitirdi. Çeşitli memuriyetlerde bulunan İrfan Bey Hukuk tahsilini gerekçe göstererek Dersaadet Polis Mektebi Merkez Memurluğu'na tayinini talep etti.

Polis teşkilatına girmesinde herhangi bir engeli bulunmayan İrfan Bey 29 Aralık 1912'de Samatya Merkez Memurluğuna atandı. Kısa bir süre burada görevlendirildikten sonra doğu illerinde (Diyarbakır, Van, Elazığ, Erzurum vilayetlerinde) görevli polis müdürlerinin yetersizliklerinden dolayı buralara yeni atamaların yapılması kararlaştırılmıştı. Hukuk derslerini tahsil eden veya adliyede çalışan liyakatli kişilerden atamlar yapılmıştı. İrfan Bey'de bu karar neticesinde 30 Ocak 1913 tarihli atama kararıyla Erzurum Polis Mektebi Müdürlüğü'ne tayin olundu.

Erzurum'a gittikten sonra polis mektebi müdürlüğünün yanı sıra çok farklı vazifelerde istihdam olundu. Narman (Namrevan) Kazası Kaymakam vekilliği o dönemde Erzurum'a bağlı Kiğı kazası kaymakam vekilliği, Erzurum Vilayeti Belediye Meclis Riyaseti vekilliği, Erzurum Muhacirin Komisyonu Meclis Riyaseti Vekilliği Erzurum Muhacirin Komisyonu Riyaseti gibi birçok farklı kurumda vazife yaptı.[320] Bu görevleri 1914 ve 1915 yıllarında ifa etmişti. Çünkü o dönemde Erzurum Polis Mektebi eğitim faaliyetine ara vermişti. Mektepte talebe olmadığından İrfan Bey boş bırakılmamış ve birçok hizmetle istihdam edilmiştir.

Tablo 3.10. İrfan Bey'in Erzurum Polis Mektebi maaş defterindeki kaydı[321]

Maaş (kuruş)	İşe Mübaşeret Tarihi	Sicil Defterindeki Numarası	Dosya Numarası	Nakil Edildiği Sayfa Numarası	İsmi
2000	23 Kanun-u Sani 1328 6 Aralık 1912	2/55	1636	26/643	Mehmet İrfan Bey

Dersaadet Merkez Memurluğu vazifesindeyken Erzurum Polis Mektebi'ne tayin olunan İrfan Bey'in 9 Kanun-u Sani 1328 (22 Kasım 1912)'de 2300 kuruş harcırah ile Dersaadet'ten ilişiği kesilmiştir. İrfan Bey vakit kaybetmeden yeni görev yerine gitmiş ve 6 Aralık 1912'de yeni görevine başlamıştı.

Polis mektebinin eğitime ara vermesiyle idari ve hizmetli kadrosu dağıtılmamış görevlerinde kalmış ve maaşları ödenmeye devam edilmiştir. Ancak 1330 senesi

[320] Emniyet Genel Müdürlüğü, Personel Daire Başkanlığı arşivinde bulunan özlük dosyalarından C-1636 numaralı dosyadan alınmıştır.
[321] Erzurum Polis Mektebi, *Tüm Polis Mektepleri Maaş Defteri*, NO: 19, s.233.

bütçesi gereğince Kavanin Muallimliği kadrosu kaldırılmıştır. Polis mektebinin en yüksek maaşlı kadrosuydu. Kadronun kaldırılmasıyla polis mektebi müdürü İrfan Bey Kavanin Muallimliği vazifesini de ifa etmiştir. 29 Eylül 1330 (12 Ekim 1912)[322] Buradan elde edilecek tasarruf Adana'da açılacak olan polis mektebinin tesisine sarf edilecekti.

İrfan Bey 12 Şubat 1915'te Bir Telgraf ile Emniyet-i Umumiye'den Beyrut veya Adana Polis Mekteplerinden birisine tayin talebinde bulunmuştur. İrfan Bey'in bu talebine 18 Şubat 1915'te verilen cevapta; İrfan Bey'in Adana veya Beyrut Polis Mektebi Müdürlükleri'ne tayinine sebep bulunmadığından, tayin talebi karşılık bulmamıştı.[323]

10 Teşrin-i Evvel 1331 (23 Ekim 1915)'de Bitlis Polis Müdürü olan Turan Bey'in sınıf ve maaş-ı hazırasıyla boş bulunan Ankara Polis Müdüriyeti 'ne tayin talebinde bulunması üzerine Turan Bey'in talebi kabul edilmiş ve Ankara Polis Müdüriyeti'ne tayin olunmuştu. Bunun üzerine iki senedir eğitime ara verilen Erzurum Polis Mektebi müdüriyetinde bulunan İrfan Bey 2.sınıf maaşa terfi ettirilerek 28 Ekim 1915 Bitlis Polis Müdürü olarak tayin olundu.[324] Erzurum Polis Mektebi 3.sınıf polis müdüriyetine muadildi. Bunun için İrfan beyin 2.sınıf polis müdüriyeti kadro derecesinde bulunan Bitlis polis müdüriyetine tayin olması için 2.sınıfa terfi gerekliydi. İrfan Bey 7 Kasım 1915'te Erzurum Polis Mektebinden ilişiğini keserek ayrıldı.[325]

Kayıtlardan da anlaşıldığı üzere İrfan Bey Erzurum Polis Mektebi Müdüriyeti vazifesini üç sene ifa etmişti. Bu sürenin sadece birinci senesinde polis mektebi eğitim faaliyetinde bulundu. Seferberliğin ilanı ile eğitime ara verilmesinden dolayı kalan sürede Erzurum Polis Mektebi müdüriyet kadrosu atıl bir kadro durumundaydı.

İrfan bey, Bitlis polis müdüriyeti görevini ifa ettiği sırada, Ruslar Bitlis'e saldırmıştı. Eldeki bütün imkânlar sonuna kadar kullanılarak Bitlis müdafaa edildi. Ancak İrfan Bey 3 Mart 1916 gecesi sabaha karşı esir düşmüştü.[326] Diğer esirler ile

---

[322] Erzurum Polis Mektebi, *Tüm Polis Mektepleri Maaş Defteri*, NO: 19, s.233.
[323] *BOA, DH. EUM. MEM. 81. 10. 1. R. 5 Şubat 1330 (18.02.1915).*
[324] *BOA, DH. EUM. MEM. 70. 16. 01. R. 10 Teşrin-i Evvel 1331 (23.10.1915).*
[325] Erzurum Polis Mektebi, *Tüm Polis Mektepleri Maaş Defteri*, NO: 19, s.233.
[326] Eyüp Şahin, *Birinci Dünya ve İstiklal Savaşı'nın Mağdurları Esir Polisler*, Polis Akademisi Yayınları, Ankara 2018, s. 71.

beraber Tiflis'e götürüldü. Burada uzun süre kendisinden haber alınamayan İrfan Bey 1918'de esaretten kurtulmuş ve tekrar Bitlis'e gelmişti. Döndükten sonra tekrar Bitlis Polis Müdürü olarak görevine devam etti.[327]

Erzurum Polis Mektebi ilk açıldığı zaman mektep müdürünün maaşı 1400 kuruştu.[328] Bedri Bey mektep müdüriyetinden ayrıldığı zaman 1733 kuruş maaş almaktaydı. Asker kişilerin asli vazifelerine dönmeleriyle polis mektebi müdürlüklerine 2250 kuruş maaş ile sivil memurlar atanmıştı.[329] Ancak Erzurum Polis Mektebi için 2250 kuruş maaş ile gerekli sıfat ve liyakate sahip birisi bulunamayınca müdüriyet maaşının 250 kuruş artırılarak Bağdat ve Beyrut polis müdürlüğü maaşı olan 2500 kuruşa çıkarılması talep edilmişti.[330] Bu talep neticesinde 2250 ile liyakat sahibi birisi bulunamadığından Erzurum Polis Mektebi maaşının Bağdat ve Beyrut'a olduğu gibi 2500 kuruşa çıkarılması kararlaştırılmıştır.[331]

Ancak mektep müdüriyetinin maaşı kısa bir süre sonra tekrar 2000 kuruşa düşürülmüştü.[332]

3.7.2. Kavanin Muallimliği

Kavanin Muallimliği polis teşkilatının en önemli ikinci kadrosuydu. Maaş olarak ta mektebin ilk yıllarında en yüksek maaşlı kadrosuydu. Mektep müdürünün maaşı 1400 kuruş iken Kavanin Muallimliğinin maaşı 2000 kuruştu.[333] Mektep kapatılana kadar bu miktar ile devam etti. Polis Nizamnamesi, polisi ilgilendiren diğer nizamnameler ve Osmanlı Ceza Kanunları gibi hukuk derslerini ihtiva etmekteydi.

Erzurum ve Bağdat Polis Mektepleri 1911 yılı Bütçe Kanunu doğrultusunda açılmıştı. Erzurum ve Bağdat Polis Mekteplerinin açılışına karar verilmesinin hemen ardından bahse konu mekteplerde Kavanin Muallimi olarak atanacak, hukuk mektebi mezunu merkez memur ve komiserliklerine tebligat yapılmıştı. Bunun üzerine 2000 kuruş maaşlı Erzurum ve Bağdat Polis Mektepleri Kavanin Muallimliklerine, Üsküdar

---

[327] Zafer Tunç, Rahmi Töre, Hüseyin Öztürk, Bilal Kağan Türkarslan, Uğur Akıl, *Türk Polisinden Seçkin Biyografiler*, Cilt 5. Emniyet Genel Müdürlüğü Arşiv Ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı Yayınları, Ankara 2012. s.55.56.57.
[328] Erzurum Polis Mektebi, *Tüm Polis Mektepleri Maaş Defteri*, NO: 19, s.211.
[329] *BOA, DH. EUM. MEM. 24. 81. 1. R. 7 Kanun-u Sani 1328 (20.01.1913).*
[330] *BOA, DH. EUM. MEM. 20. 46. 2. R. 9 Kanun-u Sani 1328 (22.01. 1913).*
[331] *BOA, DH. EUM. MH. 175. 8. 1. R. 1 Temmuz 1334 (01.07.1918).*
[332] *BOA, DH. EUM. MH. 54. 2. 1. R. 2 Nisan 1329 (15.04.1913).*
[333] Erzurum Polis Mektebi, *Tüm Polis Mektepleri Maaş Defteri*, NO: 19, s.211

polis komiserlerinden ve mektep-i hukuk mezunlarından Osman Zeki ve İsmail Bey ile Beyoğlu komiserlerinden Zeki ve Kirmani Efendiler talip olmuştu.[334] Atanacak kişiler yapılacak imtihan ile belli olacaktı. Bu şahısların 14 Temmuz (27 Temmuz 1911)'de yapılacak imtihanda hazır bulunmaları istenmiş[335] ve yapılan imtihan neticesinde Erzurum Polis Mektebi Kavanin Muallimliğine Üsküdar komiserliğinden İsmail Efendi atanmıştı

3.7.2.1. İsmail Bey (Arslan)

İsmail Bey'in bu ataması bir vekâletten atamaydı. Daha sonra bu vekâlet asalete tebdil olunmuştu. İsmail Bey Emniyet-i Umumiye'ye gönderdiği yazıda, vekâletten ifa ettiği görevinin asalete tebdiliyle terfi emrinin Erzurum'a irsalini talep etmekteydi.[336]

Tablo 3.11. İsmail Bey'in maaş defterindeki kaydı.[337]

Maaş (ğuruş)	Tarih-i Tayini	Sicil Defterindeki Numarası	Dosya Numarası	Nakil Edildiği Sayfa Numarası	İsmi	Mülahazat
2.000	14 Temmuz 1327	2/94	4680	17	İsmail Efendi Bin Arslan	Üsküdar 72 Numaralı Komiserliğinden
	27 Temmuz 1327					

Erzurum Polis Mektebi'nin ilk Kavanin Muallimi olan İsmail Bey mektepten maksut olan neticenin alınmasında büyük gayretler sarf etmişti. Polis teşkilatının tekemmülü için çok çaba göstermişti. 1913 Polis Nizamnamesinin tanzimden evvel 9 Eylül 1328 (22 Eylül 1912)'de nizamnamenin neleri ihtiva etmesi gerektiği hakkında kendi mütalaasını içeren bir rapor hazırlamıştı. Bu rapor 10 maddedir.[338] Mektep müdürü Bedri Bey'in askeri kıtasına dönmesi ile boş kalan mektep müdürlüğüne yeni müdür atanıncaya kadar İsmail Bey vekâlet etmiştir.

Bütün bunlar ile beraber İsmail Bey en acı günlerini de Erzurum'da yaşamıştı. Zevcesi çocuğunu dünyaya getirdikten altı ay sonra vefat etmişti. İsmail Bey bunun

[334] *BOA, DH. EUM. MEM. 129. 12. 1. R. 7 Temmuz 1327 (20.08.1911).*
[335] *BOA, DH. EUM. MEM. 129. 12. 2. R. 9 Temmuz 1327 (22.08.1911).*
[336] *BOA, DH. EUM. MEM.20. 12. 1. R. 3 Teşrin-i Sani 1328 (16.11.1912).*
[337] Erzurum Polis Mektebi, *Tüm Polis Mektepleri Maaş Defteri, S.* 216
[338] *BOA, DH. EUM. VRK. 9. 104. 1. 1. R.9 Eylül 1328 (22.09.1912). Sayfa 2.*

üzerine kimsesiz kalan altı aylık çocuğunu memleketi olan Maraş'a bağlı Güksu'ya götürüp ailesine teslim etmek için üç ay izin talep etmişti. Erzurum Valiliği tarafından durum Emniyet-i Umumiye Müdürlüğü'ne izah edilmiş ve İsmail Bey için üç ay izin müsaadesi talep etmişti. Memurin Kalemi bu talebi incelemiş üç ay mektepte bulunmamasının mektep faaliyetini nasıl etkileyeceği, bu durumun eğitimin aksamasına sebep olup olmayacağı gibi hususların göz önünde bulundurulmasını ve buna göre hareket edilmesini tavsiye etmişti.[339]

İsmail Bey'in izin talebi kabul edilmiş ve üç ay izin verilmişti. İsmail Bey'e verilen izin müddeti dolunca Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'nden gönderilen yazıda izin müddeti dolan İsmail Bey'in hiçbir mazeret olmaksızın memuriyet yeri olan Erzurum'a gitmesinin tebliğ edilmesi buyrulmuştu.[340]Çünkü İsmail Bey üç aylık izin müddetinden sonra on beş gün daha izin süresinin uzatılmasını istemişti.[341]İsmail Bey'in bu talebinin mümkün olmadığı net bir ifade ile haber verilmişti.[342]

İsmail Bey Erzurum Polis Mektebi'ne giderek işe başlamasından sonra kendi rızasıyla boş bulunan 1500 kuruş maaşlı Dersaadet Polis mektebi Dâhiliye müdüriyetine 27 Ağustos 1329 (9 Eylül 1913) tarihinde Heyet-i İntihabiye kararıyla ataması yapılmıştır.

3.7.2.2. Mehmet Emin Efendi

Erzurum Polis Mektebi Kavanin Muallimliği'ne İsmail Bey'den sonra ataması yapılmıştı. Ancak Erzurum'a gelip başlama yapmadan Aydın vilayetine ataması yapıldı.

Tablo 3.12. Mehmet Emin Efendi'nin maaş defterindeki kaydı.[343]

Maaşı (Ğuruş)	Tarih-i Tayini	Sicil defterindeki numarası	Dosya Numarası	Nakil Edildiği Sayfa Numarası	İsmi
2000	26 Temmuz 1329 (9 Eylül 1913)	2/39	70	24/4	Mehmet Emin Efendi

[339] *BOA, DH. EUM. THR. 88. 44. 2. R. 21 Mart 1329 (03.04.1913). Sayfa 2.*
[340] *BOA, DH. EUM. MEM. 130. 43. 2. R. 1 Temmuz 1329 (14. 08. 1913).*
[341] *BOA, DH. EUM. MEM. 130. 43. 1. R. 27 Haziran 1329 (10. 08. 1913)*
[342] *BOA, DH. EUM. MEM. 130. 43. 4. R. 2 Temmuz 1329 (4. 04. 1913)*
[343] Erzurum Polis Mektebi, *Tüm Polis Mektepleri Maaş Defteri, S.* 234

Atamasına dair maaş defterindeki not aynen şöyledir. "*Mülahazat: Emniyet-i Umumiye Memurun Kalemi Müdürlüğünden, Mumaileyhinin hin-i terfii mahfuz kalmak üzere talebine binaen bu kere Aydın Vilayeti'ne ilave olunan 1500 ğuruş maaşlı Merkez Memurluğu'na Heyet-i İntihabiye kararıyla tayin olunmuştur."* 16 Ağustos 1329 (29 Ağustos 1913)

Mehmet Emin Efendinin ataması sadece kayıt üzerinde bir atama olmuştur. Erzurum'a atama kararından sonra ikinci bir atama ile Aydın vilayeti Merkez Memurluğu'na 1500 kuruş maaş ile ataması yapılmıştır.

3.7.2.3. Osman Vefik Bey

25 Ağustos 1329 (7 Eylül 1913)'te Erzurum Polis Mektebi Kavanin Muallimliği'ne tayin olundu. 1 Teşrin-i Evvel 1329 (14 Ekim 1913)'te Erzurum'a gelerek vazifesine başlamıştı.

Tablo 3.13. Osman Vefik Bey'in maaş defterindeki kaydı.

Maaş (Ğuruş)	Tarih-i Tayini	İşe Mübaşeret Tarihi	Sicil Defterindeki Numarası	Dosya Numarası	İsmi	Mülahazat
2000	25 Ağustos 1329 7 Eylül 1913	1 Teşrin-i Evvel 1329 14 Ekim 1913	2/19	117	Osman Vefik Bey	Cezair Bahr-i Sefid Polis Müdürlüğü'nden Bağdat Polis Mektebi Kavanin Muallimliğine tayin olunmuş ise de adem-i kabulüne mebni müstafi addedilmiş olan mumaileyhinin talep ve muavenetine mebni Erzurum Polis Mektebi Kavanin Muallimliğine tayini ledel-isti'zan Müdüriyet-i Aliye'ce tansib olunmuştur.

Osman Vefik Bey Cezayir Bahr-i Sefid Polis Müdürlüğü'nde vazifeliydi. Erzurum'a tayin olunmadan evvel Bağdat Polis Mektebi Kavanin Muallimliği'ne tayin olunmuştur. Ancak bu karardan sonradan vazgeçilmişti. Çünkü Osman Vefik Bey görev yerine gitmemiş ve bu hareketinden dolayı müstafi sayılmıştı. Ancak daha sonra kendi rızası ve talebiyle Erzurum Polis Mektebi Kavanin Muallimliği'ne tayin olunmuştur.[344]

[344] Erzurum Polis Mektebi, *Tüm Polis Mektepleri Maaş Defteri, s.* 234.

Erzurum'a tayin olan Osman Vefik Bey'in istihkakı olan 1516 kuruş havalename Erzurum Vilayeti'ne gönderilmişti[345]

Osman Vefik Bey'in Erzurum Polis Mektebindeki memuriyeti kısa sürecekti. Devrin hükümeti ve idaresi hakkında sarf ettiği meslek ve konumuyla bağdaşmayan çirkin ve galiz söylemlerinden dolayı hakkında soruşturma açılmış ve suç sabit bulunduğundan memuriyetinden azledilmişti. Bu durumundan dolayı daha sonra Divan-ı Harb-ı örfide yargılanmıştır.[346]

Osman Vefik Bey hakkında vaki olan bu hadise münasebetiyle Heyet-i İntihabiyece memuriyeti caiz görülmediğinden 26 Kanun-u evvel 1329 (8 Ocak 1914) tarihinde memuriyetinden azledilmiştir.[347]

Hakkında devam eden tahkikat neticesinde zabıta işleri haricinde istihdam olmasında bir sakınca bulunmadığına dair 6 Mart 1330 (19 Mart 1914) yeni bir kararın çıkması ile Osman Vefik Bey 1 Ağustos 133 (1 Ağustos 1917) tarihinde 2000 kuruş maaş ile ilk Musul Muhacirinin Müdüriyetine tayin olunmuştur.[348]

Osman Vefik Bey'in kavanin muallimliğinden ayrılmasından sonra yeni bir kavanin muallimi arayışına girilmişti. İlk olarak Erzurum Valiliği tarafından Dâhiliye Nezareti'ne gönderilen telgrafta; Konya Hukuk Mektebi mezunu Süleyman Necat-i Efendinin Erzurum Polis Mektebi Kavanin Muallimliğine tayinine müsaade buyrulması rica edilmekteydi.[349]

Erzurum valiliğinin bu talebine verilen cevapta; Kavanin muallimliği vazifesini mektep müdürlerinin ifa edeceğini bu vesile ile muallimlik maaşından tasarruf edileceğinden Süleyman Necati Efendinin tayininin uygun görülmediği haber verilmekteydi.[350]

Erzurum Polis Mektebi Kavanin Muallimliğine bir talepte Erzincan'dan olmuştu. Erzincan Müdde-i Umumisi Zeki Bey Dâhiliye Nezareti'ne gönderdiği telgrafta; Kendisinin hukuk mezunu olduğunu, yedi seneden beri Müdde-i Umumilik vazifesinde bulunduğunu, bilgi ve malumatından zabıta adaylarının istifade

---

[345] *BOA, DH. EUM. MH. 69. 11. 1. R. 17 Teşrin-i Evvel 1329 (26.10.1913).*
[346] *BOA, DH. EUM. MTK. 42. 22. 1/2. R. 24 Temmuz 1330 (06.08.1914).*
[347] Erzurum Polis Mektebi, *Tüm Polis Mektepleri Maaş Defteri, s.* 234.
[348] *BOA, DH. EUM. MEM. 44. 83. 2. R. 24 Şubat 1329 (09.04.1914).*
[349] *BOA, DH. EUM. MEM. 44. 83. 1. R. 27 Şubat 1329 (12.04.1914).*
[350] *BOA, DH. EUM. MEM. 44. 83. 2. R. 24 Şubat 1329 (09.04.1914).*

edeceklerini, bundan dolayı boş bulunan Erzurum Polis Mektebi Kavanin Muallimliğine veya Dersaadet Merkez Memurluklarından birisine tayinini istemişti.[351]

Zeki Bey'in bu talebi, kavanin muallimliği vazifesinin müdürler tarafından ifa edileceği ve şekilde muallimlik maaşından tasarruf edileceği ve ayrıca merkez memurluğuna tayininin uygun olmayacağından kabul edilmemişti.[352]

Osman Vefik Bey'den sonra kavanin muallimliğine bazı talepler olmuşsa da herhangi bir atama yapılmamıştır. Bu durum Memurin Şubesinden Muhasebe Müdüriyetine gönderilen yazıda şöyle izah edilmekteydi; Dersaadet Polis Mektebi hariç diğer polis mekteplerinin Kavanin Muallimliği vazifesini mektep müdürlerinin ifa edeceğini muallimlik maaşından elde edilen kaynağın yeni açılacak olan Adana Polis Mektebi'nin açılışına sarf olunacağını bundan dolayı vazifesinden azlolunan Osman Vefik Bey'in yerine kimsenin tayin olunmayacağını muhasebe kayıtlarının buna göre düzenlemesi istenmekteydi.[353]

3.7.3. Mektep Tabipliği Ve Hıfz-ı Sıhha Muallimliği

Tam adıyla Mektep Tabipliği, Hıfz-ı Sıhha ve Müdavat-ı Evveliye Muallimliğidir. En önemli vazifelerinin başında mektebe gelen talebelerin muayenesi gelmekteydi. Mektebe gönderilen polis memuru veya polis adayları muayene edilirdi. Bu muayene neticesinde bedeni zaaf ve hastalığı bulunanların mektepten kaydı silinir ve vilayetlerine iade edilirlerdi.

Bitlis Vilayeti'nden polis mektebine gönderilen Mehmet Emin Efendi isimli polis memuru mektep tabipliğince icra edilen muayene neticesinde tanzim edilen raporla, tahsile devam etmesi uygun bulunmayınca vilayetine iade edilmişti. Bunun üzerine Bitlis vilayeti polis müdüriyeti tahsil devresine iştirak etmek üzere Abdulmecid Efendi isimli bir polis memurunu polis mektebine göndermişti.[354]

Mektep tabiplerinin bir diğer vazifesi de; Hıfz-ı Sıhha ve Müdavat-ı Evveliye Muallimliğiydi. Bugünkü ilk yardım dersinin karşılığı mahiyetindeydi.

---

[351] *BOA, DH. EUM. MEM. 45. 13. 2. R. 27 Şubat 1329 (12.03.1914).*
[352] *BOA, DH. EUM. MEM. 45. 13. 1. R. 10 Mart 1330 (23.04.1914).*
[353] *BOA, DH. EUM. MEM. 49. 14. 1. R. 22 Mayıs 1330 (04.06.1914).*
[354] *BOA, DH. EUM. MEM. 32. 51. 1. R. 19 Mayıs 1329 (01.06.1913).*

Erzurum Polis Mektebi tabibi olarak ilk talep edilen, Harbiye Nezareti doktorlarından Hasan Tahsin Efendi olmuştur. Ancak o dönemde harbiye nezaretinde askeri doktora şiddetle ihtiyaç bulunduğundan ve Harbiye Nezareti dışında istihdam olunan asker doktorların dahi iadesi talep edildiğinden bu talep uygun bulunmamıştı. Askeri personelden olmayan doktorlardan birisinin atanmasının daha münasip olacağı tavsiye edilmişti. [355]Anlaşılan bu pekte mümkün olmamıştı. Çünkü Mektep Tabipliği ve Hıfz-ı Sıhha Muallimliği'ne gene bir asker olan Kolağası Behram Bey atanmıştı.

3.7.3.1. Behram Bey

Behram Bey Kolağası rütbesinde bir askeri tabipti. Mektebe tayin tarihi net olmamakla birlikte Erzurum Polis Mektebi Müdüriyeti'nden 27 Şubat 1912 tarihinde Emniyet-i Umumiye'ye gönderilen yazıda, Behram Bey'in mektepte görev yaptığı anlaşılmaktadır.[356]İlgili evrakta Behram beyin 400 kuruş ücret mukabilinde görev yaptığı görülmektedir. Bu atama daha çok görevlendirme mahiyetindeydi. Çünkü 400 kuruş gibi cüzi bir ücretin o döneme doktor maaşı olması pek mümkün değildi. Mektepte eğitim gören polis memurları dahi 400 kuruş maaş alıyordu.

Erzurum'da Dâhiliye Nezaretine bağlı vazifesiyle beraber polis mektebinde ücret karşılığında mektup tabipliği ve hıfz-ı sıhha muallimliği yapmaktaydı. Behram Bey'in Erzurum Polis Mektebi maaş defterinde kaydı mevcut değildir. Erzurum Polis Mektebindeki görevi ile ilgili net bilgilerin mevcut olmadığı Kolağası Behram Bey'in göreve başlama ve ayrılma tarihi bilinmemektedir. Ancak asker kişilerden olan Behram Bey'in de mektep müdürü olan Yüzbaşı Bedri Bey gibi askeri vazife dışında istihdam edilen askeri personelin kıtalarına dönmelerine dair, beyan buyrulan iradeden sonra tamamen vazife-i asliyesine dönmüş olması kuvvetle muhtemeldir.

3.7.3.2. Abdullah Edip Efendi

Kolağası Behram Bey'den sonra mektep tabipliğine Abdullah Edip Efendi atanmıştır. Erzurum tabiplerindendir. Sıhhiye Müdüriyet-i Umumiyesi'nin 14 Ağustos 1329 (27 Ağustos 1913) tarihli kararıyla polis mektebine ataması yapılmıştı.

---

[355] *BOA, DH. EUM. MEM. 4. 84. 1. R. 27 Teşrin-i Evvel 1327 (09.11.1911).*
[356] *BOA, DH. EUM. THR. 107.17.1. R. 11 Şubat 1327 (24.02.1912).*

Tablo 3.14. Abdullah Edip Bey'in maaş defterindeki kaydı.

Maaş (Ğuruş)	İşe Mübaşeret Tarihi	Tarih-i Tayini	Dosya Numarası	İsmi	Mülahazat
1.200 (ücrettir)	1 Ağustos 1329 (14 Ağustos 1913)	14 Ağustos 1329 (27 Ağustos 1913)	7926	Abdullah Edip Efendi	Erzurum eski tabibi olup memuriyeti Sıhhıye Müdüriyet-i Umumiyesi'nin 14 Ağustos 1329 tarih ve 46 numaralı kararıyla bildirilmiştir. Harcırahname tesviye olunduğu muhasebenin 18 Ağustos 1329 (31 Ağustos 1913) tarih ve 2812 numaralı müzekkeresiyle bildirilmiştir.

Abdullah Edip Bey Erzurum Kadınlar Hilal Ahmer Hastanesinin tabibiydi.[357] Polis mektebindeki vazifesi bir ek görevlendirilmeydi. Bunun için 1200 kuruş ücret alıyordu. Maaş defterindeki künyesinde yukarıdaki tabloda da belirtildiği gibi maaş kısmında ücrettir notu düşülmüştür.

Abdullah Edip Bey başarılı hizmetlerinden ötürü İrade-i Seniyye ile taltif olunmuştu. "*Erzurum Kadınlar Hilal Ahmet hastanesinin tabib-i daimisi Erzurum Polis Mektebi tabibi Abdullah Edip Efendiye dördüncü rütbeden Mecidi nişanı ita edilmiştir*.[358]

Abdullah Edip Bey 1917'de Tokat Menzil Hastanesine tayin olmuştur.[359]

3.7.4. Dâhiliye Müdüriyeti

Dâhiliye müdüriyetinin bir vazifesi de "Terbiye-i Meslekiye ve Kitabet Muallimliği" idi. Dâhiliye müdüriyetine atanan şahıslar şunlardı;

[357] Başkanlık Osmanlı Arşivi, Dâhiliye Nezareti, Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti, Kalemi Mahsus Müdüriyeti (*BOA, DH. EUM. KMS.) 35. 54. 2. R. 18 Teşrin-i Sani 1331 (01.11.1915).*
[358] *BOA, DH. EUM. KMS. 35. 54. 5. R. 9 Kanun-u Evvel 1331 (22.12.1915).*
[359] *BOA, DH. EUM. MH. 156. 16. 1. R. 14 Haziran 1333 (14.06.1917).*

3.7.4.1. Emin Zihni Efendi

Tablo 3.15. Emin Zihni Efendi'nin Maaş defterindeki kaydı.

Maaşı (Ğuruş)	Tarih-i tayini	İşe Mübaşeret Tarihi	Dosya Numarası	Nakil Olunduğu Sayfa Numarası	Mülahazat
1200	22 Teşrin-i Sani 1328 (5 Aralık 1912)	22 Kanun-u Evvel 1328 (4 Ocak 1913)	5027	14/283	Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'nin 22 Teşrin-i Sani 1328 tarihli ve 10571 numaralı emirnamesi mucibince Selanik Polis Mektebi Sınıf Zabitliğinden naklen.

Emin Zihni Efendi 1297 (1882) Üsküp doğumluydu. Babasının adı Hüseyin Remzi idi. Emin Zihni Efendi 1319(1903)'da Kosova'da polis mesleğine girmişti. 26 Ağustos 1325 (8 Eylül 1909) tarihinden komiser muavinliğine 26 Kanun-u evvel 1327 (8 Ocak 1912)'de üçüncü komiserliğine terfi etmiştir.[360]Daha sonra ise Selanik Polis Mektebi Sınıf Zabitliği'ne atanmıştır. Ancak savaş dolayısıyla İstanbul'a gelmek zorunda kalmıştı. İstanbul'a geldikten hemen sonra Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'ne gönderdiği yazıda, talep ve meziyetlerini şöyle sıralamaktaydı; *"Bir buçuk seneden beri Selanik Polis Mektebi Dâhiliye Komiserliği ve Müzakereciliği vazifesinde bulunmaktayım. Ayrıca Kitabet-ı Resmiye ve Tatbikat-ı Adliye derslerine dahi girdim. Yeni program gereğince memuriyetimiz sınıf zabitliğine tebdil olundu. Bir müddettir fotoğraf ve telgraf dersleriyle iştigal ettim. Selanik'in düşman tarafından işgalinden dolayı İstanbul'a geldim. Bin kuruştan ibaret olan maaşıma muadil bir memuriyete tayinimi istiyorum".*[361]Emin Zihni Efendi bu talebinden hemen sonra 1200 kuruş maaşlı Erzurum Polis Mektebi Dâhiliye Müdürlüğüne atanmıştır. [362] Atamadan hemen sonra muhasebeye gerekli muamelenin yapılması talimatı verilmiştir.[363]

Emin Zihni Bey'in Erzurum'daki memuriyeti biraz sıkıntılı geçmişti. İlk olarak, Kosova'da beraber çalıştığı Kosova Polis Komiserlerinden daha sonra Ankara'ya tayin olunan Mustafa Asım Efendi, Emin Zihni Efendinin zimmetinde bulunan iki buçuk lira alacağının tahsilini istemesi üzerine, Emniyet-i Umumiye Müdürlüğü bu durum

[360] Erzurum Polis Mektebi, *Tüm Polis Mektepleri Maaş Defteri, s*. 235.
[361] *BOA, DH. EUM. THR. 34. 49. 4. R. 22 Teşrin-i Sani 1328 (05.12.1912).*
[362] *BOA, DH. EUM. THR. 84. 49. 1. R. 22 Teşrin-i Sani 1328 (05.12.1912).*
[363] *BOA, DH. EUM. MH. 205. 55. 1. R. 22 Teşrin-i Sani 1328 (05.12.1912).*

ilk alakalı inceleme başlatmıştı.[364] Emin Zihni Efendi'nin yaşadığı diğer bir sıkıntı da nöbet tutma konusu olmuştur. Emin Zihni Efendi Dâhiliye Müdürlüğü kadrosunda asaleten bulunmaktaydı. Ancak Dâhiliye Müdürlüğünün bir alt kadrosu olan Dâhiliye Zabitliği 'ne ise vekâleten bakmaktaydı. Çünkü polis mektebinde dâhiliye zabiti yoktu. Nöbet dâhiliye zabitinin görevlerindendi. Emin Zihni Bey de bunu gerekçe göstererek, emir ve nezaret etmekle görevli olduğu dâhiliye zabitliğinin nöbet vazifesini ancak sınıf ve rütbesinin düşürülmesi veya dâhiliye müdürlerinin nöbet tutacağına dair talimat gönderilmesi durumunda ifa edeceğini ifade etmekteydi.[365]

Mektep idaresi ise, polis mektepleri talimatnamesinin 18. maddesini referans göstererek dâhiliye müdürlerinin de nöbet tutabileceği, aksi halde zabıtanın eksik ve az olmasından dolayı mektebin düzen ve işleyişinin bozulacağını gerekçe göstererek nöbet tutmasında ısrarcı davranmaktaydı.[366]Emin Zihni Bey nöbet tutmamak konusundaki aynı ısrarcı tavrına devam edince maaş kesimi cezası (4'te 1 oranında) verilmişti.[367]

Buna rağmen Emin Zihni Efendi nöbet tutmamaya devam edince Heyet-i İntihabiyece azline karar verildi.[368] Daha sonra tekrar mesleğe alınmış ve 29 Temmuz 1329 (11 Ağustos 1913)'te kıdemli komiser muavini olarak Zor Sancağı'na tayin olunmuştur.[369]

3.7.4.2. İsmail Hakkı Efendi

Emin Zihni Efendi'den sonra Dâhiliye Müdüriyetine İsmail Hakkı Efendi tayin olunmuştu. İsmail Hakkı Efendi Üsküdar Serkomiserliği'ndendi. 27 Ağustos 1329 (9 Eylül 1913)'da polis mektebine tayin olundu. İsmail Hakkı Efendi'nin yeni memuriyetine gidebilmesi için 1104 kuruş yol harcırahına karar verilmişti.[370] 22 Eylül 1829 (5 Ekim 1913)'te Memurun Kaleminden Erzurum Vilayeti'ne gönderilen yazıda; Dâhiliye Müdüriyetine tayin olunan İsmail Hakkı Efendi'nin yol harcırahı ödenerek Erzurum'a gönderildiği haber verilmekteydi.[371]

---

[364] *BOA, DH. EUM. MTK. 02. 15. 1. R. 20 Mayıs 1329 (02.06.1913).*
[365] *BOA, DH. EUM. MTK. 81. 05. 4. R. 20 Mayıs 1329 (02.06.1913).*
[366] *BOA, DH. EUM. MTK. 81. 05. 1. R. 8 Mayıs 1329 (21.05.1913).*
[367] *BOA, DH. EUM. MTK. 81. 05. 2. R. 18 Mayıs 1329 (31.05.1913).*
[368] *BOA, DH. EUM. MEM. 34. 02. 1. R. 12 Haziran 1329 (25.06.1913).*
[369] Erzurum Polis Mektebi, *Tüm Polis Mektepleri Maaş Defteri, s.* 235.
[370] *BOA, DH. EUM. MH. 66. 71. 1. R. 15 Eylül 1329 (28.09.1913).*
[371] *BOA, DH. EUM. MEM. 38. 14. 1. R. 22 Eylül 1329 (05.10.1913).*

İsmail Hakkı Efendi, 1 Teşrin-i Sani 1329 (14 Ekim 1913)'te polis mektebine gelerek yeni görevine başlamıştı.

Tablo 3.16. İsmail Hakkı Efendi'nin maaş defterindeki kaydı.

Maaş Ğuruş	Tarih-i tayini	İşe mübaşeret tarihi	Sicil defterindeki numarası	Dosya numrusu	İsmi	Mülahazat
1200	27 Ağustos 1329 (9 Eylül 1913)	1 Teşrin-i Evvel 1329 (14 Temmuz 1913)	2/111	3954	Priştine'li İsmail Hakkı Efendi	Üsküdar Serkomiserliği'nden

İsmail Hakki Efendinin polis mektebindeki hizmeti çok kısa sürdü. Sağlık sorunlarından dolayı Erzurum'dan ayrılmak zorunda kaldı. 7 Mayıs 1330 (20 Mayıs 1914)'te Heyet-i İntihabiye kararıyla Kudüs-ü Şerif Sancağı Polis Serkomiserliklerinden birisine tayin olundu.[372]

3.7.4.3. Hüseyin Fahreddin Efendi

Halep Serkomiseliği'ndendi. Kendisi hakkında Halep Valiliğine yapılan şikâyet üzerine 3 Temmuz 1330 (16 Temmuz 1914)'te 1000 kuruş maaş ile Erzurum Polis Mektebi Dâhiliye Müdüriyetine tayin olunmuştur. 9 Temmuz 1330 (22 Temmuz 1914)'te Halep'ten alakası kesilmişi. Ancak uzun bir süre geçmesine rağmen yeni görev yerine gitmemişti. Uzun süre kendisine ulaşılamaması ve tebligatlara cevap vermemesi üzerine 2 Ağustos 1330 (8 Eylül 1914) tarihli karar ile müstafi sayılmıştı.[373]

Fahreddin Efendiye ulaşılamamasının sebebi sonradan anlaşılacaktı. Fahreddin Bey yeni memuriyetine gitmek için Halep'ten ayrılarak önce İstanbul'a gelmişti. Buradan Erzurum'a gitmek için yola çıkmış ancak yolculuk sırasında silahaltına alınmış ve Mekteb-i Harbiye'ye gönderilmişti. Bu durum Fahreddin Bey tarafından verilen dilekçe ile anlaşılabilmişti. Fahreddin bey dilekçesinde başından geçen durumu izah etmiş ve maaşını alamadığını kendisine maaş verilmesini talep etmişti.[374] Bir yıl sürecek olan bu askerlik vazifesi hizmeti süresince kanun gereği maaşının ödenmesi kararlaştırılmıştı. Bunun üzerine Fahreddin Bey yeni açılacak olan Adana Polis

[372] Erzurum Polis Mektebi, *Tüm Polis Mektepleri Maaş Defteri, s.* 235.
[373] *BOA, DH. EUM. MH. 97. 24. 1. R. 7 Kanun-u Sani 1330 (20.11.1914).*
[374] *BOA, DH. EUM. MH. 96. 20. 1. R. 25 Kanun-u Evvel 1330 (07.01.1915).*

Mektebi Dâhiliye Müdüriyetine tayin olunmuştu.[375] Heyet-i İntihabiyece 1000 kuruş maaşla 200 kuruşu ilerde göstereceği ehliyet ve iktidara göre ilave olunmak üzere 10 Kanun-u evvel 1330 (23 Aralık 1914) tarihinde Adana Polis Mektebi Dâhiliye Müdüriyeti'ne tayin olunmuştur.[376]

Tablo 3.17. Hüseyin Fahreddin Efendi Maaş defterinde ki kaydı;

DÂHİLİYE MÜDÜRİYETİ TERBİYE-İ MESLEKLERİYLE VE KITABET MUALLİMLİĞİ					
Maaşı (ğuruş)	Tarih-i tayini	Dosya numarası	Nakil olunduğu sahife numarası	İsmi	Mülahazat
1000	2 Temmuz 1330 15 Temmuz 1914	5179	304	Denizli'li Hüseyin Fahreddin Efendi Bin Ali Rıza Efendi	Halep Serkomiserliği'nden şimdilik 1000 ğuruşla tayin olunmuştur.

3.7.5. Dâhiliye Zabitliği

Erzurum Polis Mektebi Dâhiliye Zabitliğine sadece bir defa atama yapılmıştı. Ancak bu atama dahi neticelenmemişti. Dolayısıyla dâhiliye zabitliği kadrosu hep boş kaldı. Bu kadroya dâhiliye müdürleri emir ve nezaretle bulunmuşlardır.[377]

3.7.5.1. Sadık Efendi

Erzurum Polis Mektebi Dâhiliye Zabitliği Mülazım-ı Sani rütbesine muadil bir memuriyetti. Dâhiliye Zabitliği'ne ilk tayin olan kişi 6. Kolordu, 49 Alay 1.Tabur Mülazımlığı'ndan Mülazım-ı Sani Sadık Efendi'ydi. 27 Teşrin-i Evvel 1327 (9 Kasım 1911)'de tayin olunmuştu.[378] Ancak aylar geçmesine rağmen Sadık Efendi Erzurum'a gitmemişti.[379] İzin müddeti dolduğu halde yeni memuriyetine gitmediği anlaşılan Sadık Efendinin Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'ne müracaat etmesi istenmişti.[380]

---

[375] *BOA, DH. EUM. MH. 97. 24. 1. R. 7 Kanun-u Sani 1330 (20.11.1914).*
[376] Erzurum Polis Mektebi, *Tüm Polis Mektepleri Maaş Defteri,* s. 235.
[377] *BOA, DH. EUM. MTK. 81. 5. 4. R. 20 Mayıs 1329 (02.06. 1913).*
[378] Erzurum Polis Mektebi, *Tüm Polis Mektepleri Maaş Defteri*, s. 214
[379] *BOA, DH. EUM. MEM.27. 31. 3. R. 11 Şubat 1327 (24.02.1912).*
[380] *BOA, DH. EUM. MEM.27. 31. 1. R 16 Mart 1328 (29.04.1912).*

Sadık Efendi yakalandığı bir hastalık sebebiyle Erzurum'a gidememişti. Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'ne gönderdiği dilekçesinde ahvalinin Erzurum'a gitmeye müsait olmadığını ifade etmiş ve mazereti kabul görmüştü.[381]

Tablo 3.18. Sadık Efendi'nin maaş defterindeki kaydı.

DÂHİLİYE ZABİTLİĞİ				
Maaş	Tarih- I tayini	Dosya Numarası	İsmi	MÜLAHAZAT
775	27 Teşrin-i Evvel 1327 (9 Kasım 1911)	5107	Mülazım-ı Sanı Sadık Efendi Bin Ali (Çorlu)	6. Kolordu 49 Alayı 1 Taburu Mülazımlığından. Vücudunda arız olan hastalık sebebiyle mahal-i memuriyetine şimdiye kadar gidemediğinden ahval-i mezkure Erzurum'a gitmesine mani bulunduğundan bahisle 3 Haziran 1328 (16 Haziran 1328) tarihli isti'danamesiyle isti'da itmiştir.

Erzurum Polis Mektebi, Sadık Efendi'nin gitmemesi üzerine hukuk mezunu veya İhtiyat Zabıt Mektebi'nden mezun bir kişinin acilen tayın edilmesini istemişti.[382] Bunun üzerine bir arayışa girildi. Emniyet-i Umumiye tarafından hukuk ve ihtiyat zabıtanı mektebinden mezun Urfa'da bulunan Abdulğani isimli bir şahsın dâhiliye Zabitliği'ne uygun olduğu bu vazifeyi kabul edip etmediğinin kendisine sorulması için Urfa Sancağı Mutasarrıflığı'na haber göndermişti.[383] Abdulğani Efendi ise ailesinin Dersaadet'te bulunduğunu kendisinin İstanbul Polis Mektebi veya Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'nde münasip bir kadroya atanmasını talep etmesi üzerine vazifeyi kabulde mazur görülerek Erzurum'a ataması yapılmamıştı.[384]

Dâhiliye zabitliğine bir atamanın yapılamaması üzerine Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti 950 kuruş aylık maaşı olan Erzurum Polis Mektebi Dâhiliye Zabitliğine hukuk ve ihtiyat-ı zabıtan mektebi mezunlarından talip olanların Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'ne müracaat etmelerini istemişti.[385] Bütün uğraşlara rağmen dâhiliye zabitliğine bir atama yapılamamış ve mektep eğitim süresince kadrosu boş kalmıştır. Bu kadroya, bir üst kadrosu olan Dâhiliye Müdürlüğü vazifesinde olanlar emir ve nezaretle bulunmuşlardır.

[381] Erzurum Polis Mektebi, *Tüm Polis Mektepleri Maaş Defteri,* s. 214.
[382] *BOA, DH. EUM. MEM 10. 56. 4. R. 21 Mart 1328 (03.04. 1912).*
[383] *BOA, DH. EUM. MEM 10. 56. 3/4. R. 27 Mart 1328 (09.04.1912).*
[384] *BOA, DH. EUM. MEM. 10. 56. 2. R. 28 Mart 1328 (10.04.1912).*
[385] *BOA, DH. EUM. MEM. 10. 56. 1. R. 4 Nisan 1327 (17.04.1912).*

3.7.6. Müzakerecilik

Erzurum Polis Mektebi'nin iki tane müzakereci kadrosu bulunmaktaydı.[386] Müzakereci kadrosunda görev yapanlar;

3.7.6.1. İbrahim Edhem Efendi

Üsküdar Polis Memurluğu'ndan 20 Temmuz 1911'de Erzurum Polis Mektebi Müzakerecili'ğine Komiser Muavini rütbesiyle atanmıştı. İbrahim Edhem Efendi Terbiye-i Bedeniye, Fotoğraf ve Telefon Muallimliği derslerini talim ve tedris etmekteydi. İbrahim Edhem Efendinin hizmetleri şayan-ı takdir ve tahsin görüldüğünden "Tahsinname" ile taltif olunmuştu.

İbrahim Edhem Efendi 5 Haziran 1331 (18 Haziran 1915) tarihinde polis mektebinde eğitim faaliyeti durduğu için, Erzurum vilayeti 2. Komiserliği'ne atanmıştır.[387]

Tablo 3.19. İbrahim Edhem Efendi'nin maaş defterindeki kaydı.

Maaş Ğuruş	Tarih-I Tayini	İşe Mübaşeret Tarihi	Dosya Numarası	Nakil edildiği Dosya Numarası	İsmi	MÜLAHAZAT
750	7 Temmuz 1327 (13 Ağustos 1911)	31 Temmuz 1327 (13 Ağustos 1911)	86	25/212	İbrahim Edhem Efendi Bin Salih (Bursa)	Üsküdar 2573 numaralı polis memurluğundan

3.7.6.2. Mehmet Ziyadeddin Efendi

İstanbul 1247 numaralı polis memurluğundan olan Ziyadeddin Efendi; yapılan imtihan neticesinde müzakereciliği yapabileceği anlaşıldığından 750 kuruş maaş ile Komiser Muavinliği'ne terfi ettirilip Heyet-i İntihabiye'nin 7 Temmuz 1327 (20 Temmuz 1911) tarihli kararıyla Erzurum Polis Mektebi Müzakereciliğine atanmıştır. 23 Temmuz 1327 (5 Ağustos 1911)'de Erzurum'a gelerek yeni memuriyetine başlamıştı. Erzurum Polis Mektebi'nde bir yıl görev yaptıktan sonra kendi talebi üzerine 15 Temmuz 1328 (28 Temmuz 1912) tarihinde üç ay izin alarak Erzurum'dan ayrıldı. Erzurum'dan ayrıldıktan sonra Emniyet-i Umumiye Müdürlüğü'ne müracaat

[386] Erzurum Polis Mektebi, *Tüm Polis Mektepleri Maaş Defteri,* s. 211
[387] Erzurum Polis Mektebi, *Tüm Polis Mektepleri Maaş Defteri,* s. 217

üzerine Erzurum Polis Mektebiyle irtibatı baki kalmak üzere geçici olarak Dersaadet Polis Mektebi'nde istihdamı 4 Eylül 1912 tarihli kararla uygun bulunmuştur.

Mehmet Ziyadeddin Efendi 24 Şubat 1328 tarihinde Emniyet-i Umumiye Müdürlüğü'ne verdiği istifa dilekçesinin kabulüyle meslekten ayrıldı.[388]

Tablo 3.20. Mehmet Ziyadeddin Efendi'nin maaş defterindeki kaydı.

Maaş	Tarih-ı tayini	İşe mübaşeret tarihi	Dosya numrusu	İsmi	Mülahazat
750 ğuruş	7 Temmuz 1373 (20 Temmuz 1911)	23 Temmuz 1327 (5 ağustos 1911)		Mehmet Ziyadeddin Efendi bin Kazım	İstanbul 1247 numaralı polis memurluğundan

3.7.7. Sınıf Zabitliği

3.7.7.1. Onnik Efendi

14 Haziran 1873 tarihinde Erzurum kavak mahallesinde doğdu. Filip ve Pepronya oğlu olan Efriyan Onnik Efendi, Ermeni Katolik cemaatindendi. Erzurum nüfusuna kayıtlıydı.

İlk ve ortaöğretimi Erzurum'da aldı. Ermeni Sıbyan Mektebi ve Ermeni katolik mekteplerinde eğitim aldıktan sonra İtalya'ya gitti. Venedik'te bulunan Moorat Rafael'de altı sene eğitim gördü. Burada tarih, coğrafya, tiyatro, musiki, cebir jimnastik derslerini tahsil etti.1982'de mezun oldu. Türkçe, Ermenice, İtalyanca, Fransızca ve İngilizce bilmekteydi. İtalya'dan Erzurum'a döndü ve polis mesleğine girmek için müracaat etti. Üçüncü sınıf komiser olarak Erzurum Polis Mektebi'ne atandı. Aynı zamanda Ermenice muallimliği, vilayet tercümanlığı gibi birçok görevi de ifa etmiştir. 1912'de Erzurum Polis Mektebi Sınıf Zabitliği ile fotoğraf ve daktiloskopi muallimliği vazifesine vekâleten atandı.[389] Vekâleten mektepte bulunduğu sırada Erzurum Polis Müdürlüğü'nce kendi kadrosuna dönmesi talep edilmişti. Bunun üzerine polis mektebinden Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'ne gönderilen yazıda, "*mektep idari kadrosunun yetersiz olduğu Onnik Efendinin yerine*

[388] Erzurum Polis Mektebi, *Tüm Polis Mektepleri Maaş Defteri*, s. 217
[389] Eyüp Şahin, *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Gayrimüslim Polis Biyografileri*, C. 2. Polis Akademisi Yayınları, Ankara 2013, s.175.177.

münasip birisi tayin oluncaya kadar mektepteki hizmetine devam etmesi" istenmişti.[390] Polis mektebinin bu talebi Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'nce uygun bulunmuş ve Onnik Efendinin görevinden ayrılıncaya kadar Erzurum Polis Mektebinden alınmasından vazgeçilmiştir.[391] Onnik Efendi polis mektebinde iki sene vekâleten vazife yaptıktan sonra 27 Mart 1339 asaleten tayin olunmuştur. Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'nce çıkarılan emirname ile beş sene müddetle hizmet edipte, her nasılsa terfi edemeyen polis memuru muavin ve komiserlerin künyelerinin istenmesi üzerine, Erzurum Polis Mektebince gerekli muamelenin yapılması için Onnik Efendinin künyesi gönderilmiştir.[392]

Onnik Efendi birikim ve bilgisiyle polis mektebinde çok faydalı hizmetlerde bulunmuştu. Ancak genç yaşta yakalandığı tifo hastalığından 26 Kanun-u Sani 1330 (8 Şubat 1915) da vefat etmiştir.[393]

Tablo 3.21. Onnik Efendi'nin maaş defterindeki kaydı.

Sınıf Zabitliği					
Maaş	Tarih-ı Tayini	İşe Mübaşeret Tarihi	Dosya numrusu	İsmi	Mülahazat
750	27 Mart 1330 (9 Kasım 1914)	18 Nisan 1330 (1 Mayıs 1914)	4302	Erzurum'lu Onnik Efendi Bin Filip	Erzurum kıdemli komiser muavinliğinden Mumiileyh 26 Kanun-u Sani 1330 (8 Şubat 1915) tarihinde tifodan vefat ettiği Erzurum Polis Mektebi müdüriyetinin 15 Nisan 1331 (28 Nisan 1915) tarih ve 555/4 numaralı tahriratıyla izbar.

[390] *BOA, DH. EUM. THR. 84. 1. 2. R. 28 Teşrin-i Evvel 1328 (10.10.1912).*
[391] *BOA, DH. EUM. THR. 84. 1. 1. R. 29 Teşrin-i Evvel 1328 (11.11.1912).*
[392] *BOA, DH. EUM. MEM. 55. 3. 1/2. R. 20 Ağustos 1330 (02.09.1914).*
[393] Erzurum Polis Mektebi, *Tüm Polis Mektepleri Maaş Defteri*, s. 238.

3.7.8. Hesap Memurluğu

3.7.8.1. Mustafa Vehbi Efendi

Polis Mektebinde bu kadroda tek kişi görev yapmıştır.

Tablo 3.22. Mustafa Vehbi Efendi'nin maaş defterindeki kaydı.[394]

		Hesap Memurluğu				
Maaş Ğuruş	Tarih-ı Tayini	İşe Mübaşeret Tarihi	Dosya numrusu	Sicil Defterin-deki Numrusu	İsmi	Mülahazat
600	1 Teşrin- i Sani 1327 14 Kasım 1911	9 Teşrin- i Sani 1327 22 Kasım 1911	5214	2/122	Mustafa Vehbi Efendi Bin Edhem Tevvelüdü 1276	Hey'et-i İntihabiyece 25 Kanun-u Evvel tarihinde tasdik-i memuriyetine karar verilmiştir

Hesap memurluğu kadrosu bir yıl sonra Muhasebe, Tahrirat Kâtibi ve Hesap Muallimliği olarak yeni bir kadroya dönüştürülecekti. Polis mektebinden Emniyet-i Umumiye'ye gönderilen yazıda, Muhasebe Tahrirat Kâtibi ve Hesap Muallimliği'nin bir kalem olmasından Hesap Memuru Mustafa Efendi'nin bu vazifeye layık olduğunu zaten hal-i hazırda mektepte istihdam edildiğini yeni gönderilecek olan Kâtip ve Hesap Muallimi kişi Mustafa Efendi'den çok farklı birisi değil ise Mustafa Efendi'nin tayininin uygun olacağı bildirilmiştir.[395] Mektebin bu talebinden sonra Emniyet-i Umumiye'ce Hesap Muallimliği ve Tahrirat Kâtipliğine Mustafa Vehbi Efendi'nin ehil olduğu takdirde tayininin uygun olacağı ifade edilmişti.[396]

3.7.9. Mektep Hademe Ve İşçileri

Erzurum Polis Mektebi'nin sekiz adet işçi ve hademesi bulunmaktaydı. Bir serhademe, beş hademe, bir aşçı ve bir de aşçı kalfası bulunmaktaydı.

[394] Erzurum Polis Mektebi, *Tüm Polis Mektepleri Maaş Defteri,* s. 219.
[395] *BOA, DH. EUM. THR. 54. 63. 2. R. 1 Teşrin-i Sani 1328 (14.11.1912).*
[396] *BOA, DH. EUM. THR. 54. 63. 1. R. 3 Teşrin-i Sani 1328 (16.11.1912).*

Tablo 3.23. Mektep hademe ve işçilerinin kadro miktarı[397]

Kadrosu	Adedi	Maaşı	
Serhademe	1	300	
Hademe	5	200	
Aşçıbaşı[398]	1	225	
Aşçı kalfası	1	150	

22 Nisan 1329 (5 Mayıs 1913)'te Emniyet-i Umumiye'den Dersaadet, Erzurum, Bağdat ve Beyrut Polis Müdürlükleri'ne gönderilen yazıda, Mektepte bulunan bütün demirbaş eşyanın isim ve cinslerinin kaydedildiği iki defterin düzenlenmesini ve birisinin tasdiklenerek gönderilmesini, diğerinin ise her altı ayda bir demirbaş eşyanın kontrol edilmesi ayrıca imha edilmiş var ise ve yerine ne gibi eşyanın ne kadar ücret ile alındığının kaydolması ve ayrıca mektepte istihdam olunan kaç hademe ve işçinin bulunduğunu ve ne kadar maaş aldıklarının bildirilmesi istenmişi.[399]

Emniyeti Umumiye'nin bu talebine Erzurum Polis Mektebince verilen cevapta, iki defterin tanzim edilerek birisinin gönderildiği ve mektepte 300 kuruş aylık ile bir serhademe, 200'er kuruş ile 5 hademe, 225 kuruş maaş ile bir aşçı ve 150 kuruş maaş ile de bir aşçı yamağı bulunduğu ifade edilmekteydi.[400].

Seferberliğin ilanı ile polis mektebinde eğitime ara verilmesi, mektep işçi ve hademelerinin durumunu da belirsiz kılmıştı. Erzurum Polis Mektebi Dâhiliye Nezaretine gönderdiği telgrafta; "*Seferberlik hasebiyle ile tatil ve seddolunan polis mektebi işçi ve hademesine maaş verilip verilmemesi istizan olunur*."[401] Diye sual edilmiş ve bu suale verilen cevapta, *işçi ve hademelerin memuriyetleri lağvedilmediğinden, diğer memurlar gibi maaşlarının verilmesi gerektiği* ifade edilmekteydi.[402]

[397] *BOA, DH. EUM. MEM. 20. 20. 3. R. 4 Teşrin-i Sani 1328 (17.11.1912).*
[398] Erzurum Polis Mektebi, *Tüm Polis Mektepleri Maaş Defteri*, sayfa 211. Aşçıbaşının maaşı 300 kuruş olarak kayıtlıdır. Ancak sonradan yapılan düzenleme ile maaşı 225 kuruşa düşürülmüştür. Bknz: *BOA, DH. EUM. MEM. 20. 20. 3. R. 4 Teşrin-i Sani 1328 (17.11.1912).*
[399] *BOA, DH. EUM. MEM. 29.20.3. R. 4 Teşrin-i Sani1328, (05.05.1913).*
[400] *BOA, DH. EUM. LVZ. 13. 16. 2. R. 9 Mayıs 1329 (22.05.1913) sayfa 2*
[401] *BOA, DH. EUM. MH. 91. 60. 2. R. 14 Teşrin-i Evvel 1330 (27.10.1914).*
[402] *BOA, DH. EUM. MH. 91. 60. 1. R. 22 Teşrin-i Evvel 1330 (04.11.1914).*

3.8. Mektep İle Alakalı Muhtelif Konular

3.8.1. Gayrimüslimlerin Durumu

Osmanlı polis teşkilatında Osmanlı tebaasından Yahudi[403] ve Hristiyan ahaliden de kişiler istihdam edilmekteydiler. Erzurum Polis Mektebi'nin eğitim çevresini oluşturan vilayetler bulundukları coğrafya itibariyle Müslim ve Gayrimüslim halka ev sahipliği yapmaktaydı. Gayrimüslim halkların başında Ermeniler gelmekteydi. Ermeniler birçok kurumda olduğu gibi polis teşkilatının kuruluşundan itibaren birçok kademesinde görev yapmışlardır.

Erzurum Polis Mektebi'nde de sınıf zabiti olarak görev yapan üçüncü sınıf komiser Onnik Efendi Ermeni Katoliklerindendi. Ayrıca mektebin eğitim faaliyetleri süresince birçok Ermeni kökenli polis memur ve adayları eğitim görmüştür.

Erzurum Polis Mektebi'nde tahsil gören Gayrimüslim polis memurlarından bazı örnekler:

Milidonis Hakakyan Efendi

Şogagaş ve Aronik oğlu olan Milidonis Efendi Ermeni Hakakyan ailesindendi. 1881 yılında Erzurum 'da doğdu. İlk eğitimini Erzurum Ermeni Mekteplerinde tahsil etti. 1909 yılında polis teşkilatına alındı. Erzurum Polis Müdürlüğü kadrosunda göreve başladı. Erzurum Polis Mektebi'nin Kasım 1912 ve Mart 1913 tarihlerini kapsayan beşinci devresinde tahsil görerek şehadetname olmaya hak kazandı. Erzurum Polis Müdürlüğünde 1914 yılına kadar görev yaptı.[404]

Serkis Efendi

Manuşak ve Ohannes oğlu olan Serkis Efendi Elazığ'ın Eğin kazasında 1877 yılında dünyaya geldi. İlköğretimi Eğin İptidai mektebi ve Ermeni Rüştiye Mektebinde tamamladı. 1902 yılında polis mesleğine girdi. Elazığ Polis Müdürlüğünde görev yapmakta iken mesleki eğitimini tamamlamak üzere Erzurum Polis Mektebi'nin

---

[403] Eyüp Şahin, *Türk Polisinin Erdem Mücadelesi ve Kahraman Polisler*, EGM Basım Evi, Ankara 2001, s.14

[404] Eyüp Şahin, *Osmanlı'dan Cumhuriyete Gayrimüslim Polis Biyografileri*, C.2, Polis Akademisi Yayınları, Ankara 2013, s. 229,230.

üçüncü devresine (Mayıs 1912-Eylül 1912) iştirak etti. Aliyyülâlâ derce şehadetname ile üçüncü devreyi üçüncü olarak başarıyla tamamladı.[405]

Karabet Efendi

Ermeni Muratyan ailesinden Serpuha ve Hoçator oğlu olan Karabet Efendi 1978‘de Malatya’da doğru. 1909 yılında polis mesleğine alındı. Elazığ Polis Müdürlüğü kadrosunda göreve başlandı. Karabet Efendi Erzurum Polis Mektebi’nin altıncı devresine mesleki eğitimini tamamlamak üzere iştirak etti. Ekim 1913 itibariyle polis mektebinden mezun oldu. [406]

Mektepte eğitim olan Müslim ve Gayrimüslim talebeler devrelerin sonunda polis yemini ederek mesleğe ilk adımlarını atmış olurlardı. Müslim ve Gayrimüslim talebelerin yemin metinleri ayrı ayrıydı. Müslüman talebeler şöyle yeminederlerdi;

[Zât-ı hazret-i Pâdişâhîye ve Kanûn-ı Esâsi ile Meşrûtiyyet-i mübeccele-i Osmaniyye’ye sadakatden ayrılmayacağına, vatan ve millet-i Osmaniyye’nin selâmet ve sa'âdetini kâfil olan bi’l-cümle kavânîn ve nizâmât-ı mevzû'anın tamâmen tatbikini gâye-i meslekiyye 'add ederek ahkâmının halelden vikayesini en mukaddes bir vazîfe telakki eyleyeceğine ve 'uhdesine tevdî' edilecek vazîfe-i mukaddesenin îcâb etdirdiği kâffe-i 'umûr ve husûsâtın icrâsından ve şeref ve haysiyyet-i zâtiyye ve meslekiyyesinin te'âlîsinden başka bir emel ta'kib etmeyeceğine ve hükümdâr-ı zî-şânemizle idâre-i meşrûta ve Kanûn-ı Esâsî ve vazîfesi uğrunda 'inde’l-iktizâ fedâ-yı canı, cana minnet bileceğine] dâir İncil-i şerîfe el basarak kasem etdirilmişdir. Fî 15 Eylül Sene (1)328 (28 Eylül 1912).

Erzurum Polis Mektebi Müdîrî İsmail Arslan.

[405] Eyüp Şahin, a.g.e., s.479,480.
[406] Eyüp Şahin, a.g.e., s.499,500.

Gayrimüslimlerin polis yemini ise şöyleydi.

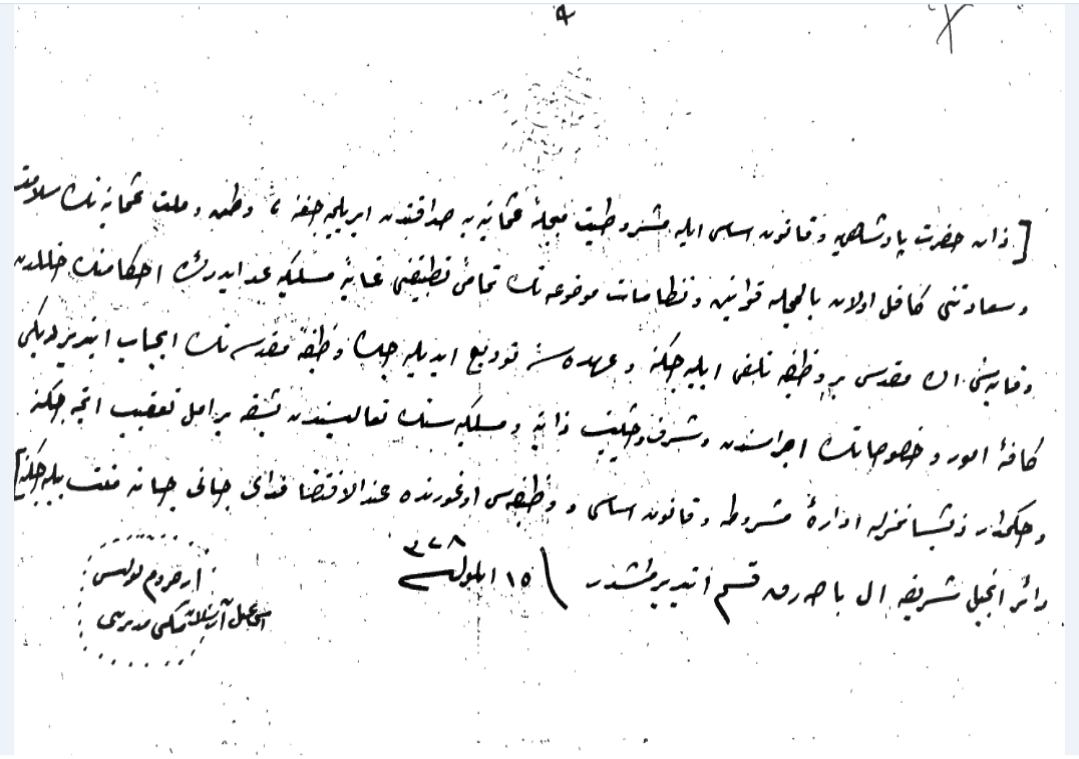

[Zât-ı hazret-i Pâdişâhîye ve Kanûn-ı Esâsi ile Meşrûtiyyet-i mübeccele-i Osmaniyye'ye sadakatden ayrılmayacağına, vatan ve millet-i Osmaniyye'nin selâmet ve sa'âdetini kâfil olan bi'l-cümle kavânîn ve nizâmât-ı mevzû'anın tamâmen tatbikini gâye-i meslekiyye 'add ederek ahkâmının halelden vikayesini en mukaddes bir vazîfe telakki eyleyeceğine ve 'uhdesine tevdî' edilecek vazîfe-i mukaddesenin îcâb etdirdiği kâffe-i 'umûr ve husûsâtın icrâsından ve şeref ve haysiyyet-i zâtiyye ve meslekiyyesinin te'âlîsinden başka bir emel ta'kib etmeyeceğine ve hükümdâr-ı zî-şânemizle idâre-i meşrûta ve Kanûn-ı Esâsî ve vazîfesi uğrunda 'inde'l-iktizâ fedâ-yı canı, cana minnet bileceğine] dâir İncil-i şerîfe el basarak kasem etdirilmişdir. Fî 15 Eylül Sene (1)328 (28 Eylül 1912). Erzurum Polis Mektebi Müdîrî İsmail Arslan.

1. Dünya Savaşı ve sonrasında yaşanan sıkıntılardan sonra gayrimüslimlerin polis mesleğine alınıp alınmayacağı konusu sıklıkla gündeme gelmişti. Birçok yerde yaşanan Ermeni zulmü bu tartışmanın ana sebebi olmuştur.

Şark Orduları Grup Kumandanlığı Başmezil Müfettişliğinden Trabzon Polis Mektebi Müdüriyeti'ne *"Gayr'i Müslim efradın kabul edilip edilmeyeceğinin işarı*

mütemannadır" sualine karşı Trabzon Polis Mektebi müdürü tarafından şöyle cevap verilmiştir. "*Şimdilik gayrimüslim efradın izamına müsaade buyrulmaması müsterhemdir*"[407]

Trabzon Polis Mektebinden 25 Eylül 1918'de Emniyeti Umumiye'ye gönderilen yazı da: *Gayrimüslimlerin mektebe kabul edilip edilmeyeceği, Garp Kumandanlığı Başmenzil Müfettişliğinden sual edilmiş ve şimdilik bu gibilerin mektebe kabul edilmemesinin uygun olacağı şeklinde cevap verilmiştir. Gayrimüslim vatandaşlar yüzünden pek çok mezalime maruz kalan ahalinin başına gayrimüslim zabıta tayini uygun olmayacağı belirtilmiştir.*[408] Ancak daha sonra Başmenzil Müfettişliğinden, Polis Nizamnamesinin 14. maddesinde bulunan şartlara sahip olup, polis adaylığına talip olanların mektebe alınabileceği buyrulmuştur.[409]

3.8.2. Tayyare İanesi ve Polis Gazetesi

Yaşanan savaşlardan dolayı Osmanlı Devleti'nin bütçesi büyük zarar görmüştü. Osmanlı Hava Kuvvetleri'nin maddi sıkıntılarını gidermek ve güçlendirmek için "Tayyare İanesi" adıyla bağış kampanyası başlatıldı. Devletin birçok kurumu bu kampanyaya dâhil olmuştu.[410]

Vilayet Polis Müdürlükleri, Merkez Memurlukları ile Serkomiserlikleri ve Polis Mektep Müdürlükleri Tayyare İanesi Kampanyası'na önemli oranda katılım göstermişlerdir. O dönemde bir tayyare 1200 Osmanlı Lirası idi. Emniyeti Umumiye de bu oranın temini için umum polis müdüriyetleri ve polis mektepleri müstahdemin ve müdaviminin maaşlarında yüzde beş oranında bir kesinti ile mümkün olacağını beyan etmiştir. Bu husus ilgili birimlere tebliğ edilmişti.[411]

Erzurum Polis Mektebi talebe ve tüm personeli tayyare ianesi kampanyasında üzerine düşeni yapmıştı. Bu yardım kampanyasında polis mektebinden 1116 kuruş 30 pare toplanmıştı.[412] Bunun 20 paresi posta ücreti olarak verilmiş ve kalan 1116 kuruş

---

[407] EGM, a.g.e., s.223
[408] *Başkanlık Osmanlı Arşivi, Dâhiliye Nezareti, Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti Ecanib Kalemi, (BOA, DH. EUM. ECB.) 19. 36. 1. R. 25 Eylül 1334, (25.09.1918).*
[409] EGM, a.g.e., s.224
[410] Abdurrahman Fehmi AYDIN, "Teyyareden Uçağa: Milli Hava Sanayinin Kuruluşunda Türk Halkının Yaptığı Bağışlar," *Karadeniz Dergisi*, Güz 2011, Sayı 31, s.56.
[411] *BOA, DH. EUM. THR. 78. 61. 1. R. 15 Mart 1328, (28.05.1912).*
[412] *BOA, DH. EUM. THR. 78.48. 3. R. 3 Nisan 1328, (17.06.1912).*

10 pare de Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'nce Donanma-i Osman-i Muvazet-i Milliye Cemiyeti Merkez-i Umumisi'ne teslim edilmişti.[413]

Ayda iki defa zabıtaya ait konularda yayın yapmak üzere yayınlanacak olan Polis Mecmuasının maksat ve hedefi Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'nden Dâhiliye Nezaretine gönderilen yazıda teferruatı ile izah edilmişti. *Polisin maddi manevi terakkisine hizmet etmeyi amaçlayan polis gazetesi, memleketin herhangi bir yerinde meydana gelen büyük olay ve hadiseler karşısında uygulanan muamele, tecrübe ve kazanımları umum teşkilat ile paylaşmak suretiyle polisin terakkisine hizmet etmek, polis hakkında neşrolunacak kanun, nizamat, emir ve talimatların duyurulmasını kolaylaştırmak, polislik mesleğinde fedakârlık gösteren memurların fotoğrafları ile icraatlarını yayınlayarak teşvikleri arttırmak*.[414]

Erzurum Polis Mektebi de polis mecmuasına karşı gereken ilgiyi göstermişti. Mektepte gazete için 50 abone kaydedilmişti. Bedeli olan 1500 kuruş da ilgili yerlere gönderilmişti.[415]

3.8.3. Seferberlik Ve Harbe Gönüllü İştirak İsteği

1912 yılında Osmanlı'da iç isyanları ve Trablusgarp Savaşı'nı fırsat olarak gören Yunan, Bulgar ve Sırplar Balkanlarda sıkıntı çıkarmak için çok gayret ettiler, Karadağ da saldırıya geçince Osmanlı Hükümeti 18 Ağustos 1912 'de sıkıyönetim ilan etti. Sıkıntıların devam etmesi ve Balkan Devletlerinin harekete geçmesi ile 01 Ekim 1912 'de seferberlik ilan edildi. Seferberliğin ilanından 8 gün sonra Karadağ'ın Osmanlı'ya savaşı ilan etmesi ile Balkan Savaşı başlamış oldu.[416]

Devletin savaş durumuna geçmesi ile Erzurum Polis Mektebi Kavanin Muallimi İsmail Bey mektep idari heyeti ve talebeleri namına Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'ne harbe gönüllü olarak katılmak istediklerini beyan etmişlerdi. Vatanın düşman işgali altında çiğnenmesine razı olmayan mektep heyet-i talimiye ve talebeleri vatan için can vermek gibi halis bir niyetle gönüllü olarak harbe iştirak etmek istemişlerdi.[417] Bu talep üzerine Emniyeti Umumiye Müdüriyeti bu talepte

---

[413] *BOA, DH. EUM. THR. 76. 46. 1. R. 1 Mayıs 1328, (14.05.1912).*
[414] *BOA, DH. EUM. MTK. 1. 45. 1. R. 21 Nisan 1328, (04.05.1913).sayfa 2*
[415] *BOA, DH. EUM. THR. 81. 24. 1. R. 7 Eylül 1328.(20.09.1912).*
[416] Serkan Er, "Balkan Harbinde Osmanlı Ordusunun Seferberlik Planı," *Tarih Dergisi*, S. 59 (2014/1), İstanbul 2014, s.152-153.
[417] *BOA, DH. EUM. THR. 84. 16. 6. R. 22. Teşrin-i Evvel 1328 (04.10.1912).*

bulunanların kimler olduğunun net olarak ifade edilmesini istemişti.[418] Polis mektebi Müdür Vekili olan İsmail Bey; bu gün imtihanları biten mektep mevcudu yirmi yedi polis memuru ile Müdür vekili İsmail, Dâhiliye Komiseri İbrahim Ethem Efendi'lerin gönüllü olarak harbe iştirak etmek istediklerini bildirmişti.[419]

Bunun üzerine Emniyet-i Umumiye, polis mektebinden mezun olan 27 kişinin mürettebatı oldukları vilayetlerce durumlarının değerlendirilmesini istemişti.[420]

Bahse konu 27 kişi mektebin dördüncü devresi mezunlarıdır. Bu devreye Van Vilayeti'nden 9, Elazığ Vilayeti'nden 5, Diyarbakır Vilayeti'nden 2, Erzurum ve Bitlis vilayetlerinin sayıları ayrı ayrı net olmamakla beraber iki vilayetin toplam sayısı 11 kişiydi. Talebelerin gönüllü olarak harbe iştirak etmek istemelerinden, durumlarının mürettebatı oldukları vilayetlerce değerlendirilmesi talep edilmişti. Bu devreye talebe gönderen vilayetlerden Erzurum konuyu değerlendirmiş ve Erzurum Polis Müdürü Torak Bey mütalaasında özetle şu hususları ifade etmekteydi: *Vatanın tehlikeler ile karşı karşıya kaldığı zamanlarda büyük bir arzu ile savaş meydanına atılıp şehit veya gazi olmak en büyük arzumuzdur. Bu arzu Erzurum Polis Mektebi'nde bulunan Erzurum mürettebatı memurlarından başka ben dâhil polis mürettebatımızın çoğunluğunda vardır. Lüzum görüldüğü anda hepimiz bu emri beklemekteyiz. Ancak polis vazifesi dolayısıyla zaten her gün her saat savaş meydanındadır. Erzurum da inzibat ve asayişin istikrarı emrinde geceli ve gündüzlü ifa edecekleri vazifede ehemmiyetlidir*.[421] Torak Bey bu ifadeleriyle mezun olan polis memurlarının gönüllü harbe iştirakten ziyade vazifeyi asliyelerinde istihdamlarının daha uygun olacağını ifade etmekteydi. Emniyeti Umumiye Müdüriyeti de Torak Bey ile aynı görüşte olacak ki, 4 Teşrin-i Sani 1328 (11 Kasım 1912) de gönderdiği yazısında, *Erzurum Polis Mektebi kadrosunun ve talebelerinin asli görevlerini ifa etmelerinin daha uygun olacağı ve dolayısıyla gönüllü olarak harbe iştirakleri uygun görülmediği* buyrulmaktaydı.[422]

Erzurum Polis Mektebi idari kadrosu ve talebeleri birçok konuda olduğu gibi bu konuda da en güzel fedakârlık örneğini sergilemiştir.

---

[418] *BOA, DH. EUM. THR. 84. 16. 5. R. 23 Teşrin-i Evvel 1328. (05.10.1912).*
[419] *BOA, DH. EUM. THR. 84. 16. 4. R. 24 Teşrin-i Evvel 1328 (16.10.1912).*
[420] *BOA, DH. EUM. THR. 84. 16. 3. R. 27 Teşrin-i Evvel 1328 (09.10.1912).*
[421] *BOA, DH. EUM. THR. 84. 16. 2. R. 29 Teşrin-i Evvel 1328 (11.10.1912).*
[422] *BOA, DH. EUM. THR. 84. 16. 1. R. 4 Teşrin-i Sani1328 (17.10.1912).*

1.Dünya Savaşı yıllarında Milli Mücadele yılları da dâhil Cumhuriyete kadar polis teşkilatı vatani görevini her daim yapmıştır. Milli Mücadele zamanında hem asli vazifesi olan görevleri ifa etmiş hem de işgal edilmiş yerlerin kurtuluş mücadelesine tam destek olmuştur. Bu iki önemli görevi bir arada yürütmüştür. Devletin içinde bulunduğu zor durumlar, yaşanan sıkıntılı süreç, polisin bir anda kendisini savaşın içerisinde görmesine sebep olmuştur. Teçhizat ve insan gücü bakımından eksik ve zayıf olmasına rağmen milli mücadelenin kazanılmasında da büyük gayretleri olmuştur.[423]

3.8.6. Mektebin Yaşadığı Sıkıntılar

Erzurum Polis Mektebi'nin yaşadığı problemlerin başında vilayetlerin yeterli sayıda ve vaktinde talebe gönderememeleri olmuştu.[424] Eğitim çevresine dâhil vilayetlerin en büyük mazeretleri kış mevsiminde Erzurum yollarının kapanması ve harcırah havalesinin vaktinde gelmemesi olmuştur. Elazığ Valiliği'nden Emniyet'i Umumiye Müdürlüğü'ne gönderilen yazıda Erzurum yollarının kapanma ihtimalinden iki talebesini Dersaadet Polis Mektebine göndermek istemişti.[425] Aynı şekilde Diyarbakır Vilayeti de 28 Kanun-u Evvel 1328 (10 Şubat 1913) de yolların kar ile kapalı olmasını mazeret göstererek öğrencilerini Beyrut'a göndermek istiyordu.[426] Diyarbakır, istenilen harcırahın vaktinde gelmediğini şayet gecikirse mevsim şartlarından durumun Erzurum'a gitmeye uygun olmayacağını ifade edilmekteydi.[427] Vilayetlerin türlü bahaneleri ile devrelere talebe göndermek konusunda gevşek davranmaları Emniyet'i Umumiye tarafından tepki ile karşılanmış büyük uğraşlar ve fedakârlıklar ile kurulan Erzurum Polis Mektebinden istenilen verim ve neticenin alınabilmesi için vilayetlerin duyarlı davranmalarını istemişti.[428]

Polis mektebinin yaşadığı büyük sıkıntılardan bir tanesi ülkenin yaşadığı mali problemlerden kaynaklı, mektep personelinin ve talebelerinin maaşlarının vaktinde ve düzenli ödenmemesi olmuştur.

---

[423] Ali Dikici, "Milli Mücadele Döneminde İç Güvenlik ve Türk Polisi," *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, C.23. S.67.68.69 2007, s. 341.
[424] Erkan Cevizliler, "Erzurum Polis Mektebi", *A.Ü.Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, [TEAD] 44, Erzurum 2010, s.240
[425] *BOA, DH. EUM. THR. 70. 35. 1. R. 12 Teşrin-i Evvel 1327 (25.10.1911).*
[426] *BOA, DH. EUM. THR. 107. 9. 1. R. 3 Teşrin-i Sani 1327 (16.11.1911).*
[427] *BOA, DH. EUM. MH. 69. 96. 1. R. 2 Teşrin-i Sani1327 (15.11.1911).*
[428] *BOA, DH. EUM. MH. 87. 14. 1. R. 28 Kanun-u Sani 1328 (12.02.1913).*

Erzurum Polis Mektebi Müdürü İrfan Bey tarafından 23 Temmuz 1329 (06 Temmuz 1913) Emniyet-i Umumiye'ye gönderdiği yazısında polis mektebi idari kadrosunun polis müdürü, merkez memuru, komiserlerden oluştuğunu, talebelerin ise memurlardan ibaret bulunduğunu, bu konuda diğer vilayet polislerinden hiçbir farklarının olmadığını ifade etmişti. Nasıl ki vilayet polis ve jandarmasının maaşları düzenli olarak ödeniyorsa polis mektebi kadrosu ve talebelerinin de cüzi maaşlarının düzenli olarak verilmesini talep etmişti.[429] Bu talep karşılanmamış olacak ki İrfan Bey Emniyet'i Umumiye'ye gönderdiği telgrafta, *vilayet polis ve jandarma heyetleri maaşlarını bakanlığın emir ve talebine ihtiyaç duyulmadan düzenli olarak aldıkları halde neden polis mektebi idari kadro ve talebeleri bundan istisna tutulmaktadır. Maaşları düzenli olarak ödenmediğinden hepsi son derece zaruret içindedirler. Mektebin ihtiyaçlarını karşılayan müteaahhitler de alacaklarını tahsil edemediklerinden bu durumdan şikâyetçidirler. Polis mektebi maaşlarının vilayetin diğer zabıtası gibi düzenli olarak ödenmesi için defterdarlığa emir verilmesi* istenilmekteydi.[430] Ayrıca talebelerin bir kısmı diğer vilayetlerden olduğu için ihtiyaçları karşılanmamaktaydı. İstihkakları karşılanmadığı için kendileri ve aileleri sefalet ve perişan durumda kalmışlardı. Bu durum şevk ve gayretlerini kırmakta, hayal kırıklığına sebep olmaktadır. Bu hallere meydan vermemek için düzenli olarak maaşlarını almaları gerekmektedir.[431]

Erzurum Polis Mektebi'nin İdari ve Hizmetli kadrosu ile beraber talebe ve memurların düzenli olarak maaş alamama sıkıntıları eğitim faaliyetini sürdürdüğü sürece devam etmişti.[432]

3.9. Erzurum Polis Mektebi'nin lağvedilmesi

1911 Kasımında açılan Erzurum Polis Mektebi kısa zamanda büyük bir ilerleme kaydetmiş, dönemin şartlarına nazaran önemli muvaffakiyetler elde etmişti.[433] Ancak talihsiz bir döneme denk gelmişti. Yaklaşık üç sene eğitim faaliyetinde bulunmuş, sekiz dönem mezun vermişti.

---

[429] *BOA, DH. EUM. MH. 61. 29. 1. R. 23 Haziran 1329 (06.07.1913).*
[430] *BOA, DH. EUM. MH. 62. 21. 1. R. 12. Temmuz 1329 (25.07.1913).*
[431] *BOA, DH. EUM. MH. 62. 96. 1. R. 21 Temmuz 1329 (3.8.1913).*
[432] *BOA, DH. EUM. MH. 83. 64. 1. R. 18 Nisan 1330 (1.5.1914).*
[433] *BOA, DH. EUM. MTK. 3. 32. 1. R. 23 Haziran 1329 (06.07.1913).*

1914'ün ikinci yarısında ülkenin içinde bulunduğu sıkıntılar ve 1. Dünya Savaşının hazırlıkları Rusların ilerleyişi dolayısıyla ilan edilen seferberlik neticesinde Erzurum Polis Mektebi'nin eğitim faaliyeti durduruldu.[434] Bu tatil 01 Nisan 1917 tarihine kadar devam etti.

1. Dünya Savaşı neticesinde gelen mali sıkıntılar orduların uzun süren savaş dolayısıyla yorgun düşmesi ve polis mektebinin insan kaynağı olan nüfusun da cepheye gitmesi ve insan kaynağından mahrum kalmaları gibi nedenler polis mektebinin kapatılmasını netice vermiştir.[435]

1336 (1918) senesine ait bütçe kanunu hazırlanırken, mevcut polis mekteplerinden birisinin kapatılmasına karar verilmişti. Beş tane polis mektebi bulunmaktaydı. Bunlardan Dersaadet ve Beyrut polis mektepleri faal durumda olduklarından Adana ve Bağdat polis mekteplerinde de memur mevcut olduğundan kapatılmamıştı. Ancak kapalı bulunan, memur ve talebenin bulunmadığı Erzurum Polis Mektebi'nin kapatılmasının daha münasip olacağına karar verildi. Bu karardan sonra Erzurum Polis Mektebi kapatılarak, 1 Nisan 1333 (1 Nisan 1917) tarihi itibariye teşkilatının lağvedilmesine karar verildi.[436] Maaş defterine de 1 Nisan 1333 tarihi not düşülerek defter kapatılmıştı.[437]

Erzurum Polis Mektebi'nin kapatılmasının dair belgenin transkripsiyonu öneminden dolayı aynıyla konulmuştur.

Bâb-ı 'Âlî Dâhiliyye Nezâreti Emniyyet-i 'Umûmiyye Müdîriyyeti 'Umûmî:

64169 Husûsî: 49

Hulâsâ: Erzurum Polis Mektebi'nin lağvına dâir.

Huzûr-ı Sâmî-i Cenâb-ı Nezâret-penâhîye, Der-Sa'âdet, Beyrut ve Adana ve Bağdad ve Erzurum Vilâyetlerinde olmak üzere el-yevm mevcûd bulunan beş polis mektebinden sene-i hâliyye muvâzene-i 'umûmiyyesi mûcibince birinin lağvı îcâb etmekde ve bunlardan Der-Sa'âdet ve Beyrut Polis Mektebleri güşâda ve Adana ve Bağdad Polis mekteblerinde de memûr mevcûd olub Erzurum Polis Mektebi ise

---

[434] *BOA, DH. EUM. MTK. 91. 60. 2. R. 14 Teşrin-i Evvel 1330 (27.10.1914).*
[435] Eyüp Şahin, *1907'den 2000'e Polis Okulları*, APK Dairesi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2001, s.48.
[436] *BOA, DH. EUM. MEM. 88. 45. 1. R. 30 Mayıs 1333 (30 Mayıs 1917).*
[437] Erzurum Polis Mektebi, *Tüm Polis Mektepleri Maaş Defteri*, s. 211

mesdûd olmağla berâber müstahdem ve mansûb memûru da gayr-ı mevcûd bulunmakda olduğundan 1 Nisan Sene (1)333 târîhinden i'tibâren Erzurum Polis Mektebi *teşkîlâtının lağvına müsâ'ade buyurulması ma'rûzdur ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir. Fî 8 Şa'bân Sene (1)335 ve fî 30 Mayıs Sene (1)333 (30 Mayıs 1917).*

Emniyyet-i 'Umûmiyye Müdîriyyeti (Mühür)[438]

[438] *BOA, DH. EUM. MEM. 88. 45. 1. R. 30 Mayıs 1333 (30 Mayıs 1917).*

SONUÇ

Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde yaşanan toplumsal değişim sürecinin iç güvenlik konusunda da bazı neticeleri oldu. Bunlardan birisi de iç güvenliğin geleneksel kalıptan kurtulup, askeri yapıdan ayrı bir kamu hizmeti olarak değerlendirilmesi olmuştur. İç güvenlik hizmetinin bu alanda uzmanlaşmış, bu hizmeti asli görev olarak yapacak olan polisin, bu görevi layıkıyla yapması için birçok konuda bilgi ve beceri sahibi olması gerekiyordu. Polis okulları tam da bu eksiği gidermek için açılmıştır. İlk polis mektebi olan Selanik Polis Mektebi'nin kuruluş sebepleri arasında Avrupalı devletlerin siyasi baskıları olmuşsa da polis mektepleri bir zaruret haline gelmişti. Temelinde Avrupa model olarak alınmışsa da Osmanlı Devleti kısa sürede kendine has tarzı ortaya koymayı başardı. Polis okullarını acilen yaygınlaştırdı. Dersaadet, Beyrut ve devamında 27 Kasım 1911'de Erzurum Polis Mektebi açıldı.

Her polis mektebinin mektebe talebe göndermekle yükümlü olan vilayetlerden oluşan bir eğitim çevresi vardı. Erzurum Polis Mektebi'nin eğitim çevresi Erzurum, Bitlis, Elazığ, Diyarbakır ve Van vilayetleriydi. Adı geçen vilayetlerin o zamanki sınırları düşünüldüğünde mektebin eğitim mıntıkasının bugünkü Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinin çoğunluğunu içine aldığı görülmektedir. Dolayısıyla Erzurum Polis Mektebi geniş bir coğrafyanın polis teşkilatının eğitim ve taliminden sorumluydu. Osmanlı Devleti'nin dördüncü polis mektebi olan Erzurum Polis Mektebi devletin maliye başta olmak üzere birçok sıkıntı içinde olduğu bir zamana denk gelmesine rağmen, aynı anda yüz talebenin hem eğitim göreceği hem de eğitim süresince konaklayacağı devrin şartlarına göre gayet donanımlı, eğitim ve idari kadrosu tam olan bir polis mektebiydi. Büyük emeklerle vücuda getirilen mektebin eğitim faaliyetini sağlıklı devam ettirmesi düzenli ve sağlıklı bir talebe akışına bağlıydı. Ancak devrelere talebe göndermesi gereken vilayetlerin ilk dönemlerde kendilerince belki haklı gerekçeler olan personel eksikliği ve yeterli yol harcırahlarının olmaması gibi mazeretlerle talebe sevki konusunda başarılı oldukları söylenemez. İlk zamanlarda vilayetlerin gerekli özveriyi göstermemesi okul idaresi tarafından sürekli şekva konusu olmuş ve devrelerin talebe sayısının düşük seyretmesi mektep için sarf olunan maddi ve manevi emeğe denk gelmediğinden vicdani rahatsızlığa sebep olmuştu. İlerleyen zamanda bu sıkıntılar kısmen aşılmıştır. Bunlar ve daha birçok olumsuzluklar ile mücadele eden Erzurum Polis Mektebi diğer polis mektepleri gibi,

kendi mıntıkasında Meşrutiyetin maksatlarına uygun, eğitimli, teknik becerileri olan donanımlı polis memurları yetiştirmek için büyük fedakârlıklarda bulunmuştu. Birçok sıkıntıya göğüs germişti. Üzerine düşen vazifeyi hakkıyla yapmak için öğretim ve idari kadrosu azimle çalışmıştır. Bulunduğu bölgede üstlendiği amaç doğrultusunda polislerin bilgi beceri ve fiziki gelişimlerine büyük hizmetleri oldu.

Balkan Savaşlarının başlaması zamanında daha mektebin eğitim faaliyetinin birinci yılında mektep kadrosu ve o devrenin talebeleri harbe gönüllü iştirak için başvuruda bulunmuştu. Gerektiğinde cepheye koşmaktan geri durmamışlardı. Mektep kadrosu ve talebelerinin Birinci Dünya Savaşından önce Balkan Savaşları sırasında cepheye gitme arzuları büyük oranda mağlubiyetle neticelenen Birinci Dünya Savaşından sonra bir mecburiyet halini alacaktı.

Birinci Dünya Savaşı öncesi ve sonrasında Rusya'nın sürekli hudutları tehdidi dolayısıyla Erzurum hedef durumundaydı. Rusya bu maksadına ulaşmak için Ermeni gruplar ile beraber Erzurum'a doğru harekete ve taarruza geçmişlerdir. 1914 Kasımında başlayan saldırılar iki yıl devam etmiş ve 16 Şubat 1916'da Erzurum fiilen işgal edilecekti.[439] Bölgede Ermenilerin ve Rusların faaliyetleri dolayısıyla Doğu Anadolu'da iç ve dış güvenlik her zamankinden daha çok iç içe girecekti.[440]

1911 den 1914'ün sonlarına kadar eğitim faaliyetinde bulunan Erzurum Polis Mektebi bu kısa süre içinde sekiz devre mezun verdi. Polislik talim ve terbiyesinin yanında milli his ve duygular gibi manevi değerlerle mezun olan polisler bulundukları yerlerde asayişin korunması ve suçlular mücadelenin yanında vatan müdafaasında da üzerlerine düşeni yapacaklardı. Doğu vilayetleri polis teşkilatlarının eğitim ve kültür hayatına önemli dokunuşlar yapan Erzurum Polis Mektebi yetiştirdiği vatansever polis memurlarının milli mücadele döneminde büyük hizmetleri olacaktı. Vazifeli oldukları vilayet ve sancaklarda Kuvva-yi Milliye ruhunun uyanmasında öncülük edeceklerdi.

1914 yılının sonlarında Rusya'nın bu taarruzlarından dolayı Erzurum Polis Mektebi tatil edilmek zorunda kalındı. Erzurum Polis Mektebi'nin bu makûs talihi dönemin diğer polis mekteplerinin de başına gelecekti. Bu sıkıntılı süreci küçük arızalarla da olsa ayakta kalmayı başaran tek polis mektebi Dersaadet Polis Mektebi

---

[439] Mevlüt Yüksel," I. Dünya Savaşında Erzurum'un İlk İşgal Günleri," *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S.37, Erzurum 2008, s.259.
[440] Ömer Turan, "Birinci Dünya Savaşında Doğu Anadolu'da Güvenlik ve Asayiş," *Türk Polis Tarihinin Kökleri* (ed: Yücel Yiğit) 1. Baskı, Ankara 2017, s.431.

olmuştur. Erzurum Polis Mektebi kendisi ile aynı dönemde faaliyet gösteren Osmanlı polis mektepleri içinde tatil edilen ilk polis mektebi olmuştur.

Savaşların en önemli neticeleri ekonomik zafiyet ve insan kaynağının azalmasıdır. Eli silah tutan herkesin cepheye gittiği bir zamanda polis mekteplerinin ayakta durması mümkün değildi. Üç sene gibi kısa bir zaman faaliyette kalan Erzurum Polis Mektebi sekiz dönem mezun vermiş ve bu kısa zaman diliminde farkını ortaya koymayı başarmıştır. Polis teşkilatına birçok yeni memur kazandırmış ve mevcut memurların da eğitimine gayret etmişti.

Erzurum Polis Mektebi'nin en büyük talihsizliği yaşadığı dönem olmuştur. Tatil edilen Polis Mektebi bir daha eğitim faaliyetine başlayamadı. Zamanla eğitim ve idari kadrosu da dağıldı. Mektepte eğitim faaliyeti olmadığından mektep kadrosu başka birimlere tayin olundu. Bunlardan birisi olan İrfan Bey Mektep Müdürlüğünden tayinle Bitlis Polis Müdürlüğüne atandı. Milli mücadele döneminde Bitlis savunmasında büyük gayrette bulundu. Bu mücadele sırasında Ruslara esir düştü. Daha sonra bu esaretten kurtulup tekrar Bitlis'e gelerek eski görevine devam etti.

1918 yılı bütçesi hazırlanınca mevcut olan beş polis mektebinden birisinin kapatılmasına karar verildi. Bu karar neticesinde kadrosu dağılan ve sadece resmi olarak kapanışı yapılmamış olan Erzurum Polis Mektebi 1 Nisan 1917'de lağvedildi.[441]

Osmanlı döneminde birçok hususta olduğu gibi polis eğitiminde de bir merkez olan Erzurum, Cumhuriyet döneminde de bu önemini korumuştur. 1992 yılında yeniden bir polis okuluna kavuşan Erzurum halen bu okula ev sahipliği yapmaktadır.[442]

[441] Erzurum Polis Mektebi, Tüm Polis Mektepleri Maaş Defteri, NO: 19, s.211.
[442] Şahin, Türk Polis Eğitim Tarihi, s.485

KAYNAKÇA

Başkanlık Osmanlı Arşivi, Dâhiliye Nezareti, Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti, Tahrirat Kalemi Evrakı

BOA, DH. EUM. THR. 5. 68. 1. R. 17 Teşrin-i Sani 1327 (01.12.1911)

BOA, DH. EUM. THR. 12. 52. 1. R. 29 Teşrin-i Evvel 1325 (11.11.1909)

BOA, DH. EUM. THR. 15. 45. 1. R. 25 Teşrin-i Sani 1325 (08.12.1909)

BOA, DH. EUM. THR. 34. 49. 4. R. 22 Teşrin-i Sani 1328 (05.12.1912)

BOA, DH. EUM. THR. 54. 63. 2. R. 1 Teşrin-i Sani1328 (14.11.1912)

BOA, DH. EUM. THR. 54. 63. 1. R. 3 Teşrin-i Sani 1328 (16.11.1912)

BOA, DH. EUM. THR. 66, 71, 1. R. 5 Haziran 1327 (18.06.1911)

BOA, DH. EUM. THR. 66. 71. 1/2. R. 6 Haziran 1327 (19.06.1911)

BOA, DH. EUM. THR. 66. 73. 1. R. 6 Haziran 1327 (19.06.1911)

BOA, DH. EUM. THR. 68. 47. 3. R. 14 Temmuz 1327 (27.07.1911)

BOA, DH. EUM. THR. 69. 15. 1. R. 22 Ağustos 1327 (04.09.1911)

BOA, DH. EUM. THR. 69. 15. 3. R. 27 Temmuz 1327 (09.08.1911)

BOA, DH. EUM. THR. 69. 15. 6. R. 27 Temmuz 1327 (09.08.1911)

BOA, DH. EUM. THR. 70. 1. 1. R. 14 Eylül 1327 (27.09.1911)

BOA, DH. EUM. THR. 70. 3. 2. R. 7 Eylül 1327 (20.09.1911)

BOA, DH. EUM. THR. 70. 3. 1. R. 14 Eylül 1327 (27.09.1911)

BOA, DH. EUM. THR. 70. 35. 1. R. 12 Teşrin-i Evvel 1327 (25.10.1911)

BOA, DH. EUM. THR. 70. 55. 1. R. 19 Teşrin-i evvel 1327 (01.11.1911)

BOA, DH. EUM. THR. 70. 55. 2. R. 16 Teşrin-i evvel 1327 (29.10.1911)

BOA, DH. EUM. THR. 70. 55. 5. R. 3 Teşrin-i evvel 1327. (18.10.1911)

BOA, DH. EUM. THR. 70. 55. 6. R. 22 Eylül 1327 (05.10.1911)

BOA, DH. EUM. THR. 70. 69. 2. R. 4 Kanun-u Sani 1327 (17. 01. 1912)

BOA, DH. EUM. THR. 70. 69. 3. R. 17 Kanun-u Evvel 1327 (30.12.1911)

BOA, DH. EUM. THR. 70. 69. 6. R. 1 Kanun-u Evvel 1327 (14.12.1911)

BOA, DH. EUM. THR. 70. 69. 9. R. 4 Teşrin-i Sani1327 (17.10.1911)

BOA, DH. EUM. THR. 70. 69. 9. R. 5 Teşrin-i Sani1327 (18.10.1911)

BOA, DH. EUM. THR. 70. 69. 1. R. 4 Kanun-u Sani 1327. (17.01. 1912)

BOA, DH. EUM. THR. 70. 69. 4. R. 5 Kanun-u Evvel 1327 (18.12.1911)

BOA, DH. EUM. THR. 70. 69. 5. R. 4 Kanun-u Evvel 1327 (23.04.1912)

BOA, DH. EUM. THR. 76. 46. 1. R. 1 Mayıs 1328, (14.05.1912)

BOA, DH. EUM. THR. 76. 46. 2. R. 7 Nisan 1328. (20.04.1912)
BOA, DH. EUM. THR. 76. 46. 3. R. 7 Nisan 1328. (20.04.1912)
BOA, DH. EUM. THR. 78. 9. 2. R. 15 Mayıs 1328. (28.05.1912)
BOA, DH. EUM. THR. 78. 9. 4. R. 23 Nisan 1328 (08. 05. 1912)
BOA, DH. EUM. THR. 78. 9. 6. R. 25 Nisan 1328 (08. 05. 1912)
BOA, DH. EUM. THR. 78. 9. 1. R. 5 Haziran 1328 (18.06.1911)
BOA, DH. EUM. THR. 78. 9. 7. R. 28 Nisan 1328 (11.05.1912)
BOA, DH. EUM. THR. 78. 9. 4. R. 23 Nisan 1328 (06.05.1912)
BOA, DH. EUM. THR. 78. 9. 7. R. 25 Nisan 1328 (08.05.1912)
BOA, DH. EUM. THR. 78. 48. 3. R. 3 Nisan 1328 (17.06.1912)
BOA, DH. EUM. THR. 78. 61. 01. R. 15 Mart 1328 (28.05.1912)
BOA, DH. EUM. THR. 81. 24. 1. R. 7 Eylül 1328 (20.09.1912)
BOA, DH. EUM. THR. 82. 45. 1. R. 26. Eylül 1328 (09.10.1912)
BOA, DH. EUM. THR. 82. 45. 3. R. 4 Eylül 1328 (17.09.1912)
BOA, DH. EUM. THR. 84. 1. 1. R. 29 Teşrin-i Evvel 1328 (11.11.1912)
BOA, DH. EUM. THR. 84. 1. 2. R. 28 Teşrin-i Evvel 1328 (10.10.1912)
BOA, DH. EUM. THR. 84. 16. 1. R. 4 Teşrin-i Sani1328 (17.10.1912)
BOA, DH. EUM. THR. 84. 16. 2. R. 29 Teşrin-i Evvel 1328 (11.10.1912)
BOA, DH. EUM. THR. 84. 16. 3. R. 27 Teşrin-i Evvel 1328 (09.10.1912)
BOA, DH. EUM. THR. 84. 16. 4. R. 24 Teşrin-i Evvel 1328 (16.10.1912)
BOA, DH. EUM. THR. 84. 16. 5. R. 23 Teşrin-i Evvel 1328. (05.10.1912)
BOA, DH. EUM. THR. 84. 16. 6. R. 22. Teşrin-i Evvel 1328 (04.10.1912)
BOA, DH. EUM. THR. 84. 49. 1. R. 22 Teşrin-i Sani 1328 (05.12.1912)
BOA, DH. EUM. THR. 87. 14. 3. R. 12 Teşrin-i Sani1328 (25.10.1912)
BOA, DH. EUM. THR. 87. 14. 4. R. 24 Teşrin-i Sani1328 (06.10.1912)
BOA, DH. EUM. THR. 88. 10. 1. R. 28 Şubat 1328 (13.03.1913)
BOA, DH. EUM. THR. 88. 44. 2. R. 21 Mart 1329 (03.04.1913) Sayfa 2.
BOA, DH. EUM. THR. 88. 59. 2. R. 2 Mart 1329 (15.03.1913)
BOA, DH. EUM. THR. 107. 9. 1. R. 3 Teşrin-i Sani1327 (16.11.1911)
BOA, DH. EUM. THR. 107. 17. 1. R. 11 Şubat 1327 (24.02.1912)

Başkanlık Osmanlı Arşivi, Dâhiliye Nezareti, Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti Muhasebe Kalemi Evrakı

BOA, DH. EUM. MH. 18. 77. 1. R. 1 Kanun-u Sani 1335 (01.01.1919).

BOA, DH. EUM. MH. 29. 100. 1. R. 3 Temmuz 1327 (16.08.1911).

BOA, DH. EUM. MH. 31. 74. 2. R. 3. Kanun-u Evvel 1327 (16.12.1911).

BOA, DH. EUM. MH. 31. 74. 1. R. 4 Kanun-u Sani 1327 (17.01.1912).

BOA, DH. EUM. MH. 33. 89. 1. R1 15 Mayıs 1328 (28.05.1912).

BOA, DH. EUM. MH. 34. 11. 1. R. 20 Mart 1328 (02.03.1912).

BOA, DH. EUM. MH. 35. 44. 1. R. 10 Mayıs 1328 (23.05.1912).

BOA, DH. EUM. MH. 37. 17. 1. R. 9 Haziran 1328 (22.06.912). Sayfa 1.

BOA, DH. EUM. MH. 39. 133. 1. R. 14 Teşrin-i Evvel 1328 (27 Ekim 1912).

BOA, DH. EUM. MH. 39. 71. 1. R. 26 Ekim 1328 (09.10.1912). Sayfa 1.

BOA, DH. EUM. MH. 39. 71. 2. R. 24 Eylül 1328 (07.10.1912).

BOA, DH. EUM. MH. 42. 19. 1. R. 14 Teşrin-i Sani 1328 (29.11.1912). Sayfa 1.

BOA, DH. EUM. MH. 42. 19. 2. R. 29 Teşrin-i Evvel 1328 (11.11.1912). Sayfa 1.

BOA, DH. EUM. MH. 42. 69. 2. R. 3 Kânunuevvel 1328. (16.12.1912). Sayfa 1.

BOA, DH. EUM. MH. 42. 94. 1. R. 9 Kânunuevvel 1328. (22.12.1912).

BOA, DH. EUM. MH. 54. 2. 1. R. 2 Nisan 1329 (15.04.1913).

BOA, DH. EUM. MH. 58. 101. 1/6. R. 5 Mayıs. 1329 (18.05.1913).

BOA, DH. EUM. MH. 59. 29. 1. R. 8 Haziran 1329 (21.06.1913).

BOA, DH. EUM. MH. 61. 29. 1. R. 23 Haziran 1329 (06.07.1913).

BOA, DH. EUM. MH. 62. 21. 1. R. 12. Temmuz 1329 (25.07.1913).

BOA, DH. EUM. MH. 62. 96. 1. R. 21 Temmuz 1329 (3.8.1913).

BOA, DH. EUM. MH. 66. 71. 1. R. 15 Eylül 1329 (28.09.1913).

BOA, DH. EUM. MH. 67. 21. 6. R. 22 Nisan 1329 (05.05.1913).

BOA, DH. EUM. MH. 67. 34. 1. R. 23 Eylül 1329 (06.10.1913).

BOA, DH. EUM. MH. 67. 34. 2. R. 12 Eylül 1329 (25.09.1913).

BOA, DH. EUM. MH. 68. 58. 1. R. 6 Teşrin-i Sani 1329 (19.10.1913).

BOA, DH. EUM. MH. 69. 11. 1. R. 17 Teşrin-i Evvel 1329 (26. 10. 1913).

BOA, DH. EUM. MH. 69. 96. 1. R. 2 Teşrin-i Sani 1327 (15.11.1911).

BOA, DH. EUM. MH. 70. 69. 5. R. 4. Kanun-u Evvel 1327 (17.12.1911).

BOA, DH. EUM. MH. 70. 69. 6. R. 11 Kanun-u Evvel 1327 (14.12.1911).

BOA, DH. EUM. MH. 71. 29. 1. R. 27 Teşrin-i Evvel 1329 (09.01.1914).

BOA, DH. EUM. MH. 74. 20. 1. R. 4. Kanun-u Evvel 1329 (27.12.1913).
BOA, DH. EUM. MH. 74. 94. 1. R. 16 Kanun-u Sani 1829 (29.01.1914).
BOA, DH. EUM. MH. 78. 75. 2. R. 27 Şubat 1329 (12.03.1914).
BOA, DH. EUM. MH. 78. 86. 1. R. 4 Mart 1330 (17.03.1914).
BOA, DH. EUM. MH. 78. 86. 4. R. 14 Şubat 1329 (27 Şubat 1914).
BOA, DH. EUM. MH. 78. 86. 5. R. 2 Kanun-u Evvel 1330 (15.12.1913).
BOA, DH. EUM. MH. 80. 62. 1. R. 22 Mart 1330 (4.04.1914).
BOA, DH. EUM. MH. 80. 62. 2. R. 17 Mart 1330 (30. 03.1914).
BOA, DH. EUM. MH. 80. 75. 1. R. 22 Mart 1330 (04.04.1914).
BOA, DH. EUM. MH. 80. 75. 2. R. 17 Mart 1330 (30.03.1914). Sayfa 1.
BOA, DH. EUM. MH. 81. 54. 1. R. 15 Şubat 1329 (28.02.1914).
BOA, DH. EUM. MH. 83. 64. 1. R. 18 Nisan 1330 (1.5.1914).
BOA, DH. EUM. MH. 86. 37. 1. R. 1 Haziran 1330 (14.06.1914).
BOA, DH. EUM. MH. 87. 14. 1. R. 28 Kanun-u Sani 1328 (12.02.1913).
BOA, DH. EUM. MH. 87. 49. 1. R. 16 Şubat 1328 (02.03.1913).
BOA, DH. EUM. MH. 90. 12. 1. R. 17 Eylül 1330 (30.09.1914).
BOA, DH. EUM. MH. 91. 60. 1. R. 22 Teşrin-i Evvel 1330 (04.11.1914).
BOA, DH. EUM. MH. 91. 60. 2. R. 14 Teşrin-i Evvel 1330 (27.10.1914).
BOA, DH. EUM. MH. 96. 20. 1. R. 25 Kanun-u Evvel 1330 (07.01.1915).
BOA, DH. EUM. MH. 97. 24. 1. R. 7 Kanun-u Sani 1330 (20.11.1914).
BOA, DH. EUM. MH. 99. 104. 1. R. 3 Mart 1331 (16.03.1915).
BOA, DH. EUM. MH. 100. 34. 1. R. 11 Mar 1331 (24.03.1915).
BOA, DH. EUM. MH. 103. 42. 2. R. 14 Mayıs 1331 (27.05.1914).
BOA, DH. EUM. MH. 130. 443. 2. (Tarih yok).
BOA, DH. EUM. MH. 156. 71. 1. R. 24 Haziran 1333 (24.06.1917).
BOA, DH. EUM. MH. 156. 16. 1. R. 14 Haziran 1333 (14.06. 1917).
BOA, DH. EUM. MH. 172. 87. 1. R1 2 Mayıs 1334 (02.05.1918).
BOA, DH. EUM. MH. 173. 47. 1. R. 30 Mayıs 1334 (30.05.1918).
BOA, DH. EUM. MH. 174. 101. 1. R. 20 Haziran 1334 (20.06.1918).
BOA, DH. EUM. MH. 175. 08. 1. R. 1 Temmuz 1324 (01.07.1918).
BOA, DH. EUM. MH. 181. 37. 1. R. 28 Teşrin-i evvel 1334 (28.10.1918).
BOA, DH. EUM. MH. 205. 55. 1. R. 22 Teşrin-i Sani 1328 (05.12.1912).
BOA, DH. EUM. MH. 245. 69. 1. R. 10 Mayıs 1328 (23.05.1912). Sayfa 1.

BOA, DH. EUM. MH. 245. 69. 1. R. 10 Mayıs 1328 (23.05.1912). Sayfa 2.
BOA, DH. EUM. MH. 246. 4. 1. R. 6 Haziran 1328 (19.06.1912). Sayfa 1.
BOA, DH. EUM. MH. 247. 8. 1. R. 23 Eylül 1928 (4.10.1912).
BOA, DH. EUM. MH. 248. 28. 1. R. 23 Teşrin-i Evvel 1328 (05.11.1912).
BOA, DH. EUM. MH. 248. 91. 1. R. 2 Şubat 1328 (15 Şubat 1913).
BOA, DH. EUM. MH. 250. 79. 1. R. 18 Şubat 1329 (03.03.1914).
BOA, DH. EUM. MH. 252. 51. 01. R. 28 Mayıs 1330 (10.06.1914).
BOA, DH. EUM. MH. 252. 51. 1. R. 28 Mayıs 1330 (10.06.1914).
BOA, DH. EUM. MH. 252. 68. 1. R. 29 Mayıs 1330 (11. 06. 1914).
BOA, DH. EUM. MH. 252. 68. 2. R. 21 Mayıs 1330 (03.06.1914). Sayfa. 1.
BOA, DH. EUM. MH. 252. 71. 1. R. 21 Mayıs 1330 (03. 06. 1914).
BOA, DH. EUM. MH. 252. 71. 4. R. 29 Mayıs 1330 (11. 06. 1914).
BOA, DH. EUM. MH. 253. 47. 1. R. 26 Haziran 1330 (09.07.1914).
BOA, DH. EUM. MH. 254. 63. 1. R. 27 Temmuz 1330 (09.08.1914).
BOA, DH. EUM. MH. 255. 3. 1. R. 12 Ağustos 1330 (25.08.1914).
BOA, DH. EUM. MH. 255. 49. 1. R. 25 Ağustos 1330 (07.09.1914).
BOA, DH. EUM. MH. 255. 83. 1. R. 23 Ağustos 1330 (05.09.1914).

Başkanlık Osmanlı Arşivi, Dâhiliye Nezareti, Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti, Memurin Kalemi Evrakı

BOA, DH. EUM. MEM. 2. 57. 1/2. R. 21 Temmuz 1327 (03.08.1911).
BOA, DH. EUM. MEM. 4. 84. 1. R. 27 Teşrin-i Evvel 1327 (09.11.1911).
BOA, DH. EUM. MEM. 7. 18. 1. R. 17 Kanun-u Evvel 1327 (30.10.1911).
BOA, DH. EUM. MEM. 7. 18. 1. R. 3 Kanun-u Sani 1327 (16.10.1911).
BOA, DH. EUM. MEM. 10. 56. 1. R. 4 Nisan 1327 (17.04.1912).
BOA, DH. EUM. MEM. 10. 56. 2. R. 28 Mart 1328 (10.04.1912).
BOA, DH. EUM. MEM. 10. 56. 3. R. 27 Mart 1328 (09.04.1912).
BOA, DH. EUM. MEM. 10. 56. 4. R. 21 Mart 1328 (03.04.1912).
BOA, DH. EUM. MEM. 11. 3. 1. R. 7 Nisan 1327 (20.04. 1912).
BOA, DH. EUM. MEM. 11. 3. 2. R. 17 Mart 1327 (30.03.1912).
BOA, DH. EUM. MEM. 14. 57. 1. R. 19 Temmuz 1328 (01.08.1912).
BOA, DH. EUM. MEM. 18. 6. 1. R. 4 Eylül 1328 (17. 09. 1912).
BOA, DH. EUM. MEM. 20. 12. 1. R. 3 Teşrin-i Sani 1328 (16.11.1912).

BOA, DH. EUM. MEM. 20. 20. 2. R. 20 Teşrin-i Evvel 1328 (02.11.1912).
BOA, DH. EUM. MEM. 20. 20. 3. R. 4 Teşrin-i Sani 1328 (17.11.1912).
BOA, DH. EUM. MEM. 20. 20. 1. R. 4 Teşrin-i Sani 1328 (17.11.1912).
BOA, DH. EUM. MEM. 20. 20. 1/3. R. 4 Teşrin-i Sani 1328 (17.11.1912).
BOA, DH. EUM. MEM. 20. 20. 2. R. 20 Teşrin-i evvel 1328 (02.11.1912).
BOA, DH. EUM. MEM. 20. 20. 3. R. 4 Teşrin-i Sani 1328 (17.11.1912).
BOA, DH. EUM. MEM. 20. 46. 1. R. 3 Teşrin-i Evvel 1328. (26.10.1912).
BOA, DH. EUM. MEM. 20. 46. 2. R. 25 Teşrin-i Sani1328 (8.12.1912).
BOA, DH. EUM. MEM. 20. 46. 2. R. 9 Kanun-ı Sani 1328 (22.01.1913).
BOA, DH. EUM. MEM. 24. 81. 1. R. 7 Kanun-ı Sani 1328 (20.01.1913).
BOA, DH. EUM. MEM. 24. 111. 1. R. 10 Kanun-u Sani 1328 (28.01.1913).
BOA, DH. EUM. MEM. 26. 76. 2. R. 7 Kanun-u Evvel 1330 (20.12.1914).
BOA, DH. EUM. MEM. 27. 31. 1. R 16 Mart 1328 (29.04.1912).
BOA, DH. EUM. MEM. 27. 31. 3. R. 11 Şubat 1327 (24.02.1912).
BOA, DH. EUM. MEM. 29. 20. 3. R. 4 Teşrin-i Sani1328, (05.05.1913).
BOA, DH. EUM. MEM. 32. 51. 1. R. 19 Mayıs 1329 (01.06.1913).
BOA, DH. EUM. MEM. 34. 2. 1. R. 12 Haziran 1329 (25.06.1913).
BOA, DH. EUM. MEM. 36. 43. 2. R. 4 Ağustos 1329 (17.08.1913).
BOA, DH. EUM. MEM. 38. 14. 1. R. 22 Eylül 1329 (05.10.1913).
BOA, DH. EUM. MEM. 44. 83. 1. R. 27 Şubat 1329 (12.04.1914).
BOA, DH. EUM. MEM. 44. 83. 2. R.24 Şubat 1329 (09.04.1914).
BOA, DH. EUM. MEM. 44. 83. 2. R.24 Şubat 1329 (09.4.1914).
BOA, DH. EUM. MEM. 45. 13. 1. R. 10 Mart 1330 (23.04.1914).
BOA, DH. EUM. MEM. 45. 13. 2. R. 27 Şubat 1329 (12.03.1914).
BOA, DH. EUM. MEM. 46. 56. 2. R. 3 Mart 1330 (16. 03. 1914).
BOA, DH. EUM. MEM. 47. 72. 1. R. 27 Nisan 1330 (10.05.1914).
BOA, DH. EUM. MEM. 49. 14. 1. R. 22 Mayıs 1330 (04.06.1914).
BOA, DH. EUM. MEM. 50. 71. 1. R. 21 Temmuz 1327 (03.08.1911).
BOA, DH. EUM. MEM. 54. 45. 2. R. 4 Eylül 1330 (17.09. 1914).
BOA, DH. EUM. MEM. 55. 3. 1/2. R. 20 Ağustos 1330 (02.09.1914).
BOA, DH. EUM. MEM. 60. 47. 2. R. 20 Kanun-u Sani 1330 (02.02.1915).
BOA, DH. EUM. MEM. 62. 72. 2. R. 11 Mart 1331 (14.03.1915).
BOA, DH. EUM. MEM. 67. 55. 2. R. 25 Temmuz 1331 (07.08.1915).

BOA, DH. EUM. MEM. 70. 16. 01. R. 10 Teşrin-i evvel 1331 (23.10.1915).
BOA, DH. EUM. MEM. 81. 10. 01. R. 5 Şubat 1330 (18.02.1915).
BOA, DH. EUM. MEM. 81. 27. 2. R. 14 Kanun-u Sani 1330 (27.01.1915).
BOA, DH. EUM. MEM. 88. 45. 1. R. 30 Mayıs 1333 (30.05.1917).
BOA, DH. EUM. MEM. 88. 45. 1. R. 30 Mayıs 1333 (30.05.1917).
BOA, DH. EUM. MEM. 103. 4. 4. R. 5 Teşrin-i Sani 1334 (05.11.1918).
BOA, DH. EUM. MEM. 129. 12. 1. R. 7 Temmuz 1327 (20.08.1911).
BOA, DH. EUM. MEM. 129. 12. 2. R. 9 Temmuz 1327 (22.08.1911).
BOA, DH. EUM. MEM. 130. 43. 1. R. 27 Haziran 1329 (10.08.1913).
BOA, DH. EUM. MEM. 130. 43. 2.R. 1 Temmuz 1329 (14.08.1913).
BOA, DH. EUM. MEM. 130. 43. 4. R. 2 Temmuz 1329 (4.04.1913).

Başkanlık Osmanlı Arşivi, Dâhiliye Nezareti, Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti, Levazım Kalemi

BOA, DH. EUM. LVZ. 05. 20. 01. R. 6 Ağustos 1327 (19.08.1911).
BOA, DH. EUM. LVZ. 9. 37. 1. R. 2 Haziran 1328 (15.06.1912).
BOA, DH. EUM. LVZ. 11. 87. 01. R. 12 Kanun-u Sani 1328 (26.01.1913).
BOA, DH. EUM. LVZ. 11. 88. 01. R. 15 Kanun-u Sani 1328 (28.01.1913).
BOA, DH. EUM. LVZ. 13. 16. 2. R. 9 Mayıs 1329 (22.05.1913) sayfa 2
BOA, DH. EUM. LVZ. 15. 68. 1. R. 6 Teşrin-i Evvel 1328. (19.10.1913).
BOA, DH. EUM. LVZ. 32. 2. 1. R. 15 Şubat 1332 (28.02.1916).

Başkanlık Osmanlı Arşivi, Dâhiliye Nezareti, Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti, Muhaberat ve Tensikat Müdüriyeti Evrakı

BOA, DH. EUM. MTK. 1. 4. 1. R. 1 Mayıs 1329 (14.05.1913).
BOA, DH. EUM. MTK. 1. 45. 1. R. 21 Nisan 1328 (04.05.1913).sayfa 2
BOA, DH. EUM. MTK. 2. 2. 1. R. 25 Mayıs 1329 (07.06.1913).
BOA, DH. EUM. MTK. 2. 6. 1. R. 25 Mayıs 1328 (07.06.1912).
BOA, DH. EUM. MTK. 2. 6. 2. R. 15 Mayıs 1329 (28.05.1913).
BOA, DH. EUM. MTK. 2. 15. 1. R. 20 Mayıs 1329 (02.06.1913).
BOA, DH. EUM. MTK. 3. 32. 1. R. 23 Haziran 1329 (06.07.1913).
BOA, DH. EUM. MTK. 42. 22. 1/2. R. 24 Temmuz 1330 (06.08.1914)
BOA, DH. EUM. MTK. 81. 05. 1. R. 8 Mayıs 1329 (21.05.1913).

BOA, DH. EUM. MTK. 81. 05. 2. R. 18 Mayıs 1329 (31.05.1913).
BOA, DH. EUM. MTK. 81. 05. 4. R. 20 Mayıs 1329 (02.06.1913).
BOA, DH. EUM. MTK. 91. 60. 2. R. 14 Teşrin-i Evvel 1330 (27.10.1914).

Başkanlık Osmanlı Arşivi, Dâhiliye Nezareti, Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti, Sicil Kalemi.
BOA, DH. EUM. SCL. 12. 63. 2. R. 17 Haziran 1327 (15.07.1911).
BOA, DH. EUM. SCL. 12. 63. 1. R. 22 Haziran 1327 (05.07.1911).

Başkanlık Osmanlı Arşivi, Dâhiliye Nezareti, Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti, Evrak Odası Kalemi Evrakı
BOA, DH. EUM. VRK. 9. 104. 1. 1. R.9 Eylül 1328 (22.09.1912). Sayfa 2.
BOA, DH. EUM. VRK. 18. 58. 1. R. 22 Teşrin-i evvel 1334 (22.10.1918).

Başkanlık Osmanlı Arşivi, Dâhiliye Nezareti Şifre Evrakı
BOA, DH. ŞFR. 6. 1. R. Mart 1334 (03.1918).
BOA, DH. ŞFR. 422. 137. 1. R. 21 Mart 1330 (03.04.1914).

Başkanlık Osmanlı Arşivi, Dâhiliye Nezareti, Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti, Kalemi Mahsus Müdüriyeti
BOA, DH. EUM. KMS.35. 54. 2. R. 18 Teşrin-i Sani 1331 (01.11.1915).
BOA, DH. EUM. KMS. 35. 54. 5. R. 9 Kanun-u Evvel 1331 (22.12.1915).
Başkanlık Osmanlı Arşivi, Dâhiliye Nezareti, Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti Ecanib Kalemi,
BOA, DH. EUM. ECB. 19. 36. 1. R. 25 Eylül 1334 (25.09.1918).

Başkanlık Osmanlı Arşivi, Dâhiliye Nezareti, Muhaberat-ı Umumiye İdaresi
BOA, DH. MUİ. 2.12.1. R. Kanun-u Evvel 1325 (29.01.1910).

Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Dairesi Başkanlığı Özlük Dosyaları Arşivinde
C-7740 Numaralı Özlük Dosyası, (Serkis Efendi).
C-1636 Numaralı Özlük Dosyası, (Seyit Mehmet İrfan Efendi).

Düsturlar

Polis Nizamnamesi, *Düstur*, II. Tertip, c.5, sayfa: 385-403.

Defter

Erzurum Polis Mektebi, *Tüm Polis Mektepleri Maaş Defteri*, NO: 19, s.211-280.

Kitaplar

AFYONCU, Erhan, *Sorularla Osmanlı İmparatorluğu 4*. Yeditepe Yayınları, İstanbul, 2004, s.193.

AKBAYAR, Nuri, *Osmanlı Yer Adları Sözlüğü*, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul 2003.

AKGÜNDÜZ, Ahmed, *Arşiv Belgeleri Işığında Dâhiliye Nezareti Tarihi*, İçişleri Bakanlığı AREM Yayınları, İstanbul 2013.

ALYOT, Halim, *Türkiye'de Zabıta, Tarihi Gelişim Ve Bugünkü Durum,* İçişleri Bakanlığı Yayınları, seri III, S 4, Ankara 1947.

EGM, *Belgelerle Türk Polis Teşkilatı Tarihi,* Belge Yönetimi Daire Başkanlığı Yayınları, C. 1, 2. Baskı, Ankara 2014.

EGM, *Belgelerle Türk Polis Teşkilatı Tarihi,* Belge Yönetimi Daire Başkanlığı Yayınları, C. 3, Ankara 2014.

EGM, *Belgelerle Türk Polis Teşkilatı Tarihi,* Belge Yönetimi Daire Başkanlığı Yayınları, C. 4, Ankara 2015.

EGM, *Belgelerle Türk Polis Teşkilatı Tarihi,* Belge Yönetimi Daire Başkanlığı Yayınları, C. 5. Ankara 2016.

EGM, *Belgelerle Türk Polis Teşkilatı Tarihi,* Belge Yönetimi Daire Başkanlığı Yayınları, C. 7, Ankara 2017.

ERGİN, Osman, *Türkiye Maarif Tarihi*, C.3-4. Eser Matbaası, İstanbul 1977.

FERİDUN, İbrahim, *Polis Efendilere Mahsus Terbiye Ve Malumat-ı Meslekiye*, Matbaa-i Hayriye ve Şürekası, İstanbul 1910.

GÖREN, Hüseyin Hüsnü, *Birinci Yüzyılda (1839, 938) Türk Polis Teşkilatının, Tekâmül, Teşkilat ve Kadro Hareketleri*, (Sadeleştiren; Ebubekir AÇIKGÖZ), Belge Yönetimi Daire Başkanlığı Yayınları, Ankara 2018.

Halim ALYOT, "Türkiye'de Zabıta", İçişleri Bakanlığı Yayınları, Ankara 1946.

KAHRAMAN, Atıf, *Osmanlı Devleti'nde Spor*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1995.

KARAL, Enver Ziya, *Osmanlı Tarihi*, C. VI, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2007.

KODAMAN, Bayram *Abdulhamid Devri Eğitim Sistemi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1988.

NEŞET, Mahami Salahaddin, *Nizamat-ı Zabıta Dersleri,* Amedi Maatbası, 2. Baskı, İstanbul 1925.

OKÇABOL, Derviş, *Türk Zabıta Tarihi ve Teşkilat Tarihçesi*, Polis Enstitüsü Yayını. Ankara 1940

OKÇABOL, Derviş, *Zabıta Tarihi*, Polis Enstitüsü Yayınları, (III. Kitap, II. Baskı) Ankara 1940.

ORTAYLI, İlber, *İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı*, Timaş Yayınları, İstanbul 2017.

ORTAYLI, İlber, *Türkiye Teşkilat ve İdari Tarihi*, Cedid Neşriyat, Ankara 2012.

ORTAYLI. İlber, *Türkiye Teşkilat ve idare Tarihi*. Cedit Neşriyat, Ankara: 2008.

PAKALIN, Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü I*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1971,

ŞAHİN, Eyüp, *1907'den 2000'e Polis Okulları*, APK Dairesi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2001.

ŞAHİN, Eyüp, *Dersaadet Polis Mektebi*, Polis Akademisi Yayınları, Ankara 2018.

ŞAHİN, Eyüp, *Emniyet Genel Müdürleri*, Salmat Basım Yayıncılık, Ankara 2014.

ŞAHİN, Eyüp, *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Gayrimüslim Polis Biyografileri*, C.2. Polis Akademisi Yayınları, Ankara 2013.

ŞAHİN, Eyüp, *Türk Polis Eğitim Tarihi*, Belge Yönetimi Daire Başkanlığı Yayınları, Ankara 2018.

ŞAHİN, Eyüp, *Türk Polis Tarihinden Belge ve Fotoğraflar*, Belge Yönetimi Daire Başkanlığı Yayınları, Ankara 2012.

ŞAHİN, Eyüp, *Türk Polis Teşkilatının Kuruluşunun 166. Yılında Belge, Arşiv ve Dokümantasyon,* Dairesi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2011.

ŞAHİN, Eyüp, *Birinci Dünya ve İstiklal Savaşı'nın Mağdurları Esir Polisler,* Polis Akademisi Yayınları, Ankara 2018.

ŞAHİN, Eyüp, *Türk Polisinin Erdem Mücadelesi ve Kahraman Polisler,* EGM Basım Evi, Ankara 2001.

TONGUR, Hikmet, *Türkiye'de Genel Kolluk Teşkil ve Görevlerinin Gelişimi*, Polis Akademisi Yayınları, Ankara 2016.

TUNÇ, Zafer, TÖRE, Rahmi, ÖZTÜRK, Hüseyin, TÜRKARSLAN, Bilal Kağan, AKIL, Uğur, *Türk Polisinden Seçkin Biyografiler*, Cilt.5, Emniyet Genel Müdürlüğü Arşiv Ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı Yayınları, Ankara 2012.

Makaleler

AKKAYA, Bülent, “Geçmişten Günümüze Türk Polis Teşkilatında Rütbeler.” *Turkish Studies* 8/5. Ankara, Bahar 2013, s.59-72.

ARI, Bülent, “Osmanlı Asayiş Stratejileri”, , *Türk Polis Tarihinin Kökenleri*, (Ed: Yücel Yiğit). Polis Akademisi Yayınları, Ankara.2017. s. 179-205.

AYDIN, Abdurrahman Fehmi, “Teyyareden Uçağa: Milli Hava Sanayinin Kuruluşunda Türk Halkının Yaptığı Bağışlar,” *Karadeniz Dergisi*, Güz 2011, Sayı 31, s.51-84.

AYDOĞAN, Erdal, “Yeni Belgeler Işığında Bitlis Vukuatı.” *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Enstitüsü Dergisi*, Erzurum 2013. s. 309-322.

BİLGİÇ Veysel, KARAKAYA, Muhittin, “Türk Polis Teşkilatının Tarihi Gelişimi”, *Polis Bilimleri Dergisi*, C. 4, S. 1-2, 2012. s. 171-186.

CANATAR, Mehmet, “Kethüda,” *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, Diyanet Vakfı Yayınları, XXV, Ankara 2002, s.332-334.

CEVİZLİLER, Erkan, “Erzurum Polis Mektebi”, *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, [TEAD] 44, Erzurum 2010, s.227-246.

ÇADIRCI Musa “Tanzimat’ın İlanı Sırasında Anadolu’da İç güvenlik”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 13, Sayı: 24, s.45-58.

DERBİL, Süheyl, “Polis Kavramı,” *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* C.1, S.4, 1944, s.473-485.

DİKİCİ Ali,” II. Meşrutiyet’ten Cumhuriyete Miras Kalan İç Güvenlik Anlayışı Ve Türk Polis Teşkilat,” *Türk İdare Dergisi*, S. 479, s. 91-122.

DİKİCİ, Ali, “Millî Mücadele Döneminde İç Güvenlik ve Türk Polisi,” *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, C.23. S.67.68.69 2007, s. 339-382.

DOĞAN Cem, “1845 Polis Nizamnamesi: 12. VE 13. Maddeler Üzerine Bir Yeniden Değerlendirme”, *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 5, Sayı 5, Ekim 2012. s.75-92.

ER, Serkan, “Balkan Harbinde Osmanlı Ordusunun Seferberlik Planı,” *Tarih Dergisi*, S. 59 (2014/1), İstanbul 2014, s. 137-188.

FINDIKLI Remzi "Osmanlı Devleti’nde Güvenlik ve Polis," *Osmanlı*, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1999, C.6, s.295-300.

İLGÜREL, Mücteba, “Osmanlı Devleti’nde Şehirlerin Emniyet ve Asayişi: Subaşılık Müessesesi,” *Türk Polis Tarihinin Kökenleri*, (Ed: Yücel Yiğit), Polis Akademisi Yayınları, Ankara.2017. s. 225-234.

İNANKUL, Hakan, DOĞAN, Kadir Caner, “Modern Devlet Ve Türk Polis Teşkilatı Üzerine Bir İnceleme”, *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi. C 6. S 14. Mart 2016. s. 176-200.*

KİRMAN, Adnan, “Polis Konuları Arasında,” *Polis Emeklileri Dergisi*,” Y. 13, s.174, İstanbul 1976 s. 15-16.

KÖKSAL, Ülkü, “II. Meşrutiyet Döneminde ve Cumhuriyetin İlk Yıllarına Trabzon Polis Mektebi,” *Karadeniz İncelemeleri Dergisi*, 2015. S.19, s. 139-168.

MİL Halil İbrahim, “Türkiye’de İç Güvenlik Teşkilatları ve Özellikleri*”, Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*. C. 5, S.11. 2014, s.40-61.

ÖRGE, Galip, Geçmiş Zaman Olur ki; Polis Okulu Tarihçesi, *Polis Emeklileri ve Mensupları Sosyal Yardımlaşma Derneği Dergisi*, Y.29, S.357, İstanbul 1982, s. 10-11.

ÖZBEK Nadir, “Osmanlı İmparatorluğu'nda İç Güvenlik, Siyaset Ve Devlet, 1876-1909,” *Türklük Araştırmaları Dergisi,* 2004, C.16, s.59-95.

ÖZCAN Ahmet, Osmanlı Devleti’nde Jandarma Teşkilatı Kurulmasının Gündeme İlk Defa Gelişi (1839) *Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi*, C,32, S.53. 2013, s.173-194.

ÖZCAN, Abdulkadir, “Osmanlı İstanbul’unda Karakolların Asayiş Hizmetlerindeki Rolü”, *Türk Polis Tarihinin Kökenleri,* (Ed: Yücel Yiğit), Polis Akademisi Yayınları, Ankara 2017, s. 213-223.

SÖNMEZ Ali “Polis Meclisinin Kuruluşu ve Kaldırılışı (1845-1850)”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Tarih Bölümü, Tarih Araştırmaları* Dergisi, cilt: 24, sayı: 37, s. 260-275.

SÖNMEZ Ali, “Tanzimat’ın İlanı Sırasında İç Güvenliğin Niteliği ve Uygulamaları Üzerine”, *Askeri Tarih Araştırmaları*, Genelkurmay ATASE ve Denetleme Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2006. C.7, S.4. s. 3-53.

SÖNMEZ Ali. Zabtiye Teşkilatı’nın Düzenlenmesi (1840-1869*)”, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi*, Cilt 25, S.39, s. 199-219.

SÖNMEZ, Ali, “Osmanlı Devleti’nde İç Güvenliğin Dönüşümü: Zaptiye Teşkilatı’ndan Jandarma’ya,” *Ankara Kültür, Dil Tarih Yüksek Kurumu İCANAS*, S. 38, Eylül 2007, s. 2855-2864.

SÖNMEZ. Ali, “Polis Meclisinin Kuruluşu ve Kaldırılışı (1845-1850)”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Tarih Bölümü, Tarih Araştırmaları Dergisi*, cilt: 24, sayı: 37. s.260-275.

SUBAŞI, Turgut, “Tanzimat Döneminde Kurulan Polis Meclisi’nin İdari Yapılandırılması ve Faaliyetleri”” *Türk Polis Tarihinin Kökenleri*, (Ed: Yücel Yiğit). Polis Akademisi Yayınları, Ankara.2017. s. 273-289.

SUNAR, Mehmet Mert, “Kavanin-i Yeniçeriyan’a Göre Yeniçerilerin Emniyet ve Asayiş Görevleri,” *Türk Polis Tarihinin Kökenleri*, (Ed: Yücel Yiğit). Polis Akademisi Yayınları, Ankara.2017. s. 259-269.

ŞAHİN, Eyüp “Osmanlı İmparatorluğunun Son Döneminde ve Cumhuriyet’in Başlarında, Trabzon Polis Okulu,” *Trabzon Polis Dergisi*, Trabzon 10 Nisan 1999, s.38-41.

ŞAHİN, Eyüp, “1845’ten 1913’e Osmanlı Polis Nizamnamelerine Karşılaştırılmalı Bir Yaklaşım.” *Türk Polis Tarihinin Kökenleri*, (Ed: Yücel Yiğit), Polis Akademisi Yayınları, Ankara.2017. s. 313-329.

ŞAHİN, Eyüp, “Bilimsellikte Eskimeyen Yöntem Parmak İzi”, *Polis Dergisi*, 152. yıldönümü özel sayısı, Ankara 1997. S. 45-53.

ŞAHİN, Eyüp, “Türk Zabıta Teşkilatı’nın Tarihi Gelişimi,” *Polis Dergisi*, S.38. Ocak Şubat Mart.2004.s.2-124.

TATLILIOĞLU, Kasım “Türk Polis Teşkilatı'nın Yapılanması ve Tarihten Günümüze Üstlendiği Misyon ve Sorumluluk Üzerine Sosyal Psikolojik Bir Değerlendirme,” *Tarihte Türk Polis Teşkilatı Sempozyumu*, Polis Akademisi Yayınları, (Ed. Muammer Gül, Mustafa Kandemir), Ankara 2013, s.89-104.

TURAN, Ömer, “Birinci Dünya Savaşında Doğu Anadolu’da Güvenlik ve Asayiş,” *Türk Polis Tarihinin Kökleri* (ed: Yücel Yiğit) 1. Baskı, Ankara 2017, s. 423-434.

TÜRK, İbrahim Caner, “Osmanlı Devleti’nde Polisin Meslekî Terbiyesine Müteallik Bir Talimat-ı Mahsusa,” *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2013, C.6, S.1, s.157-175.

VAN, Nurettin, “Osmanlı Polis Teşkilatının Modernleşme Sürecinde Celestin Bonnin’in Rolü,” *Türk Polis Tarihinin Kökenleri*, (Ed: Yücel Yiğit). Polis Akademisi Yayınları, Ankara.2017. s. 291-311.

YAĞAR, Hasan, "Osmanlı Polis Teşkilatı ve Yenileşme Süreci", *Türkler,* Yeni Türkiye Yayınlan, C. 13, Ankara 2002, s. 629-651.

YARCI, Güler, “Osmanlı Polis Kıyafetleri ve Müteahhid Terziler,” (1908-1923), *Acta Turcıca*, S. 2/2, Temmuz 2009, s.15-43.

YAZMAN, Nazif “Polis Mekteplerinin Tarihçesi,” *Polis Dergisi*, Yıl 23, S. 310, s. 4201-4207.

YILMAZ, İbrahim, “Osmanlı Polis Okulları: Eğitim,” *SÜTAD*, Güz 2015. S. 38, s.103-130.

YÜKSEL, Mevlüt, “I. Dünya Savaşında Erzurum’un İlk İşgal Günleri,” *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergis*i, S.37, Erzurum 2008, s.259-287.

Gazeteler

Şehbal, R. 1 Temmuz 1328. (14.07.1912). s.109.

Polis Gazetesi, R.23 Şubat 1327 (07.04.1912). s.1.

Polis Mecmuası. R. 1 Ağustos 1329 (14.08.1913). s.32.

Polis Mecmuası, R. 12 Teşrin-i Sani 1329 (25.11.1913). s.209.

Polis Mecmuası, R. 15 Mart 1330 (23 Mart 1914).396.

Elektronik Kaynak

https://www.egm.gov.tr/Sayfalar/1299-1453Donemi.aspx (Erişim Tarihi: 15/9/2019).

EKLER

EK-1:

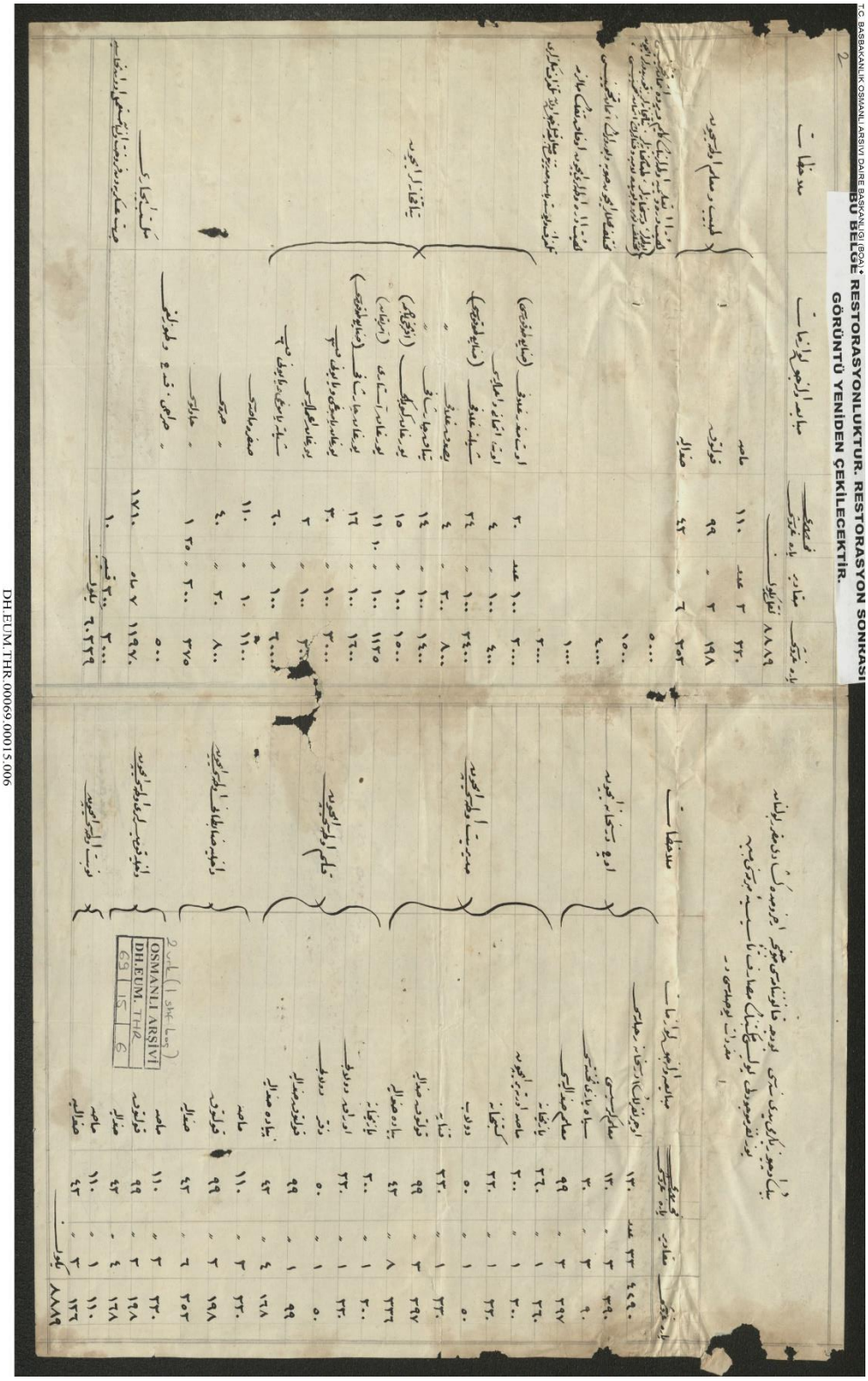

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)
BU BELGE RESTORASYONLUKTUR. RESTORASYON SONRASI GÖRÜNTÜ YENİDEN ÇEKİLECEKTİR.

DH.EUM.THR.00069.00015.006

EK:2

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

BU BELGE RESTORASYONLUKTUR. RESTORASYON SONRASI GÖRÜNTÜ YENİDEN ÇEKİLECEKTİR.

ارضروم
ولایتی مکتوبجی ادارتی
٦

حضور عالی ولایتناهیه

خلاصه :
پولیس مکتبنه عائد بورجه یه مصارف تأسیسیه نامیله آنجه داخل ایدلمو یکدنه و مصارف قسمی مبالغی مصارف دائمه و تأسیسیه یه کفایت ایتمدیکنه مساعده قسمندنه مصارف قسمنه مجلس عالی وکلا قرارینه مناقله اجراسنه ولایت پولیس اداره سنه دائر.

OSMANLI ARŞİVİ
DH.EUM.THR
69 | 15 | 4

دولتلو افندم حضرتلری

بو سنه ارضروم تأسیسی وکشادی مجلس مبعوثانجه قرار ویریلدکدن پولیس مکتبنک اوچیوز یکرمی یدی سنه عائد بورجه سنک بو سنه ارضروم تأسیسی وکشادی مجلس مبعوثانجه قرار ویریلدکدن پولیس مکتبنک اوچیوز یکرمی یدی سنه عائد بورجه سنک جمیعنه ظمیمه مصارف تأسیسیه یه قارشولغه اولمق اوزره مبالغ ذکوره امانت عمومیه محاسبه سنجه درج ایدیلمسی اولوب بندیکی فصلک دردنجی مادهسی مبلغ هیئت اداره معاشاتی اولوب یوزیکرمی بر بیک بشیوز غروشه ایدن بندنجی فصلک دردنجی مادهسی مبلغ مصارف متمادیه ایچوندهکی الی بیک بشیوز نقسه اولوب غروشه تحقیقه اکتفا قلنمشدر. لغاً عرضه وتقدیم قلنان یومیه ده محرر لوازم مبرمنک فیئاتندن رایج بولنمه یه نظراً تحقیقه وتدقیقه ایدیلدکده اثمانی تقریبی وتخمینی اولارق قوجه سکز بیک غروشه بالغ اولمسه وسنه نهایتنه کلمه ویریلمک اولدیغه مکتب ایجاری اولمه ایکی بیک غروشه قریب بولنمقله تخصیصات حاضره بالکز مصارف تأسیسیه مبرمه وبنا ایجاریه بیک یوزیکرمی یدی لیرانک اولمسه اولمغله سنه نهایتنه کلمه مکتبی ایشلدمک اولمه مصارف متمادیه ایچوندهکی آنجه واحده یه قابلیت عقدیه مکتب دوام مالیسی تأمینه ایدمک ایکی چاره وار حالک علاجی اولوب بونلردن برینی یوز نقطه دن عنایت الهی مصحم بولنمامه مکتبه موجود بیک تخصیصات حاضره یه نظراً بو سنه لک اوتوز ویکیمی بسه نفقه اربه تنزیل ویکنجی ایلک سنه حالیه ایتدیلدکده برینی کندیلرنه ایدمه وحرف ایدلمسه اولمه بسه ماهه عائد والی بیک غروشی متجاوز بولنمق بعده مجلس ملی عنایتنه عرضه ایدلمک اوزره کندیلرنه وسنجاق مجلس خاص وکلاجه مصارف قسمنه مناقله سنه مساعده بیورلسه در. هذا بو جهتی پولیس مأموریتنه اشد احتیاج کوریلدیکی بر زمانده موجودی تقلیل ایتمک موافق مصلحت اولمایه جغی بدیهی بولندیغی تزوسایدیجه ده مسلم بولندیغندن شو تاخیرک یعنی مساعده قسمی قصه سنک مصارف قسمنه مناقله اجراسی اسبابنک استکمالی ولایت وعنایت یوللری وخصوصات مفوضه امانت عمومیه مدیریتنه ده باعلیغه مخصوص عالیه واسترحام قلنمسه اولیغی معروضدر اولباب اولوشانه حضرت مولای الامر کدر.

ارضروم پولیس مکتبی مدیری

فلکی لای زاده

DH.EUM.THR.00069.00015.004

EK:3

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

٢٦٨٢١
١٦٥

خلاف قانونه اولمه رغم عزل ایدلیکنه و وقوع مراجعتی اوزره عدم جواز استخدامی قرار ویرلدیکنه بالجمله جواز استخدامیله مأموریه سابقدن اعاده سنه
و تاریخ عزلندن اعتبارا کذالک اوزره جریان ایدن محاربه سی شامل اولان ملکه و معارف دائره سنده قرائه اولندی
ویرلدیکی عرضحال ایله بو عرضحال اوزرینه جریان ایدن محاربه سی امینی عمومیه دیرینده بازبلدیغی تاریخ دیکنده اوچ یوز اوتوز طقوز ده پولیس
اوراق مذکوره ده معین الپوزه لفن افندینک عرضحالی ظهرینه امینی عمومیه دیرینده بازبلدیغی تاریخ بیکنده اوچ یوز بکرمی بری تاریخ نصابنه استحقاقیه قرارلیله اوچنجی قومیسریکه ترفیع
ملکه داخل اولدیغه امیه زلفن افندی ملکیه کوستردیکی کفایت بناء علی الدیانه و کتابت معلومه نفیه الوجه پولیس مکتبی داخله مدیریتی و ترقیه ملکه به تعلق ایتمه بناء محل وقوعنه
ایطلسه و اوچ یوز یکرمی بکز ده اوچنجی پولیس مکتبی داخله مدیریتی و ترقیه ملکه به تعلق ایتمه بناء محل وقوعنه
مکلفه اولدقلری نوبتی اجرا ایدیکنه نکری عزل ایدلدکلری اوزره تاریخ معاشات قطعی قرارلرینه بر طسه ایکنه به تعلق ایتمه بناء محل وقوعنه
صفی داخلنه استخدام اولنمه اوزره عزلنه ٢٢ حزیرانده ٩٢٤ تاریخنده هیأت انتخابیه جه قرار ویرلسه اولدیغی ٢٩ تموز ٩٢٤ تاریخنده سنجاغی قومیسر
معاونلکنه نفیه اولنانه امیه زلفن افندی سرقومیسرلکه تعیین بالاستعلام طلب ایتمسی اوزره ده امینی عمومیه هیأت انتخابیه پولیسده عدم جواز استخدامی قرار
طولایی مستغنی عدد ایدلیکی و سرقومیسرلکه تعیین بالاستعلام طلب ایتمسی اوزره ده امینی عمومیه هیأت انتخابیه پولیسده عدم جواز استخدامی قرار
ویرلدیکی محرر در
ایجابی لدی الشامل مستدعی معین الپه امیه زلفن افندینک مجرد معین ماذونیتی تجدید ایتدیرمسی کندوسنه مستغنی عدد بر ترفیعه و سرقومیسرلکه ترفیعی طلب
ایلمسی ده عدم جواز استخدامی سببیله اتخاذ ایدلیکی امینی عمومیه ده بازبلدیغی دیکنه استناداً اولمسنه و معین الپه پولیس سلکنده استخدامی قانوناً
و نظاماً مانع بشقه جهاتی بیانه ایدیلمه بولنمسی نظراً اسباب مشروحه ده ناشی هیأت انتخابیه نک عدم جواز استخدام قرارنی اصابت کویرمدیکنده
قرار مذکورک فسخیله معین الپه علی الاطلاق جائز الاستخدام عد ایدیلمسی لزومنک و شوفدیکه برمأمور معزولک اعاده مأموریتی مادده سی امور
اداریه ده اولمه و مشروط بولنیغی نظارتک تقدیر و تنسیبنه و ایشته بونلرله اولباب شورای دولتجه قرار اتخاذینه محل بولنمیوب معین الپه
تاریخ عزلنده صوکره کی زمانه عائد اولمه و طلب ایدیلکن معاشاتک قانوناً جائز اولمه جهتی لدی التوزیع مالیه و نافعه دائره سنه ٨ مارت ٩٢٤ تاریخنده
ضبطنی ایجابنده بولنمغله داخله نظارتنه تبلیغ تذکره سی قلندی اولباب امر و فرمانه حضرت ملکانه عرض و امر اولنمشدر

١٤ شباط ٩٢٤ و ٢٢٧ جمادی الآخر ١٣٤٢

ملکیه و معارف دائره سی رئیسی

اعضادن

اعضادن

اعضادن

اعضادن

اعضادن

OSMANLI ARŞİVİ
BEO
4567 | 342466 | 2

BEO.004567.342466.002

EK:4

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

TELEGRAMME تلغرافنامه

دولت علیهٔ عثمانیه تلغراف اداره‌سی

ADMINISTRATION DES TELEGRAPHES DE L'EMPIRE OTTOMAN

L'état n'accepte aucune responsabilité à raison du service de la télégraphie

دولت تلغراف معاملاتندن دولای مسئولیت قبول ایتمز

[تمه ته ۱]

Retransmission ou Expédition تکرار کشیده ویا سوق				RECEPTION اخذ			
سوق نومروسی No d'expédit.	کشیده اولنان مرکز transmis à	Date تاریخ	مأمور امضاسی Signature de l'employé	مأمور امضاسی Signature de l'employé	Date تاریخ	واسطه مرکزی Reçu de	نمره نومروسی N° d'ordre
		۱۵ و ۱۵ دقیقه ۱۱ ساعت H. ..... M.			۱۶ دقیقه ..... ساعت H. ..... M.		

De ..... Pour ..... موردی ..... ارضروم مخرجی

N° ..... Mots ..... Date ..... H. ..... ساعت M. ..... دقیقه ..... تاریخ ..... ۸۰ کلمات غروپ نومرو ۴۲۴۴۹

Voie ..... Indic. Eventuelles اشارت محتمله ..... طریق

اشبو عموم مدیریته عید

ج. ۱۴ کانون ثانی نحصیلی وزنب طلبه‌لر کوندرلمسندن طولای جریانه اندن

مخابرات سابقه‌ده رجی اکلاشیلمیه‌جغی وجهله مکتب موجودی اوده

طقوز طلبه‌ده عبارتدر انجق کوندریله‌جک فشنک بو مقدار

طلبه‌یه نسبت ابدلماسی ودوره آتیده حرفیاتک تزایدی محتمل اولمغله

تمامیله اقتصادیاتک فشنک ارسالی تمنی اولنور

۱۵

برلیسی مکتبی مدیر وکیلی

کامل

OSMANLI ARŞİVİ
DH.EUM. LVZ
11 | 88

مطبعه احمد احسان وشرکاسی
AHMED IHSAN & CIE - CONSTANTINOPLE

DH.EUM.LVZ.00011.00088.001

EK:5

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

TELEGRAMME تلغرافنامه

دولت علیهٔ عثمانیه تلغراف اداره‌سی

ADMINISTRATION DES TELEGRAPHES DE L'EMPIRE OTTOMAN

L'état n'accepte aucune responsabilité à raison du service de la télégraphie

دولت تلغراف معاملاتندن دولای مسئولیت قبول ایتمز

Retransmission ou Expédition تکرار کشیده ویا سوق

No d'expédition سوق نومروسی	transmis à کشیده اولنان مرکز	Date تاریخ	Signature de l'employé	Signature de l'employé	Date تاریخ	Reçu de واسطه مرکزی	N° d'ordre نومرو	RECEPTION اخذ
		H. M. دقیقه ساعت			H. دقیقه ساعت			

De ..... Pour ..... موردی ..... غرضی

N° ..... Mois ..... Date ..... H. ..... M. ..... تاریخ ..... کلمات ..... نومرو

Voie ..... Indic. Eventuelles ..... اشارت محتمله ..... طریق

(مینه‌ی علیه مدیریته)

ج. ۲۱ مارت سنه حالیه قانونزم ۱ نجی مادهسنه اطلاق ایدلن بولیس مکتب مدیریته نامزد دوستم
احتمالنه وقوعه بولنان بلدیفی مخابره جاریه‌سی اجلاسنه انجمن ایتزمیر وتوتنه سنه حالیه
قادروسنه کوره اجیفنه قالان بولیس مأمورلرنه رفاقتلرنده ایزمیر ولایتی
حاکم الیادیه ولایته مورود تقاضاسی اوزرینه شوطرزده کی اعمال خصوصیه تطبیق اوچ
نامزدلرنه تأخیر امحاینه لسان محلی دقوقه‌لرنه برابر مجیب غیبه اولدقدن معلوم بولندی
ولایت مشار الیها مرتبه‌سنه بولیس محمد وفخری وافیلو سفوق علی طیفه اخذ اولنان
نقلی لسانه استنادی جواباً بلدیه طبعه ایله تقدیم عبده وجوده اتیدیلدی

۲۱ مارت سنه

بولیس مدیری

طوداوه

OSMANLI ARŞİVİ
DH.EUM. MEM.
46 50

مطبعهٔ احمد احسان وشرکاسی
AHMED IHSAN & CIE - CONSTANTINOPLE

BU BELGE RESTORASYONLUKTUR. RESTORASYON SONRASI GÖRÜNTÜ YENİDEN ÇEKİLECEKTİR.

DH.EUM.MEM.00046.00050.001

EK:6

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

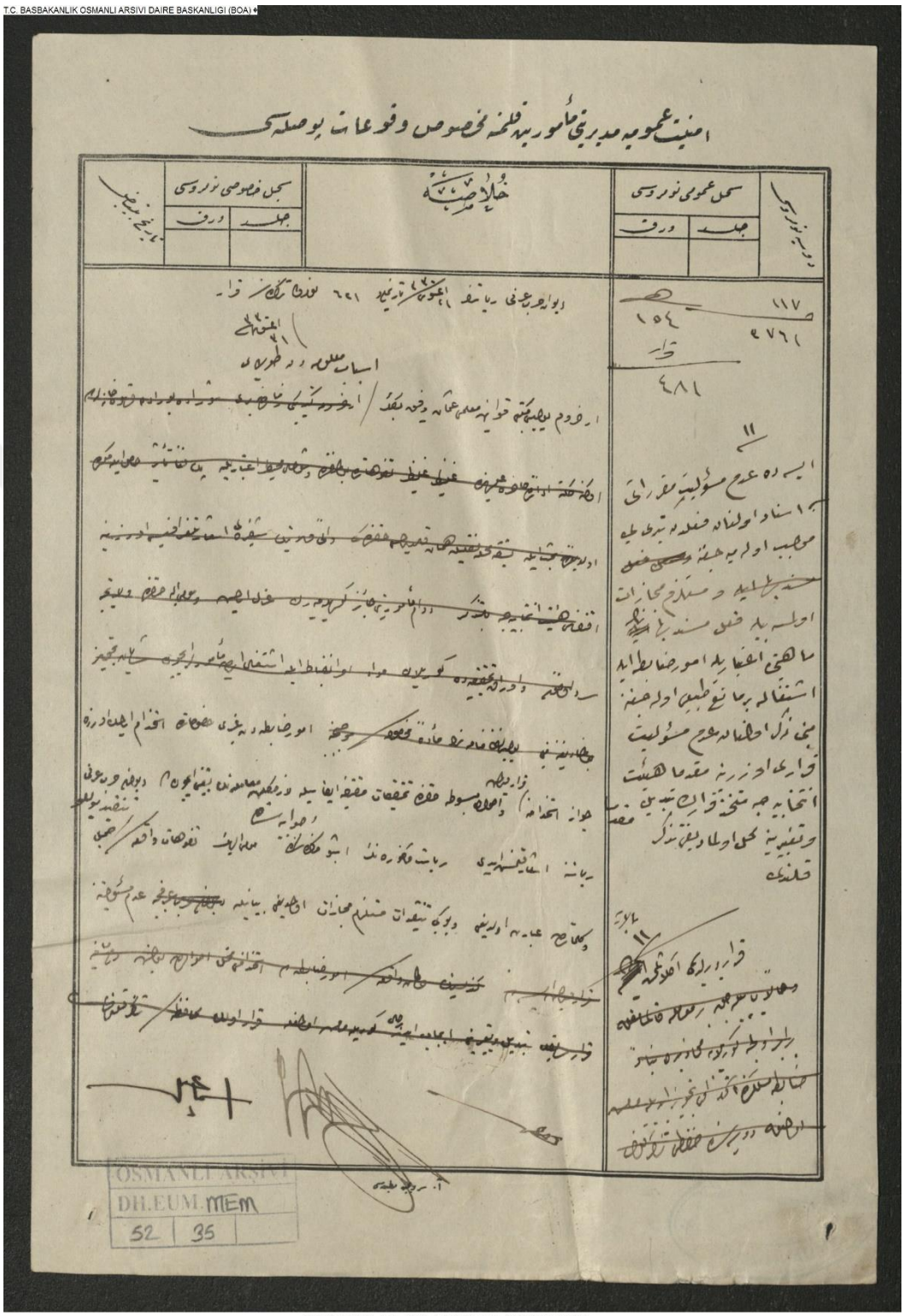

DH.EUM.MEM.00052.00035.001

EK:7

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

TELEGRAMME تلغرافنامه

دولت علیهٔ عثمانیه تلغراف اداره‌سی

ADMINISTRATION DES TELEGRAPHES DE L'EMPIRE OTTOMAN

L'état n'accepte aucune responsabilité à raison du service de la télégraphie

دولت تلغراف معاملاتندن دولایی مسئولیت قبول‌اغز

Retransmission ou Expédition تکرار کشیده ویا سوق				RECEPTION اخذ			
سوق نومروسی N° d'expédit.	کشیده اولنان مرکز transmis à	Date تاریخ	مأمور امضاسی Signature de l'employé	مأمور امضاسی Signature de l'employé	Date تاریخ	واسطه مرکزی Reçu de	سره نومروسی N° d'ordre
		H. M.			H. M.		

De ..... Pour ..... مخرجی

N° ..... Mots ..... Date ..... H. M. ساعت دقیقه ..... تاریخ ..... کلمات طروف نومرو

Voie ..... Indic. Eventuelles ..... اشارت محتمله ..... طریق

امنیت عمومیه مدیریتنه

۲۲۸ سنه‌سی التی ایلغه محوباً کوندریلوب تشبیک غروشلو خرجراه حواله نامه‌سنه قارشو نیسانه ابتدا سنه شدیعه قدر ارجوم یونیس مکتب کوندریلوب اوده‌دی مأمورك خرجراهنه ۶۰۰ غروشه حرف ایدلدیکی تحقق ایتمشدر و بوکره ورود ایدن حواله نامه‌ده ۱۰۰۰ غروشه بر مبلغ ویرلدیکی کورلمشدر که اشبو مبلغ الیوم ارجومده اکمال تحصیل ایدن نسه افندینك عودنه معرفتنه کفایت ایتمه‌جکدر. اولدیغی و ارجومده تکرار مأمور استخدامکده بولندیغی حالده خرجراه اولدیغنه و اولجه حرف ایدیلوب مبالغه ۶۰۰ غروشه دیونه قالدیغنه جواب ویرلمسه اولمغله دوره حاضره یه تشدیر ملك اوزره ۲۰۰۰ غروشه مقدارنده حواله نامه‌سنك تحریر اعطاسی

۲۲۸ سنه‌سی اول ۱۴ یونیس مدیری غزت

OSMANLI ARŞİVİ
DH.EUM. MH
39 | 133

مطبعه احمد احسان وشرکاسی
AHMED IHSAN & CIE - CONSTANTINOPLE

DH.EUM.MH.00039.00133.001

EK:8

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

بتلیس ولایتی

پولیس مدیریتی

عمومی .....

خصوصی .....

غروشی	اسامی	
٤٠٠	پولیس مأموری	فائق افندی
٤٠٠	" "	طاهر "
٤٠٠	" "	ابراهیم "
٤٠٠	" "	حافظ "
٤٠٠	" "	قاسم "
٤٠٠	" "	محمد امین "
٤٠٠	" "	بحری "
٤٠٠	" "	امین فتحی "
٤٠٠	" "	ابراهیم "
٤٠٠	" "	عارف "
٤٠٠٠		

ارضروم پولیس مکتبنه برای تحصیل دردست اعزام بولونان اسملری محرر افندیلرک مکتبده بوجه حقلری
درآیلق معاشلرینه مقابل اولدقلری بر غروشه ویریلان حوالاتده عائد اولدیغی فصل و ماده لرندن
تنقیص ایتدیریله رک ١/١٦ نومرولو علم و خبری محاسبه ولایتی خزینه جلیله یه
کوندرلمشدر ١ ٢٢ نیسان ٣٢٩

OSMANLI ARŞİVİ
DH.EUM.MH
67 | 21 | 6

DH.EUM.MH.00067.00021.006

EK:9

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

TELEGRAMME تلغرافنامه

دولت علیهٔ عثمانیه تلغراف اداره‌سی

ADMINISTRATION DES TELEGRAPHES DE L'EMPIRE OTTOMAN

L'état n'accepte aucune responsabilité à raison du service de la télégraphie

Retransmission ou Expédition تکرار کشیده ویا سوق				RECEPTION			
سوق نومروسی No d'expédit	کشیده اولنان مرکز transmis à	Date تاریخ	مأمور امضاسی Signature de l'employé	مأمور امضاسی Signature de l'employé	Date تاریخ	واسطه مرکزی Reçu de	صره نومروسی No d'ordre
٢٥		ساعت ١٠ دقیقه ٥٥ H. M.			ساعت ٩ دقیقه ١٠ H. M.		

De ..... Pour ..... موردی ..... مخرجی

No ..... Mots ..... Date ..... H. ساعت M. دقیقه ..... تاریخ ..... کلمات غروب ..... نومرو ١١٤

Voie ..... Indic. Eventuelles ..... اشارت محتمله ..... طریق

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

مطبعة احمد احسان وشركاسى
AHMED IHSAN & CIE - CONSTANTINOPLE

OSMANLI ARŞİVİ
DH.EUM. MH
252 68 2

DH.EUM.MH.00252.00068.002

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

ایجار واستیجار مقاوله‌نامه‌سی

CONTRAT DE LOCATION

Cercle municipal ..... *Quartier* .....
Rue ..... *N°* ..... *Nature* .....
Le Nom, prénom et domicile du bailleur .....
Le bailleur déclare être sujet .....
Le nom, prénom et domicile du locataire .....
Le locataire déclare être sujet .....
Le prix du bail annuel .....
Le prix du bail mensuel .....
L'espèce de la monnaie .....
Payable .....
Durée du bail .....
La date du bail .....
Le nombre des propriétaires et leurs parts .....
État actuel des lieux loués .....
L'usage des lieux loués .....

دائرسی ..... محله‌سی ..... (ایچ‌طوره)
جاده‌وسوقاغی ..... نومروسی ..... جنس املاك عائد نوعیاتی
موجرك اسم وشهرت ومحل اقامتی .....
تابعیتی .....
مستأجرك اسم وشهرت ومحل اقامتی .....
تابعیتی .....
بدل ایجار سنویسی .....
بدل ایجار شهریسی .....
بدل ایجارك جنس ونوعی .....
بدل ایجارك بهاسنه تأدیه قلنجقی .....
مدت ایجار .....
تاریخ ایجار .....
مأجورك مشترك حصه‌دارلرینك مقدار حصه‌سی .....
مأجورك هیئت حاضره‌سی .....
مأجور نه‌ایچون استعمال اولنه‌جق .....

حین ایجارده تسلیم اولنان تیور باش اشیا و ادواتك بیانی

Enumérer les effets mobiliers exclusivement attachés à l'immeuble loué (Démir-Bach) et délivré au locataire

.....

.....

CONDITIONS GÉNÉRALES

Article 1.— A la fin de la durée du bail le locataire est obligé d'évacuer les lieux loués et d'en remettre la clef au bailleur. Dans le cas contraire il paiera la somme de ..... comme louage futur, pour chaque jour écoulé, à partir de l'expiration du contrat jusqu'au jour où il en livrera la clef; et en dehors de cela il paiera aussi les dommages qui auraient eu lieu au bailleur.

Art. 2.— Le bailleur est tenu de faire toutes les réparations fondamentales pour rendre habitables les lieux loués, mais les dépenses concernant les réparations pour l'embellissement du local, seront à la charge du locataire; lors des réparations fondamentales à faire pendant la durée du bail, le locataire ne pourra pas en empêcher l'opération il ne peut non plus fixer un délai pour des réparations en question; le locataire ne pourra faire aucun changement dans la division intérieure de l'immeuble sans l'autorisation du bailleur.

Art. 3.— Le locataire ne pourra pas sous-louer en totalité ou en partie l'immeuble, ni passer le contrat au nom d'un tiers, sans l'autorisation écrite du bailleur ou de son fondé de pouvoir; dans le cas contraire, ou s'il produit des dommages à l'immeuble, ou s'il refuse de payer, conformément aux dispositions du contrat, le loyer convenu, le propriétaire aura la faculté de demander la résiliation du contrat, ainsi que tous les frais et dommages-intérêts qui seraient occasionnés par ce fait.

شرائط عمومیه

برنجی ماده — مدت ایجارك انقضاسنده مستأجر مأجوری ایتخلیه ایتخاری موجرمده وتسلیمه مجبوردر تخلیه وتسلیم ایتمدیکی حالده مدت مقاوله‌نك انقضاسی کوندن اجارهٔ مضاعفه عدیله ایتخارلرده وتسلیمی کوننه قدر کذران ایدجك ایلك‌بهر کونی ایچون ..... غروش تأدیه‌یوجی اولوب‌جق وبوندن بشقه اولاری متصرف بر کونه ضرروزیانی وقوع بولش ایسه انی دخی ایفا وتضمین ایلیه‌جکدر .

اکنجی ماده — مأجورك استعمالی ممکن اولمه‌یه‌جق درجه‌ده بر کونه عارضه ظهوریله اجراسنه مجبوریت حاصل اولان تعمیرات اساسیه متصرف طرفندن ایفا وقطعه ترینات وترتیبات وتفریشاته متعلق انشاآت وتعمیرات مصارفی مستأجر جانبندن صرف واعطا اولنه‌جقدر مدت ایجار انتاسنده زووم کورلدکه تقدر امتداد ایدرسه اینسون تعمیرات اساسیه اجراسنه مستأجر مانع اولمه‌یه‌جقدر مستأجر موجردن رخصت المدغه مأجورك تقسیماتی هیچ بر وجهله تغییر وتبدیل ایدمه‌یه‌جکدر .

اوچنجی ماده — متصرفك ویاخودوکیلی وارایه‌سنك تحریراً رضاسی استحصال اولنمدقجه مستأجر اشبو ایجار حقی آخرلرك ومأجوری قسماً ویاخود جملهً شخص دیکره ایجار ایدمه‌یه‌جکدر شایلیدر ویاخودمأجوری برصورتله تخریب ایلر ویا اجرت‌سنه‌یی برموجب مقاوله‌نامه‌دن امتناع ایدر ایسه متصرف عقد ایجارك فسخنه مختار اولوب بویوزدن وقوعبولهجق کافهٔ ضرر وزیان ومصارف طلب وادعایه حق وصلاحیتی اولهجقدر .

دردنجی ماده — مستأجرك مأجورك درون وخارجنه‌ایلدیرمجی ترینات مصارف کافهٔ کندوسنه عائد اولهجق ومدت مقاوله‌نك ختامنده هیچ برکونه‌بدل ومصرف وتضمینات مطالبه‌سنه حق اولمامق اوزره غیرمنقول انشاآتك جمله‌سی متصرفك مالی اولهجقدر .

بشنجی ماده — مستأجر عقد ایجاری تجدید ایتمك ارزوسنده اولوب اولمدیغی مدت مقاوله‌نك انقضاسندن اول متصرفه تحریراً بیلدیرمجك وطرفین عینی ویاخود سائر شرائط اوزرینه اتفاق حاصل ایده بیلدکاری حالده مقاوله‌نامهٔ جدیدك مدت ختامندن هیچ اولمز ایسه برماه اول مستأجر مقاوله‌نامهٔ جدیدی اعطا ایلیه‌جکدر عکسی حالده متصرف مالی کیف مایشاء استعمالیه وآخره ایجاره سرپست اولهجقدر .

التنجی ماده — متصرف طرفندن طلب وقوعنده مستأجر مدت مقاوله‌نك صوك آیی ظرفنده مأجوری کودمك ایچون کلان طالبلره کردیرمك وکوسترمك ایچون تمامنه ایتمه‌جکدر .

یدنجی ماده — مأجورك درونده بولنان تیورباش اشیا وادواتك جنس ومقدار وقیمتی بالاده محل مخصوصه ادخال اولندیغندن مدت مقاوله‌نك ختامنده بونلر دخی تماماً دور وتسلیم اولنه‌جق وبونلردن شاید نقصان بولور وشکست اولنش اولورایسه عیناً کال‌وباخود وضع اولنان قیمت موجبنجه بدلی مستأجر طرفندن نقداً تأدیه قلنه‌جقدر اشبو مقاوله‌نامه موجبنجه مستأجر طرفندن تأدیه‌سی لازم کلوبده وقتنده اودنیان مبالغ ایچون حین تأدیه‌یه قدر فائض یوردیلیه‌جکدر .

سکزنجی ماده — مأجورك مدت ایجاری انتاسنده شکست اولان جام وانتاخاروقیوطیلری وصاغلام اولمدقی موجود بولنان صوطومبه‌لریله تنه وبرده‌لری ویوکا تماثل شیلر اولوبده مدت ایجار انتاسنده استعمالدن ناشی یوزولش اولنلر مستأجر طرفندن تعمیر اولنوب مقاوله ختامنده هیئت اصلیه‌سیله ترك وتسلیم قلنه‌جق وکرمید اقطارمه‌سی ولم تطهیری وسو یولرینك تنظیم وتجدیدی کبی تعمیرات اساسیه متصرف طرفندن اجرا اولنه‌جقدر .

طقوزنجی ماده — زیرده امضاسی محرر اولان کفیل عین مستأجر کبی وانك محکمه‌سنه تابع اولوب اشبو مقاوله‌نامه‌ك تمامی اجراسنه وکرك مدتك انقضاسندن اول وکرك سکره مستأجرك ذمته ترتب ایدهجك بالجمله بدلات اجاره‌نك واضعیتك ایفاسنه کفیل بالمال وضامندر .

اونجی ماده — موجرك تحریراً رضاسی الدی مستأجر مصارفی کاملاً کندوسنه عائد اولمق اوزره ترقوس یاخود دیکر برصوبی وهوا غازینی اخذ ومأجورك درونسنه ادخال ایدیلیه‌جکدر اشبو صو وهوا غازینك صرفیات بدلی عائددر .

تنظیفات وتنویره رسمی ..... عائددر .

شرائط خصوصیه

[illegible]

BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI

DH.EUM.MH.00130.00043.002

EK:10

Art. 4.— Tous les travaux d'embellissement que le locataire aura faits intérieurement ou extérieurement de l'immeuble, seront à sa charge et à l'expiration du contrat, ces travaux deviendront la propriété du bailleur sans que le locataire ait le droit d'en demanr les frais ou des dommages

Art. 5.— Si le locataire desire renouveler le contrat, il doit en aviser le bailleur avant l'expiration du délai du bail, et il doit signer le nouveau contrat au moins un mois avant l'expiration du dit délai, s'il y a eu entente entre celui-ci et le propriétaire. Ce, n'étant pas fait, le propriétaire est libre dans ses actions en raison de louer son immeuble.

Art. 6.— Le locataire est tenu de faire visiter l'immeuble dane tout le temps du dernier mois en cas où le bailleur l'aura demandé, et ne fera aucune opposition.

Art. 7.— Si dans l'immeuble il y aura du *(démirbache)* (des meubles attachés et destinés à l'immeuble loué), il en sera dressé une liste indiquant la nature, le nombre et la valeur de ce *(démirbache)* et la remise en sera faite à l'expration du contrat; dan le cas ou il y aura détérioration ou perte parmi ces effets le locataire est tenu de renouveler ou d'en payer le montant d'après la valeur évaluée. Dans le cas où le locataire resterait débiteur d'une somme quelconque par suite des clauses et conditions de ce contrat, il en paiera aussi les intétêts à partir de la date où lui inicombe le payement, jusqu'au jour de l'extinction complète.

Art. 8.— Les vitres, clefs et verrous des portes qui auront été cassés pendant la durée du bait et les pompes, les rideaux et autres objets qui aurant été détériorés à la suite de l'usage, seront réparés par le locataire et remis tels qu'ils étaient avant, lors de l'expiration du contrat.

Les réparations fondamentales qui seront considérées nécessaires ainsi que le changement des brique, la réparation des égouts et des tuyaux de l'eau seront à la charge du propriétaire.

Art. 9.— Le garant soussigné est tenu de la façon et soumis au meme tribunal que le locataire et s'engage à exécuter intégralemeut les dispositions du présent contrat; il s'engage également a payer les loyers dus par le locataire avant ou après le délai du contrat, ainsi que les dommages-intérêts.

Art. 10.— Le locataire, avec consentement par écrit du bailleur, pourra établir à ses frais, dans l'immeuble l'eau de Dercos ou une autre eau ou le gaz à éclairage.

Le prix de la consommation est à la charge du .....

Le (Tchorchop) Les taxes perçueu pour lee services de voiries et d'éclairage est à la charge du .....

CONDITIONS PARTICULIÈRES

.....

EK:11

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

٥٠

ارضروم

امنیه عمومیه مدیریه عرضی جانب عالیسنه

٨١

مکتبه طیفوری حقنده بعض مطالعات
واسترحامه

سعادتلو افندم حضرتلری

کتبخانه بدائی حفظنده برشیه کسلمک و باشتاد ناده طبعه اخراج ایتمک اصولی بدایت امرده تطبیق ایلیسه و براصولک موفقیتنه مستند اغبت و اغنیا
قدر خیلی بولنسه ایدی نیتنه ظهور ایدیه بعض مرتبه تشکلات عفنه و تشکلات اقتصادیه ایجنده اتخاذ ایجاب ایدیه بعض تدابیر
آنی بلغنده غایت دقت لازم معلومیزدر. ابتدای بویلیس استرحامنه مبسوط قلنور. کتبخانه ادمات تدریسیه و طباعیه ساتنده
استعمال بوزنفر طبع اوزرینه تدارک و استحضار ایلیسه اطلغه کتبه مرتب آلتن ملابه بدستعدایجه بشر نفر اغام ایدیسه کفایت
موجود اولدوزنفر و کتب موجوده طقه دیانور مقدارنده اولور و بوحوزنده ترتیبات مقدره ده و اختیار محض ایدیلیر
تدارک قنه اشیا و ادواتنده تحصیل استفاده چاره لری تامیه ایلیسه مأمول. مدیریات کتبخانه بشر افنه اغام ایدیلکی حالده
مذکور مدیریاتک حضیت ضابط قوه عمومیه متاریا اولدیسه تعلور اراده سنی برموجودک خدمتنده محروم بولنه جغنه مدیریات بویلیس موجودنده
ازلغنه مطلوب اولان موجودک اغام حالنده انضباط ممکنه تامیه ایدیه جکندن طولیسی بیانه اغذا ایدیلکی کبی دیاربکر ولایتنه
جلب سندنه شرفصدور اولان تحریراتک صورتی لفا تقدیم قلنمشدر. ایفا اتخاذ ایدیلیه اصول و ذ بویلیس تعلور ایجنه انتخاب و تعیینه سلوک
ازتنفیم جهاتله بوقیه قانونیه موجبنجه بویلیسکه جواب افنه بیتعلورک بدایت امرده کتبخانه کرمی لابد و انجمن باشرحاد ناده اخراجه ایدیلدیکی
حالده استخدام ایدیلیسی ممکن بولنیغنه لهجه بیدرک فوق عمومیه تندیدایلیسی و استعفا و وفات و صوبتزده ایدیه ضمن قاریه محدده کبی
تعلورتین ایجنه بویلیس نافرده الحق ضروریدر. بویسایدنه باشسی نده اولدیسه نافرده تشکلات دخل رایلیورسه بالخاصه لایحه
بنا و عدم محل موجود اولوبده محلنجه اصناف مطلوبه حائز نافرد تدارکنده کتبه تجسه صلاحیت اولدیغی تقدیرده انجمن
مصرح بولندیغی وجهله اخرجه غیر مدیریات ایجنده تعلور تدارک و انتخاب ایدیلک مخصوص کتبجی درعهده ایدیلور. مدیریات
ایجنده اولدیغی کبی دیگر مدیریاتک لهجانه ایجنده تعلور تدارک و انتخاب ایدیلک مخصوص کتبجی درعهده ایدیلور. مدیریات
تشکلاتنه ابراز فداکاری ایدرک بر پارچه سیمجانه داوا اخذی سایسنده معلومدر. شعبه امرینه مناسب ترتیبات نظر
نظر اولدیغه اداره ایدیلورسه بهر شعبه لهجه بدایتده بسه نافرد و یا تعلوری بولنوب اوزره متعادیا اولدیسه تعلوردر.
محروم بولنسه مقابله بر بسنه ظرفنده بر حلاتیه قوه نقرادونده برموجودی کتبخانه کوتلسه اولورکه عموم مدیریاته دستور معلومیه
قوه عمومیه نک اغطی ایچون درینه ظرفنه کتبکورسه جیلاکه طبعیدر. یکنه معلم نشانلاتنه شبهه اجرای حکم ایتدیکی وبوحوزده
یدیلدیکی قیاندیغی ماندیه مدیریات بعیده دخی لجه اغام کبیغی اعلی تشکلات اولورسه بوده انجمنده برخاج ایه منحصر بولندیغی
اوزره حائز اهمیت بولمکدر. قرینه تصویب سویلدیغی تقدیرده مصالحات آنفه و معروضات جهتلرنه بوراده ذکر و تجویلیله اقتضاسنک اعلا
رایلیغنه وقوع بویورلمسی رجاسی اوزره فوق عمومیه نک بوراده ذکر

(١٧ ذی القعده ٢٩٩ و ٢٩ تشرین ثانی ٢٩٧)

اخرجه بویلیس جنی
مدیری
بدرالدین

مذاکره
تحریرات مدیریتی

OSMANLI ARŞİVİ
DH.EUM. THR
107 9 2

DH.EUM.THR.00107.00009.002

EK:12

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

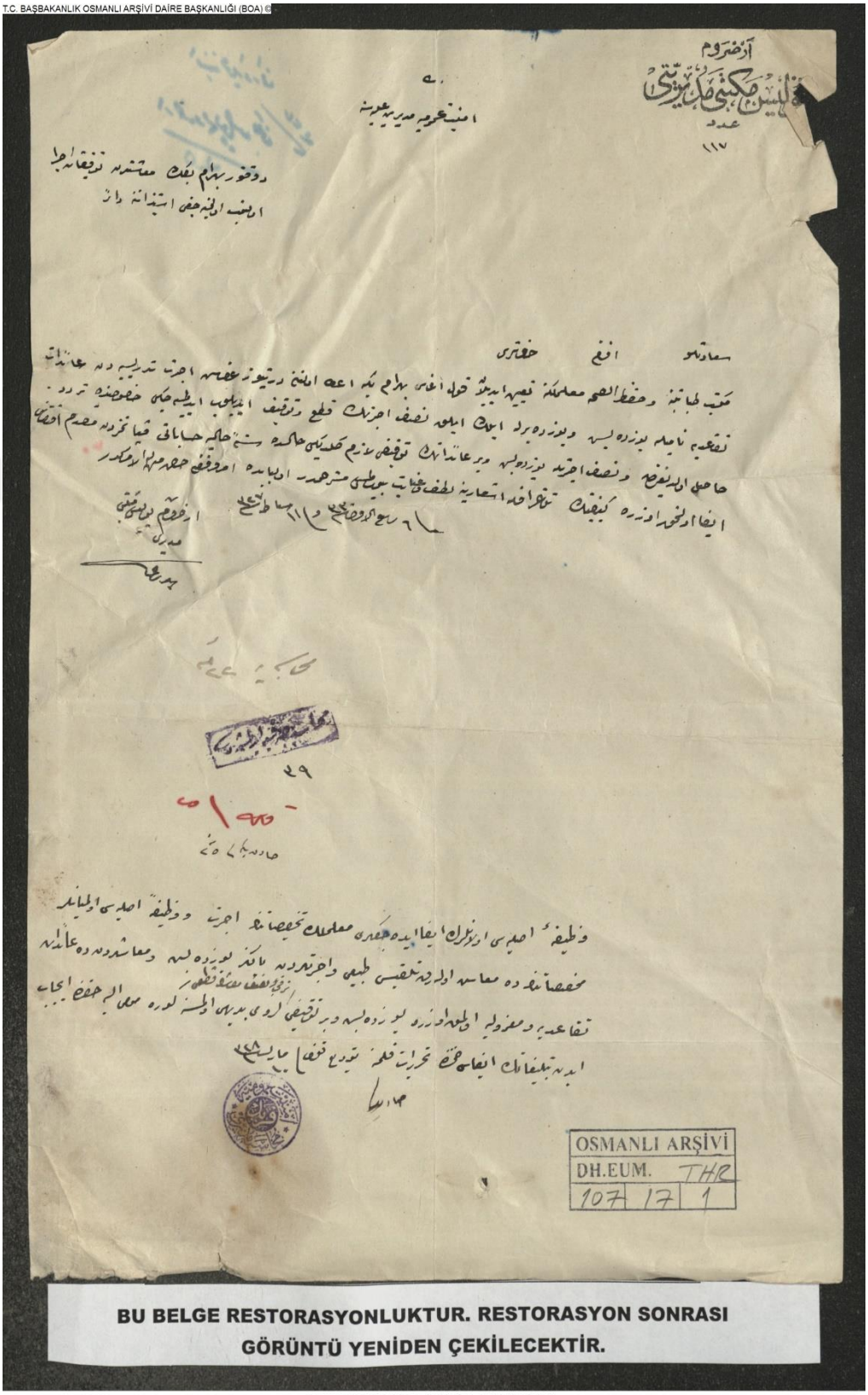

آرضروم
تلیس مکتوبی مدیریتی
عدد
۱۱۷

امنیت عمومیه مدیریتنه

دوقتور بهرام بک معتمدینه توفیقانه اجرا
اولنمق اوزره جفتی استیذانه دائر

سعادتلو افندم حضرتلری

مکتب طبابتنه وحفظ الصحه معلمکلرنه تعیین ایدیلن قوله اغاسی بهرام بکه اعطا اولنان رتبه نظرنه خصوصه اجرت تدریسیه ده عائد ات
تقاعدیه نامیله یوزده یرمی ایلمه نصف اجرتک قطع وتوقیف ایدیلوب ایدیلمیه جکی خصوصنده تردد
حاصل اولدیغندن ونصف اجرتک یوزده یرمی ایلمه ورعاناتک توقیفی لازم کلدیکی حالده سنه حالیه حسابات قیاتزده مصدم اقتضا
ایفا اولنمق اوزره کیفیت تلقی افادیه اشعارینه لطف وعنایت بیورلمسی مترقبدر اولباده امر وفق حضرتلری اولمق اوزره

۶ ربیع الاول سنه ۱۳۱۱ سلخ ایلول سنه ۱۳۱۰

ارضروم تلیس مکتبی
مدیری

مدیری

محاسبه جه ایشلنمشدر

۲۹

۵/۵۰۰

حادیه ۱۷ ۵

وظیفه احدی اوزرک ایفاایده جکدره معلملک تخصصاتنه اجرت ووظیفه احدی اولمیانلر
تخصصاتنده ده معاشه اولدرق تنقیص طبعی واجرتدرده یاکز یوزده یرمی ومعاشدرده ده عائد
تقاعدیه ومعزولیه ایلمه اوزره یوزده یرمی وبر توقیف اولوب بدیهی اولمسنه کوره معالی حضرتلرینجه
ایجاب ایدنلره تبلیغاتک ایفاسی حقنده تحریرات قلمیه تودیع قنفا بیورلمسی

۱۶ سنه

OSMANLI ARŞİVİ
DH.EUM. THR
107 17 1

BU BELGE RESTORASYONLUKTUR. RESTORASYON SONRASI
GÖRÜNTÜ YENİDEN ÇEKİLECEKTİR.

DH.EUM.THR.00107.00017.001

EK:13

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)

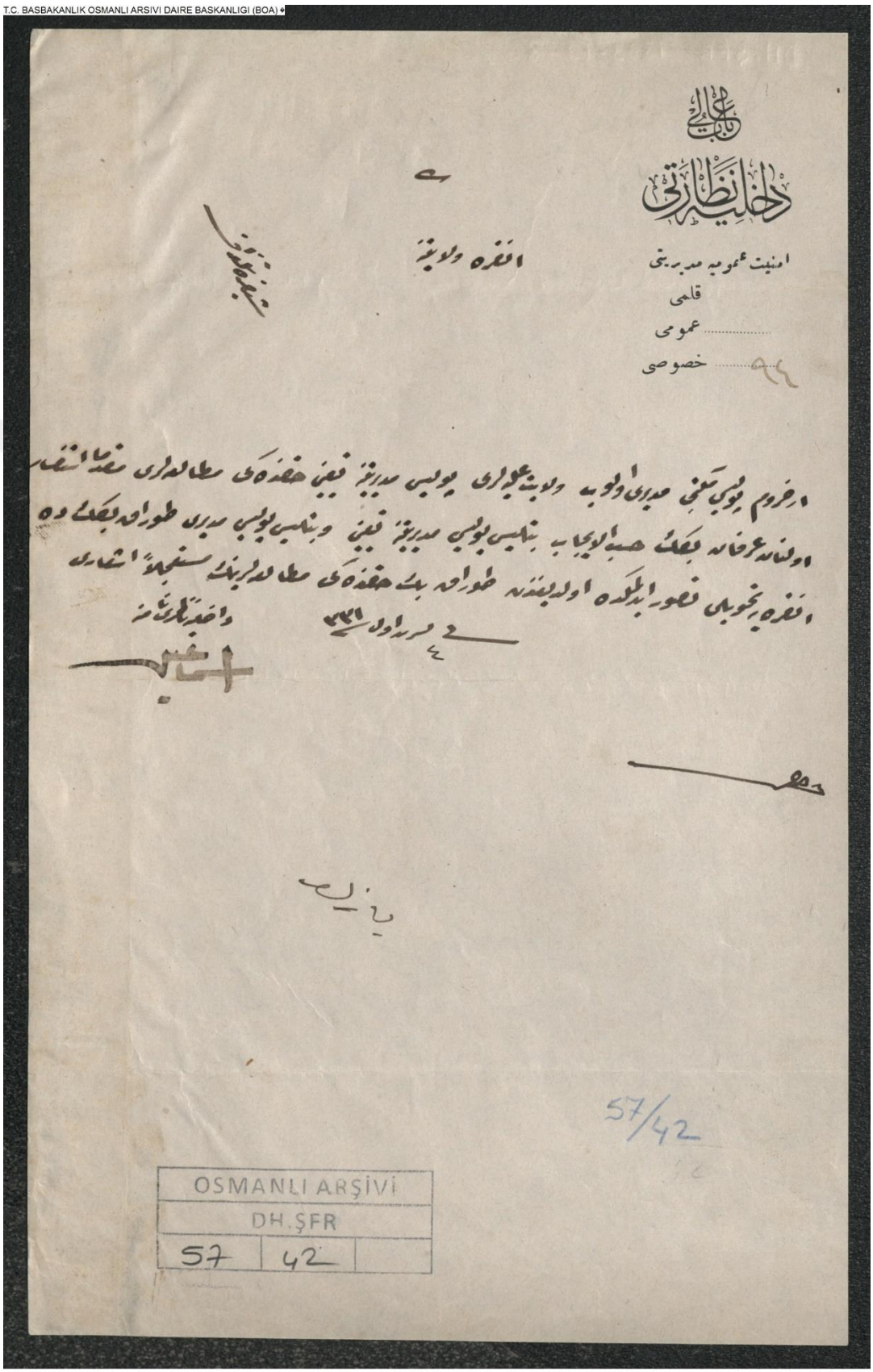

باب عالی

داخلیه نظارتی

امنیت عمومیه مدیریتی

قلمی

عمومی

خصوصی ٩٤

انقره ولایتنه

ارضروم پولیس مکتبی مدیری اولوب ولایت علیه‌لری پولیس مدیریتنه تعیین حقنده‌کی مطالعه‌لری مقدما استفسار
اولنان عرفان بکک حسب الایجاب بتلیس پولیس مدیریتنه تعیین و بتلیس پولیس مدیری طوراق بکک‌ده
انقره‌یه تحویلی تصور ایدلمکده اولدیغندن طوراق بک حقنده‌کی مطالعه‌لرینک مستعجلاً اشعاری

٤ سرن اول ٣٣١

داخلیه نظارتنامه

57/42

OSMANLI ARŞİVİ
DH.ŞFR
57 42

DH.ŞFR.00057.00042.001

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Ad Soyad	: Nuri ENGİN
Uyruğu	: T.C.
Doğum Yeri ve Yılı	:[redacted]
E-posta	:[redacted]

Eğitim Derecesi	**Kurum / Program**	**Mezuniyet Yılı**
Yüksek Lisans	Bitlis Eren Üniversitesi	- 2021
Lisans	İnönü Üniversitesi	2006
Lise	Sincik Lisesi	2001

Meslek Deneyimi, Yıl	**Çalıştığı Yer**	**Görev**
2010	Malatya Emniyet Müdürlüğü	Polis Memuru

Yabancı Dili

İngilizce